

ΔΕΚΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντι

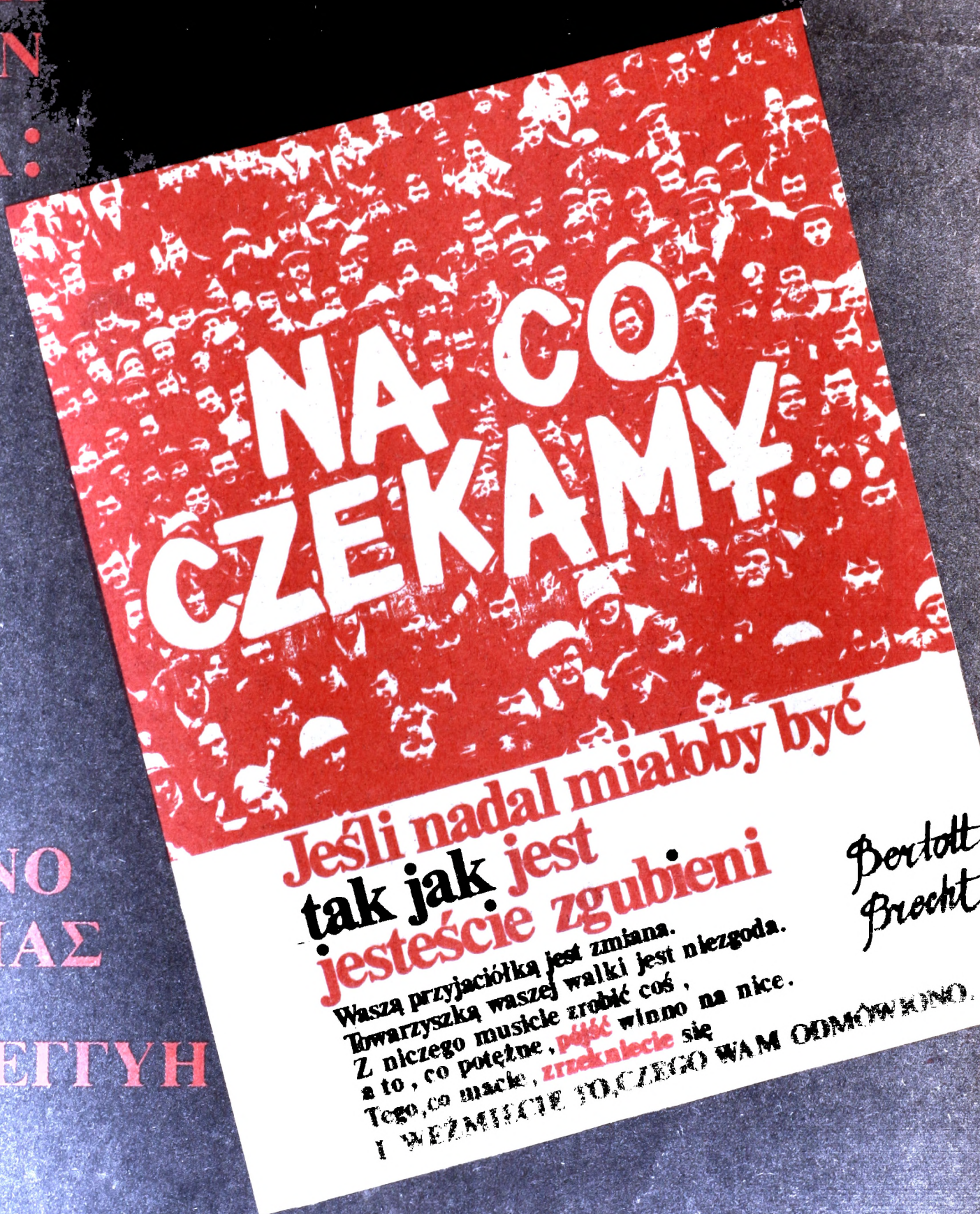
Περίοδος Β', τεύχος 181, Παρασκευή 3 Ιουλίου

Δρχ. 30

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΩΝΙΑ:

Οι συγκρούσεις

- στο ΚΟΜΜΑ
- στο ΣΥΜΦΩΝΟ της ΒΑΡΣΟΒΙΑΣ
- στην ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ



**NA CO
CZEKAMY.**

**Jeśli nadal miałoby być
tak jak jest
jesteście zgubieni**

Waszą przyjaciółką jest zmiana.
Towarzyszką waszej walki jest niezgoda.
Z niczego musicie zrobić coś,
a to, co potężne, **pójść** winno na nice.
Tego, co macie, **zrzekacie** się
I WEZMIJCIE TO, CZEGO WAM ODMÓWIMO.

Bertolt
Brecht

ΑΠΟΤΑΛΥΠΤΙΚΑ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ
ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΑΠΑΝΤΑ ΜΕΛΠΩΣ ΑΞΙΩΤΗ

Κυκλοφόρησαν ο Α' και ο Γ' τόμος

ΜΕΛΠΩ ΑΞΙΩΤΗ

ΑΠΑΝΤΑ Α' ΤΟΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΕΣ ΝΥΧΤΕΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ



ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΤΟΜΟΣ Α'

ΔΥΣΚΟΛΕΣ ΝΥΧΤΕΣ (Μυθιστόρημα)

«... επίτευγμα της πρωτοποριακής γραφής είναι ένα μυθιστόρημα που προκάλεσε μεγάλη αίσθηση στους φιλολογικούς και λογοτεχνικούς κύκλους της εποχής του».

ΜΕΛΠΩ ΑΞΙΩΤΗ

ΑΠΑΝΤΑ Γ' ΤΟΜΟΣ ΧΡΟΝΙΚΑ

Απάντηση σε 5 ερωτήματα
Πρωτομαγίες 1886-1945
Οι Έλληνίδες φρουροί της Ελλάδας
Αθήνα 1941-1945



ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΤΟΜΟΣ Γ'

ΧΡΟΝΙΚΑ

(Απάντηση σε 5 ερωτήματα -
Πρωτομαγίες 1886 - 1945
Οι Έλληνίδες φρουροί της Ελλάδας
Αθήνα 1941 - 1945)

«... Η χρονικογραφική αξία των κειμένων είναι αναμφισβήτητη. Η Μέλπω Αξιώτη άντλει από τη συμμετοχή της στον αγώνα κι από τον έαμικό τύπο για να μάς παραδώσει τη μαρτυρία - κατάθεση πνευματικού ανθρώπου που δέ διαχωρίζει τη ζωή από την τέχνη του».

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 6 (Πάροδος Ακαδημίας) Τηλ. 3615783



Περίοδος Β'
Τεύχος 181
Χρόνος 8ος

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 737.713 - 732. 819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ: Όλοι σε κίνηση προεκλογική	4
ΑΝΤΗΝΩΡ: Η φωνή της σοσιαλιστικής Γαλλίας μέσα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο	5
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	6
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ	8
ΒΟΥΛΗ	
Π. ΣΤΑΓΚΟΥ: Το ΠΑΣΟΚ ψήφισε υπέρ της απλής αναλογικής που — «ευτυχώς» — καταψηφίστηκε.	9
Τ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΝΗ: «Αγωνιστική ενότητα» στη Ν.Δ. μέχρι τις εκλογές. ...	10
Ε.Π. ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ: Γαλλικές εκλογές και ελληνικά κόμματα	12
Τ. ΙΩΑΝΝΟΥ: Ο Ευρωπαίος	15
Η ΠΟΛΩΝΙΑ ΣΗΜΕΡΑ	
(Έρευνα Φ. Οικονομίδη)	16-33



Όσοι στρατιώτες στη Βαρσοβία

ο μέλλον της Ευρώπης κρίνεται στην Πολωνία	16
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ: Να μην αναπαράγουμε τις αστικές αξίες, ο σοσιαλισμός ανοίγει τους ορίζοντες.	17
κόμμα	
Κάνια αντιμέτωπος με τη βάση του κόμματος	20
ΑΡΟΥΖΕΛΣΚΙ: Στην πλειοψηφία η «Αλληλεγγύη» θέλει να δυναμώσει η σοσιαλιστική Πολωνία.	21
ΚΟΦΣΚΙ: Να καλέσουμε την «Αλληλεγγύη» σε συνυπευθυνότητα. ...	22
«Φόρουμ» στο Κατόβιτσε: Να υφασπίσουμε το αυθεντικό πρόσωπο του κόμματος.	22
ΑΝ ΜΠΖΕΧΒΑ: Ομιλητές (ποίημα).	23
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ	
ΜΠΟΥΖΑΚ: Τί σημαίνει ανεξάρτητο και αυτοδιαχειριζόμενο συνδικάτο	24
ΤΑΜ ΜΙΧΝΙΚ: Οι πρώτοι κεραυνοί άστραψαν στη Βαλτική	25

Η ΔΕΞΙΑ ΠΡΟ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ απόδειξη της συναίσθησης μιας επερχόμενης ήττας δεν μπορούσε να δώσει η «Ν.Δ.», από τις μεθοδεύσεις-της στο έκτακτο συνέδριό-της. Συνέδριο, μάλιστα, που εξαγγέλθηκε με σκοπό να αναθαρρύνει το κόμμα, να γαλβανίσει τα μέλη, να τονώσει τους οπαδούς.

ΕΙΝΑΙ χαρακτηριστικό, ότι η «Ν.Δ.» δεν τόλμησε να προσφύγει στη λαϊκή κρίση επικαλούμενη το κυβερνητικό-της έργο, αλλά, αφενός εξαγγέλλοντας κάποιο πρόγραμμα για την επόμενη τετραετία, αφετέρου καταργώντας όλα εκείνα τα στοιχεία της φυσιογνομίας-της που, σε εξαγγελτικό τουλάχιστον επίπεδο, έτειναν να την εξομοιώσουν με ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό κόμμα της Δεξιάς.

ΟΥΤΕ για «κόμμα αρχών» μίλησε κανείς, ούτε ο «ριζοσπαστικός φιλελευθερισμός» ανασύρθηκε από κάποιες αποφάσεις προηγούμενων συνεδρίων. Αντίθετα, το κύριο μέλημα των συνεδριών υπήρξε η πλειοδοσία σε ένα θλιβερό αντικομμουνισμό και «αντιμαρξισμό», με αναφορές στους «κομμουνιστοσυμμορίτες» και με διαρκείς αναβαπτίσεις των διάφορων τοποθετήσεων στα αιώνια νάματα της «εθνικοφροσύνης».

ΤΥΠΙΚΗ επικύρωση αυτής της αλλαγής υπήρξε η προαγωγή του κ. Αβέρωφ σε αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης, προαγωγή υποβαθμισμένη από μια σκοπιά, μια και η ολοκληρωτική επικράτηση της γραμμής-του τον μετέτρεψε στο διήμερο του συνεδρίου σε πρόεδρο του κόμματος. Πράγματι, ανεξάρτητα από τις διακηρύξεις «ενότητας και αγώνα», το συνέδριο υπήρξε μια ήττα για τη γραμμή του «ήπιου κλίματος» και μια προσωπική ήττα του κ. Ράλλη, που κρίθηκε ανεπαρκής ώστε να ηγηθεί μόνος-του του εκλογικού αγώνα....

ΑΛΛΑ η όλη έκβαση του συνεδρίου δείχνει ότι συνειδητά ή ασυνειδητά, η «Ν.Δ.» έκανε μια επιλογή γραμμής και ηγετικής σύνθεσης, που προσιδιάζει σε ρόλο αντιπολίτευσης και όχι ρόλο κόμματος που πιστεύει και διεκδικεί βάσιμα την εκλογική νίκη. Γιατί, με την αλλαγή γραμμής και κατευθύνσεων, πριν απ' όλα, το έκτακτο συνέδριο της «Νέας Δημοκρατίας» αποτέλεσε αντιπολίτευση του εαυτού-της, μια και κατήργησε το άμεσο κομματικό παρελθόν-της. Το γεγονός δεν αφορά μόνο την τύχη και τις επιλογές αυτού και μόνο του κόμματος. Θα έχει επιπτώσεις και στο εκλογικό κλίμα, αλλά και στις μετεκλογικές εξελίξεις.

ΑΠ' ΑΥΤΗ τη σκοπιά, το συνέδριο της «Νέας Δημοκρατίας» υπήρξε μια κακή προσφορά και στο ίδιο το κόμμα και στην λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος.

αντι

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ: Κείμενα, σκίτσα, ντοκουμέντα από τα ενημερωτικά δελτία	26
—Η αντιπαράθεση μέσα στην «Αλληλεγγύη»	30
ΓΚΒΙΑΖΝΤΑ—ΒΑΛΕΣΑ: Δύο επιλογές	32
Γ. ΚΟΥΡΟΝ: Δεν περιμένουμε ανανέωση, περιμένουμε αλλαγές.	33
Μ. ΖΟΡΜΠΑ: Συνέντευξη με τη ΡΟΣΑΝΑ ΡΟΣΑΝΤΑ	34
Γ. ΚΑΛΑΪΤΖΗ: Ειδήσεις από το Μέλλον	37
ΚΛΕΑΝΘΗ ΓΡΙΒΑ: Η Ψυχιατρική και η αμφισβήτησή-της	38
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	43
ΑΛ. Γ. ΞΥΔΗ: Η έκθεση «Περιβάλλον-Δράση»	44
ΝΤ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ-ΡΟΓΚΑΝ: Η ζωγράφος Α. Γιαννίση	46
ΘΕΑΤΡΟ μέσα στο ΘΕΑΤΡΟ	47
Γ. ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ: Μουσικό χρονικό ..	48
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ: (Θ. Αδαμόπουλος: Αγλ. Μητροπούλου)	49
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	50
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	51

Όλοι σε κίνηση προεκλογική

Με μια σειρά από σηµαδιακές πολιτικές πρωτοβουλίες, κυβέρνηση, αξιωματική αντιπολίτευση και όλα τα άλλα κόµµατα, άνοιξαν µε σιωπηρή οµοφωνία την προεκλογική περίοδο. Θα είναι η µακρότερη της πολιτικής ιστορίας-µας. Γιατί και αν ακόµα οι εκλογές γίνουν στις 27 Σεπτεµβρίου, θα έχουµε διανύσει σε διαρκώς θερµότερο — µεταφορικά και κυριολεκτικά — κλίµα αντιπαράθεσης τρεις περίπου µήνες.

Κι ενώ οι πάσης φύσης «επαγγελματίες»-µε στενή και ευρεία έννοια — της πολιτικής αρχίζουν να αποδέχονται µοιρολατρικά τη θυσία των θερινών-τους διακοπών, θα πρέπει να καταλήξουµε στο συµπέρασµα ότι ο πρώτος γύρος των αψιμαχιών έληξε, τουλάχιστον στο επίπεδο των εντυπώσεων, µε µια ακόµα συντριπτική ήττα της «Νέας Δημοκρατίας». Κι επειδή, µερικά τουλάχιστον, αυτό το αποτέλεσµα οφειλόταν σε αποκλειστικά δικές-της πρωτοβουλίες — «αυτοττήθηκε», µε κάποιο τρόπο, χωρίς παρεµβολή του λαϊκού κινήµατος ή άλλων παραγόντων της δηµόσιας ζωής — η απαισιοδοξία που αδέξια προσπαθούν να κρύψουν οι θριαμβολογίες του κυβερνητικού Τύπου έχει κορυφωθεί µεταξύ των «παροικούντων την Ιερουσαλήµ».

Ας δούµε, όµως, τα γεγονότα µε κάποια σειρά.

Είναι πια σαφή για όλους τα πολιτικά ωφελήµατα που αποσκοπούσε η αύξηση του αριθµού των υποψηφίων: εξάντληση των περιθωρίων διεύρυνσης προς το Κέντρο και ιδιαίτερα προς την Άκρα Δεξιά και κινητοποίηση ενός µεγαλύτερου αριθµού ρουσφετολόγων πολιτευτών στο παλιό, γνώριµο στη Δεξιά έδαφος, της παλαιοκοµµατικής σταυροθηρίας.

Όπως όµως µεθοδεύτηκε η εισαγωγή της τροποποίησης του εκλογικού νόµου, έγινε ένα πραγµατικό φιάσκο. Στην αρχή, σαν στοιχείο ενδοκυβερνητικών αντιθέσεων, που οδήγησαν στην υποχώρηση του κ. Ράλλη και στην πραγµατικά φαιδρή δήλωση ότι αποσύρει την τροπολογία... από δηµοκρατική ευαισθησία µπροστά στις διαµαρτυρίες της αντιπολίτευσης. Αργότερα, µε την επανεισαγωγή-της από βουλευτές, αφού είχε εξασφαλιστεί η ψήφισή-της µε σκληρό εσωκοµµατικό παζάρι. Ο κ. Ράλλης έδειξε ότι δεν έχει τη στοιχειώδη πολιτική αρετή, που συνίσταται στο να γνωρίζεις να σταµατάς και ενδεχόµενα να κάνεις πίσω όταν οι συνθήκες είναι άσχηµες.

Πολλά ερωτήµατα γεννά επίσης το εσπευσµένο κλείσιµο των διαπραγµατεύσεων για τις βάσεις. Η δήλωση του κ. Ράλλη ότι οι διαπραγµατεύσεις σταµάτησαν γιατί δεν προλάβαιναν να ολοκληρωθούν, είναι κλασικό παράδειγµα κενής περιεχοµένου ταυτολογίας. Το ερώτηµα είναι ακριβώς γιατί δεν προλάβαιναν. Όταν, µάλιστα, όπως είναι γνωστό, η κυβέρνηση είχε ήδη κάνει µια σειρά από σηµαντικές παραχωρήσεις (µερικές από αυτές αποκάλυψε το ΑΝΤΙ, τχ. 177) στο Αιγαίο. Οι µόνες πιθανές απαντήσεις είναι ή ότι υπήρξε έντονη αντίδραση της στρατιωτικής ηγεσίας µπροστά στην πενιχρότητα της αµερικάνικης αντιπαροχής ή ότι οι Αµερικάνοι προτίµησαν να αναβάλουν τη σύναψη συμφωνίας, ξέροντας ότι µετά τις εκλογές θα έπρεπε έτσι ή αλλιώς να κάνουν νέες συνολικές διαπραγµατεύσεις µε µια ενδεχόµενη κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ. Όπως και νά'ναι η Νέα Δημοκρατία έχασε ακόµα µια φορά την πολιτική πρωτοβουλία.

Και µάλιστα σε µια ιδιαίτερα επώδυνη στιγµή. Όταν οι σοσιαλιστές κατακτούν αδιαφιλονίκητο έλεγχο πάνω σε όλους τους θεσµούς της Γαλλίας. Και δηµιουργούν µια αποστοµωτικά αυτονόητη απάντηση στο κλασικό πια επιχείρηµα της Δεξιάς, ότι µια αριστερή ελληνική κυβέρνηση δεν θα εύρισκε κανένα αξιόλογο διεθνές στήριγµα. Γιατί ό,τι κι αν λέει ο κ. Ράλλης, είναι δύσκολο να πιστέψουµε ότι η Ν.Δ. βρίσκεται κοντύτερα στο Σοσιαλιστικό Κόµµα Γαλλίας απ' ό,τι το ΠΑΣΟΚ.

Το πρόγραµµα του ΠΑΣΟΚ...

Ο συσχετισµός σε βάρος του κυβερνητικού κόµµατος επιδεινώθηκε ακόµα περισσότερο µετά την 8η Σύνοδο της Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ. Αν, όπως είναι φυσικό, στη συζήτηση της προγραµµατικής διακήρυξης εκδηλώθηκαν διάφορες αποχρώσεις, ο κ. Παπανδρέου δεν δυσκολεύτηκε καθόλου, επιδεικνύοντας τη συνηθισµένη δεξιολογία-του, στην



Ο κ. Αβέρωφ β' αντιπρόεδρος

προσπάθειά-του να προωθήσει µια «ρεαλιστική» τακτική πλατφόρµα, χωρίς να θυσιάσει κανέναν από τους στρατηγικούς «οραµατισµούς» του Κινήµατος, που είναι ιδιαίτερα προσφιλείς στα νεαρότερα και στα εργατικά κυρίως στελέχη του κινήµατος.

Οι επιτυχείς κινήσεις του ΠΑΣΟΚ συµπληρώθηκαν µε την εκλαικευτική συνέντευξη του κ. Παπανδρέου στην «Ελευθεροτυπία», που αντιμετώπισε εύστοχα θέµατα που απασχολούν έντονα την κοινή γνώµη και έχουν άµεση επίδραση στην καθηµερινή ζωή, και µε τη µετάβασή-του στη Λακωνία.

Στη Σπάρτη (27,6), ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ πραγµατοποίησε την τρίτη από αυτές τις ογκώδεις και ενθουσιώδεις δηµοκρατικές συγκεντρώσεις, που φαίνεται ότι θα χαρακτηρίσουν όλη την προεκλογική περίοδο. Η επιλογή ήταν παρακινδυνευµένη, όπως ακριβώς και οι προηγούµενες της Αλεξανδρούπολης και της Ξάνθης.

Αρκετά µακριά από την Αθήνα, την Πάτρα και άλλες δηµοκρατικές μεγαλουπόλεις, η Λακωνία χαρακτηρίζεται παραδοσιακά από έναν έντονο συντηρητισµό (µόνος νοµός της χώρας µε µοναρχική πλειοψηφία το 1975). Τελικά, όποιες κι αν είναι οι επιφυλάξεις για τον αριθµό των ενθουσιωδών οπαδών του ΠΑΣΟΚ που είχαν έρθει από άλλες περιοχές, το πολιτικό γεγονός παραµένει αναµφισβήτητο: ο κ. Παπανδρέου πραγµατοποίησε στη Σπάρτη τη µεγαλύτερη συγκέντρωση της πολιτικής ιστορίας της Λακωνίας.

Ο νέος Κολόµβος χωρίς πυξίδα

Δεν ξέρουµε, βέβαια, αν ήταν το όνοµα του Ξενοδοχείου όπου έγινε το συνέδριο της Ν.Δ., που έδωσε στον κ. Παπανδρέου την έµπνευσή να χαρακτηρίσει τον αντίπαλο σχηµατισµό «καράβι χωρίς πυξίδα καπετάνιο και πλήρωµα». Οποσδήποτε, όµως, όπως αναλύει σε άλλες σελίδες ο συνεργάτης-µας Γιάννης Παπουτσάνης, το πραγµατικό νόηµα του συνεδρίου ήταν να δώσει στην ανεµοδαρµένη Καραβέλα της Δεξιάς ένα νέο υπερκυβερνήτη, τον κ. Αβέρωφ. Κι επειδή έτσι κι αλλιώς — εν µέρει µε αποφάσεις που φαίνεται ότι πήρε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας — ο τοµέας των εξωτερικών σχέσεων έχει ατονήσει και η Άµυνα και τα Οικονοµικά ελέγχονται πια από τον κ. Αβέρωφ γεννάται το ερώτηµα τι εποπτεύει ακριβώς ο κ. Ράλλης.

Αυτά ως προς τον καπετάνιο. Αλλά και σ' ό,τι αφορά την πυξίδα τα πράγµατα δεν πάνε καλύτερα.

Το κείµενο, που ονοµάστηκε τουλάχιστον υπεραισιόδοξα, «κυβερνητικό πρόγραµµα» δεν είναι τίποτα άλλο από µια σειρά αυθαίρετα και γενικολόγες διακηρύξεις προθέσεων. Η ανάγνωσή-του, έτσι, δη

μιουργεί εύλογα το ερώτημα γιατί δεν προωθήθηκε τίποτα το συγκεκριμένο προς την κατεύθυνση των γενικών στόχων, που με όψιμη διαύγεια μοιάζει ν' ανακαλύπτει η Ν.Δ., τρεις μόλις μήνες πριν από τις εκλογές.

Έτσι, η λειτουργία του «κυβερνητικού προγράμματος» αντιστρέφεται και κάθε χωρίο-του γίνεται αφορμή για ισάριθμες δυσάρεστες σκέψεις πάνω στον κυβερνητικό απολογισμό.

Την απογοήτευση που δημιούργησαν οι αφέλειες και οι γενικολογίες του «προγράμματος» επέτεινε η προχειρότητα της διαδικασίας αποδοχής-του. Χωρίς να το έχουν ποτέ συζητήσει οι περισσότεροι δεν είχαν προλάβει καν να το διαβάσουν· οι σύνεδροι το αποδέχτηκαν δια βοής, με χειροκροτήματα και σφυρίγματα.

Η σύγχυση εντάθηκε με την απόδοση που έκαναν ορισμένες κυβερνητικές εφημερίδες. Η «Καθημερινή» της Κυριακής π.χ. έγραφε μέσα σε πλαίσιο, ούτε λίγο ούτε πολύ, ότι «καταργούνται όλες οι άδειες, για την ίδρυση νέων βιομηχανιών» και ότι δεν θα απολύεται πια κανείς γιατί θα επιδοτούνται οι προβληματικές βιομηχανίες για να κρατάνε όλο το προσωπικό-τους. Το απάνθισμα έκλεινε αυτή η απίστευτη, και σαν ανέκδοτο ακόμα, υπόσχεση. «Θα γίνει Μετρό και στη Θεσσαλονίκη». Ίσως θα ήταν προτιμότερο να επικαλυφθεί η συγκόλληση της ηγεσίας της Ν.Δ. με κάποιο προπαγανδιστικού τύπου απολογισμό από τους συνηθισμένους. Και να μένουν τα προγράμματα. Κάλλιο ποτέ, παρά αργά.

Αλλά και όλα τα άλλα μικρότερα κόμματα έχουν αποδοθεί σε ανάλογες προεκλογικές κινήσεις, με την εξαίρεση ίσως του κ. Ζιγδη, που δεν έχει μέχρι στιγμής δώσει σημεία ζωής.

Οι κ.κ. Πεσματζόγλου και Κύρκος θυμίζουν λίγο τις σταχομαζώχτρες του Παπαδιαμάντη, καθώς ακούραστα γυρίζουν την ύπαιθρο για να διαδώσουν τον πολιτικό λόγο των ιδιαίτερών-τους σχηματισμών, έστω κι αν τα ακροατήρια δεν είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακά.

Οι κ.κ. Μπαλτατζής και Μαύρος έκαναν συγκεντρώσεις φίλων-τους σε κεντρικά ξενοδοχεία.

Το ΚΚΕ προωθεί τη μάχη-του κατά της αδικίας και της «ληστρικής» της ενισχυμένης αναλογικής και καλεί το εκλογικό σώμα «να την καταργήσει στη πράξη», δίνοντάς-του το πολυπόθητο 17%. Αλλά εκτός από το ότι η ίδια η σκέψη είναι συζητήσιμη, αν όχι διαβλητή, υπάρχει και το μειονέκτημα ότι η ίδια αυτή η εκστρατεία από τη φύση της τροφοδοτεί με «πληροφορίες» την ψυχολογία της χαμένης ψήφου.

Οπωσδήποτε το ΚΚΕ πραγματοποίησε επιβλητικές συγκεντρώσεις στη Βέροια και στην Πάτρα, που όμως λόγω της ιδιομορφίας του πολιτικού χώρου δεν αποτελούν παρά μερικές ενδείξεις για την δυναμικότητά του.

Έτσι κάπως άρχισε αυτό το προεκλογικό καλοκαίρι, που ορισμένοι αρχίζουν να πιστεύουν ότι θα οδηγήσει στην απομάκρυνση της Δεξιάς από την εξουσία.

ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ

Η φωνή της σοσιαλιστικής Γαλλίας μέσα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο



ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ (Του απεσταλμένου-μας). Έξω από το κτήριο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, το απόγευμα της περασμένης Δευτέρας, το κρύο τρυπούσε τα κόκκαλα. Και η βροχή δεν εννοούσε να κοπάσει... Αλλά οι 5.000 συνδικαλιστές, εκπρόσωποι 33 ευρωπαϊκών συνδικάτων, επέμεναν να διατυπώνουν τα αιτήματά-τους: «Όχι στην ανεργία», «Λιγότερες ώρες δουλιά», κ.ά. Η ομοφωνία ήταν έκδηλη, παρά την απουσία μιας συνδικαλιστικής εσπεράντο: «Nous voulons du boulot» — «We want job» — «Wir wollen Arbeit»...

ΜΕΣΑ στο κτήριο όμως, στο πλατώ του Κίρχμπεργκ, όπου συνεδρίαζαν οι αρχηγοί κυβερνήσεων των «10» της ΕΟΚ (ανάμεσά-τους και ο «δικός μας» κ. Γ. Ράλλης), η ομοφωνία ήταν δυσεύρετο είδος. Η «σιδερένια λαιδη», η κ. Μάργκαρετ Θάτσερ, επέμενε πως το «πρόβλημα των προβλημάτων» για την κοινοτική Ευρώπη, δεν είναι η ανεργία — όπως επέμενε ο πρόεδρος της Γαλλίας, Φρανσουά Μιτεράν — αλλά ο πληθωρισμός, που, φυσικά, οφείλεται στις «υπέρμετρες διεκδικήσεις» των Ευρωπαίων εργαζομένων... Συνεπώς, πρέπει οι εργαζόμενοι ν' αναστείλουν τις διεκδικήσεις-τους, για να περιοριστεί ο πληθωρισμός, που, με τη σειρά του, θα περιορίσει την ανεργία...

ΚΑΤΙ ανάλογο είπε και ο Έλληνας

πρωθυπουργός κ. Ράλλης: *Εμείς, ευτυχώς, στην Ελλάδα — ανάφερε — δεν έχουμε ανεργία, κι αν έχουμε, είναι «ανεργία τριβής» που παραμένει σε πολύ χαμηλά επίπεδα.* (Σημ. «ΑΝΤΙ»: Κάποτε, βέβαια, ο υπουργός Οικονομικών, κ. Μ. Έβερτ, «φουσκώνει» τους αριθμούς των ανέργων-μας, αλλά γίνεται για να ξεγελάσουμε τους κουτόφραγκους και να εισπράξουμε περισσότερα από τα διάφορα κοινοτικά ταμεία...). Συνεπώς — συνέχισε ο κ. Ράλλης — *το πρόβλημα και για μας είναι ο πληθωρισμός, που, ναι μεν, πέρσι ξεπέρασε το 26%, αλλά φέτος, δε θα φτάσει καν το 20%...* Την ίδια στιγμή, το Γραφείο Στατιστικής («Γιουροστάτ») της ΕΟΚ, πληροφορούσε τους Έλληνες δημοσιογράφους που έλαχε να βρεθούν στο Λουξεμβούργο, πως ο πληθωρισμός στην Ελλάδα, είχε ανέλθει, στο δίμηνο Απριλίου-Μαΐου '81, στο 24,3% και ότι το ίδιο ποσοστό πληθωρισμού παρουσίαζε και το προηγούμενο δίμηνο Φεβρουαρίου-Μαρτίου.

ΤΕΛΙΚΑ, ανάμεσα στις δυο γραμμές, την «κλασική» των Ευρωπαίων συντηρητικών — που ρίχνει το βάρος-της στη μάχη κατά του πληθωρισμού — και τη «σοσιαλιστική» — που ζητάει απόλυτη προτεραιότητα στο πρόβλημα της ανεργίας και τα άλλα καυτά κοινωνικά προβλήματα — το τελικό ανακοινωθέν των «10» ανακάλυψε το λεκτικό συμβιβασμό. Η μάχη — τονίζεται στο ανακοινωθέν — πρέπει να δοθεί και κατά της ανεργίας, και κατά του πληθωρισμού.

Ο ΛΕΚΤΙΚΟΣ αυτός συμβιβασμός, δεν αναιρεί, ωστόσο, δυο αναμφισβήτητα γεγονότα: Το ΠΡΩΤΟ, είναι αυτή καθαυτή η παρουσία — και φωνή-της σοσιαλιστικής Γαλλίας... Για πρώτη φορά πράγματι, αφότου υπάρχει η ΕΟΚ, ένας σοσιαλιστής Γάλλος πρόεδρος, ήλθε ν'

αναταράξει τα νερά, επιμένοντας στην «κοινωνική διάσταση» των προβλημάτων του ευρωπαϊκού χώρου... Το ΔΕΥΤΕΡΟ, είναι ο νέος πολιτικός διάλογος που άνοιξε μέσα στο ίδιο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο — διάλογος που δεν αποκλείεται να οδηγήσει σε ορισμένες γενικότερες ανακατατάξεις.

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ των κ.κ. Γ. Ράλλη και Κ. Μητσοτάκη, στη διάσκεψη κορυφής των «10», δεν εμπόδισε, φυσικά, κάποιες «άλλες» συζητήσεις με τους Έλληνες δημοσιογράφους, κατά την πτήση της επιστροφής. Ο κ. πρωθυπουργός και ο κ. υπουργός Εξωτερικών, βρίσκονταν κάτω από τον αστερισμό του Αισιοδόξου. Και αν υποθεθεί, προς στιγμή, ότι το κυβερνητικό κόμμα «υπέστη μια ορισμένη φθορά» — ας πούμε 10%... — παίρνοντας η Νέα Δημοκρατία το 5% από τις ψήφους της ΕΔΗΚ, κι άλλο 5% από τις ψήφους της Εθνικής Παράταξης, «βρίσκεται στα λεφτά-της», δηλαδή στο 42%. Όσο για το ΠΑΣΟΚ, δεν μπορεί παρά να χάσει τις εκλογές, από τη στιγμή που ο κ. Ράλλης αποφάσισε ν' αναγάγει τα θέματα εξωτερικής πολιτικής σε υπ. αρ. 1 θέμα του προεκλογικού αγώνα. Τη νίκη, άλλωστε, της Νέας Δημοκρατίας, εξασφαλίζει τώρα ο κ. Ευ. Αβέρωφ-Τοσίτσας, αφού η αντιπροεδροποίησή-του απάλειψε τις εσωκομματικές διενέξεις, ενίσχυσε την κυβέρνηση, αλλά και αναπτέρωσε το κόμμα.

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ με τους δημοσιογράφους γινόταν, ενώ το αεροσκάφος της «Ολυμπιακής» περνούσε μέσα από πυκνά σύννεφα, σε ύψος 10.000 πόδια. Το πεδίο ορατότητας ήταν, οπωσδήποτε, πολύ περιορισμένο...

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΝΕΑ «ΕΠΙΤΥΧΙΑ» ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ....

Είναι σε όλους γνωστή η καθυστέρηση των δημόσιων υπηρεσιών σε σύγχρονο τεχνολογικό εξοπλισμό, η ανεπάρκεια της υλικοτεχνικής υποδομής βασικών τομέων της διοίκησης σε σημαντικότερους και κοινωνικά χρησιμότερους τομείς. Είναι, ταυτόχρονα, σε όλους γνωστή η μόνο εξαίρεση σ' αυτό τον κανόνα: ο εξοπλισμός και τα μέσα, δηλαδή, των υπηρεσιών Ασφαλείας, που είναι πάντα στην πρώτη γραμμή συγχρονισμού με κάθε ανακάλυψη των ομολογών υπηρεσιών των Η.Π.Α. και της Ευρώπης.

Πράγματι, από τον εμφύλιο και δώθε, οι αρχές Ασφαλείας αποτέλεσαν τον προνομιακό χώρο για την ανάπτυξη κάθε μορφής «επιστημονικής», αστυνόμευσης και καταστολής, έργο μάλιστα στο οποίο πολλές φορές, ανάλογα με τις συνθήκες, επιδόθηκαν με ιδιαίτερο ζήλο, χωρίς περισπασμούς και λεπτότητες, εις βάρος κάθε «εχθρού» της κοινωνικής και πολιτικής «τάξεως».

Γεννά, λοιπόν, πολλά ερωτηματικά η όλη συμπεριφορά των αρχών στη διερεύνηση των δραστών των πρόσφατων εμπρησμών. Είναι δεκτό, βέβαια, ότι μια μικρή ομάδα αποφασισμένων ανθρώπων είναι δύσκολο να εντοπιστεί. Είναι επίσης δύσκολο να εντοπιστεί όμως και μια ομάδα που βρίσκεται στο ζωτικό χώρο της «εθνικοφροσύνης», που συνήθως παραμένει εξ ορισμού «εκτός υποψίας» (παρόλο που σε όλες τις υποθέσεις νεοφασιστών «βομβιστών» αποδείχτηκε η στενή-τους συνάφεια με τμήμα των υπηρεσιών Ασφαλείας).

Το χειρότερο όμως, δεν είναι η «ανεπάρκεια» της Ασφάλειας. Είναι η ασύδοτη «κατασκευή» ενόχων με μεθόδους προσφιλείς από το παρελθόν, με αποδεικτικά στοιχεία που ξεπερνούν κατά πολύ και τα όρια του γελοίου, με ένα διαρκή προσανατολισμό στο χώρο των αναρχικών και των αυτόνομων, έτσι ώστε να διευκολύνεται κάθε φορά το πρωτοσέλιδο του «Ελ. Κόσμου» περί «εγκληματικής δράσεως των κομμουνιστών».

Έτσι, η Ασφάλεια αυτοπαρουσιάζεται να «κάνει τη δουλειά της», παρέχοντας ταυτόχρονα πεδίο έντονης πολιτικής προβοκάτσιας στους γνωστούς ακροδεξιούς και φασιστικούς κύκλους. Η πρόσφατη ιστορία των αδελφών Τσαγκαράκη αποτελεί μια ακόμη χρεοκοπία της τακτικής της Ασφάλειας.

Θα μπορούσε να θεωρηθεί «επιτυχία» μόνο αν δεχόμαστε ότι κάποιος κερδίζει με τη γενικευμένη ανασφάλεια ότι όλα είναι δυνατά και ο κάθε πολίτης που έχει νέφτι να αποτελεί συνάμα έναν τρομοκράτη.

Μήπως αυτή είναι τελικά η επιτυχία της Ασφάλειας;

ΤΟΥΣ ΑΛΛΑΞΑΝ ΤΑ ΦΩΤΑ....

Το Σάββατο, που ο κ. Μάνος έκλεισε το εργοστάσιο Κερασινίου της ΔΕΗ, παρά τις διαμαρτυρίες του κ. Μωυσή, φαίνεται ότι η σύγχυση που η επικράτησε μεταξύ των φωστήρων της ενεργειακής-μας πολιτικής είχε μια σειρά σοβαρές συνέπειες, που δεν έχουν κοινολογηθεί. Όταν αποσυνδέθηκε, μέσα σε συνθήκες προχειρότητας και εκνευρισμού, το Κερασίι από το εθνικό δίκτυο, παρουσιάστηκαν αυξομειώσεις τάσης στη περιοχή Αθηνών, που έφθασαν μέχρι το ανώτατο σημείο των 275 βόλτ (αντί για περίπου 225 που είναι το κανονικό). Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα, στο άμεσο μέλλον, συνέπεια να συντομέψει η διάρκεια ζωής όλων των ηλεκτρικών λαμπτήρων και συσκευών, που βρέθη-

καν αναμμένες εκείνη την ώρα κατά μερικές εκατοντάδες ώρες.

Το μεγαλύτερο χουνέρι όμως το έπαθαν οι μεγάλες επιχειρήσεις, που διαθέτουν ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Επειδή τα αμυντικά-τους μηχανήματα για τέτοιες περιπτώσεις, οι σταθεροποιητές (σταμπιλαϊζερς), δεν μπορούν συνήθως να αντιμετωπίσουν υπερβάσεις ανώτερες από 20 βόλτ, οι ηλεκτρονικές-τους «πλακέτες» κήκαν και οβήστηκαν πολλές φορές προγράμματα που αντιπροσωπεύουν εκατοντάδες ώρες εργασίας. Το προσωπικό που έλειπε λόγω Σαββατοκύριακου, δεν ήταν σε θέση να επέμβει όταν άρχισαν να εμφανίζονται οι καταστρεπτικές διαδικασίες.

Και οι μεν παθόντες — όσο γνωρίζουμε τουλάχιστον — δεν διαμαρτυρήθηκαν. Πολυεθνικές εταιρείες, ως επί το πλείστον, θα παζαρεύουν ασφαλώς τις αξιοσημείωτες ζημιές-τους — για την IBM μόνο, μερικές εκατοντάδες χιλιάδες δραχμές — εντός των κυκλωμάτων, χωρίς να εκθέσουν κανένα.

Στην εθνική οικονομία, όμως, μπήκε ακόμα ένα φέσι από αυτά που κατά καιρούς φοράνε στο κοινωνικό σύνολο η Κυβέρνηση και η ΔΕΗ-της.

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: ΣΥΝΕΔΡΙΟ Ή ΑΡΕΝΑ:

Οι «εργασίες» του 12ου συνεδρίου του Εργατικού Κέντρου της Αθήνας, στις 21 και 22 Ιούνη, σωστά έγιναν στο γήπεδο του Σπόρτιγκ. Ένας οποιοσδήποτε αγώνας μπάσκετ θα είχε οπωσδήποτε μεγαλύτερη σχέση με τα θέματα των εργαζομένων από ό,τι το διήμερο της παρωδίας, που υποτίθεται ότι αφορούσε τους εργαζόμενους της Αθήνας και τα προβλήματά-τους.

Η πενιχρότητα όμως ουσιαστικών τοποθετήσεων και από τις δύο πλευρές «συμπολίτευσης» και «αντιπολίτευσης» δεν πρέπει να οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι απλά και μόνο έγινε ένα ακόμη συνέδριο-παρωδία, όπως τόσα άλλα. Η μετωπική αντιπαράθεση των συνεδρών του φιλοκυβερνητικού στρατοπέδου και εκείνων που, μιλώντας αποκλειστικά εξ ονόματος της εργατικής τάξης, μονοπώλησαν το χώρο της αντιπολίτευσης, μπορεί να δημιουργούσε την ψευδαίσθηση αναμέτρησης, που όμως δεν υπήρχε στην πραγματικότητα. Κάθε πλευρά κινιόταν έχοντας τα μάτια στραμμένα όχι στο θλιβερό παρόν των ελλήνων εργαζομένων, αλλά στο κοντινό μέλλον. Ένα κοντινό μέλλον, όπου «δεξιός» κι «αριστερός» συνδικαλισμός θα «ανακαλύψουν» ότι δεν μπορούν να συνυπάρχουν κάτω από την ίδια στέγη, ότι θα πρέπει να υπάρξει «ιδεολογικοπολιτικός» διαχωρισμός του συνδικαλιστικού κινήματος. Γι' αυτό ακριβώς και η ΕΣΑΚ-Σ επέμενε «ντε και καλά όλες οι οργανώσεις μέσα», χωρίς να πολυσκοτίζεται για την αντιπροσωπευτικότητά-τους.

Καθρεφτάκια και χάντρες για τους ιθαγενείς

Είναι γνωστά τα διάφορα μπιχλιμπίδια και τζάτζαλα - μάτζαλα, με τα οποία οι δούλεμποροι έπειθαν τους φύλαρχους της Δυτικής Αφρικής να τους πουλήσουν υπηκόους-τους για δούλους.

Κάπως έτσι και οι δικοί-μας φύλαρχοι μας πέταξαν κυριολεκτικά στα μούτρα το χιλιογλειμμένο κόκκαλο της άρσης των μονών - ζυγών τα Σαββατοκύριακα. Και σαν επιδόρπιο, μια ώρα πρόσθετο ξενύχτι.

Κι όλα αυτά, ψελλίζοντας διάφορες αλληλοσυγκρουόμενες αιτιολογίες, για τα μάτια, όπως ότι δεν υπάρχει πια στενότητα ενέργειας ή, αντιθέ-

τως, ότι τα μέτρα δεν απέδωσαν και διάφορα άλλα, έτσι, για να γίνεται κουβέντα...

Λέτε να υπάρξουν Έλληνες ψηφοφόροι, που θα μεταστραφούν εκλογικά, γιατί πήραν χάντρα και καθρεφτάκι; Εμείς πάντως είμαστε από εκείνους της δύστροπους και αχάριστους ιθαγενείς, που τα τελευταία μέτρα τους έκαναν έξω φρενών. Όσο ποτέ άλλοτε είμαστε αποφασισμένοι... να φάμε τους φύλαρχους.

Εκτός, βέβαια, αν ικανοποιηθούν και μερικά άλλα καιρία αιτήματα, που κατά καιρούς έχουν προβληθεί σε προεκλογικές συγκεντρώσεις πολιτικών αρχηγών, την εγκυρότητα των οποίων φαίνεται ότι άρχισε να ζηλεύει η ηγεσία της Ν.Δ.

Παραθέτουμε μερικά: «Διπλό τζατζίκι στο σουβλάκι». «Πενθήμερη αργία». «Ελικόπτερα Ι.Χ. για το λαό» ... και άλλα τέτοια.

Γιατί άλλωστε να πολυσκοτίζεται; Μήπως κι αν μπου οι οργανώσεις της μέσα στα εργατικά κέντρα, τις ομοσπονδίες και τη ΓΣΕΕ θα μείνουν για πολύ; Κάποιοι θα θρεθούν να διασπάσουν το κίνημα, φτιάχνοντας μια «εθνική» ΓΣΕΕ κι αφήνοντας στην ΕΣΑΚ-Σ τον έλεγχο των υπολοίπων οργανώσεων, που έτσι ή αλλιώς θα είναι ανήμπορες να επηρεάσουν ουσιαστικά τις εξελίξεις.

Η αποχή της αντιπολίτευσης από τις εκλογικές διαδικασίες, σε αντίθεση μ' ό,τι έκανε στο συνέδριο της ΓΣΕΕ, δείχνει ότι ο Καρακίτσος δεν ήθελε σ' αυτή τη φάση να δώσει τίποτε στις δυνάμεις της αντιπολίτευσης. Προτίμησε να κρατήσει τα χαρτιά-του για μετά τις βουλευτικές εκλογές, που μάλλον θα μπορεί να διαπραγματευτεί από θέση ισχύος. Οι δυνάμεις της ΠΑΣΚΕ, στο συνέδριο, έδειξαν κι αυτές ότι περιμένουν τις βουλευτικές εκλογές, που θα λύσουν (υποτίθεται) όλα τα προβλήματα. Με τη στάση αυτή απόφυγαν και δυσμενείς γι' αυτές συγκρίσεις αριθμητικής δύναμης, σε σχέση με την ΕΣΑΚ-Σ.

Όλοι συνεπώς έφυγαν ευχαριστημένοι από το συνέδριο. Μόνο που φυσικά, ούτε το συνέδριο, ούτε και η μεγάλη πλειοψηφία των συνεδρων, συμπολίτευσης κι αντιπολίτευσης, είχαν καμιά σχέση με τη βασική αποστολή-τους: την προάσπιση των συμφερόντων των ελλήνων εργαζομένων.

ΚΑΤΕΥΘΥΝΟΜΕΝΗ ΑΓΟΡΑ Η΄ΚΑΤΕΥΘΥΝΟΜΕΝΟΙ ΘΑΝΑΤΟΙ;

Οι επτά θάνατοι από χρήση «σκληρών ναρκωτικών», που σημειώθηκαν στην Αθήνα τις τελευταίες εβδομάδες, υπενθυμίζουν ότι τα ναρκωτικά — ο «λευκός θάνατος» — δεν χτυπά πια την πόρτα της χώρας-μας, μα έχοντας περάσει το κατώφλι βρίσκεται ήδη στοργυλοκαθισμένος στο καλύτερο κάθισμα του σαλονιού, υπενθυμίζοντας στους αρμόδιους (;) πως το κακό δεν πολεμιέται πάντα με ξόρκια.

Αν, μάλιστα, παρατηρήσει κανείς ότι τρεις απ' αυτούς τους θανάτους συνέβησαν την προηγούμενη εβδομάδα, πρέπει ν' αρχίσουμε ν' αναρωτιόμαστε σοβαρά, μήπως δεν μπορούμε πια να μιλάμε για «εξάπλωση», αλλά για μια κ ο ρ υ φ ω σ η, με καταλυτικά αποτελέσματα στην κοινωνική ζωή του τόπου.

Το γεγονός αυτό συσχετίζεται με μια συστηματική διοχέτευση ηρωίνης, νοθευμένης για την ακρίβεια, που παρατηρείται στη ντόπια αγορά. Το μεθοδευμένο του πράγματος, αν μάλιστα επισημανθεί ή, παράλληλα, μειωμένη διάθεση του χασίς, δεν μπορεί να περάσει απαρατήρητο, ούτε να μη συνδεθεί με την κατακόρυφη αύξηση των «σκληρών» ναρκωτικών.

Βέβαια, θα ήταν εύκολο να μιλήσει κανείς για τις επιπτώσεις μιας γενικότερης κατάστασης που επικρατεί στον Ευρωπαϊκό χώρο. Στατιστικές, όσο μπορούν να υπάρξουν στατιστικές για τέτοια θέματα, βεβαιώνουν ότι μόνο μέσα στο 1980, στην Ευρώπη, οι διάφοροι «χονδρέμποροι» έχουν κέρδος 100 δις δολάρια. Η αύξηση της κατανάλωσης ηρωίνης το πρώτο εξάμηνο του 1980 υπερέβη το 50%, σε σχέση με το δεύτερο εξάμηνο του 1979.

Όμως, φαινόμενα όπως αυτά που σημειώνουμε, λιγότερο έχουν να κάνουν με την «διεθνή κατάσταση» και περισσότερο με ντόπιους υπέρ-νονούς, που κατευθύνουν την αγορά και εδράζονται σε θέσεις όπου οι αρμόδιες καταδιωκτικές υπηρεσίες δεν προσεγγίζουν εύκολα. Αυτό είναι γενικότερα αναγνωρισμένο. Εκτός κι αν προσπαθήσουν περισσότερο.....

ΣΤΟΕΣ ΚΑΙ ΛΑΓΟΥΜΙΑ

Ούτε οι εμπρησμοί, ούτε το «κίνημα θερινής νυκτός» του κ. Α-βέρωφ, κατάφεραν να υποσκελίσουν το ενδιαφέρον μιας μερίδας της κοινής γνώμης για τα τεκταινόμενα στις τεκτονικές στοές. Πράγματι, μόλις διαπιστώθηκε ότι η εφημερίδα που «πρωτοπλασάρισε» το θέμα των ελλήνων τεκτόνων είχε εντυπωσιακή κυκλοφοριακή άνοδο, παρουσιάστηκε μια πλειοδοσία προσφο-
ράς «μασονολογίας» από σημαντική μερίδα του Τύπου.



Παρά την τρομερή ήττα του ΚΚΓ, ο Μιτεράν του δίνει 4 υπουργεία

Σημειώνουμε βέβαια, ότι το ενδιαφέρον του κοινού δεν οφειλόταν σε κάποια «διαφωτιστική» αρθρογραφία περί τεκτονισμού, αλλά στη γαργαλιστική έλξη που ασκούσε το γεγονός των «καταλόγων των μασόνων», κατάλογοι που εκοσμούντο και από πρόσωπα της πνευματικής και πολιτικής ηγεσίας του τόπου.

Εμείς δεν θεωρούμε ότι ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα του ελληνικού τεκτονισμού η προσπάθεια που επιχειρείται από πολλές πλευρές να του αποδοθεί, έστω και υποβαθμισμένα, η οποιαδήποτε αναλογία με το ρόλο της Στοάς Ρ2 της Ιταλίας, που άλλωστε το κύριο στοιχείο-της δεν ήταν ο τεκτονικός δεσμός· μάλλον για μια συνωμοτική οργάνωση επιλέχθηκε ο τεκτονικός μανδύας.

Αντίθετα, η υπόθεση των ελληνικών τεκτονικών στοών και η στελέχωσή-τους, μας δημιουργεί ένα μείγμα θλίψης και ειρωνείας για όσους στο τέλος του 20ού αιώνα εξακολουθούν να συντηρούν ως παράμετρο του κοινωνικού-τους βίου την ενδιαίτηση σε οργανώσεις τόσο θλιβερού αντικειμένου και πτωχού περιεχομένου.

Απλά πιστεύουμε, ότι για λόγους γενικότερη κοινωνικής και πολιτικής δεοντολογίας, σκόπιμο θα ήταν, όπως πρότεινε το ΠΑΣΟΚ, να υπαχθούν και οι Στοές στους νόμους που διέπουν τα περί «ενώσεως προσώπων» έτσι ώστε να τελούν υπο την άμεση εποπτεία του κράτους και της Κοινής Γνώμης, όπως οφείλει άλλωστε να λειτουργεί κάθε ένωση προσώπων, για οποιοδήποτε σκοπό κι αν συγκροτείται.

Κατά τα άλλα, δεν πιστεύουμε ότι συμβάλλει στην όξυνση της κοινωνικής συνείδησης και των πολιτικών κριτηρίων του λαού, το σκάψιμο λαγουμιών κάτω απ' τις Στοές, για να συλληφθούν «ειδήσεις» του ακόλουθου τύπου: «Σε μασονική στοά αποφασίστηκε η 21η Απριλίου». Δηλαδή, αντί να αναζητάμε ευθύνες στις Η.Π.Α., στις ντόπιες αντιδραστικές δυνάμεις κ.λ.π., να μεταβληθούμε σε κυνηγούς μασόνων.

Πάει πολύ.....

Η εξέλιξη της επανάστασης στο Ιράν δεν μπορεί να μην ανησυχεί και να μη θλίβει κάθε προοδευτικό άνθρωπο. Δεν πρέπει να τον εκπλήττει όμως. Ήταν απ' την αρχή γνωστό, ότι στον γιγάντιο και ηρωικό αγώνα για την ανατροπή του Σάχη συνέκλιαν δυο κύρια ρεύματα: ένα λαϊκιστικό, με κύριο εκφραστή-του το ιερατείο, και ένα λαϊκό-επαναστατικό, με πολυάριθμες εκπροσωπήσεις, όπως οι οργανώσεις των «μουτζαχεντίν», των «φενταγίν» κ.λ.π.

Η όξυνση των προβλημάτων, τόσο στο επίπεδο των εσωτερικών επιλογών, όσο και οι εξωτερικές εμπλοκές, επιτάχυναν τη ρήξη ανάμεσα στα δυο αυτά κύρια ρεύματα της περσικής επανάστασης. Αυτής της ρήξης γινόμεστε μάρτυρες, και τα γεγονότα στην Περσία φανερώνουν ότι τίποτα δεν έχει οριστικά κριθεί, παρόλο που προσωρινά φαίνεται να έχουν υπερισχύσει οι Ισλαμιστές του κόμματος της «Ισλαμικής Δημοκρατίας».

Είναι δύσκολο, βέβαια, να έχει κανείς την πληροφόρηση και τη γνώση των πραγμάτων, που θα επέτρεπε μια ασφαλή κρίση για τα γεγονότα στην Περσία.

Νομίζουμε όμως, πως τυχόν επικράτηση των Ισλαμιστών, θα αποτελούσε κατάργηση του βαθύτερου νοήματος της Περσικής επανάστασης, όπως αγωνίστηκαν τουλάχιστον γι' αυτή χιλιάδες επώνυμοι και εκατομμύρια ανώνυμοι αγωνιστές. Δεν πρέπει να σιωπήσουμε, απ' τη στιγμή που τα πρώτα μέτρα των Ισλαμιστών είναι η εκκαθάριση, η τρομοκρατία, η διαβολή, ακόμα και η φυσική εξόντωση αριστερών αγωνιστών, που έφερναν πάντως τα σημάδια της ΣΑΒΑΚ του Σάχη.

Ο κίνδυνος για την επιβολή ενός νέου ολοκληρωτισμού στην Περσία είναι και πιθανός και άμεσος. Δεν θα υπάρχει πιο πικρή στιγμή από εκείνη, που μια απ' τις συγκλονιστικότερες εξεγέρσεις του αιώνα-μας θα καταλήξει να έχει αλλάξει την ΣΑΒΑΚ σε ΣΑΒΑΜ (έτσι ονομάζεται τώρα η μυστική αστυνομία των Ισλαμιστών, που έχει καταγγελλθεί βάσιμα για εντελώς όμοια πρακτική με εκείνη των Σαχικών).

Απ' αυτή τη σκοπιά, χωρίς να προεξοφλούμε τίποτα, εμείς δεν θα διαζόμεστε τόσο να καταγγείλουμε σαν πράκτορες των ιμπεριαλιστών τους βομβιστές που ανατίναξαν το αρχηγείο των Ισλαμιστών. Ενδέχεται να είναι οι ίδιοι που συνήθιζαν να παίζουν τη ζωή-τους ανατινάζοντας τα γραφεία της ΣΑΒΑΚ...

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΒΑΣΙΛΗ ΡΩΤΑ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ

ο αγώνας μου μ' έναν τιτανα (σαιξπηρ)
θεατρο και δημοκρατια
ο προφορικός μας λόγος
τα τραγουδια του ελληνικού λαου
η αρχαία τραγωδια
(γεννηση - αναγεννηση - εξευτελισμος)
δελφικές εορτες
παιδικό - σχολικό θεατρο
θεατρο στην αντισταση

Ξαγναντο εκδόσεις

αγ. ισιδώρου 6, τηλ. 36.30.896 • 36.31.622

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ

ΙΟΥΝΙΟΣ

Πέμπτη 18

- Η κυβέρνηση ανέστειλε τις διαπραγματεύσεις για τις βάσεις μεταξύ Ελλάδας - ΗΠΑ, για μετά τις εκλογές.
- Η Σοβιετική Ένωση διαμαρτυρήθηκε έντονα στις ΗΠΑ για τα σχέδιά-της να άρει τους περιορισμούς στην πώληση όπλων στην Κίνα.

Παρασκευή 19

- Ο Χομέϊνι κατάγγειλε τους υποστηρικτές του προέδρου Μπάνι Σαντρ ως «αντεπαναστάτες» και «πολύ πιο επικίνδυνους» από το Σάχη.

Σάββατο 20

- Το επίσημο Γιουγκοσλάβικο πρακτορείο «Τανγιούγκ» υιοθέτησε καταγγελίες που αναφέρουν την ύπαρξη στρατοπέδων συγκέντρωσης στην Αλβανία.

Κυριακή 21

- Στις βουλευτικές εκλογές της Γαλλίας, η Αριστερά πέτυχε συντριπτική νίκη και το Σοσιαλιστικό κόμμα εξασφάλισε απόλυτη πλειοψηφία στο Κοινοβούλιο.

- Το περσικό Κοινοβούλιο αποφάσισε ότι ο πρόεδρος Μπάνι Σαντρ είναι πλέον «ανίκανος να ασκεί τα καθήκοντά-του».

Δευτέρα 22

- Οι αδελφές Τσαγκαράκη, κατηγορούμενες για τους εμπρησμούς στα καταστήματα «Ατενέ», «Κλαουδάτου», αφέθηκαν ελεύθερες με ομόφωνη απόφαση ανακριτή και εισαγγελέα.

Τρίτη 23

- Μετά την αποδοχή της εξωτερικής πολιτικής του προέδρου Μιτεράν για το Αφγανιστάν, Πολωνικό, Ευρωπαϊκούς και την ταυτόχρονη διάλυση των δύο στρατιωτικών συνασπισμών, 4 μέλη του Κ.Κ.Γ. μετέχουν στη νέα κυβέρνηση του Α. Μωρουά.

Τετάρτη 24

- Συγκέντρωση και πορεία στη βουλή έγινε στην Αθήνα για την καθιέρωση της απλής αναλογικής σαν μόνιμου εκλογικού συστήματος.
- Εκτελέσεις οπαδών του προέδρου Μπάνι Σαντρ καθώς και αριστερών οργανώσεων έγιναν στην Τεχεράνη από φανατικούς μουσουλμάνους.

Πέμπτη 25

- Την «ανησυχία»-τους για την συμμετοχή κομμουνιστών στην

Γαλλική κυβέρνηση εξέφρασαν ο αντιπρόεδρος Μπουλ των ΗΠΑ, καθώς και το ΝΑΤΟ.

- Την καταδίκη σε θάνατο ζήτησε ο επίτροπος του στρατοδικείου της Κωνσταντινούπολης για 51 στελέχη της εργατικής οργάνωσης «ΝΤΙΣΚ», ενώ εκτελέστηκαν δύο στελέχη της οργάνωσης «Επαναστατικός δρόμος».

Παρασκευή 26

- Η γαλλική κυβέρνηση και ο ίδιος ο πρόεδρος Μιτεράν αντέδρασαν έντονα στην ανακοίνωση του αμερικάνικου υπουργείου Εξωτερικών, ότι οι σχέσεις των Η.Π.Α. με τη Γαλλία «θα επηρεασθούν» από τη συμμετοχή των κομμουνιστών στη νέα κυβέρνηση.

Σάββατο 27

- Μ' αφορμή επερωτήσεις στη Βουλή για την αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης, ο υφυπουργός Εθνικής Αμύνης Γ. Ροδίου αναβίωσε το εμφυλιοπολεμικό κλίμα, χαρακτηρίζοντας το ρόλο του ΕΑΜ -ΕΛΑΣ σαν «προδοτικό» και «εθνοκτόνο».

Κυριακή 28

- Έληξε το έκτακτο διήμερο συνέδριο της «Νέας Δημοκρατίας», επικυρώνοντας το πρόγραμμα του κόμματος και την «συμφιλίωση» Ράλλη - Αβέρωφ, ενώ ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ χαρακτήρισε την κυβέρνηση οπερέτα με φέουδα και «πρατήρια», σε προεκλογική συγκέντρωση στη Σπάρτη.

Δευτέρα 29

- Έκρηξη βόμβας στην Τεχεράνη στα γραφεία του «Ισλαμικού Δημοκρατικού Κόμματος» είχε αποτέλεσμα τον θάνατο 72 πολιτικών και θρησκευτικών ηγετών μεταξύ των οποίων και του Αγιατολάχ Μπεχεστί.
- Ο Αβέρωφ ορκίστηκε Β αντιπρόεδρος της κυβέρνησης και υπεύθυνος της οικονομικής πολιτικής-της, επιβεβαιώνοντας την «ενότητα και συμφιλίωση» της «Ν.Δ.» στο πρόσφατο συνέδριό-της.

Τρίτη 3

- Σε ομιλία-του στη διάσκεψη κορυφής των χωρών - μελών της ΕΟΚ, ο πρωθυπουργός κ. Γ. Ράλλης είπε ότι η ελληνική κυβέρνηση καταβάλλει προσπάθειες και ελπίζει να περιορίσει τον πληθωρισμό από 26% σε 20%.

- Παραιτήθηκε ο πρόεδρος του Κ.Κ. Κίνας Χούα Κούο Φενγκ αντικαταστάθηκε από τον γ. γραμματέα του κόμματος Χου Γιάο Μπανγκ

αντί



«Ούφ, ανάσανα!»

(Το ΠΑΣΟΚ ψήφισε υπέρ της απλής αναλογικής, που — «ευτυχώς» — καταψηφίστηκε....)

«Η κυβερνητική πλειοψηφία απέρριψε την προσθήκη-τροπολογία στο συζητούμενο νομοσχέδιο για την εκλογή των Ευρωβουλευτών, που είχαν υποβάλει από κοινού βουλευτές όλων των μικρότερων κομμάτων της αντιπολίτευσης για την καθιέρωση του εκλογικού συστήματος της απλής αναλογικής στις επρχόμενες εκλογές για την ανάδειξη του εθνικού κοινοβουλίου, την οποία τελικά υποστήριξε — παρά τις επιφυλάξεις που διατύπωσε — και το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης....».

Κάπως έτσι θα μπορούσε να ήταν η διατύπωση (χωρίς ν' απέχει από την φαινομενολογική πραγματικότητα) ενός προλόγου για το κοινοβουλευτικό ρεπορτάζ της συνεδρίασης της περασμένης Δευτέρας, που, πράγματι, αποκρούστηκε από τη Ν.Δ., με ψήφους 153 έναντι 90, η επίμαχη τροπολογία, κλείνοντας έτσι το κεφάλαιο της απλής αναλογικής για τις επόμενες εκλογές.

(«Ούφ, δεν χάλασε τόσο πια ο κόσμος, όπως λένε, τα πράγματα είναι όπως τα 'χαμε συνηθίσει και όπως τα ξέραμε: η κακιά η Δεξιά, από τη μια μεριά, που δεν θέλει και εμποδίζει με την προσωρινή πλειοψηφία-της — ως τότε; — να περάσει η απλή αναλογική, η καλή αντιπολίτευση, από την άλλη, που μάχεται από κοινού υπέρ της απλής αναλογικής... Και το ΠΑΣΟΚ; Ναι, και το ΠΑΣΟΚ, που παρά τα όσα κυκλοφορούσαν και παρά το γεγονός ότι μέχρι τελευταία στιγμή δεν δήλωνε και δεν ξέραμε τι θα κάνει, αποδείχτηκε συνεπές με τις αρχές-του και ξεπερνώντας τους φραγμούς των στενών κομματικών-του συμφερόντων, συστρατεύθηκε με τους άλλους, τους μικρούς, που έθεσαν το ζήτημα.... Καθαρὰ πράγματα, που λένε — ούφ, ανάσανα!»)

Και όμως η κοινοτυπία της ρήσης ότι «τα φαινόμενα απατούν», αποδεικνύεται και πάλι ειλικρινέστερη...

Το «τραγικό στοιχείο» μιας σχέσης

Μπορούμε να θεωρήσουμε αντικειμενικά σαν δεδομένη την ύπαρξη του τραγικού στοιχείου στην σχέση ΠΑΣΟΚ και απλής αναλογικής στην παρούσα πολιτική συγκυρία:

- Από τη μια μεριά, είναι σαφές ότι η αποδοχή και η εφαρμογή του συστήματος της απλής αναλογικής αποκλείει σχεδόν με κάθε βεβαιότητα την εκδοχή και την δυνατότητα σχηματισμού αυτοδύναμης κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ μετά τις επόμενες εκλογές. Έτσι, ενώ θα μπορούσε να εξασφαλιστεί η εκλογική ήττα της Ν.Δ., δεν θα μπορούσε ταυτόχρονα να εξασφαλιστεί ένας ολοκληρωμένος χαρακτήρας στην εκλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ, που είναι συνώνυμος με την δυνατότητα σχηματισμού αυτοδύναμης κυβέρνησης, και με οφθαλμοφανή τη συνέπεια στην περίπτωση αυτή, ορισμένων αναγκαιών «προσαρμογών» στην έννοια και την κυβερνητική μορφή της «Αλλαγής».

Κάτι τέτοιο, όμως, είναι εκτός προγράμματος και λογικής του ΠΑΣΟΚ — και είναι εύλογη σ' ένα μεγάλο βαθμό αυτή η λογική, αν πάρει κανείς υπόψη-του τα ελληνικά δεδομένα και τον χάρτη των πολιτικών δυνάμεων της χώρας.

Μια γραμμή και μια πρακτική είτε προεκλογικού μετώπου με το ΚΚΕ, κυρίως, π.χ. ή και άλλες μικρότερες δυνάμεις είτε μετεκλογικής σύμπραξης ή ανοχής (που θα μπορούσε να εξασφαλίσει την πλειοψηφία σε έδρες στην επόμενη Βουλή και στην περίπτωση διεξαγωγής των εκλογών με το σύστημα της απλής αναλογικής), θα ήταν αμφισβητήσιμη για την ορθότητά-της ή τουλάχιστον προικισμένη με πολλά «ναι μεν, αλλά»... (κι αυτό ό χ ι μ ό ν ο μέσα στο πλαίσιο της λογικής ΠΑΣΟΚ!).

- Τέταρτο όμως, που από την άλλη μεριά το σύστημα της απλής αναλογικής έχει αναγορευθεί — έστω και λίγο απλουστευτικά — σε «λυδία λίθο», για την δημοκρατικότητα των αντιλήψεων των πολιτικών κομμάτων της αντιπολίτευσης;

Ανάμεσα στη «Σκύλα και στη Χάρυβδη»

Γι' αυτό και το ΠΑΣΟΚ βρισκόταν επί βδομάδες — τουλάχιστον από τότε δηλαδή που ανακινήθηκε και πάλι το θέμα της απλής αναλογικής — ανάμεσα στη «Σκύλα» (να δραστηριοποιηθεί και να κινητοποιηθεί για την επιβολή-της και να δηλώσει ευθύς εξ αρχής ότι θα την υπερψηφίσει διακυβεύοντας έτσι εκ προοιμίου τον στόχο της αυτοδύναμης κυβέρνησης) και στη «Χάρυβδη» (να καταψηφίσει στη Βουλή την τροπολογία, διακυβεύοντας όμως αυτή τη φορά την αξιοπιστία και την «συνέπεια»-του για τις αρχές, τις οποίες, ίδια δηλώσει, πρεσβεύει).

Στο μεσοδιάστημα αυτό υπήρξαν σοβαροί κλυδωνισμοί γι' αυτήν την αξιοπιστία: Παρά τις δηλώσεις ότι «το ΠΑΣΟΚ ήταν, είναι και θα είναι υπέρ της απλής αναλογικής, κανείς βουλευτής του δεν υπογράψε την τροπολογία. Το ΠΑΣΟΚ δεν πήρε μέρος σε καμία από τις κινητοποιήσεις που έγιναν, επέπληξε ορισμένα από τα μέλη-του που υπογράψαν ένα σχετικό κείμενο, για «πολιτική ανωριμότητα», ο έχων τον αχάριστο ρόλο του εισηγητή της αξιωματικής αντιπολίτευσης στην κοινοβουλευτική επιτροπή Γ. Μωραΐτης — ένας από τους αξιολογότερους βουλευτές του ΠΑΣΟΚ — απέφυγε να πάρει θέση τόσο εκεί, όσο και στην Ολομέλεια της Βουλής, στελέχη-του στη Βουλή καλλιεργούσαν την «ιδέα» ότι «πρόκειται για πρωτοβουλία που ενισχύεται από τη Δεξιά» και επιστράτευσε, τέλος, έναν κατάλογο αδυναμιών — αναμφισβήτητα υπαρκτό — της τροπολογίας αυτής, στην κατεύθυνση ότι πρόκειται για «μπάλωμα» που δεν αγγίζει στην ουσία-του κατά πολύ τον ισχύοντα εκλογικό νόμο....

«Τέλος καλό όλα καλά»

Παρ' όλα αυτά όμως, «τέλος καλό όλα καλά» και με τη δήλωση της τελευταίας στιγ-

μής πριν από την ψηφοφορία της Δευτέρας εκ μέρους του κοινοβουλευτικού εκπροσώπου του ΠΑΣΟΚ κ. Ι. Αλευρά ότι «θα ψηφίσουμε υπέρ της τροπολογίας γιατί είναι μικρότερο κακό από το υφιστάμενο καθεστώς», επήλθε η κάθαρση αλλά και η λύτρωση...

Το ΠΑΣΟΚ φάνηκε συνεπές — την τελευταία έστω στιγμή — με την θέση-του, σ' επίπεδο αρχής ότι είναι υπέρ της απλής αναλογικής, υπερψηφίζοντας την τροπολογία, αλλά... ευτυχώς η τροπολογία δεν πέρασε, μια και την καταψήφισε η Δεξιά. (Η αθρόα συμμετοχή στην τελική ψηφοφορία των κυβερνητικών βουλευτών, με επιστρατευμένο σύσσωμο σχεδόν το υπουργικό συμβούλιο — και το γεγονός ότι κανείς δεν «έκανε νερά» από την πτέρυγα αυτή — οδήγησαν στην κατ' ευχήν αυτή για το ΠΑΣΟΚ έκβαση....).

Μετά την απόκρουση τούτης της τροπολογίας δεν είδαμε από το θεωρείτο να καταγράφεται στα έδρανα του ΠΑΣΟΚ καμία ένδειξη δυσαρέσκειας — μάλλον το αντίθετο συνέβει....

«Εντελώς τυχαία» ή μεθόδευση;

Αυτό που καταγράφηκε όμως ήταν το «περιεργο φαινόμενο» των διακυμάνσεων της αριθμητικής παρουσίας των βουλευτών του ΠΑΣΟΚ στις διάφορες φάσεις της συνεδρίασης της περασμένης Δευτέρας (45 ως 55 στη διάρκεια της συζήτησης, 25 λίγο πριν την πρώτη ανάγνωση του καταλόγου των βουλευτών και τη στιγμή της έναρξης της ψηφοφορίας, 58 στο τέλος της πρώτης ανάγνωσης και ψηφοφορίας, 71 στο τέλος της δεύτερης ανάγνωσης, που έβγαλε και το τελικό αποτέλεσμα των 90 βουλευτών συνολικά, που ψήφισαν υπέρ της απλής αναλογικής).

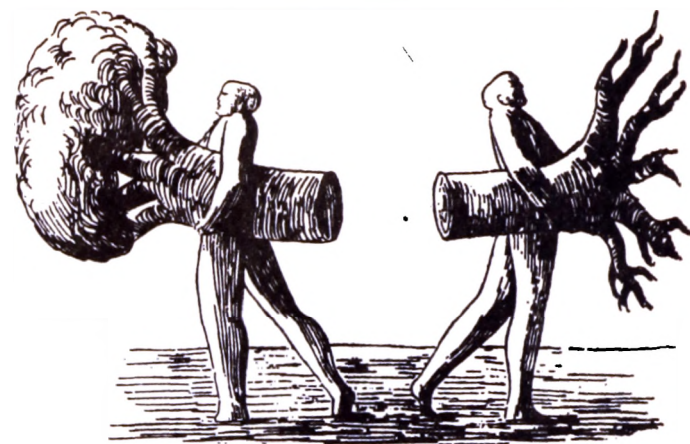
Αν δεν πρόκειται για «εντελώς τυχαίες» διακυμάνσεις, πρόκειται — με δεδομένο ότι οι 19 πέραν του ΠΑΣΟΚ ψηφίζοντες υπέρ της απλής αναλογικής βουλευτές ήταν συνεχώς παρόντες — για μεθόδευση με δύο συναρτήσεις:

- Αφενός με το ύψος της αριθμητικής παρουσίας των κυβερνητικών βουλευτών στις διάφορες φάσεις της συζήτησης και αφετέρου με την «μέριμνα», στην περίπτωση που η αριθμητική παρουσία των κυβερνητικών βουλευτών σε κάποια φάση ήταν μικρότερη, το συνολικό άθροισμα των υπέρ της απλής αναλογικής ψηφίζόντων βουλευτών να μην φτάνει τον αριθμό 75, που είναι απαραίτητος σαν μίνιμουμ (Άρθρο 63, Παρ. Ι του Κανονισμού της Βουλής) για να περάσει η ψηφοφορία μια απόφαση στην Ολομέλεια της Βουλής....

Ο νοών νοείτω και μακάρι να πέφτουμε έξω — κι αν μας δοθεί μια τέτοια διαβεβαίωση, τότε θα χρειαστούν και ορισμένες απαντήσεις και σε μερικά άλλα ερωτήματα που δεν θέσαμε....

«Αγωνιστική ενότητα» - μέχρι τις εκλογές

Για να επιτευχθεί η εκλογική νίκη, είναι αναγκαίο: «Η εθνική προοδευτική παράταξή-μας να δημιουργήσει όποια ενότητα χρειάζεται, όποιες συνθήκες, για να μην υπάρξει απώλεια δυνάμεων.... για να υπάρξει επανάκτηση πεπλανημένων».



του Γιάννη Παπουτσάνη

Η παραπάνω ρήση του αντιπροέδρου, πια, της κυβέρνησης, κ. Ευ. Αβέρωφ, αποτελεί, ουσιαστικά, συνόψιση των εργασιών του Έκτακτου Συνεδρίου της Νέας Δημοκρατίας, που πραγματοποιήθηκε το περασμένο Σαββατοκύριακο στο «Κάραβελ», μα δεν ειπώθηκε καθόλου σ' αυτό. Ο κ. Αβέρωφ «προέβλεψε» την ευκαιριακή ανασυγκόλληση της «Ν.Δ.» και το άνοιγμά-της στην φιλοβασιλική Δεξιά, ακριβώς ένα χρόνο πριν, τον Ιούνιο του 1980, στο 8ο Περιφερειακό Συνέδριο του κυβερνώντος κόμματος. Και, πιθανότατα, αποτελεί λιγότερο

απόδειξη της πολιτικής οξύνοιας του ανδρός και περισσότερο της πάγιας τακτικής των, κατά καιρούς, φορέων της Δεξιάς, όταν «προ του κινδύνου» (βλέπε, στην συγκεκριμένη περίπτωση: επερχόμενες εκλογές - πιθανή επικράτηση του ΠΑΣΟΚ) προχωρούν σ' οποιεσδήποτε «ενότητες», υποβαθμίζουν οποιεσδήποτε διαφορές, προκειμένου να περισωθούν εκλογικά, διαιωνίζοντας ένα, ουσιαστικά, μονοκομματικό σύστημα διακυβέρνησης της χώρας.

Τρία ήταν τα πολιτικά χαρακτηριστικά που επισφράγισαν τις εργασίες του Έκτακτου Συνεδρίου. Και τα τρία στόχευαν στον παραπάνω σκοπό:

- Η άκρατη κινδυνολογία
- Ο αντι-ΠΑΣΟΚισμός
- Οι φιλοφρονήσεις και το παράλληλο άνοιγμα προς την άκρα και φιλοβασιλική δεξιά.

Κατά τα άλλα, το Συνέδριο σκοπούσε στην... έγκριση του Προγράμματος του Κόμματος, όπως θέλησε να παρουσιάσει τα πράγματα στη συνέντευξη Τύπου, που πραγματοποιήθηκε πριν από την έναρξη των εργασιών, ο υπουργός Προεδρίας κ. Κ. Στεφανόπουλος....

Η τελευταία φορά;

Πρόκειται, πιθανά, για την τελευταία φορά που έχουμε την ευκαιρία να δούμε το κόμμα της παραδοσιακής Δεξιάς, ό-

σο διευρυμένο κι αν εμφανίζεται ένθεν και ένθεν, ενωμένο σ' ένα φορέα και υπό μια, μάλλον, συναρχηγία, που κάπου φράζει τον δρόμο σε άλλους νεότερους και πάντοτε δραστήριους «μνηστές της εξουσίας».

Το πρόβλημα των ισορροπιών δεν φαίνεται να είναι λυμένο για το κυβερνών κόμμα. Αντίθετα. Η κατάρτιση των συνδυασμών που πρόκειται να αρχίσει, θα αποτελέσει αιματηρό πεδίο μάχης (μα όχι και... τιμής) καθώς, κάθε μια από τις «αρτι εξαφανισθείσες» «τάσεις», θα προσπαθήσει να μπάσει όσο το δυνατόν περισσότερους στο εκλογικό παιχνίδι. Κι αυτό, γιατί η εκλογή-τους το φθινόπωρο (ο πρωθυπουργός κ. Ράλλης δεν έγινε σαφέστερος όσον αφορά τον χρόνο διενέργειας των εκλογών) θα αποτελέσει, κατά εκτίμηση των «ενδιαφερομένων παραγόντων», τον μοχλό που θα τους διατηρήσει ή θα τους κινήσει προς

την ηγεσία του χώρου.

Αλλά και μετά τη «μάχη των συνδυασμών», που προβληματίζει εκτός από την «δεδομένη» ηγεσία του κόμματος και άλλες ομάδες, που τελευταία έκαναν έντονα την παρουσία-τους (στο θέμα της αύξησης του αριθμού υποψηφίων, για παράδειγμα), οι ισορροπίες που τυχόν τηρηθούν θα δοκιμαστούν σκληρά, ανεξάρτητα του αποτελέσματος των εκλογών. Γιατι στην, όχι και τόσο πιθανή, περίπτωση επικράτησης της «Ν.Δ.», οι λόγοι της συγκόλλησης θα εκλείψουν ενώ σε περίπτωση ήττας-της, και μάλιστα συντριπτικής, οι κεντρομόλες δυνάμεις θα εκδηλωθούν σ' όλο τους το μεγαλείο, με την παράλληλη ανεύρεση των «αποδιοπομπαίων τράγων».

Το μεγάλο θύμα-του Συνεδρίου ήταν, βέβαια, το ήπιο κλίμα. Και δεν μπορούσε να γίνει διαφορετικά, αφού δεν νοεί-

Το «ελεύθερο βήμα» των αισιόδοξων και τα γαρύφαλλα

Στις επερχόμενες εκλογές και στη...ζέστη μπορούν ν' αποδοθούν οι ήρεμοι τόνοι που χαρακτήρισαν το Συνέδριο της «Ν.Δ.». Τόνοι, που ψήλωσαν ομόφωνα, μόνο όταν ο κ. Ράλλης «πρότεινε» στον κ. Αβέρωφ, δικήν ξαναζεσταμένου φαγητού, την αντιπροεδρία, παρ' ότι ο υπουργός Οικονομικών κ. Έβερτ προσπάθησε να εισπράξει τις επευφημίες του σώματος, αφήνοντας την «είδηση» να «διαρρεύσει» νωρίτερα, στο τέλος της δικής-του ομιλίας. Κατ' άλλους προκαταλάμβανε τα πράγματα (ή αποδυνάμωνε έμμεσα τα γεγονότα;)

Κατά τα άλλα, το σκηνικό θύμιζε έντονα τις συνάξεις και τα τακτικά ή περιφερειακά συνέδρια του κυβερνώντος κόμματος. Το πρόσωπο, τα ενδύματα, οι ομιλίες. Μόνο που οι τελευταίες ήταν περισσότερο από κάθε άλλη φορά δραματικές. Μπροστά στο «αντίπα-

λον δέος» του ΠΑΣΟΚ δύο υπουργοί και ο πρόεδρος της Κυβέρνησης κάλεσαν το παρτηρόν πλήθος να υπερασπιστούν των «ιερών και οσίων». «Θα υπερασπιστούμε τα σπίτια, τις οικογένειες, τα παιδιά-μας», είπαν. Απ' όσο ξέρουμε, για τις γυναίκες-τους δεν είπαν κουβέντα...

Αν η «Ν.Δ.» μας είχε συνηθίσει σε ομόφωνες αποφάσεις, οπωσδήποτε δεν μας είχε συνηθίσει στην υποβάθμιση ή την ταύτιση των θέσεων των παραγόντων-της. Στο «Κάραβελ» το επιχείρησε και αυτό....

Βέβαια, στην παραπάνω κατεύθυνση βοήθησε και το προγραμματισμένο του πράγματος. Μόνο το απόγευμα της Κυριακής δόθηκε η ευκαιρία σε κάποιους από τους συνέδρους να διατυπώσουν κάποιες απόψεις. Άγνωστο πώς οι ίδιοι επελέγησαν, φανερό όμως ότι η επιλογή-τους, κατά κλάδους και

χώρους, εξυπηρετούσε την «συμπλήρωση» κάποιων σημείων του «Προγράμματος», όπως αυτό αποσπασματικά παρουσιάστηκε την πρώτη μέρα του συνεδρίου.

Το ωραίο είναι ότι πλην του κ. Ανδριανόπουλου, που συνομιλών με κυρία σε γωνία της αίθουσας είχε ξεχασθεί, κανείς υπουργός δεν παραβρέθηκε μεγάλο διάστημα από την έναρξη των «ελεύθερων ομιλιών». Το γεγονός επισημάνθηκε από...άτακτο σύνεδρο, που υπό τα επιτιμητικά βλέμματα του προέδρου κ. Γεροκωστόπουλου, κραύγασε: «Νά 'ναι οι υπουργοί εδώ πέρα, να ακούν».

Ωστόσο μάθαμε ότι:

● Η μικρή εκπροσώπηση της «Ν.Δ.» στα συνδικαλιστικά καλλιτεχνικά σωματεία, δεν οφείλεται σεαφέλεια, αλλά στην...δημοκρατική ευαισθησία του κόμματος (Ν. Α-πέργης - κλαδική ηθοποιών).

ται διατήρηση του «ήπιου κλίματος» με τον κ. Αβέρωφ και τυπικά στην ηγεσία του κόμματος, με ευθύνη εποπτείας του προεκλογικού αγώνα. Το άνοιγμα στην βασιλική και ακρα Δεξιά, παρά τις «αβάντζες» και φιλοφρονήσεις στους «προοδευτικούς και δημοκράτες» Έλληνες πατριώτες του Κέντρου, μαζί με την άκρατη κινδυνολογία και τον αντι-ΠΑΣΟΚισμό, ενισχύουν την άποψη ότι η διαμορφωθείσα κατάσταση θα έχει σαν συνακόλουθο την ριζική αλλαγή στην διεξαγωγή των πολιτικών αγώνων, με έκδηλους τους κινδύνους πτωχευμάτων σε καταστάσεις, που όλοι μέχρι σήμερα δήλωναν ότι «παρήλθον ανεπιστρεπτι».

Προεκλογική μετάληψη

Και είναι χαρακτηριστικό ότι στην βάση αυτής της πόλωσης επιδιώχθηκε να κερδηθεί ο ενθουσιασμός και το «μέγα πάθος» των συνέδρων, που κλήθηκαν από τον ικανότατο ρήτορα υπουργό Προεδρίας «να μεταλάβουν των ιδεών» και παίρνοντας φλόγα από τον πυρσό του κομματικού συμβόλου, να την μεταλαμπαδεύσουν «από άκρην εις άκρην της Ελλάδος»!

Δεν αμφέβαλε, βέβαια, κανείς, ότι ένας από τους σκοπούς του Συνεδρίου θα ήταν η αναθάρρυνση των μελών και οπαδών του κόμματος, η «έμπνευση της νίκης» σε κάποια στελέχη που, έπειτα από την προσωρινή (;) αποθάρρυνση, θα παίζουν τον ρόλο των αποστόλων των κομματικών μηνυμάτων της ενότητας....

Όμως ο «κοιμισμένος γίγαντας», κατά κ. Ράλλη, «που όταν ξυπνήσει θα συμπαρασύρει τα πάντα στο διάβα-του», θα πρέπει να προσέξει μήπως παρασύρει και το δέντρο όπου ακουμπάει...

Οι Θέσεις και τα κείμενα

Είναι γεγονός ότι ο κ. Αβέρωφ έκλεψε, πράγμα που συνηθίζει άλλωστε, την παράσταση, αφ' ενός παρατείνοντας τεχνητά την «αγωνία» για το αν θα αναλά-

βει ή όχι τον «δεύτερο ρόλο» (;) της αντιπροεδρίας, μα και επειδή άσκησε την σκληρότερη κριτική κατά του ΠΑΣΟΚ, συνεγείροντας το κάποτε αποκοιμισμένο σώμα των συνέδρων με τις «καταλυτικές» και υπαινικτικές αναφορές-του στο πρόσωπο του Ανδρέα Παπανδρέου.

Ήταν, άλλωστε, διάφανη η πρόθεσή-του να τον εντάξει «στους πολιτικούς που κάθονταν φρόνιμα ή και μακράν των ελίκων, στο εξωτερικό, ώσπου να περάσει ο κίνδυνος» των πρώτων ημερών μετά την μεταπολίτευση. Ακόμη, δεν δίστασε να του απονείμει τον χαρακτηρισμό του «χθεσινού Ροβεσπιέρου του Σώματος των Ελλήνων Αξιωματικών», να του αποδώσει «κούφιους βερμπαλισμούς» και να ενθυμηθεί, μεταξύ μύριων άλλων, την, σε κάθε ευκαιρία επαναλαμβανόμενη, ιστορία με τον Άρη Βελουχιώτη.

Ο κ. Αβέρωφ, άλλωστε, ανάλαβε και το βάρος του ανοίγματος προς την άκρα Δεξιά, πρόθεση που έκανε πεντακάθαρη και ο κ. Γ. Ράλλης, με τη γνωστή δήλωσή-του περί «επανάκτησης των χαμένων, στο παρελθόν, ψηφορρόων της Ν.Δ.».

Παραπληρωματική σε κινδυνολογία και σκληρότητα, αν και χρονικά προηγήθηκε, ήταν η ομιλία του κ. Μιλτιάδη Έβερτ, που προτίμησε να ασχοληθεί με τους «100.000 συμμορίτες» (βλέπε: πολιτικούς πρόσφυγες) παρά με τα επιτεύγματα της Κυβέρνησης στον οικονομικό τομέα. Μη διστάζοντας, στις βολές-του κατά των επαγγελιών του ΠΑΣΟΚ στον αγροτικό τομέα, να χαρακτηρίσει το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης: «ενιαίο τσιφλικά υπό την επωνυμία "Πανελλήνια Αγροτική Συνεταιριστική Οργάνωση του Κράτους"», δικαίωσε την ... φήμη-του ως...«Πασοκολόγου» με αναφορές στην πολιτική και τις συνεχείς αλλαγές, όπως υποστήριξε, των θέσεών-του.

Κινδυνολογία

Όμως, αν οι δύο αυτοί ομιλητές ήταν οι κύριοι φορείς (διότι όλοι, πλην ίσως

του κ. Παλαιοκρασσά, στα ίδια πλαίσια κινήθηκαν) των αιχμών κατά του ΠΑΣΟΚ, ο συνοψίσας τις εργασίες του Συνεδρίου υπουργός Προεδρίας κ. Στεφανόπουλος, διατύπωσε ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον «τρίπτυχο» κινδυνολογίας:

● «Δεν έχει θεμελιωθεί η Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, η οποία κινδυνεύει κάθε μέρα»

● «Είμαστε, ουσιαστικά, οι μοναδικοί εγγυητές της Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας. Μόνο εμείς την υπερασπίζουμε σωστικά»

● «Δεν έχουμε στις επερχόμενες εκλογές να διαλέξουμε μεταξύ δύο κομμάτων, παρά δύο καθεστώτων».

Κάπου εκεί, ανάμεσα στους εναρμονιζόμενους και αλληλοκαλυπτόμενους αντιπασοκικούς και κινδυνολογικούς προβληματισμούς, καταποντίστηκε ο κ. Αθ. Κανελλόπουλος, που ανέλαβε να εξυψώσει την κυβερνητική αγροτική πολιτική και μόλις, ίσως, διασώθηκε ο κ. Μητσοτάκης, ο οποίος βάλοντας περισσότερο ευπρεπώς, όμως, κατά ΠΑΣΟΚ, περιέγραψε μάλλον επίπεδα την κυβερνητική εξωτερική πολιτική.

Έκδηλη ήταν η εντύπωση ότι η μη ανάδειξη-τους στις εργασίες του Συνεδρίου σήμαινε μια ακόμη ήττα για το στρατόπεδο των διευρυνσιών. Οι κάποιες φιλοφρονητικές αναφορές, ακόμη και από τον κ. Αβέρωφ προς τα πρόσωπα μα και τον «χώρο», θύμιζαν μάλλον την ευγενική χειρονομία του νικητή προς τον αντίπαλό-του, όταν ανίσχυρος έχει πέσει στο τραίνο, παρά την αποδοχή τελικά της ιδέας της διευρύνσης.

Με την λήξη των εργασιών του Συνεδρίου, ήταν επόμενο οι αρμόδιοι να θυμηθούν και κάποιο κυβερνητικό πρόγραμμα, το οποίο προβλεπόταν να... εγκριθεί. Επρόκειτο για τις εισηγήσεις της πρώτης μέρας, που πέρασε με αναμονή της επομένης, και τα δέκα σημεία της ομιλίας του κ. Ράλλη. Εγκρίθηκαν... «διαβοής». Όπως, άλλωστε, εντός «βοής» έληξε και το «Έκτακτο Συνέδριο της Νέας Δημοκρατίας».

της εθνοφροσύνης

● Τα προβλήματα των γυναικών λύνονται υπό την ηγεσία της «Ν.Δ.» (Η ρήσις ανήκει στην κ. Ζαχαρίου από την Γλυφάδα). Η ίδια, προτρέποντας στο να μην ανατίθενται ανθυγιεινές εργασίες στις γυναίκες, υπενθύμισε, εκτός των άλλων, την ... φλεβίτιδα που πλήττει τις γυναίκες τροχονόμους. Και ερώτησε τους άρρενες συνέδρους: «Πώς μπορείτε να τις βλέπετε όσοι βρίσκεστε κοντά-τους;»!

Ακόμη:

● «Μικρή ορχήστρα δωματίου» (sic!) ζήτησε για λογαριασμό της πόλης-του μουςάτος βορειοελλαδίτης ηθοποιός, ο οποίος και διακήρυξε από του βήματος, θέλοντας να διαλύσει την έρπουσα αμφιβολία που προκαλούσαν οι τριχές-του: «Μη με βλέπετε έ-

τσι. Εγώ είμαι νεοδημοκράτης από τα γεννοφάσκια-μου!» και το ακροατήριο ανέπνευσε.

● Να μην υπάρχει απαγόρευση στους δημόσιους υπάλληλους να συμμετέχουν στην πολιτική ζωή των κομμάτων, ζήτησε ο αισιόδοξος κ. Πολύζος από τον Κολυνδρό Πιερίας. Ευτυχώς, ο κ. Αβέρωφ απουσίαζε...

● Φαίνεται πάντως πως υπάρχουν και οι υπεραισιόδοξοι. Εκπρόσωπος της κλαδικής οργάνωσης των Φυσικών, μίλησε με θέμα: «Καθαρό περιβάλλον με Νέα Δημοκρατία». Στο ίδιο..... ατόπημα υπέπεσε και ο κ. Κουμουτσάκος των Μηχανικών.

Ωστόσο, η «τσόντα» του Συνεδρίου «έπεσε» από τον κ. Ράλλη, στην τελευταία προς τους συνέδρους ομιλία-του. Απευθυνόμενος

στον Ανδρέα Παπανδρέου, με αφορμή τους χαρακτηρισμούς του προέδρου του ΠΑΣΟΚ στο κόμμα της «Ν.Δ.», είπε: «Τις επιγραφές του τις δίνουμε να τις βάλει εκεί που νομίζει....».

Και οι σύνεδροι άφησαν τη φαντασία-τους να καλπάζει....

Με το κλείσιμο των εργασιών και τον Εθνικό Ύμνο, που εψάλει κατανυκτικά πριν την έξοδο από το «Κάραβελ», η αυλαία πέφτοντας, σκέπασε τα χρώματα του κόμματος, που δεν κόσμησαν μόνο την αίθουσα αλλά προσέδωσαν και ιδιότητες, που από την φύση-τους δεν έχουν, στα γαρύφαλλα, που βρίσκονταν δίπλα στα έδρανα του προεδρείου.

Γιατί λευκά γαρύφαλλα, καθένας έχει δει. Γαλάζια όμως, όχι.

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΝΤΑΣΙΕΛ ΧΑΜΜΕΤ

ΤΟ ΓΕΡΑΚΙ ΤΗΣ ΜΑΛΤΑΣ



Εκδόσεις
ΜΠΟΓΙΑΤΗ

Εκδόσεις ΜΠΟΓΙΑΤΗ
Σόλωνος 99 • τηλ. 36.27.028

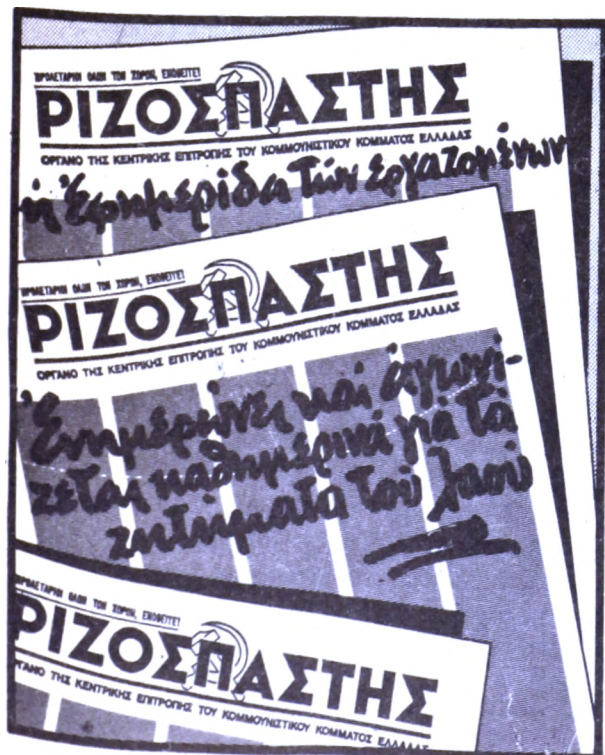
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΑΛΕΞ. ΑΡΓΥΡΙΟΥ

Οι νεωτερικοί ποιητές του μεσοπολέμου

από τη σειρά
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ

Γραβιάς 10 - 12 τηλ. 36.05.520



ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ - ΓΑΛΛΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ:

Οικειοποίηση και αμηχανία



Του Σπύρου Λιναρδάτου

Η «ΙΣΤΟΡΙΚΗ», όπως τη χαρακτήρισε το «Μοντ», νίκη του Σοσιαλιστικού Κόμματος στη Γαλλία είναι ήδη φανερό, ότι έχει δυναμώσει την απαισιοδοξία και την ηττοπάθεια στις γραμμές της δικής-μας Δεξιάς σχετικά με τις επερχόμενες ελληνικές εκλογές. Η απαισιοδοξία αυτή, που δύσκολα μπορεί να την αποκρύψουν οποιεσδήποτε διαψεύσεις του κ. Γ. Ράλλη ή παλιοκομματικές κορώνες του κ. Ε. Αβέρωφ («οψόμεθα ες Φιλίππους» κλπ.), οφείλεται σε εσωτερικούς κυρίως λόγους, ρεύματα και τους συσχετισμούς δυνάμεων, που διαμορφώνονται στη χώρα-μας ύστερα από τη χρεοκοπία στους περισσότερους τομείς της πολιτικής των κυβερνήσεων της Ν.Δ.

Η «ΝΟΥΒΕΛ ΟΜΠΣΕΡΒΑΤΕΡ» έγραφε, ότι οι εκσυγχρονισμοί που έκανε την τελευταία δεκαετία η γαλλική δεξιά προετοίμασαν την ήττα-της. Εμείς μπορούμε να πούμε, ότι την ήττα της δικής-μας δεξιάς την προετοίμασαν οι εκσυγχρονισμοί που έγιναν τα τελευταία χρόνια (αποκατάσταση της δημοκρατίας, πρόοδοι στην οικονομική ανάπτυξη, αύξηση του αριθμού των σπουδαστών, επιστημόνων κλπ.), αλλά περισσότερο εκείνοι που δεν έγιναν: στη διοίκηση, στην κοινωνική πρόνοια, στην υγεία, στην Παιδεία κλπ.

ΟΠΩΣΔΗΠΟΤΕ κανένας δεν αρνείται, ότι τα εντυπωσιακά αποτελέσματα των προεδρικών και των βουλευτικών εκλογών στη Γαλλία, μία χώρα με αυξημένο ρόλο στα ευρωπαϊκά πράγματα, με πολιτική, οικονομική και πολιτιστική επιρροή σε ολόκληρη την Ευρώπη και ισχυρούς δεσμούς με την Ελλάδα, έχουν ήδη τις επιδράσεις-τους στα πολιτικά-μας πράγματα. Στην πραγματικότητα ενισχύουν τα διαμορφωμένα ήδη στη χώρα-μας ρεύματα, δηλαδή την αποδυνάμωση της Ν.Δ. και την ενίσχυση του ΠΑΣΟΚ. Φοβούμενη τις επιδράσεις αυτές, η δεξιά αντιδρά με διάφορους τρόπους που μπορεί να συνοψιστούν στα ακόλουθα:

- Προσπαθεί να παρουσιάσει περιορισμένη και εντοπισμένη την έκταση και τη σημασία της αλλαγής που έγινε στη Γαλλική Δημοκρατία.
- Ισχυρίζεται, ότι η Ν.Δ. έχει μεγαλύτερη συγγένεια με τον Μιτεράν και το κόμμα-του από ό, το το ΠΑΣΟΚ, αφού οι γάλλοι σοσιαλιστές είναι υπέρ της Ατλαντικής Συμμαχίας και της ΕΟΚ (δήλωση Ράλλη).
- Πρόβαλε στην αρχή ως θετικό στοιχείο την ήττα του Γ.Κ.Κ. Ύστερα όμως από τη συμφωνία για τη συμμετοχή κομμουνιστών στην κυβέρνηση

Μωρουά, προβάλλει έμμεσα τον «κίνδυνο» από μια νίκη του ΠΑΣΟΚ στην Ελλάδα να συμβεί και εδώ το ίδιο.

ΑΝΤΙΘΕΤΑ, το ΠΑΣΟΚ υπογραμμίζει όχι μόνο την ευρύτερη σημασία της νίκης των σοσιαλιστών στη Γαλλία, αλλά και τις επιτυχίες και τις προοπτικές των σοσιαλιστικών κομμάτων σε άλλες χώρες της Δ. Ευρώπης (Αγγλία, Ιταλία, Βέλγιο, Ολλανδία, Σουηδία).

Στο τηλεγράφημά-του προς τον Φρ. Μιτεράν για την επιτυχία του Σοσιαλιστικού Κόμματος στον πρώτο γύρο των βουλευτικών εκλογών, ο κ. Α. Παπανδρέου ανέφερε, ανάμεσα σε άλλα, ότι:

«Η νίκη αυτή επισημαίνει (...) την ανανέωση του σοσιαλισμού και την γέννηση της ελπίδας για μια νέα Ευρώπη».

ΓΕΝΙΚΕΥΟΝΤΑΣ εξάλλου τις διαπιστώσεις-του για τις διεργασίες στη Δ. Ευρώπη, ο κ. Α. Παπανδρέου στην εισήγησή-του στην 8η σύνοδο της Κεντρικής Επιτροπής του Κινήματος, είπε:

«Πιστεύω ειλικρινά ότι περάσαμε το ζενίθ της στροφής προς τα δεξιά. Ήδη τα πειράματα της δεξιάς έχουν αποτύχει. Και βρισκόμαστε, πραγματικά στα πρόθυρα, είμαστε στη διαδικασία, θα έλεγα, μιας σημαντικής στροφής προς τα αριστερά για το ξεπέρασμα των αν-

τιφάσεων του καπιταλισμού, όχι για την ωραιοποίησή-του. Κι αυτό εξηγεί ακόμη και την αλλαγή των θέσεων ορισμένων κομμάτων. Σημαδιακή είναι η αλλαγή του χαρακτήρα του Εργατικού Κόμματος της Αγγλίας ...».

ΧΩΡΙΣ να κρύβει τις διαφορές απόψεων με ορισμένα σοσιαλδημοκρατικά και σοσιαλιστικά κόμματα, το ΠΑΣΟΚ προβάλλει τα σημεία που τα συνδέουν (αγώνας για τον αφοπλισμό, την ύφεση, την κοινωνική αλλαγή) και την έμπρακτη αλληλεγγύη μαζί-τους. Στην ίδια εισήγησή-του, καταλήγοντας ο κ. Α. Παπανδρέου, δεν παρέλειψε να υπογραμμίσει ότι το ΠΑΣΟΚ διαθέτει στην Ευρώπη και σε άλλους διεθνείς χώρους σημαντικά ερείσματα που, με τη συμπαράστασή-τους, θα το βοηθήσουν, όταν θα έλθει στην εξουσία, να ξεπεράσει όλα τα προβλήματα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ της «Παρατάξεως Κέντρου», στην ομιλία-του στο Χίλτον (3 Ιουνίου 1981), αναφέρθηκε «εκτός κειμένου», στα αποτελέσματα των γαλλικών εκλογών και κυρίως στη σύνθεση της πρώτης κυβερνήσεως Μωρουά, για να ενισχύσει την άποψη ότι «μόνο κυβερνήσεις συμμαχικές μπορούν να δώσουν θεσμούς και να κατοχυρώσουν τη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος και να στηρίζουν μεταρρυθμίσεις, που χρειάζεται ο τόπος. Σ' αυτές τις κυβερνήσεις ευρύτερου δημοκρατικού φάσματος, η παρουσία του Κέντρου είναι καταστατικής σημασίας, γιατί διευρύνει την πολιτική και κοινωνική-τους βάση και εγγυάται την ομαλή αλλαγή και εξέλιξη».

(Ο κ. Γ. Μαύρος είχε τον τελευταίο μήνα δύο συναντήσεις με τον Πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ κ. Α. Παπανδρέου. Παρόλο ότι, και στις δύο περιπτώσεις, οι δύο ηγέτες συνομίλησαν για πολλή ώρα και εγκάρδια — την πρώτη, σε γεύμα σε σπίτι κοινού φίλου — δεν φαίνεται να κατέληξαν σε καμία συμφωνία για προεκλογική σύμπραξη. Η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ επιμένει, όπως διακήρυξε ο κ. Α. Παπανδρέου στην σύνοδο της Κ.Ε., στην αυτόνομη κάθοδο. Αυτό δεν αποκλείει, βέβαια, την αποδοχή στους συνδυασμούς-ου ελάχιστων «συνεργαζομένων». Αποκλείει όμως τη σύμπραξη με κόμματα και ομάδες. Μια τέτοια σύμπραξη — πιστεύει η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ — δημιουργεί τον κίνδυνο να μειωθεί η ελκτική δύναμη που έχει σήμερα το Κίνημα, η «ενοποιητική» που ασκεί στις μάζες).

Σύγχυση

ΣΥΓΧΥΣΗ και ταραχή για τα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών στη Γαλλία έδειξε η ηγεσία του ΚΚΕ. Μετά

τον πρώτο και στις παραμονές του δεύτερου γύρου των βουλευτικών εκλογών, ο γενικός γραμματέας του ΚΚΕ, κ. Χαρ. Φλωράκης, στη συνέντευξή-του στη Θεσσαλονίκη, στις 16 Ιουνίου, εξαπέλυσε δριμύτατη επίθεση κατά του γαλλικού σοσιαλιστικού κόμματος, που το κατηγορήσε ότι, «το λιγότερο» υποχωρεί «στις πιέσεις των ιμπεριαλιστών και του κατεστημένου της Γαλλίας». Και βρήκε ότι ήταν η κατάλληλη στιγμή να θυμηθεί, ότι οι γάλλοι σοσιαλιστές «πήραν μέρος στον αποικιοκρατικό πόλεμο στην Αλγερία» και «στην ιμπεριαλιστική επέμβαση στο Σουέζ» και ότι «στις κρίσιμες στιγμές για την τύχη της Γαλλίας περνούσαν πάντα στις θέσεις της ταξικής συνεργασίας». Το μόνο που έλειπε θα ήταν να θυμηθεί ο γενικός γραμματέας του ΚΚΕ και τις σταλινικές κατηγορίες για «σοσιαλφασίστες», που τόσο βοήθησαν προπολεμικά στη διάσπαση του εργατικού κινήματος και στην προώθηση των σχεδίων του Χίτλερ...

ΑΛΛΑ, όπως φανερώθηκε και από τις απαντήσεις-του σε άλλα ερωτήματα, η αιτία της ταραχής του κ. Φλωράκη ήταν ο φόβος για τις επιπτώσεις που θα μπορούσε να έχει η ήττα του γαλλικού κομμουνιστικού κόμματος στις δικές-μας εκλογές, για το ΚΚΕ και τους στόχους-του: αναγνώρισε ότι μπορεί να υπάρξει επίδραση των αποτελεσμάτων των γαλλικών εκλογών στην Ελλάδα, «συμβούλευσε» όμως να αποφεύγουμε «τις απλοποιήσεις, μηχανιστικές μεταφορές και συγκρίσεις». Και συνέχισε:

«Λένε: έτσι έγινε στη Γαλλία, αυτό εννοούν εκεί «αλλαγή», αυτά κάνουν οι σοσιαλιστές εκεί, τα ίδια πρέπει να γίνουν και εδώ. Υπάρχει όμως και η άλλη πλευρά που την ξεχνούν. Στη Γαλλία έχει μπει, και τώρα θα μπει και από κυβερνητικές θέσεις, στη δοκιμασία της ζωής η πολιτική των σοσιαλιστών. Αν αυτή η πολιτική χτυπά την ενότητα των εργαζομένων και της Αριστεράς, αν οδηγήσει στο συμβιβασμό, αν δεν ανταποκριθεί στις προσδοκίες του γαλλικού λαού για την αλλαγή, τι συμπεράσματα θα βγάλουν στην Ελλάδα οι εργαζόμενοι και οι άλλοι συνεπείς δημοκράτες;»

Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ της ήττας του Γ.Κ.Κ. στο δεύτερο γύρο των βουλευτικών εκλογών (έχασε τελικά τις μισές έδρες-του στο Κοινοβούλιο) μεγάλωσε την ταραχή στην ηγεσία του ΚΚΕ. Αυτό, δεν θα συνέβαινε φυσικά αν έχανε ψήφους και έδρες ένα ευρωκομμουνιστικό κόμμα, όπως το ιταλικό ή το ισπανικό. Αλλά το γαλλικό, όχι μόνο είχε εγκαταλείψει για μεγάλο διάστημα την ενωτική πολιτική με τους σοσιαλιστές για να την

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ κυκλοφορεί



ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ
— 3ης Σεπτεμβρίου 22 —
τηλ. 5234790

Κάθε Κυριακή

Εξόρμηση

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΜΙΧ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ

Φαναριώτες

Άνθη Ευλαβείας

Επτανήσιοι ποιητές

από τη σειρά

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ



ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ

Γραβιάς 10 - 12 τηλ. 36.05.520

επαναλάβει μόνο μετά τη νίκη του Μιτερράν, αλλά και ευθυγραμμίστηκε τα τελευταία χρόνια με τη σοβιετική πολιτική, φτάνοντας ως και στην επιδοκίμασία της ωμής επέμβασης στο Αφγανιστάν και των απειλών και πιέσεων στην Πολωνία. Και ακριβώς σε αυτούς τους λόγους — μαζί με την άνοδο της επιρροής του αναγεννημένου από τον Μιτερράν και τους συνεργάτες-του γαλλικού σοσιαλιστικού κόμματος — απέδωσαν οι έγκυροι σχολιαστές στη Γαλλία και αλλού, την μεγάλη πτώση της εκλογικής δύναμης του Γ.Κ.Κ. Η ήττα λοιπόν ενός τέτοιου Κ.Κ., που επίσης διακήρυξε επανειλημμένα, και με προκλητικό για τους άλλους Έλληνες κομμουνιστές και αριστερούς τρόπο, την πλήρη υποστήριξή-του προς το ορθόδοξο ΚΚΕ (ταξίδια και διακηρύξεις Μαρσαί, Λερουά, κλπ.), ήταν ένα σοβαρό πλήγμα για την ελληνική φιλοσοβιετική κομμουνιστική ηγεσία στις παραμονές των ελληνικών βουλευτικών εκλογών.

ΕΠΗΡΕΑΣΜΕΝΗ από την ταραχή-της και από τη σοβιετική επιφυλακτικότητα απέναντι στις γαλλικές εξελίξεις, η ηγεσία του ΚΚΕ δεν μπόρεσε να αξιολο-

γήσει αμέσως και να αξιοποιήσει πολιτικά ούτε το «πολιτικό γεγονός πρώτου μεγέθους» (Φιγκαρό), τη συμμετοχή δηλαδή, ύστερα από τριαντατέσσερα χρόνια κομμουνιστών σε κυβέρνηση της Δ. Ευρώπης. Την πρώτη μέρα ο «Ριζοσπάστης» έθαψε την είδηση στο κάτω μέρος της τελευταίας σελίδας: το γεγονός ότι, με τη συμφωνία-του με τους σοσιαλιστές, το Γ.Κ.Κ. ξαναγύριζε — έστω και «την ανάγκην φιλοτιμίας ποιούμενο» — σε «ευρωκομμουνιστικές» θέσεις (αποδοχή: των συμμαχιών της Γαλλίας, διαπραγματεύσεων και για την απομάκρυνση των σοβιετικών πυραύλων SS -20, του αιτήματος για αποχώρηση των σοβιετικών στρατευμάτων από το Αφγανιστάν, της «δημοκρατικής ανανέωσης» της Πολωνίας κλπ.) η ηγεσία του ΚΚΕ το θεώρησε νέο πλήγμα κατά της πολιτικής-της. Και δίκαια.

ΜΟΝΟ την άλλη μέρα, το επίσημο όργανο του ΚΚΕ ήλθε με αναλύσεις για να μας πει αυτό που από την προηγούμενη διακήρυσσαν ο παγκόσμιος Τύπος και τα διεθνή πρακτορεία, ότι η συμμετοχή κομμουνιστών στη γαλλική κυβέρνηση «αποτελεί ένα μεγάλο σταθμό στις ευρωπαϊκές εξελίξεις».

ΤΟ ΚΚΕ εσωτερικού χαιρέτισε τη νίκη της Αριστεράς στη Γαλλία, σε όλες τις φάσεις των εκλογών. Και δεν παρέλειψε, βέβαια, να υπογραμμίσει ότι η υποχώρηση της επιρροής του Γ.Κ.Κ. οφείλεται στην εγκατάλειψη από την ηγεσία-του, από το 1977, της ενωτικής πολιτικής, των «ευρωκομμουνιστικών αντιλήψεων» και στην «τυφλή ευθυγράμμιση με τη σοβιετική πολιτική». Ίσως θα μπορούσε να παρατηρήσει κανείς κλείνοντας αυτή την ανασκόπηση των αντιδράσεων των ελληνικών κομμάτων για τις γαλλικές εκλογές, ότι το ΚΚΕ εσωτερικού στις αναλύσεις-του, προσπαθεί να ξεχάσει ότι κρίση του κομμουνιστικού χώρου δεν υπάρχει μόνο εκεί που κυριαρχούν τα φιλοσοβιετικά Κ.Κ., αλλά, σε ορισμένες τουλάχιστον περιπτώσεις, και εκεί που «έχουν το πάνω χέρι» ευρωκομμουνιστικά κόμματα. Και έ ν α ς, ασφαλώς, από τους λόγους, είναι ότι η αποτυχία του «υπαρκτού σοσιαλισμού» δεν μπορεί να μη θίγει όλα τα κομμουνιστικά κόμματα, που επί χρόνια συνέδεσαν την τύχη-τους και διαμόρφωσαν τη φυσιογνωμία-τους με βάση το σοβιετικό πρότυπο.



μαρια αγγουριδου

τα δικαιώματα του εργαζομένου

σε ιδιωτικές επιχειρήσεις

αποδοχές • άδεια • αποζημίωση
αποχή • ατύχημα • απεργία
γυναίκες εργαζόμενες • επιδόματα
προστασία συνδικαλιστών • συλλογικές συμβάσεις
σύνταξη • σωματεία κ.ά.

εκδόσεις ΤΕΚΜΗΡΙΟ 1981

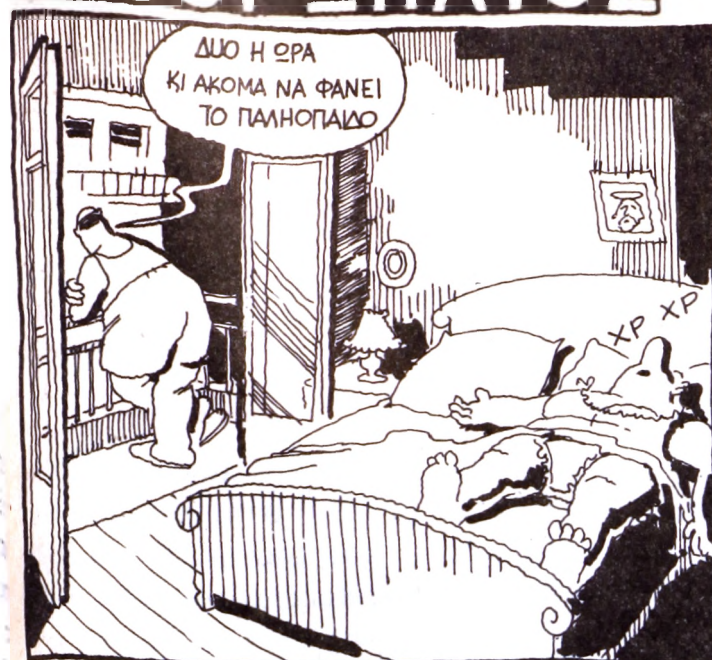
ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Ένα βιβλίο πολύτιμο για την ενημέρωση των εργαζομένων πάνω στα ζητήματα της εργατικής νομοθεσίας • Απλά και συστηματικά ενημερώνει υπεύθυνα για θέματα όπως: αποδοχές - άδειες - απεργία - δώρα - επιδόματα - συλλογικές συμβάσεις - σωματεία - σύνταξη και άλλα θέματα που αφορούν τον εργαζόμενο • Σύγχρονο και ενημερωμένο πρωτοκυκλοφόρησε Ιούνιο του 1981.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 17

ΤΗΛ. 64.48.510



...ΟΣΟ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟ ΥΠΗΡΧΕ ΕΚΕΙ ΝΗ Η ΑΠΑΓΟΡΕΥΗ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΔΥΟ, ΕΙΧΕΣ ΜΙΑ ΣΙΓΟΥΡΙΑ. ΟΧΙ ΟΙ ΞΕΝΥΧΤΗΔΕΣ ΣΤΙΣ ΔΥΟ Η ΩΡΑ, ΚΛΑΚ, ΣΠΙΤΙ ΤΟΥΣ. ΑΛΛΑ ΤΟΡΑ ΒΛΕΠΕΙΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΟΥΜΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΤΣΙΑ ΜΗΠΟΣ ΚΑΙ ΚΕΡΔΙΣΟΥΜΕ ΚΑΜΜΙΑ ΨΗΦΟ.



...ΤΟΡΑ, ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΤΟ ΞΕΝΥΧΤΙ, ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΤΑ ΜΟΝΑ ΖΥΓΑ, ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΤΟ ΠΑΡΚΑΡΙΣΜΑ, ... ΟΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΔΕΛΦΕΣ ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΗ ΑΦΗΣΑΝ ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΚΑΤΑΝΤΗΣΑΜΕ ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΗΘΟΣ Μ' ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΕΚΛΟΤΕΣ...



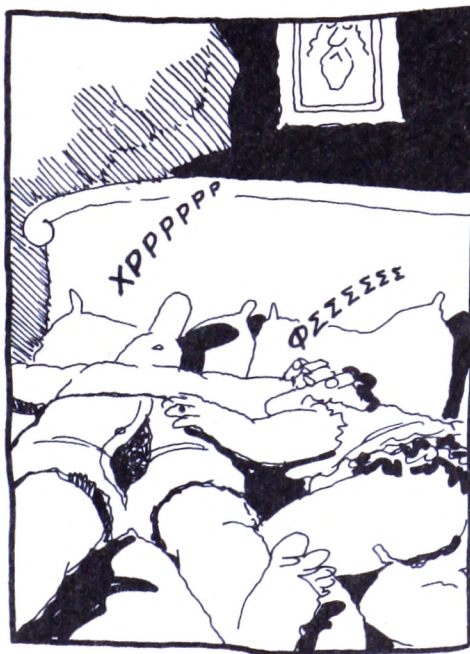
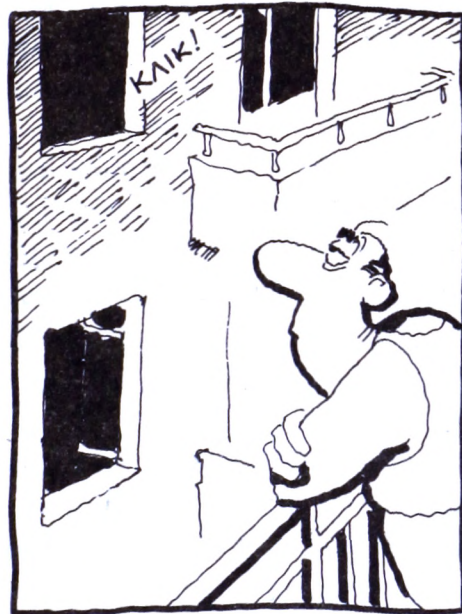
ΕΠΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΝ ΣΕΒΟΜΑΣΤΕ ΚΑΙ ΤΟΝ ΤΙΜΑΜΕ ΣΑΝ ΑΓΙΟ. ΟΥΤΕ ΚΙΧ ΔΕΝ ΑΦΗΣΑΜΕ Ν' ΑΚΟΥΣΤΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΤΟΥ. ΚΑΙ ΤΟΡΑ... ΝΑΣΟΥ ΤΟΝ ΜΕ ΤΟ ΠΑΣΟΚ "ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΑΜΟ"!!



...ΟΠΩΣ ΚΑΙ Η ΑΜΗ, ΠΟΥ ΒΓΑΙΝΕΙ ΤΟΡΑ ΚΑΙ ΔΙΝΕΙ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ: "ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΔΕΛΤΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ ΑΥΤΟ'', ΣΟΥ ΛΕΕΙ. ΚΑΙ ΠΟΙΟΣ ΠΑΡΑΚΛΩ ΤΑ ΛΕΕΙ ΑΥΤΑ;... Η ΕΚΦΟΝΗΤΡΙΑ ΜΑΣ, ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, Η ΚΟΥΚΛΑ ΜΑΣ, ΤΟ ΚΑΜΑΡΙ ΜΑΣ...!' ΟΡΕΣ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΒΓΕΙ ΚΑΙ Ο ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ ΚΑΙ ΝΑ ΠΕΙ: "ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΥΤΗ"...



ΜΑ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΑΙΟ ΑΥΤΟ; ΤΟΣΑ ΧΡΟΝΙΑ ΝΑ ΤΟΥΣ ΤΑΙΖΕΙΣ ΝΑ ΤΟΥΣ ΠΟΤΙΖΕΙΣ, ΝΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΒΑΛΕΙΣ... ΚΑΙ ΜΟΛΙΣ ΦΑΝΕΙ ΟΤΙ ΤΟ ΚΑΡΑΒΙ ΚΑΝΕΙ ΝΕΡΑ, ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΠΟΥ ΤΟ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΠΟΥΝ.



Το μέλλον της Ευρώπης κρίνεται στην Πολωνία

Αν συνεχίσετε να ζείτε όπως τώρα, χαθήκατε.
Φίλος-σας είναι η αλλαγή·
συντροφός-σας στην πάλη είναι η ανυπακοή·
απ' το τίποτα πρέπει να κατορθώσετε κάτι·
ό,τι είναι παντοδύναμο θα εξαφανιστεί στη μηδαμινότητα·
αποκηρύξτε ό,τι έχετε· κατακτήστε ό,τι σας αρνήθηκαν.

Μπέρτολτ Μπρεχτ

Αφίσα που κυκλοφορεί στην Πολωνία: «Τι περιμένουμε ...»



ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ στην Πολωνία βρίσκονται αυτή τη στιγμή σε μια πραγματικά κρίσιμη φάση. Την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές πυκνώνουν οι ενδείξεις ότι το Συνέδριο του ΠΕΕΚ γίνεται ο αποφασιστικός καταλύτης τόσο των εσωτερικών εξελίξεων αυτής της χώρας, όσο και των επιλογών των εκτός Πολωνίας δυνάμεων, κυρίως της Σοβιετικής Ένωσης και των χωρών του Συμφώνου της Βαρσοβίας, γύρω από τη στάση-τους στο πρωτόφαντο εγχείρημα της σοσιαλιστικής ανανέωσης.

ΜΕΣΑ στην Πολωνία τώρα, διαμορφώνεται το σκηνικό μιας πρωτοφανούς κοινωνικής και πολιτικής κινητικότητας· όλα φαίνονται να δοκιμάζονται εξ αρχής, θεσμοί και άνθρωποι βρίσκονται σε μια διαρκή κριτική, δοκιμασία και ανατοποθέτηση. Δείγμα αυτής της τεράστιας κοινωνικής και πολιτικής υγείας είναι ότι η κοινωνία και η πολιτική βρίσκονται πια στα χέρια όλων των πολιτών αυτής της χώρας. Τα στεγανά δεν καταργούνται, το ένα μετά το άλλο, μόνο στον κρατικό μηχανισμό ή στο κόμμα. Μέσα στην ίδια την «Αλληλεγγύη» υπάρχει μιας διαρκής σύγκρουση ιδεών, απόψεων και προτάσεων.

Η ΠΟΛΩΝΙΑ είναι αυτή τη στιγμή ένα υπόδειγμα πλουραλιστικής κοινωνίας: υπόδειγμα για την Ανατολή αλλά και για τη Δύση. Είναι η μόνη Ευρωπαϊκή χώρα, όπου το αίτημα της κοινωνικής αλλαγής, η διαμόρφωση ουσιαστικών σοσιαλιστικών κοινωνικών και πολιτικών σχέσεων προκύπτει μέσα από τη διαδικασία ανάπτυξης ενός πρωτότυπου και εξαιρετικά μαχητικού εργατικού κινήματος, που ενοποίησε όλα τα ζωντανά ρεύματα σκέψης της Πολωνικής κοινωνίας, με τελική επισφράγιση της δυναμικής-του το ρήγμα που πραγματοποιήθηκε μέσα στο ίδιο το ΠΕΕΚ, το πολωνικό Κ.Κ.

ΤΑ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ και τα υλικά που παρουσιάζει σήμερα το ΑΝΤΙ αποτελούν μια αποκαλυπτική μαρτυρία των πραγματικών διαστάσεων των πολωνικών γεγονότων. Ο συνεργάτης-μας ΦΟΙΒΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ συγκέντρωσε μια πληθώρα μαρτυριών, που αναδειχνουν με σαφήνεια την πολύπλευρη δυναμική των εξελίξεων στην Πολωνία. Στα ντοκουμέντα αυτά καταφαίνεται η εσωτερική σύγκρουση στο συνδικάτο «Αλληλεγγύη» και μάλιστα γύρω από το κεντρικό πρόβλημα της δημοκρατικής λειτουργίας-του. Αναδειχνεται επίσης η σύγκρουση μέσα στο ίδιο το ΠΕΕΚ, σύγκρουση που η έκβασή-της μπορεί να προδιαγραφεί ήδη με ασφάλεια, οι δυνάμεις μέσα στο κόμμα, που δεν μπορούν να διαιωνίζουν την απόσπασή-του από την κοινωνία θα επικρατήσουν· με μεγαλύτερες ή μικρότερες αντιφάσεις, το κόμμα στο συνέδριο θα επικυρώσει τη γραμμή της σοσιαλιστικής ανανέωσης, θα επιχειρήσει δηλαδή τη σύναψη ενός νέου συμβολαίου με την κοινωνία.

ΑΠ' ΑΥΤΗ τη σκοπιά, γίνονται όλο και πιο ανησυχητικά τα μηνύματα «ανησυχίας» από τις υπόλοιπες χώρες του Συμφώνου της Βαρσοβίας. Εν ονόματι ενός αμφισβητήσιμου «διεθνισμού», μια απροκάλυπτη επέμβαση για την ανακοπή της κοινωνικής και πολιτικής εξέλιξης στην Πολωνία δεν πρέπει να α-

ποκλείεται. Ίσως οι αλληπάλληλες επιστολές των «αδελφών» κομμάτων, οι καθαρές προβοκάτσιες μέσα στην ίδια την Πολωνία, τα «Φόρουμ», του Κατοβίτσε και πρόσφατα του Πόζναν, να αποτελούν μια κλασικού τύπου προπαρασκευή για μια επέμβαση.

ΔΕΝ ΛΕΙΠΟΥΝ όμως οι εκτιμήσεις αλλά και οι ενδείξεις ότι δεν θα αποτολμηθεί τελικά μια στρατιωτική επέμβαση για τη σωτηρία του «σοσιαλισμού» στην Πολωνία. Η επέμβαση αυτή θα είχε ένα συντριπτικά πολλαπλάσιο πολιτικό κόστος, απ' ό,τι εκείνη του '68 στην Τσεχοσλοβακία. Θα είχε ταυτόχρονα και πολλαπλάσιους κινδύνους.

ΓΙΑΤΙ οι Σοβιετικοί ξέρουν πολύ καλά, ότι είναι τόσο βαθιά εδραιωμένη η βούληση των πολωνών για αλλαγή, κατακτημένη με αλληπάλληλες εξεγέρσεις, μερικές των οποίων αιματηρές, ώστε τα όποια στρατεύματα εισβολής, με όποιες σημαίες και συνθήματα κι αν εισβάλουν, θα αντιμετωπιστούν ουσιαστικά σαν δυνάμεις κατοχής. Είναι προφανώς ο ίδιος λόγος, που εμποδίζει και μια «εσωτερική λύση» του πολωνικού, με μια πραξικοπηματική επέμβαση του Στρατού και της Αστυνομίας ενάντια στους εργάτες αλλά, σε μεγάλο βαθμό, και το Κόμμα.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ, τυχόν εισβολή θα βαθύνει ακόμα περισσότερο το ρήγμα ανάμεσα στο Ανατολικό μπλόκ και τα κομμουνιστικά και σοσιαλιστικά κόμματα της Δύσης, ενώ θα προκαλέσει μια νέα ένταση στις διεθνείς σχέσεις, καθώς θα αποτελέσει μια «χρυσή ευκαιρία» για την αναζωπύρωση του ψυχροπολεμικού κλίματος, που επιδιώκει ο Ρήγκαν. Και είναι αμφίβολο αν η οικονομία της Σοβιετικής Ένωσης έχει να ωφεληθεί, έστω και ελάχιστα, από ένα νέο γύρο εξοπλισμών, εις βάρος της παραγωγής άλλων βασικών αγαθών.

ΓΙ' ΑΥΤΟ δεν πρέπει να θεωρηθούν κλασικού τύπου «σοβιετολογίες» οι πληροφορίες — και μάλιστα από πηγές Δυτικών Κ.Κ. — ότι έντονες διαφωνίες για την τακτική ως προς την Πολωνία υπάρχουν μέσα στους κόλπους του ίδιου του Κ.Κ.Σ.Ε. Είναι, μάλιστα, περισσότερο δεκτό, απ' τη στιγμή που μια επέμβαση στην Πολωνία ανατινάξει την πολιτική της ύφεσης, με την οποία όμως έχει ταυτίσει την εσωκομματική-της επιρροή η υπό τον Μπρέζνιεφ ηγετική ομάδα.

ΕΙΝΑΙ βέβαια, τραγικό να ελπίζεις ότι δεν θα υπάρξει επέμβαση, όχι γιατί θα γίνουν σεβαστοί κάποιοι «λόγοι αρχής», αλλά επειδή θα κριθεί περισσότερο ή λιγότερο σκόπιμο για τους συσχετισμούς κρατικών συμφερόντων της σοβιετικής πολιτικής.

ΙΣΩΣ αυτό να εξηγεί — και να δικαιώνει με τον καλύτερο τρόπο, το νόημα και την αναγκαιότητα της σοσιαλιστικής ανανέωσης που επιχειρείται στην Πολωνία· που τυχόν επιτυχίας, ανταμώνοντας εκείνη της νίκης της Αριστεράς στη Γαλλία, θα θέσει τη βάση για μια άλλη πορεία της Ευρωπαϊκής Αριστεράς, αλλά και την επανάκτηση της εμπιστοσύνης και της ελπίδας στο σοσιαλισμό. Και αυτή η ελπίδα δεν πρέπει να στραγγαλιστεί.

Να μην αναπαράγουμε τις αστικές αξίες Ο σοσιαλισμός ανοίγει τους ορίζοντες

Απρίλης 1981: Φθάνοντας στη Βαρσοβία συνειδητοποιήσαμε το γεγονός δυο «επαναστάσεων». Η πρώτη είχε ήδη καταλήξει στην ίδρυση του συνδικάτου «Αλληλεγγύη». Η δεύτερη βρισκόταν στην κορύφωσή της και προερχόταν από τη βάση του Πολωνικού Ενιαίου Εργατικού Κόμματος, με περιεχόμενο την αυστηρή κριτική από το σύνολο σχεδόν των απλών μελών προς όλη την ηγεσία.

«Οι υπόλοιποι της ηγεσίας που παρέμειναν στα ανώτατα κλιμάκια δεν ήξεραν τίποτα για όλα όσα βγήκαν στη φόρα;» μας έλεγε ένα μέλος του ΠΕΕΚ.

Το γενικό πνεύμα ήταν πως αν γίνει αποδεκτή η δημοκρατική διαδικασία που προτείνει η βάση για το προβλεπόμενο έκτακτο συνέδριο, σχεδόν κανένα μέλος από τη σημερινή Κεντρική Επιτροπή, δεν θα επανεκλεγεί.

«Ούτε και ο Κάνια;».

«Ούτε κι αυτός» — απάντησαν κομματικά μέλη.

Προσθέτοντας ότι «από εκείνη τη στιγμή μπορούν ν' αρχίσουν και τα μεγάλα προβλήματα με το εξωτερικό».

Το βασικό αίτημα των απλών μελών του Πολωνικού κόμματος, είναι να υπάρξει μόνιμος και συνεχής έλεγχος της βάσης πάνω στην ηγεσία για να μην επαναληφθούν τα τρομερά λάθη που οδήγησαν αυτή τη χώρα στο χείλος του γκρεμού αρκετές φορές.

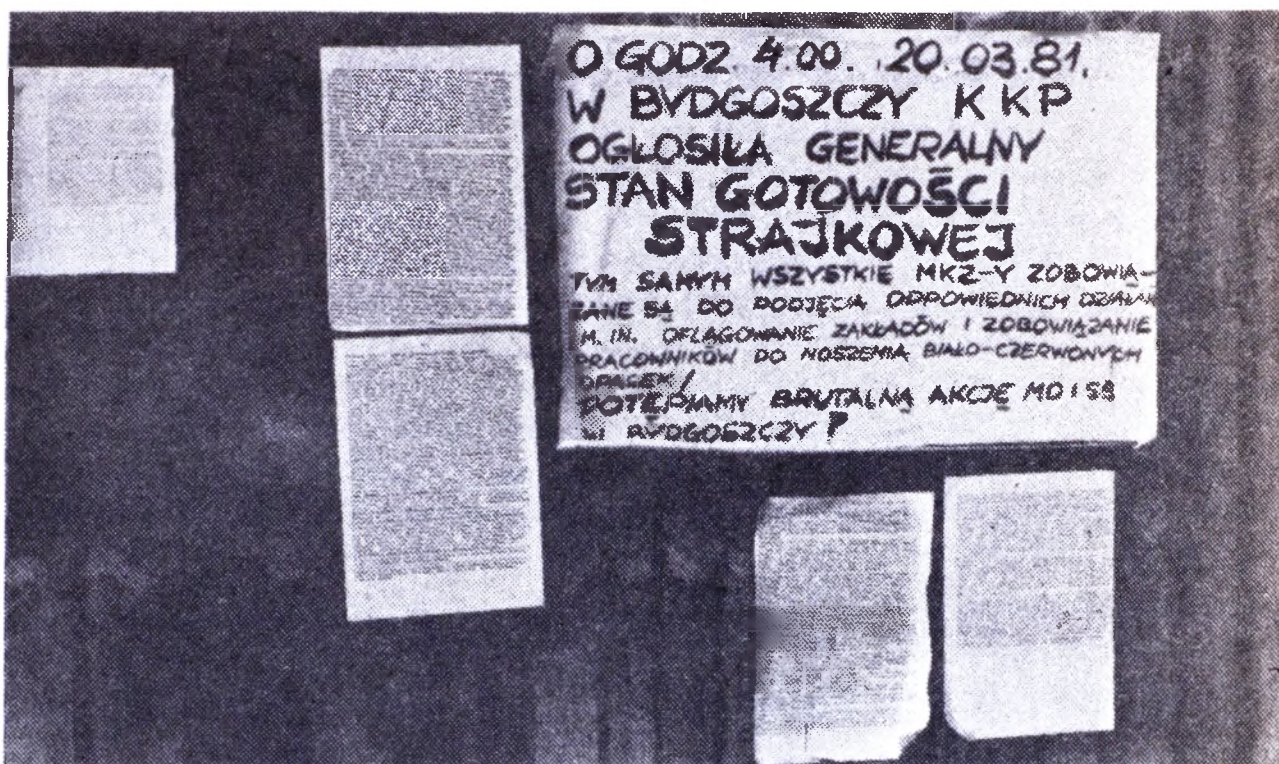
Ο συλλογισμός που διατυπώνεται σήμερα στην Πολωνία από τη βάση του κόμματος, είναι ο εξής:

Πώς θα γίνει ώστε να μην ξαναφθάσουμε ποτέ στο χείλος του γκρεμού; Μόνη εγγύηση είναι ο εκδημοκρατισμός του κόμματος, ο έλεγχος και το ανακλητό της ηγεσίας. Γι' αυτό θα πρέπει να καθιερωθούν πάγιες δημοκρατικές διαδικασίες. Πριν απ' όλα η ηγεσία να εκλέγεται από τη βάση. Και η θητεία στα ανώτερα κομματικά όργανα να είναι μόνο για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα. Η συντριπτική πλειοψηφία της βάσης θεωρεί τα μέτρα αυτά προϋπόθεση της οποίας ανανέωσης στο κόμμα, έτσι ώστε να επανακτήσει το κύρος-του.

«Ο γενικός γραμματέας δεν πρέπει να κάθεται αιώνια στη θέση-του κι αν ακόμη είναι ο καλύτερος του κόσμου. Μετά τη λήξη της θητείας-του (4-8 χρόνια) θα μπορέσει να προσφέρει και από άλλη θέση».

Αυτά τόνιζε ένας Έλληνας στη Βαρσοβία, μέλος του ΠΕΕΚ.

Το παράδειγμα που συχνά αναφέρεται είναι πως κατά τη διάρκεια του συνεδρίου της «Δημοκρατικής Παράταξης» (κόμματος συνεργαζόμενου με το ΠΕΕΚ) το Μάρτη, από όλη



Αφίσες τοίχου που καταδικάζουν τα γεγονότα του Μπύντγκος στις 20 Μάρτη. Στη Γδύνια και στο Γκντάνσκ τέτοιες αφίσες είναι κολλημένες στους σταθμούς και πάνω σε τρέινα.

την Κεντρική Επιτροπή επανεξελέγησαν μόνο 3 μέλη. Και αυτό, γιατί ακολούθησαν τη δημοκρατική διαδικασία που έχει υιοθετηθεί, πλέον, ως ένα βαθμό, και στο ΠΕΕΚ.

Αλλά γίνεται προσπάθεια — κυρίως από πλευράς Κάνια — να πειστεί η βάση ότι η ξαφνική αλλαγή όλων των μελών της Κ.Ε. θα προκαλούσε «διεθνείς» αντιδράσεις.

Στη μεγάλη συγκέντρωση της οργανωμένης βάσης σε παν-πολωνικό επίπεδο στην πόλη Τορούν, ο κ. Λαμέντοβιτς, καθηγητής στην κομματική σχολή, τόνισε: «Πρέπει να επανεκλεγεί το 15% ως 20% της σημερινής καθοδήγησης, ώστε να υπάρξει μια συνέχεια».

Στις 15 Απριλίου, όμως, στην πόλη Τορούν, η οργανωμένη βάση του ΠΕΕΚ πάνω σε «οριζόντιες δομές» συγκεντρώθηκε σε μια αποφασιστική και ιδιαίτερα σημαντική συγκέντρωση.

Μέσα σε μεγάλο αμφιθέατρο πραγματοποιήθηκε η συνάντηση, όπου αντιπροσωπεύονταν 15 νομοί της Πολωνίας. Εκεί ο εκπρόσωπος του Στετίνου ανάγγειλε ότι 7.000 μέλη του κόμματος, αυτής της περιοχής, οργανώθηκαν σε οριζόντιες δομές. Ένας εκπρόσωπος της λέσχης «Ανανέωση» του Βρότσλαβ δήλωσε στο Τορούν:

«Η κατάσταση των οργανώσεων βάσης από τον Αύγουστο, είναι δραματική. Οι άνθρωποι δεν πιστεύουν πια ότι αξίζει να προσπαθήσουμε ώστε το κόμμα να μην περιορίζεται σε μια Κεντρική Επιτροπή... Η πολιτική της Κ.Ε. δεν είναι σύμφωνη με τα ιδανικά της βάσης... Αυτή η αντισοσιαλιστική δύναμη, για την οποία μας μιλούν, εμείς τη βλέπουμε μέσα στο ίδιο το κόμμα, αυτή είναι που οδήγησε τη χώρα στην καταστροφή...

Αξίζει τον κόπο να παλέψουμε για τα ιδανικά-μας και πρέπει να πείσουμε τα μέλη για τη δυνατότητα αναγέννησης του κόμματος, που είναι σύμφωνη με το ζωτικό συμφέρον της χώρας».

Ανώτερος εκπρόσωπος του ΠΕΕΚ παραβρέθηκε στη συγκέντρωση σαν παρατηρητής και χαιρέτησε τους συμμετέχοντες. Παραβρέθηκε επίσης κι ο διευθυντής του Ινστιτούτου Μαρξισμού - Λενινισμού, ο κ. Βέρμπλαν, που αποχώρησε από το Π.Γ. το Δεκέμβριο.

Μπροστά στη συνέλευση ο Βέρμπλαν τόνισε:

«Δεν αγαπάω τη λέξη «πίεση», αλλά θα ήταν πολύ θετικό να εργασθούμε σ' αυτή την ολομέλεια (εννοεί τη 10η, που έγινε 29-30 Απρίλη) σε στενή σχέση με τη βάση... Η ιδεολογική ενότητα δεν μπορεί να βασίζεται σε πειθαρχικές ποινές.

Το καταστατικό απαγορεύει τις φράξιες αλλά δεν πρέπει να συγχέουμε τις φράξιες, με τις διαφορετικές απόψεις. Εδώ έχουμε την ερμηνεία που έδινε ο Στάλιν και καθόλου αυτή του Λένιν».

Στο τέλος της συγκέντρωσης του Τορούν — εντυπωσιακή με τα μέχρι σήμερα δεδομένα — οι παρευρισκόμενοι αντιπρόσωποι της βάσης του ΠΕΕΚ τραγούδησαν τη «Διεθνή».

Λίγες ημέρες μετά, στη 10η ολομέλεια, ο Στάνισλαβ Κάνια στο σχέδιο τροποποίησης του καταστατικού, που θα μπει σε συζήτηση στο έκτακτο συνέδριο του κόμματος (14-18 Ιουλίου) υιοθέτησε ορισμένες θέσεις της βάσης του κόμματος.

Οι τροποποιήσεις του καταστατικού επιτρέπουν τη διενέργεια εκλογών στο εσωτερικό του κόμματος με μυστική ψηφοφορία, μια μείωση των αρμοδιοτήτων που θα μπορούσε να διαθέτει το ίδιο πρόσωπο μέσα στο κόμμα, τη διαφοροποίηση ανάμεσα στο μηχανισμό κόμματος και κράτους με την απαγόρευση να έχει το ίδιο πρόσωπο αρμοδιότητες και στον ένα και στον άλλο μηχανισμό.

Ακόμα οι ηγέτες του κόμματος — συμπεριλαμβανομένου και του Γενικού Γραμματέα — δεν θα μπορούν ν' ασκήσουν τα καθήκοντά-τους παρά μόνο για δυο διαδοχικές θητείες, δηλαδή για 8 χρόνια (το ανώτερο όριο) ώστε να υπάρχει μια εναλλαγή των στελεχών.

Επίσης ορίζεται η συμμετοχή της βάσης στις συγκεντρώσεις των κομματικών επιτροπών, στη συζήτηση προβλημάτων που τους ενδιαφέρουν άμεσα.

Οι επιτροπές, τέλος, ελέγχου του κόμματος δεν θα εκλέγονται πια από τις περιφερειακές καθοδηγήσεις, αλλά από το σύνολο των αντιπροσώπων των οργανώσεων βάσης.

Ήδη η εκλογή των αντιπροσώπων από τη βάση έχει αρχίσει (εκλογή αντιπροσώπων δεν σημαίνει πάντως ότι τα συγκεκριμένα πρόσωπα θα εκλεγούν και στην Κεντρική Επιτροπή).

Μέχρι στιγμής έχουν εκλεγεί από την παλιά Κ.Ε. σαν αντιπρόσωποι για το συνέδριο οι Μπαρτσικόφσκι, Νέυ, Τ. Φίσιμπαχ, εκπρόσωποι της δημοκρατικής ανανέωσης, όπως και ο Γκράμπσκι, που με τον Ολζόφσκι εκφράζουν τη γραμμή αντίθεσης προς τις θέσεις του Κάνια.

Ο Ταντέους Φίσιμπαχ, πρώτος γραμματέας του Γκντάνσκ και αναπληρωματικό μέλος του Π.Γ., που εξελέγη αντιπρόσωπος στο συνέδριο λόγω της δημοτικότητάς-του σ' αυτή την περιοχή, έχει δηλώσει:

«... Μας λείπει η φαντασία των αναγκαίων μεταβολών που πρέπει να γίνουν στους κόλπους του κόμματος και του κράτους». Μιλώντας για «τις αντισοσιαλιστικές δυνάμεις», ο Φίσιμπαχ πρόσθεσε:

«Κάθε σύστημα έχει τους αντιπάλους-του. Και υπάρχουν τόσο περισσότεροι, όσο το κράτος και το οικονομικό σύστημα είναι λιγότερο ικανά να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των πολιτών. Έχουμε απόλυτη ανάγκη να δημιουργήσουμε τις συνθή-

Η ΗΓΕΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΕΚ

Η σημερινή ανώτατη κομματική ηγεσία όπως διαμορφώθηκε στη 10η Ολομέλεια του ΠΕΕΚ (29-30 Απριλίου) έχει ως εξής:

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Τακτικά μέλη (10 αντί για 11 της προηγούμενης σύνθεσης)

Στάνισλαβ Κάνια • Χένρικ Γιαμπλόνσκι • Μιέτσισλαβ Γιαγκιέλσκι • Βόγοσιεχ Γιαρουζέλσκι • Στέφαν Ολζόφσκι • Καζιμίερζ Μπαρτσικόφσκι • Αντρέι Ζαμπίνσκι • Μιέτσισλαβ Μότσαρ • Ταντέους Γκράμπσκι • Γκέραρντ Γκάμπρις • Ζιγκμουντ Βρόνσκι.

Αναπληρωματικά μέλη

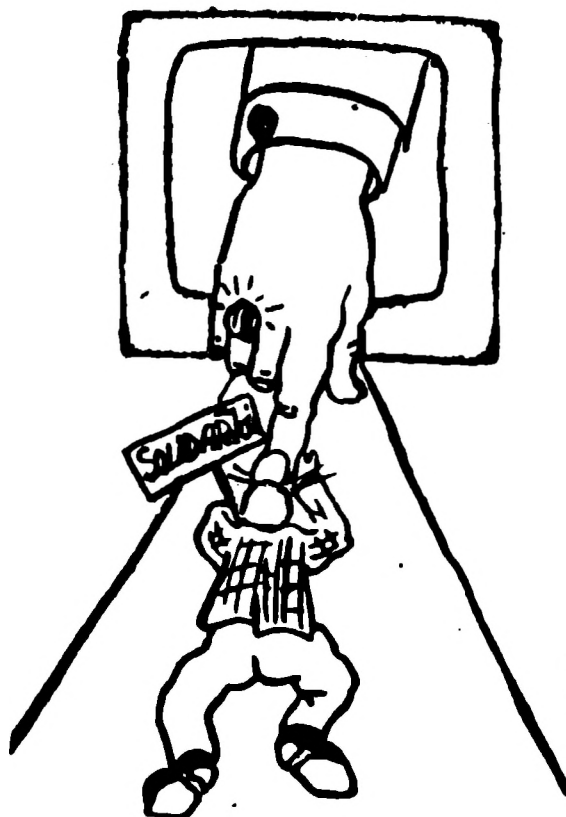
Γιέρζι Βάτσουκ • Βλάντισλαβ Κρούκ • Ρόμαν Νέυ • Ταντέους Φίσιμπαχ • Γιόζεφ Μάσνι.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Πρώτος Γραμματέας: Στάνισλαβ Κάνια

Γραμματείς

Στέφαν Ολζόφσκι • Γιέρζι Βάτσουκ • Ταντέους Γκράμπσκι • Ζντίσλαβ Κουρόβσκι • Καζιμίερζ Βαρτσικόφσκι • Ρόμαν Νέυ • Καζιμίερζ Σύπρινιακ.



*durendant de ust Diplomat
to gwarant subordon*

Τα αποσμητικά εγγυώνται επιτυχία στις διπλωματικές σχέσεις.

Στη 10η Ολομέλεια προωθήθηκαν ο Γκέραρντ Γκάμπρις και ο Ζιγκμουντ Βρόνσκι στο Πολιτικό Γραφείο. Ο Γιόζεφ Μάσνι σαν αναπληρωματικό μέλος του Π.Γ. και ο Καζιμίερζ Σύπρινιακ στη γραμματεία.

Αντικατέστησαν τους Γιόζεφ Πινκόφσκι (είχε παραιτηθεί), Βοϊτάζεκ, Βοϊτέσκι και Ζελίνσκι.

Η ολομέλεια του Δεκέμβρη 1980, παρά την εκλογή του Γκράμπσκι στο Π.Γ. αλλά και των Μότσαρ, Φίσιμπαχ και Νέυ, καθώς και οι αλλαγές της 10ης ολομέλειας (τέλη Απρίλη) φαίνεται να ενίσχυσαν τη θέση της

γραμμής Κάνια - Γιαρουζέλσκι - Μπαρτσικόφσκι, που πριν απ' όλα αποκρούει κάθε βίαιη αντιπαράθεση με την «Αλληλεγγύη».

Οι θέσεις Κάνια - Γιαρουζέλσκι, σε αντίθεση με τη γραμμή Ολζόφσκι στο Π.Γ. και σε ένα άλλο βαθμό του Γκράμπσκι — τάσσονται υπέρ του συνεχούς διαλόγου με την «Αλληλεγγύη» και ιδιαίτερα με την μετριοπαθή πτέρυγα του συνδικάτου, που κύρια εκφράζεται από τον Βαλέσα και ορισμένους εμπειρογνώμονες του συνδικάτου, όπως του Γκέρεμεκ Μαζοβιέτσκι και άλλους.

Σκίτσο από την «Αλληλεγγύη» του Βρότσαβ.

κες που θα περιορίσουν το κοινωνικό πεδίο δράσης των αντιπάλων-μας. Η Πολωνία και το κόμμα έχουν ανάγκη ενός ευρύτερου μετώπου ανθρώπων καλής θέλησης, που να πιστεύουν στις τεράστιες δυνατότητες του σοσιαλιστικού συστήματος... Είμαστε αντίθετοι στη λαθεμένη γνώμη, σύμφωνα με την οποία η ανανεωτική διαδικασία θα γεννούσε την αναρχία».

Εδώ και λίγο καιρό, όπως και σήμερα, η βάση του ΠΕΕΚ θέτει «επί τάπητος» το ζήτημα των προνομιούχων, το ζήτημα της τιμωρίας των υπευθύνων για τη δυσφήμιση του σοσιαλισμού (Γκιέρεκ, Γιαρόσεβιτς κ.ά.), όπου φαίνεται να υπάρχουν διαφορές στην ηγεσία.

Φυσικά, πριν απ' όλα, τα απλά μέλη θέτουν τα ζητήματα της δημοκρατίας μέσα στο κόμμα. Αυτά τα ζητήματα είχαν τεθεί αρκετά και πριν από τη συγκέντρωση του Τορούν.

Ορισμένες από τις απόψεις της βάσης υιοθετήθηκαν στη 10η ολομέλεια από τον Κάνια. Δηλαδή, στην προκειμένη περίπτωση, η ηγεσία προσαρμόσθηκε με τις απαιτήσεις της βάσης. Από την αρχή του χρόνου οι οργανώσεις βάσης του ΠΕΕΚ προτειναν:

- Ενίσχυση του ρόλου των οργάνων ελέγχου και δημοκρατικός τρόπος εκλογής-τους.

- Προοδευτική μείωση λειτουργιών και αρμοδιοτήτων του κεντρικού μηχανισμού: διαδικασία, δηλαδή, αποκέντρωσης.

- Εκλογές με μυστική ψηφοφορία για την ανάδειξη των μελών του συνεδρίου και, κατά συνέπεια, ανάδειξη της Κεντρικής Επιτροπής από τη βάση. Αντίστοιχα η Κ.Ε. είχε προτείνει στη βάση — κατά τη διάρκεια των εσωτερικών συζητήσεων — οι υποψήφιοι να προτείνονται κατά 50% από την ίδια, και κατά 50%, από τη βάση του κόμματος. Η πρόταση αυτή της Κ.Ε. απορρίφθηκε από τη βάση και καθιερώθηκε η αρχή του απεριόριστου αριθμού υποψηφίων, που πρότεινε η βάση του κόμματος, ενώ παλιότερα η συντριπτική πλειοψηφία των υποψηφίων μελών για τη Κ.Ε. προτεινόταν από την ίδια την παλιά Κ.Ε. και μόνο μικρό μέρος προτεινόταν από τη βάση.

- Εναλλαγή των ανώτερων κομματικών στελεχών μετά ένα χρονικό διάστημα. Ο Γενικός Γραμματέας δεν θα μπορεί να παραμένει σ' αυτή τη θέση περισσότερο από 2 διαδοχικές θητείες, δηλαδή συνολικά 8 χρόνια.

- Αποκλεισμός υποψηφίου σε κομματική θέση, χωρίς τη σύμφωνη γνώμη της οργάνωσης βάσης από την οποία προέρχεται.

Από αυτή την άποψη το συνέδριο του ΠΕΕΚ, τον Ιούλιο, αποκτά μια θεμελιώδη σημασία.

Βρεθήκαμε στην Πολωνία ακριβώς την περίοδο που άρχισε να ισχύει το δελτίο για το κρέας, τα λουκάνικα, το ψάρι κ.ά. για τη ζάχαρη υπήρχε από παλιότερα). Ο κόσμος περίμενε υπομονετικά στην ουρά. Η πωλήτρια στα πολύ φτωχά από είδη καταστήματα, μ' ένα ψαλίδι κόβει το κουπόνι που αντιστοιχεί στην ποσότητα που δίνει στον πελάτη. Κάθε άτομο δικαιούται σήμερα στην Πολωνία 400 γραμμάρια κρέας το μήνα (χοιρινό κατά κανόνα) χωρίς κόκκαλα και 850 γραμμάρια με κόκκαλα.

Αυτές οι δυσκολίες όμως μπορούν να ξεπεραστούν μόνο μέσα σε ένα πνεύμα ομοψυχίας.

Ένας εργάτης που ανήκει στον επαγγελματικό μηχανισμό του συνδικάτου «Αλληλεγγύη» είπε:

«Εδώ κερδίζω λιγότερα από το μέσο μισθό στην Πολωνία, όμως μπορώ να δουλέψω και 24 ώρες, γιατί μ' αρέσει να δουλεύω εδώ χωρίς κανέναν να με πιέζει».

Αν η Πολωνία κατορθώσει να ικανοποιήσει ηθικά και ψυχικά τον εργατικό-της κόσμο, θα πραγματοποιήσει άλματα στην παραγωγικότητά-της.

Σήμερα στην Πολωνία πνέει μεγάλος άνεμος δημοκρατίας και ελευθερίας.



Μεγάλη ουρά στην οδό Γκορσκιέγκο για ν' αγοράσουν σοκολάτες και άλλα είδη ζαχαροπλαστικής. Για να περάσει η ώρα, ένας νεαρός τó 'ριξε στο διάβασμα.

Κανένας όμως δεν θέτει σε αμφισβήτηση τις διεθνείς συμμαχίες και την ύπαρξη της Πολωνίας στην ΚΟΜΕΚΟΝ και το Σύμφωνο της Βαρσοβίας.

Είναι ίσως γεγονός ότι οι νέες μορφές δημοκρατίας, που δοκιμάζονται με πρωτοβουλία των εργατών της Πολωνίας, αποτελούν πρόκληση και για τη Δύση.

Σαν νέες μορφές δημοκρατίας μπορούμε ν' αναφέρουμε τις διαπραγματεύσεις Γιαγκέλσκι - Βαλέσα (τον Αύγουστο) μπροστά στους εργάτες, που άκουγαν από μεγάφωνα τις συνομιλίες. Η απόφαση της «Αλληλεγγύης» για τις συνεδριάσεις της εθνικής-της επιτροπής (ΚΚΡ), ανοιχτές στον Τύπο και το ραδιόφωνο. Οι ραδιοφωνικές εκπομπές της «Αλληλεγγύης» — σε ορισμένες περιοχές — μέσα στα εργοστάσια, η μόνιμη εκπομπή της τηλεόρασης που συμφωνήθηκε να δοθεί στην «Αλληλεγγύη».

Όλες αυτές τις κατακτήσεις θα μπορούσαν να τις απαιτήσουν αύριο και οι εργάτες των δυτικών συνδικάτων, που θα μπορούσαν, επιπλέον, να ζητήσουν την κοινωνικοποίηση των εργοστασίων και μια εργατική αυτοδιαχείριση, χωρίς εργοδότες.

Οι εξελίξεις μέσα στο ΠΕΕΚ, που προέρχονται από την πίεση της εργατικής (αλλά όχι μόνο) βάσης του κόμματος, θα μπορούσαν ν' αποτελέσουν μελλοντική πρόκληση και για όλα τα δυτικοευρωπαϊκά Κ.Κ.

Το ζήτημα της ενεργού συμμετοχής της βάσης στη ζωή του κόμματος, το ζήτημα της εναλλαγής των ηγετικών στελεχών και του Γενικού Γραμματέα, της καταπολέμησης των προνομίων και πολλά άλλα, θα μπορούσαν να τεθούν και από τα μέλη των άλλων ευρωπαϊκών Κ.Κ.

Τι το φυσικότερο, από το να είναι η σοσιαλιστική ελευθερία ανώτερη σε περιεχόμενο από την αστική;

Τι το φυσικότερο στο σοσιαλισμό, από το να γίνεται κριτική από τους εργάτες στο Γενικό Γραμματέα;

Τι το φυσικότερο από το να μην αναπαράγονται οι αστικές αξίες μέσα στο σοσιαλισμό, του άρχοντα και του αρχόμενου και να είναι πραγματικά ίσοι οι κυβερνώντες και οι κυβερνώμενοι και να ανακαλούνται από το λαό οποτεδήποτε εκείνοι που παρανόμησαν ή κρίθηκαν ανεπαρκείς;

Μέσα από την Πολωνική κρίση, αν δεν υπάρξουν εξωτερικές παρεμβάσεις, μπορεί να πραγματοποιηθεί το ποιοτικό άλμα, που θα είναι προς όφελος του σοσιαλισμού σ' ολόκληρη την Ευρώπη και ίσως όχι μόνο γι' αυτή.

Ο Κάνια αντιμέτωπος με τη βάση του κόμματος

Την Πέμπτη 9 Απρίλη δημοσιεύονταν στην εφημερίδα της «Αλληλεγγύης» της Βαρσοβίας το ανοιχτό γράμμα του Αντρέι Γκβιάζντα προς τον Βαλέσα. Την ίδια ημέρα, ο πρώτος γραμματέας του Πολωνικού Ενιαίου Εργατικού Κόμματος Στανισλάβ Κάνια, παραβρέθηκε στη μεγάλη κομματική συνέλευση της ισχυρής κομματικής οργάνωσης των ναυπηγείων του Γκντάνσκ, που αριθμεί 3.000 μέλη.

Η τηλεόραση μετέδωσε στιγμιότυπα απ' αυτή τη συνάντηση.

«Ο Κάνια άκουσε τα εξ αμάξης» σ' αυτή τη μεγάλη τοπική κομματική σύσκεψη, μου έλεγε ένας συμπατριώτης-μας, δυο ημέρες μετά στη Γδύνια.

Ήταν κι αυτό ένα δείγμα των σημαντικών ζυμώσεων που εκτυλίσσονται σήμερα στη Πολωνία.

Τη συγκέντρωση στα ναυπηγεία χαιρέτησε ο πρώτος γραμματέας του ΠΕΕΚ στο Γκντάνσκ και αναπληρωματικό μέλος του Πολιτικού Γραφείου Ταντέους Φίζμπαχ, ο οποίος τόνισε ότι η παρουσία ηγετικών στελεχών, στην περίπτωση του Κάνια, απέβλεπε στο «να ξανακερδηθεί η εμπιστοσύνη της βάσης» που «είναι καθήκον πολύ δύσκολο».

Μέσα από την έντονη συζήτηση που διάρκεσε έξι ώρες μπορούμε να κατανοήσουμε την έκταση της κριτικής που γίνεται σήμερα προς την ηγεσία του ΠΕΕΚ.

Είναι αλήθεια, αυτό που ακούγαμε κατά την παραμονή-μας στη Πολωνία, ότι τα μέλη της βάσης του κόμματος νιώθουν προσβεβλημένα για τα συνεχή χτυπήματα των ιδανικών-τους από ανάξιες ηγεσίες. Δεν ξέρουμε αν η «επανάσταση» της βάσης του κόμματος είναι λιγότερο σοβαρή από την ίδρυση του συνδικάτου «Αλληλεγγύη». Πάντως έχει προκαλέσει έκπληξη σε πολλά στελέχη της «Αλληλεγγύης» — μη κομματικά — που δεν περίμεναν μια τέτοια αντίδραση. Έχουν τώρα αρχίσει να αναθεωρούν τις απόψεις-τους για ορισμένα πολιτικά ζητήματα.

Μεγάλο μέρος των πρακτικών της συνεδρίασης στα ναυπηγεία Λένιν στις 9 Απρίλη δημοσίευσε η εφημερίδα του κόμματος στο Γκντάνσκ, Γδύνια και Έλμπλοκ «Φωνή της Βαλτικής».

Ένας εργάτης δήλωσε χαρακτηριστικά μπρος στον Κάνια:

«Υπάρχουν πάντα στις συζητήσεις των μελών του Πολιτικού Γραφείου τεράστιες γενικότητες και σλόγκαν χρησιμοποιούμενα εδώ και πολύ καιρό, που δεν ανταπο-



Ο Κάνια συζητά με συνέδρους στην κομματική συνέλευση του Γκντάνσκ, στις 9 του Απρίλη. Αριστερά-του, ο Τ. Φίζμπαχ.

κρίνονται στις συγκεκριμένες απαιτήσεις της βάσης.

Τα μαζικά μέσα ενημέρωσης, των οποίων η αξιοπιστία είναι όλο και πιο αμφίβολη, δεν κάνουν τίποτε άλλο παρά να ενισχύουν αυτή τη διαπίστωση. Έχουμε όλο και περισσότερο την εντύπωση ότι δεν είναι παρά μόνο η βάση υπέρ της ανανέωσης και αυτό το γεγονός δεν κάνει τίποτα άλλο παρά να μεγαλώνει τη δυσπιστία του πληθυσμού απέναντι στην καθοδήγηση και όλο το κόμμα, γιατί ο πληθυσμός σχηματίζει τη γνώμη-του για το κόμμα σύμφωνα με τις δραστηριότητες των ηγετών-του.

Πρώτος πήρε το λόγο, στη συνέλευση του Γκντάνσκ, ο γραμματέας της κομματικής οργάνωσης των ναυπηγείων, Γιαν Λαμπέτσκι.

Ο Λαμπέτσκι δήλωσε καθαρά ότι θα πρέπει να τιμωρηθούν παραδειγματικά οι υπεύθυνοι για τα γεγονότα στο Μπύντγκος, που προέρχονταν από την επίσημη πλευρά.

Γιάν Λαμπέτσκι:

«Έντονα ζήσαμε τις εργασίες της ένατης ολομέλειας μετά τη προβοκάτσια του Μπύντγκος. Η τιμωρία των υπεύθυνων αυτών που κατευθύνουν την πληροφόρηση γύρω από αυτά τα γεγονότα, φαινόταν ολοφάνερη.

Κι αυτό γιατί παραβίασαν το πνεύμα των συνομιλιών που άρχισε τον Ιούλη του '80. Η ολομέλεια δεν προχώρησε σ' αυτό, αν και μεγάλο τμήμα μελών της κεντρικής επιτροπής τάχθηκε υπέρ της τιμωρίας-τους. Αυτό για μας ήταν ένα σόκ, μια επιβεβαίωση ότι η ανανέωση είναι μόνο λόγια στο χαρτί και ότι στην πραγματικότητα δεν θα πραγματοποιηθεί.

Οι συμμετέχοντες στο κομματικό «φόρουμ» της 29-30 Μάρτη, στην αίθουσα συνεδριάσεων των ναυπηγείων αισθάνονται εξαπατημένοι.

Η εργοστασιακή επιτροπή του κόμματος, φοβούμενη τις αντιδράσεις των συντρόφων και θέλοντας από την άλλη να χρησιμοποιήσει τα μέσα που διέθετε, προχώρησε στη σημερινή συνεδρίαση.

Υπολογίζουμε ότι η κοινή φωνή 3.000 περίπου συντρόφων θα σπάσει επιτέλους την εχθρότητα μέρους του Πολιτικού Γραφείου απέναντι στην πολιτική της ανανέωσης, απέναντι στην κομματική πολιτική που πριν απ' όλα εκφράζεται με μια αναποτελεσματικότητα δράσης. Αν συνεχισθεί η τέτοια δράση του Π.Γ. και της Κ.Ε. αυτό

θα είναι μια άμεση απειλή για το κόμμα. Οι ενέργειες που γίνονται από το Π.Γ. και τη Κ.Ε. είναι τόσο διαφορετικές από τις προσδοκίες-μας... Εμείς εδώ δεν χωρίζουμε το κόμμα. Το κόμμα είναι ενιαίο αλλά οι επιστολές και τα ψηφίσματα που καταφθάνουν σ' εμάς από όλη τη χώρα αποδειχνούν ότι η κομματική εξουσία απομακρύνθηκε από τη βάση-της, από την εργατική τάξη και το λαό».

Λεπτομερειακά για την ευθύνη των στελεχών ασχολήθηκε ένας άλλος ομιλητής, ο Κρακόβιακ.

Αναφερόμενος σε συγκεκριμένα γεγονότα από την πολιτική καριέρα οχτώ στελεχών, από τα οποία τα πέντε είναι σήμερα μέλη του Π.Γ., υποστήριξε ότι φέρουν μέρος ευθύνης για την αποτυχία της ανανέωσης μετά το 1956 και το 1970.

Ο Μάριαν Ούρμπαν έδωσε απάντηση σ' αυτούς που υποστηρίζουν ότι η «Αλληλεγγύη» δεν είναι σοσιαλιστική με τα παρακάτω λόγια:

«Για το σοσιαλιστικό προσανατολισμό της οργάνωσής-μας αποφασιστική σημασία έχει το γεγονός ότι στην οργάνωση αυτή συμμετέχει η πολύ μεγάλη πλειοψηφία της βιομηχανικής εργατικής τάξης της Πολωνίας».

Το πρόβλημα της εξουσίας έθιξε ένας άλλος εργάτης:

«Δύο γενιές Πολωνών δεν μπόρεσαν να διεισδύσουν στους κύκλους της εξουσίας. Υπάρχει σήμερα μια ευκαιρία ν' αλλάξει η ηγετική ομάδα μ' ένα εξελικτικό τρόπο. Αν αυτό δεν γίνει, θα επιβληθεί με επαναστατικό τρόπο».

Πλήθος ερωτήσεις έγιναν προς τον γραμματέα του κόμματος Κάνια από τα κομματικά μέλη της περιοχής.

Ο Κάνια θεώρησε ότι η συζήτηση υπήρξε καρποφόρα:

«Μαθαίνουμε πολλά για το πνεύμα που επικρατεί στα μέλη του κόμματος και για τα προβλήματα που τους απασχολούν. Καθήκον-μας είναι να επωφεληθούμε από αυτή την εμπειρία. Δέχομαι τα παράπονά-σας: αδύναμες αντιδράσεις για τις παρανομίες της προηγούμενης περιόδου, έλλειψη ευαισθησίας αυτούς τους τελευταίους μήνες και μέχρι σήμερα».

Τα καυτά ερωτήματα έπεφταν βροχή για τους υπεύθυνους των λαθών, για τον Γκιέρεκ και τα άλλα μέλη της κομματικής ηγεσίας.

Ένας εργάτης σηκώθηκε και ρώτησε τον Κάνια αν θεωρεί τον εαυτό-του υπεύθυνο για τα σφάλματα της δεκαετίας του

70 σαν μέλος του Πολιτικού Γραφείου.

Αν μιλούσε τότε και τι ακριβώς έλεγε. Αν είχε συνειδητοποιήσει τη σύγκρουση που επερχόταν με το λαό.

Ο Κάνια απάντησε:

«Μάλιστα, το είχα καταλάβει και γι' αυτό δεν αιφνιδιάστηκα. Τι άλλο μπορώ να πω; Μπορώ να προσθέσω ότι δεν έκρυβα τις σκέψεις-μου αυτές. Όχι λίγες φορές, με διάφορες ευκαιρίες στις συνεδριάσεις του Π.Γ. άλλοι σύντροφοι καθώς και γώ ταχθήκαμε ανοιχτά ενάντια στις παραμορφώσεις, ενάντια στις συνέπειες, όπως εσείς κατονομάσατε, της άγνοιας και της αφ' υψηλού αντιμετώπισης της εξουσίας στους διάφορους τομείς, καθώς επίσης και στον οικονομικό τομέα.

Στις συγκεκριμένες θέσεις-μου αναφέρθηκαν άλλοι σύντροφοι στην 6η ολομέλεια της Κ.Ε. Παρ' όλα αυτά όμως, δεν μπορώ να πω ότι η συνείδησή-μου είναι απόλυτα καθαρή γιατί δεν μετράει μόνο η πάλη και η κριτική την οποία κάνεις. Το πιο σπουδαίο από όλα είναι ότι αυτή η πάλη και η κριτική δεν είχαν αποτέλεσμα».

Σε άλλη ερώτηση για την τιμωρία των κομματικών υπεύθυνων, ο πρώτος γραμματέας του ΠΕΕΚ είπε:

«Όχι, η κομματική τιμωρία δεν είναι αρκετή. Σε ορισμένες περιπτώσεις πρέπει να φθάσουμε στη δικαιοσύνη».

Επίσης ο Κάνια διευκρίνισε απαντώντας σε σχετική ερώτηση, ότι ο σημερινός γραμματέας της Βαρσοβίας Κοτσιόεκ — γραμματέας το 1970 στην περιοχή της Βαλτικής — είχε ταχθεί στην Κ.Ε. εκείνη την εποχή υπέρ της πολιτικής λύσης και δεν φέρει ευθύνη για τα όσα συνέβησαν εκεί.

Τα γεγονότα εξελίχθηκαν ραγδαία, μετά τη συνέλευση της 9 Απρίλη στο Γκντάνσκ με βάση την κριτική των απλών κομματικών μελών.

Ακολούθησε, στις 15 Απρίλη, η συνάντηση αντιπροσώπων της κομματικής βάσης, στο Τορόύν, που τάχθηκε υπέρ της βαθιάς εκδημοκρατικοποίησης του κόμματος και υπέρ των «οριζόντιων δομών».

Και τελικά φθάσαμε στη 10η ολομέλεια του ΠΕΕΚ, στα τέλη Απρίλη, η οποία υιοθέτησε ένα μέρος των απόψεων της βάσης.

Από εκείνη τη στιγμή οι αντιδράσεις πολλαπλασιάστηκαν απ' όσους βλέπουν τα πράγματα με διαφορετικό τρόπο. Το έκτακτο συνέδριο του ΠΕΕΚ στις ερχόμενες μέρες θα μορφοποιήσει σε πολιτικό αποτέλεσμα τις ζυμώσεις αυτές και θα αποτελέσει οριακό σημείο στις πολωνικές εξελίξεις, αλλά και τη διεθνή πολιτική σκηνή.

Φαίνεται όμως, ότι τελικά θα επανεκλεγούν αρκετά παλιά μέλη της Κ.Ε και του Π.Γ σαν αντιπρόσωποι για το συνέδριο. Αυτή ήταν και η έκκληση του Κάνια προς τη βάση του κόμματος, ο οποίος επίσης εκλέχτηκε για το συνέδριο.

Η αποδοχή από την ηγεσία μέρους των αιτημάτων της βάσης και οι διεθνείς αντιδράσεις έχουν παίξει το ρόλο-τους. Πάντως, οπωσδήποτε, θα γίνουν μεγάλες αλλαγές στη σύνθεση του Π.Γ και της Κ.Ε που θα προκύψει από το επερχόμενο συνέδριο.

Μέχρι στιγμής από τα βασικά στελέχη του ΠΕΕΚ έχουν εκλεγεί αντιπρόσωποι για το συνέδριο — εκτός του Κάνια — οι Γιαμπλόνσκι, Φίσμπαχ, Νέυ, Μπαρτσικόφσκι, όλοι υπέρμαχοι της ανανέωσης.

ΓΙΑΡΟΥΖΕΛΣΚΙ:

Στην πλειοψηφία-της η «Αλληλεγγύη» θέλει να δυναμώσει η σοσιαλιστική

Πολωνία...



Η ανάθεση της πρωθυπουργίας στον στρατηγό Γιαρουζέλσκι φαίνεται ότι είχε και την σημασία της ενότητας κόμματος και στρατού, στην πορεία για τη σταθεροποίηση μέσα από μεταρρυθμίσεις, που κρίθηκαν αναγκαίες.

Μετά την αναβολή της γενικής απεργίας και την εκτόνωση της ιδιαίτερα τεταμένης κατάστασης που επικρατούσε στα τέλη του Μάρτη, ο στρατηγός Γιαρουζέλσκι απευθύνθηκε στην Πολωνική Βουλή με βαρυσήμαντη ομιλία-του (στις 10 του Απρίλη) για τις προοπτικές και τις εξελίξεις της κρίσης.

Στο απόσπασμα από την ομιλία αυτή που δημοσιεύουμε στη συνέχεια, φαίνεται πώς η πολωνική ηγεσία αντιμετωπίζει την «Αλληλεγγύη».

«Σε πολλές περιπτώσεις έγιναν απόπειρες περιορισμού αναφαίρετων δικαιωμάτων της εξουσίας, με πρόσχημα τις προετοιμασίες για τη δήθεν αναμέτρηση. Δεν πρέπει κανένας να αμφιβάλει ότι το κόστος μιας τέτοιας εξέλιξης θα ήταν ανυπολόγιστα μεγάλο και θα μπορούσε να οδηγήσει στη χειρότερη κατεύθυνση.

Αλλά πόσες φορές μπορούμε να στεκόμαστε στο χείλος του γκρεμού;

Επιθυμώ επίσης να απευθύνω λόγια αναγνώρισης σ' αυτά τα στελέχη της «Αλληλεγγύης», σ' αυτά τα πολυάριθμα μέλη-της, που επέδειξαν σύνεση, αυτοσυγκράτηση και κατανόηση του υπέρτατου συμφέροντος της Πολωνίας.

Η πλειοψηφία εκατομμυρίων μελών της «Αλληλεγγύης» — αληθινών πατριωτών, που συχνά είναι μέλη του κόμματός-μας — επιθυμεί να επικρατήσει η ησυχία και η εργασία στη χώρα-μας, η ζωή-μας να γίνει όλο και καλύτερη, αξιοπρεπής και δίκαιη, να δυναμώσει η σοσιαλιστική Πολωνία.

Στην πράξη όμως, όχι σπάνια, εμφανίζονται διαφορετικές μ' αυτές τις τάσεις και αντιθετες διαδικασίες, γιατί στις γραμμές της «Αλληλεγγύης» ή κοντά-της υπάρχουν άτομα ή ομάδες με παραφουσκωμένες πολιτικές φιλοδοξίες, υπάρχουν οριακές δυνάμεις καθ' αυτό επικίνδυνες.

Οι δυνάμεις αυτές αισθάνονται περιφρονημα σε ατμόσφαιρα σύγκρουσης, που είναι το στοιχείο-τους, γιατί μέσα απ' τις δυσκολίες προσπαθούν να δυναμώσουν τις θέσεις-τους, να ξεχαρβαλώσουν την εξουσία και να είναι έτοιμοι να την αρπάξουν».

ΡΑΚΟΦΣΚΙ: Να καλέσουμε

την «Αλληλεγγύη» σε συνυπευθυνότητα...

● Ο Ρακόφσκι, μέλος της Κ.Ε. του ΠΕΕΚ, σε συνάντηση κομματικών στελεχών στη Ζιεγόνα Μπούρα στις 14 Νοέμβρη του περασμένου χρόνου, έκανε την ακόλουθη χαρακτηριστική ομιλία:

Από την αρχή είχα τη γνώμη ότι η αντιπαράθεση στα ελεύθερα ανεξάρτητα συνδικάτα είναι καταδικασμένη σε αποτυχία για τον απλούστατο λόγο ότι σε πολλές περιπτώσεις σήμερα έχει διαμορφωθεί μια τέτοια κατάσταση, όπου εμείς έχουμε το δίκιο με το μέρος-μας, αλλά οι συμπάθειες της κοινωνίας είναι με την «Αλληλεγγύη», δηλαδή σ' όλους αυτούς που μας λένε **όχι**.

Γι' αυτό από την αρχή νόμιζα ότι πρέπει να κάνουμε ό,τι είναι δυνατό για να προσελκύσουμε την «Αλληλεγγύη» στη συνυπευθυνότητα για τη χώρα...

Από την άλλη, βλέπω ότι μέσα στις γραμμές της «Αλληλεγγύης» αναπτύσσονται κι εκείνα τα στοιχεία που αποβλέπουν στην παραπέρα αποσταθεροποίηση της σημερινής κατάστασης...

Ένα στέλεχος της «Αλληλεγγύης» του

Λότζ, κάποια κυρία, ήλθε προχτές στο εργοστάσιο Βολτσάνγκα, που είναι στην εκλογική-μου περιφέρεια και ξεσήκωσε μερικές χιλιάδες άτομα. «Μη φοβάστε — είπε — ότι θα ελθουν οι Ρώσοι, δεν θα έλθουν γιατί αμέσως θα τους χτυπήσουν οι Κινέζοι». Όλη η αίθουσα, όπου ήταν και πάρα πολλά κομματικά μέλη σιώπησε, κανένας δεν είπε ούτε μια λέξη.

Νομίζω ότι έχουμε υποχρέωση να υπερασπίσουμε ορισμένες αξίες που υπάρχουν στη χώρα-μας και ν' αναλάβουμε μια απεγνωσμένη προσπάθεια αντιπαράθεσής-μας στο κύμα της πολιτικής δημαγωγίας, που πλημμυρίζει τη χώρα-μας. Αλλά, γιατί σύντροφοι, μιλάω για απεγνωσμένη προσπάθεια;

Γιατί στις γραμμές του κόμματος υπάρχουν πάρα πολλοί σύντροφοι, ακόμα και ανάμεσα στα στελέχη, που ξεσηκώνονται ενάντια στον εαυτό-τους, ενάντια στο κόμμα, σαν να θέλουν ν' αποφύγουν, ίσως όχι τη συνυπευθυνότητα, αλλά οπωσδήποτε την κατάσταση για την οποία κατηγορείται ότι είναι υπεύθυνο το κόμμα.

Ιστορικά πρόκειται για κάτι το πρωτοφανές! Ένα κυβερνητικό κόμμα να στρέφεται ενάντια στον εαυτό-του.

Να υπερασπίσουμε το αυθεντικό πρόσωπο του κόμματος...

Η πρώτη συνάντηση του «Φόρουμ του Κατόβιτσε» έγινε στις 15 Μαΐου 1981. Σ' αυτήν συμμετείχαν 140 μέλη και στελέχη του ΠΕΕΚ, όπως οι γραμματείς στις πόλεις Γιάβορζνο και Κατόβιτσε, ο Γκρζέγκορ Μίτα, βιομηχανικό στέλεχος, ο Στέφαν Όβτσαρζ, καθηγητής στο πανεπιστήμιο της Σίλεσίας — αποσπάσματα της ομιλίας-του δημοσιεύτηκαν στην «Πράβντα», και ο Βσιέβοζοτ Βόλτσεφ. Ένα σύνολο κομματικών μελών και στελεχών που διαφωνεί με την ανανεωτική γραμμή που ακολουθείται από την ηγεσία του ΠΕΕΚ, με επικεφαλής τον Κάνια.

Το Π.Γ. του ΠΕΕΚ στις 2 Ιουνίου καταδίκασε τη δήλωση του Φόρουμ. Μικρά, όμως, αποσπάσματα δημοσιεύτηκαν στην «Πράβντα» και την «Νόιες Ντόιτσαντ».

Ιδεολογικοί δεσμοί συνδέουν το Φόρουμ του Κατόβιτσε με την νεοσύστατη «Πατριωτική Ένωση Γρύνβαλντ» που υποστηρίζει ότι αριθμεί 100.000 μέλη και εκδίδει το εβδομαδιαίο δελτίο «Πραγματικότητα» σε 150.000 φύλλα.

Στο πρώτο τεύχος-της γίνεται αναφορά στην παρέμβαση του Στέφαν Ολζόφσκι σε Ολομέλεια της Κ.Ε., όπου δήλωσε ότι η εργατική τάξη δε θα δεχθεί τα αποτελέσματα του συνεδρίου, με τον τρόπο που αυτό προετοιμάζεται.

Στις 4 Ιουνίου η «Τριμπούνα Λούντου» — επίσημο καθημερινό όργανο του ΠΕΕΚ — δημοσίευσε περίληψη μιας νέας δήλωσης του Φόρουμ, που στη συνέχεια ανέβαλε για ένα διάστημα τις δραστηριότητές-του.

Νομίζουμε ότι η δήλωση του Φόρουμ του Κατόβιτσε εκφράζει ανάλογες απόψεις με την επιστολή της Κ.Ε. του ΚΚΣΕ, που στάλθηκε στις 5 Ιουνίου, προς την ηγεσία του Πολωνικού Ενιαίου Εργατικού Κόμματος.

Τα μέλη και τα στελέχη του ΠΕΕΚ που συμμετείχαν στο «Φόρουμ» του Κατόβιτσε (140) αποτελούν μια πολύ μικρή μειοψηφία του συνόλου των μελών του κόμματος της ίδιας περιοχής. Η πλειοψηφία της τοπικής οργάνωσης αντίθετα, καταδίκασε τις αποφάσεις του «Φόρουμ».

Παραθέτουμε εκτεταμένα αποσπάσματα από το ντοκουμέντο του Φόρουμ του Κατόβιτσε:

Α. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ

«Ο ιδεολογικός και πολιτικός αφοπλισμός του κόμματός-μας χρονολογείται εδώ και πολλά χρόνια. Αυτός είναι ένας από τους θεμελιώδεις λόγους, που από τον Αύγουστο του 1980 αποκαλύφθηκε ανίκανο να επιχειρήσει μια αποφασιστική και συνεπή πάλη, ενάντια σε όλα τα φαινόμενα και τις τάσεις, τις ξένες και εχθρικές προς το σοσιαλισμό.

Κάτω από την πίεση ξένων ιδεολογικών επιδράσεων, με προεξάρχουσες τον δεξιό ομορτισμό και τον αστικό φιλελευθερισμό — που από το παρελθόν ήσαν οι κύριες τάσεις — τα μέλη του κόμματος έχασαν τον ιδεολογικό, πολιτικό και προγραμματικό-τους προσανατολισμό στην πάλη-τους για το σοσιαλισμό. Κατάσταση, που επέδρασε και σε όλο το κόμμα στο σύνολό-του.

Αυτές τις συνθήκες εκμεταλλευόμενοι οι αντίπαλοι του σοσιαλισμού, αξιοποίησαν τα λάθη και την ατομία της σημερινής ηγεσίας του κόμματος και κατέκτησαν μια πλατιά ιδεολογική και πολιτική επιρροή στους εργαζόμενους και τα μέλη του κόμματος.

Προϋπόθεση για την πάλη ενάντια στο δεξιό ομορτισμό και όλους εν γένει τους εχθρούς του σοσιαλισμού είναι η αλλαγή μέσα στο ίδιο το κόμμα: Ανάπτυξη της ιδεολογικο-πολιτικής ζωής, γνώση του μαρξισμού - λενινισμού, ανάπτυξη της δεξιότητας στην πρακτική-του εφαρμογή.

Όλα αυτά μπορούν και πρέπει να πραγματοποιηθούν μέσα σε όλες τις βαθμίδες και οργανώσεις του κόμματος, ξεκινώντας από την Κ.Ε. Απαραίτητο ό-

μως, είναι να λογοδοτήσουν οι υπεύθυνοι των ιδεολογικών, ηθικών και εθνικών παρεκκλίσεων και παραμορφώσεων των αρχών του κομμουνισμού, ακριβώς γιατί πρέπει να αναπτυχθεί η εσωκομματική δημοκρατία, να ενισχυθεί ο δημοκρατικός συγκεντρωτισμός και να αποκατασταθούν οι λενινιστικές αρχές.

Ο χρόνος ως το 9ο έκτακτο συνέδριο του ΠΕΕΚ είναι λίγος. Πρέπει να ενεργοποιηθούμε αν θέλουμε να υπερασπίσουμε το αυθεντικό πρόσωπο του κόμματός-μας, αν είμαστε αποφασισμένοι να αντισταχθούμε στις ξένες καθοδηγήσεις, στο πνεύμα της ταξικής συνεργασίας. Υπάρχουν ακόμα οι δυνατότητες για μια προοδευτική ιδεολογική και πολιτική επίθεση του κόμματος».

Β. ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥΜ

Τη δήλωση αυτή του «Φόρουμ» του Κατόβιτσε ακολουθούσαν τέσσερις πολιτικές αποφάσεις, τις οποίες και παραθέτουμε:

«Τελευταία εκδηλώνονται, στους κόλπους του κόμματος ισχυρές τάσεις εγκατάλειψης και διάλυσης, που θέτουν σε αμφισβήτηση τη μαρξιστική - λενινιστική-του ουσία και αποδυναμώνουν την ικανότητά-του να υπερασπίσει το σοσιαλιστικό σύστημα. Αυτές υλοποιούνται με την ανάπτυξη ενός ρεύματος ρεβιζιονισμού και δεξιού ομορτισμού. (...) και με την ογκούμενη φραξιονιστική δραστηριότητα. Συστηματικά κερδίζουν έδαφος μέσα στο κόμμα οι φιλελεύθερες - αστικές, οι τροτσκιστικές - σιωνιστικές απόψεις, ο εθνικισμός,

ο αγροτικισμός, ο κερδοσκοπισμός, η συνεργασία των τάξεων και όλες εν γένει οι αντισοβιετικές τάσεις και απόψεις. Η αυξανόμενη απειλή ενός δυναμικού ρεβιζιονιστικού χτυπήματος μέσα στο κόμμα συνοδεύεται από μια παθητική στάση, που οδηγεί σε τελευταία ανάλυση, στη συγκατάνευση από μέρους της καθοδήγησης του ΠΕΕΚ.

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι ορισμένα μέλη της Κ.Ε. και της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου είναι προστάτες ή και εμπνευστές ρεβιζιονι-

στικών τάσεων και μ' αυτό τον τρόπο αποδυναμώνουν το κόμμα. Αυτό είναι διακριτό στην αντικομματική-τους στάση σε ζητήματα που αφορούν τη γραμμή του κόμματος, σε σχέση με τον Τύπο και στις δυνατότητες ελεύθερης δράσης μελών του ΠΕΕΚ, που συνδέονται με την ομάδα «Εμπειρία και Μέλλον».

* Ομάδα που ιδρύθηκε νόμιμα πριν 3 χρόνια και αποτελείται από διανοούμενους, προερχόμενους από το κόμμα και φιλελεύθερους καθολικούς. Βασικός εκφραστής της ομάδας θεωρείται ο Κ. Μπρακόφσκι, σημερινός πρόεδρος της «Ένωσης δημοσιογράφων».

Η έλλειψη ταξικής ανάλυσης των φαινομένων και των κοινωνικών διαδικασιών που τα προκάλεσαν, της ουσίας, δηλαδή, των αντιθέσεων που τα χαρακτηρίζουν, προκαλεί μια τάση συγκέντρωσης όλου του προβληματισμού του κόμματος πάνω στο ζήτημα των ευθύνων.

Κρίνουμε αναγκαίο να γίνει ο απολογισμός των πραγματικών καταχρήσεων και των περιπτώσεων, όπου ορισμένοι ανώτεροι υπάλληλοι εκμεταλλεύτηκαν τη θέση-τους για να καρπωθούν υλικά οφέλη. Παρ' όλα αυτά, αυτό δεν μπορεί να πάρει τη μορφή μιας συντονισμένης επίθεσης ενάντια στα μέλη του κόμματος και τον κομματικό μηχανισμό. Το φαινόμενο του προοδευτικού αποκλεισμού των εργατών από τη συμμετοχή στην εξουσία μέσα στο κόμμα, είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό.

Αυτές οι συνθήκες δημιουργούν αμφιβολίες για το κατά πόσον το Συνέδριο είναι ικανό να δώσει στο κόμμα εκ νέου

τον μαρξιστικό-λενινιστικό χαρακτήρα-του, την ικανότητά-του να καθοδηγεί την εργατική τάξη μέσα στη διαδικασία οικοδόμησης του σοσιαλισμού και να συσπειρώνει στις γραμμές-του.

Αν το είδος της πάλης του κόμματος ενάντια σ' όλους τους οπορτουνιστές και δεξιούς ρεβιζιονιστές δεν αποφασισθεί μέσα στο πιο σύντομο χρονικό διάστημα, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ολοκληρωτική απώλεια του ηγετικού ρόλου του ΠΕΕΚ και όλων των σοσιαλιστικών κατακτήσεων της Πολωνίας.

Διαμαρτυρόμαστε αποφασιστικά ενάντια στην ατιμωρησία και την ελευθερία των ρεβιζιονιστών και φραξιονιστών στην προσπάθειά-τους να καταστρέψουν το κόμμα.

Καλούμε τους κομμουνιστές της Κ.Ε. και του Π.Γ. να αποφασίσουν τις ιδεολογικές και πολιτικές-τους θέσεις, ώστε να μπορέσει να γεννηθεί, στους κόλπους του κόμματος, ένα μέτωπο πάλης ενάντια στον κίνδυνο που το απειλεί».

Απόκρυψη της πραγματικότητας και της ουσίας της αντεπανάστασης

«Οι δεξιές και οπορτουνιστικές απόψεις, που κερδίζουν έδαφος μέσα στο κόμμα, εμποδίζουν να φανερωθεί η ουσία της αντεπανάστασης και οι διαφορές μορφές της ανάπτυξής-της. Δημιουργείται έτσι η εντύπωση ότι η κρατική εξουσία παραχωρεί στην «Αλληλεγγύη» την αρμοδιότητα διατήρησης της τάξης και της δημόσιας ασφάλειας, α-

ποσκοπώντας στη δημιουργία διπλού συστήματος εξουσίας. Διαμαρτυρόμαστε ενάντια στο γεγονός παράιτησης υπέρ της «Αλληλεγγύης», ώστε αυτή να αντικαταστήσει τη συνταγματική εξουσία ή να ενεργεί εξ ονόματός-της. Ζητάμε τη συνεπή πραγματοποίηση των αποφάσεων της 8ης Ολομέλειας (Φεβρουάριος '81) της Κ.Ε. του ΠΕΕΚ».

Διεθνής η ευθύνη του ΠΕΕΚ

«Η πολωνική κοινωνία έχει γίνει ένας χώρος εντατικής δράσης των ανοιχτά εχθρικών δυνάμεων στο σοσιαλιστικό σύστημα, οι οποίες εκμεταλλευόμενες την πλατιά βοήθεια των διεθνών ιμπεριαλιστικών κύκλων, επιτίθενται ατιμωρητα στις βάσεις του σοσιαλιστικού συστήματος και ενισχύουν την εχθρότητα απέναντι στην ΕΣΣΔ και των αδελφών σοσιαλιστικών κομμάτων. Ο δεξιός οπορτουνισμός — φυσικός σύμμαχος των αντισοσιαλιστικών δυνάμεων — κατακτά μέσα στο κόμμα μια θέση όλο και πιο ισχυρή. Η χώρα βρίσκεται μπροστά σε μια απειλή αναρχίας και αντεπανάστασης.

Αν η καθοδήγηση του ΠΕΕΚ συνεχίσει να παραμένει παθητική και ν' ανέχεται τις εχθρικές ενέργειες των αντισοσιαλιστικών κέντρων μέσα στο κόμμα και την κοινωνία, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε απρόβλεπτα αποτελέσματα από εσωτερική και διεθνή άποψη ν' δημιουργήσει μια απειλή για την ενότητα και την ασφάλεια της σοσιαλιστικής κοινότητας και να προσφέρει στον ιμπεριαλισμό τις συνθήκες που θα του επέτρεπαν να κανονίσει τους λογαριασμούς-του με τα επαναστατικά και εθνικά απελευθερωτικά κινήματα.

Καλούμε το Π.Γ. της Κ.Ε. να αναλάβει αποφασιστικές ενέργειες για ν' απομακρύνει την απειλή αντεπανάστασης από τη χώρα.

Καλούμε την κυβέρνηση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας ν' αναλάβει μια αποφασιστική ενέργεια ενάντια στις προσπάθειες να δημιουργηθεί μια αντισοβιετική ψύχωση... και ν' αποκρούσει τις επιθέσεις ενάντια στην ΕΣΣΔ και τις άλλες σοσιαλιστικές χώρες.

Εκφράζουμε την αναγνώρισή-μας στα αδελφά κομμουνιστικά κόμματα και στους κομμουνιστές όλου του κόσμου για την διεθνιστική-τους αλληλεγγύη στην πάλη-μας. Ζητάμε την ίδια στιγμή τα μέλη του κόμματος, να πληροφορηθούν πλήρως και ειλικρινώς πάνω στις θέσεις των αδελφών Κ.Κ. απέναντι στα γεγονότα στην Πολωνία και επίσης να γίνουν πραγματικά επωφελείς οι εμπειρίες αυτών των κομμάτων, μέσα από τη πάλη-τους ενάντια στην αντεπανάσταση και για την οικοδόμηση του σοσιαλισμού.

Ζητάμε τα αδελφά κομμουνιστικά κόμματα να ενημερωθούν ειλικρινά για την πραγματική εξέλιξη της κατάστασης μέσα στο ΠΕΕΚ και στη χώρα-μας».

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

*Γνωρίζω τρεις ομιλητές
ο πρώτος απ' αυτούς συνεχώς
φροντίζει να λέει τσιτάτα Λένιν
ακόμα κι όταν δεν χρειάζεται
ο δεύτερος όταν μιλάει
με τη μεγαλύτερη ηρεμία
τα λόγια του Λένιν πάντα
παρουσιάζει για δικά-του
ο τρίτος συνήθως
διαφορετικά συμπεριφέρεται
παρουσιάζει τα δικά-του λόγια
σαν λόγια του Λένιν.*

Γιαν Μπζέχβα

Το ποίημα του Γιαν Μπζέχβα — από τους πιο επιφανείς σύγχρονους ποιητές της Πολωνίας — δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Αλληλεγγύη» του Ράντομ.

Μέσα μαζικής ενημέρωσης

«Η λειτουργία των μαζικών μέσων ενημέρωσης σε μια σοσιαλιστική χώρα οφείλει να υπόκειται στους στόχους και τα καθήκοντα της σοσιαλιστικής οικοδόμησης.

Η πρακτική των τελευταίων μηνών αποδεικνύει ότι ο Τύπος, όπως και η τηλεόραση και το ραδιόφωνο, κυριαρχήθηκαν από αντικομματικά κέντρα που διαδίδουν ανοιχτά δεξιές οπορτουνιστικές απόψεις, ρεβιζιονιστικές και αστικοφιλελεύθερες. Αυτά τα κέντρα, με πολύ συνέπεια, δεν αφήνουν να εκφραστούν οι αναλύσεις που αντανάκλουν τις θέσεις του μαρξισμού - λενινισμού.

Οι σελίδες των εφημερίδων και των ραδιοφωνικών εκπομπών και της τηλεόρασης χρησιμοποιούνται για επιθέσεις ενάντια στην ιδεολογική ενότητα του κόμματος, την καταστατική-του δομή και τις ιδεολογικές αρχές της ζωής-μας. Δίχως κανένα κριτικό πνεύμα κάνουν μια απολογία της φραξιονιστικής δραστηριότητας, που κινείται στα πλαίσια αυτού που ονομάζεται "οριζόντιες δομές"...

Κάτω από το πρόσχημα της πάλης για τη δημοκρατία γενικεύεται η τάση προς ένα ολοκληρωτικό αποκλεισμό των εντιμών μελών του κόμματος κατά τη διάρκεια της εκλογικής καμπάνιας και ιδιαίτερα όσων, ανάμεσά-τους, ενσάρκωνουν στη θεωρία και την πράξη τις μαρξιστικές - λενινιστικές θέσεις.

Σε πολλές περιπτώσεις, τα μαζικά μέσα ενημέρωσης διευκολύνουν αντικειμενικά τις ενέργειες με αντισοσιαλιστικό χαρακτήρα, όπως για παράδειγμα τις επιθέσεις ενάντια στο μηχανισμό εσωτερικής ασφάλειας, τη Μιλίτσια, την S.B. (Πολιτική Αστυνομία) και το εισαγγελικό σώμα».



απακάτω κείμενο δημοσιεύτηκε με τη μορφή δήλωσης του συνδικάτου Αλληλεγγύη της Βαρσοβίας (που πρόεδρος-του είναι ο Z. Buzak) όταν τα συνδικάτα που ανήκουν στο Κεντρικό Συμβούλιο — δηλαδή τα επίσημα συνδικάτα — αποσπάστηκαν από αυτό και αυτοβαφτίστηκαν, με τη σειρά-τους, «ανεξάρτητα και αυτοδιαχειριζόμενα».



Σκίτσο του Α. Κραυτσε

Πρόσφατα παρατηρήθηκε η επαναδημιουργία των παλιών συνδικάτων, που ανήκουν στο Κεντρικό Συμβούλιο, με την επωνυμία «ανεξάρτητα» συνδικάτα.

Αυτή η πρακτική συνίσταται στην αποχώρηση από το CRZZ (Κεντρικό Συμβούλιο Συνδικάτων) ολόκληρων συνδικάτων, όπως για παράδειγμα η Ένωση Εκπαιδευτικών, η Ένωση Μεταλλουργών κ.ά. Η αποχώρηση αυτή, σύμφωνα με τις παλιές πρακτικές λειτουργίες του συνδικαλιστικού κινήματος, έγινε με αποφάσεις της ηγεσίας και όχι μετά από ψηφοφορία σε γενικές συνελεύσεις. Αυτό προκαλεί διάφορες παρεξηγήσεις, γιατί συχνά δεν ξέρουμε αν τα συνδικάτα αυτά είναι πραγματικά ανεξάρτητα, δηλαδή οργανωμένα στη βάση των συμφωνιών του Γκντάνσκ, ή απλά και μόνο παλιά συνδικάτα με αλλαγμένο όνομα.

Θεωρούμε απαραίτητο να εξηγήσουμε με συντομία σε τί συνίσταται η ανεξαρτησία και η αυτοδιαχείριση, όπως τις εννοούν τα συνδικάτα σε ολόκληρο τον κόσμο και όχι όπως τις καταλαβαίνουν αυτοί που νομίζουν ότι δεν πρόκειται παρά για μια αλλαγή ονόματος.

Ανεξαρτησία δεν είναι μόνο η μη υποταγή στις επιρροές οργανώσεων. Το συνδικάτο των εργαζομένων της Μαζονιέ θέλει να είναι ανεξάρτητο απέναντι στους εργοδότες, στο κόμμα και στην κυβέρνηση.

Πρέπει να θυμόμαστε ότι πρόκειται μόνο για την ανεξαρτησία των συνδικάτων, γιατί ως πολίτες της λαϊκής δημοκρατίας της Πολωνίας αναγνωρίζουμε, σύμφωνα με τις συμφωνίες του Γκντάνσκ, τον ηγετικό ρόλο του Κ.Κ. Πολωνίας στο επίπεδο του Κράτους, αλλά όχι και μέσα στα ανεξάρτητα συνδικάτα. Παίρνοντας υπόψη-μας όλους τους νόμους του Κράτους, έχουμε διατυπώσει τα καταστατικά-μας σύμφωνα με αυτούς. Όταν λέμε ότι τα συνδικάτα-μας είναι ανεξάρτητα από το κόμμα και από τις άλλες οργανώσεις, αυτό, πριν απ' όλα, σημαίνει ότι, κάθε μέλος του συνδικάτου, στις συνδικαλιστικές-του δραστηριότητες, δρα αποκλειστικά για το συμφέρον του συνδικάτου και όχι για την οποιαδήποτε κοινωνική ή πολιτική οργάνωση όπου ανήκει.

Μόνο όταν ο κάθε συνδικαλιστής θα εφαρμόζει σχολαστικά αυτές τις αρχές σε όλες τις συνδικαλιστικές εργασίες και δραστηριότητές-του, μόνο τότε η Ένωσή-μας θα είναι πραγματικά ανεξάρτητη και όχι μόνο στο όνομα.

Επιπλέον, τα συνδικάτα-μας είναι ανεξάρτητα, δηλαδή δεν βρίσκονται κάτω από την επιρροή των πολιτικών κομμάτων,

γιατί, σύμφωνα με τις συμφωνίες του Γκντάνσκ, η Ένωσή-μας είναι πολιτική. Αυτό σημαίνει ότι τα πολιτικά προβλήματα και η ηγεσία του Κράτους ανήκουν στην κυβέρνηση και το κόμμα. Σύμφωνα με θεμελιώδεις αρχές του καθεστώτος-μας, η κυβέρνηση και το κόμμα πρέπει να επιβλέπουν τα συμφέροντα του Κράτους και του συνόλου των εργαζομένων. Όμως, όπως μας έχουν δείξει τα γεγονότα των τελευταίων χρόνων, αυτό δεν αρκεί. Πρέπει οπωσδήποτε να επαγρυπνούμε τελείως ανεξάρτητα για τα συμφέροντα κάθε εργαζόμενου, τελείως ανεξάρτητα, ώστε τα γενικά προβλήματα να μην καλύπτουν τα επίσης σοβαρότατα προβλήματα της καθημερινής ζωής. Γιατί, όπως ο καθένας-μας το ξέρει, η ζωή που έχει τη μεγαλύτερη σπουδαιότητα είναι η καθημερινή ζωή.

Τα συνδικάτα-μας είναι, επίσης, αυτοδιαχειριζόμενα, πράγμα που σημαίνει ότι αυτο-διευθύνονται και ότι δεν διευθύνονται από την ηγεσία-τους. Ένα συνδικάτο είναι απλά το σύνολο των εργαζομένων που το αποτελούν. Μήπως όμως αυτό σημαίνει μόνο ότι οι συνδικαλιστές διευθύνονται μέσα στο συνδικάτο-τους από αντιπροσώπους-τους; Είναι σημαντικό, αλλά ανεπαρκές, να δηλώνουμε ότι το συνδικάτο διευθύνεται από τη γενική συνέλευση των αντιπροσώπων. Την ίδια δήλωση τη βρίσκουμε στα καταστατικά όλων των παλιών συνδικάτων. Το ότι το ανώτατο όργανο είναι η γενική συνέλευση, το ότι οι εκλογείς είναι ελεύθεροι και το ότι οι αποφάσεις παίρνονται ανάλογα με την πλειοψηφία των ψήφων, σημαίνει ότι τα συνδικάτα είναι δημοκρατικά, όμως η αυτοδιαχείριση προχωράει ακόμη παραπέρα. Μέχρι τώρα, στα παλιά συνδικάτα, όταν ένας συνδικαλιστής δεν ήξερε τί να κάνει, όταν ήταν γεμάτος αμηχανία, απευθυνόταν στους ανωτέρους-του, που ελέγχαν σχολαστικά αν ήταν υπάκουος. Τέτοιου είδους πρακτικές είναι αντίθετες με την αυτοδιαχείριση. Στα συνδικάτα-μας, που σύμφωνα με τις συμφωνίες του Γκντάνσκ είναι αυτοδιαχειριζόμενα, ο αγωνιστής που βρίσκεται μπροστά σε ένα πρόβλημα που δεν μπορεί να το λύσει ο ίδιος, απευθύνεται στους συνδικαλιστές που τον έχουν εκλέξει, και αυτοί όλοι μαζί αποφασίζουν τί πρέπει να γίνει. Φυσικά, ενημερώνουν τα ανώτερα όργανα του συνδικάτου, συσκέπτονται μαζί-τους, μπορούν ακόμα και να τροποποιήσουν την απόφαση που έχουν πάρει, αλλά δεν είναι υποχρεωμένοι να το κάνουν.

Το αυτοδιαχειριζόμενο συνδικάτο διαφέρει από ένα συγκεντρωτικό, στο ότι ένα

ανώτερο όργανο του συνδικάτου δεν μπορεί να ακυρώσει απόφαση ενός κατώτερου οργάνου σε τομέα της δραστηριότητάς-του. Η ηγεσία του συνδικάτου, πρώτα απ' όλα εκπληρώνει μια λειτουργία επαφής των συνδικαλιστών με τους εργοδότες. Οι συνδικαλιστικές αρχές επαγρυπνούν για να γίνεται η κοινωνική νομοθεσία σεβαστή από τους εργοδότες, σύμφωνα με το δίκαιο, για να είναι σεβαστές οι διεκδικήσεις που έχουν συμπεριληφθεί στις συμφωνίες, μέσα στη συμφωνημένη προθεσμία. Για όλα τα υπόλοιπα προβλήματα που μπορεί να αφορούν τους εργαζόμενους, οι συνδικαλιστικές αρχές αποφασίζουν μαζί με όλους τους συνδικαλιστές για το τί πρέπει να γίνει.

Βέβαια, πρόκειται για γενικές αρχές. Αυτοδιαχείριση, δεν σημαίνει ούτε τη διαιώνιση μιας συνέλευσης, ούτε αποδιοργάνωση. Εκλέγουμε ανθρώπους που τους έχουμε εμπιστοσύνη, αλλά προσδιορίζουμε ξεκάθαρα σε τί συνίσταται αυτή η εμπιστοσύνη στα ανεξάρτητα και αυτοδιαχειριζόμενα συνδικάτα. Έχουμε εμπιστοσύνη σε αυτούς που:

— οδηγός της δράσης-τους είναι αποκλειστικά το καλό του συνδικάτου·

— αγρυπνούν για το σεβασμό της κοινωνικής νομοθεσίας και του μισθού από τους εργοδότες·

— ελέγχουν αν οι ενέργειες των εργοδοτών ζημιώνουν τα συμφέροντα των εργαζομένων, όχι μόνο όταν το συμφέρον των εργαζομένων απειλείται από παράνομες πράξεις ή από την κακή θέληση της διεύθυνσης, αλλά ακόμη και όταν η ζημία στις εγκαταστάσεις και στους εργαζόμενους οφείλεται στην απλή και καθαρή ανικανότητα της διεύθυνσης της επιχείρησης.

Και πάνω απ' όλα, εμπιστευόμαστε τις συνδικαλιστικές αρχές που έχουμε εκλέξει για να μας ενημερώνουν για κάθε απόφαση που παίρνεται καλόπιστα και για να μας συμβουλεύουν, το σύνολο των συνδικαλιστών, για όλα τα σημαντικά προβλήματα.

Η ηγεσία των αυτοδιαχειριζόμενων συνδικάτων-μας πολιτεύεται ακολουθώντας τη θέληση της βάσης. Η ηγεσία των παλιών συγκεντρωτικών συνδικάτων συμμορφωνόταν αποκλειστικά και μόνο στις ντιρεκτίβες, που έρχονταν από τα πάνω. Το ίδιο συμβαίνει και στα συνδικάτα που είναι «ανεξάρτητα και αυτοδιαχειριζόμενα» μόνο στο όνομα, ενώ στην πραγματικότητα παραμένουν εξαρτημένα και συγκεντρωτικά.

Βαρσοβία 18.9.1980
Μετάφραση Δ. Βεργίδης

Οι πρώτοι κεραυνοί άστραψαν στη Βαλτική



Για την επέτειο 10 χρόνων από τις απεργίες των εργατών της Βαλτικής, στο Γκντάνσκ, τη Γδύνια, το Στετίνο και το Ελμπλοκ, το συνδικάτο «Αλληλεγγύη» εξέδωσε ένα βιβλιαράκι για «εσωτερική χρήση», όπως αναφέρεται στη δεύτερη σελίδα, όπου έχουν συγκεντρωθεί μια σειρά ενδιαφέροντα ντοκουμέντα. Ντοκουμέντα που αφορούν τα θύματα, τα αιτήματα, τη συμπεριφορά των τοπικών επίσημων οργάνων κ.ά.

Ο τίτλος του βιβλίου είναι: «Κεραυνός - Βαλτική 70».

Στην αρχή του βιβλίου περιλαμβάνεται ένα σημαντικό κείμενο, του άλλου βασικού εκπρόσωπου του KOR — μαζί με τον Γιάτσεκ Κουρόν — Άνταμ Μίχνικ.

Σημαντικό, από την άποψη ότι δείχνει την ιστορική εξέλιξη που κατέληξε στην ίδρυση του «ανεξάρτητου και αυτοδιαχειριζόμενου συνδικάτου Αλληλεγγύη» όπως και τη σημασία που αποδίδει το KOR, όπως και η «Αλληλεγγύη», στα γεγονότα της Βαλτικής, τον Δεκέμβρη του 1970.

Στο κείμενο του Μίχνικ περιέχονται επίσης ιδιαίτερα ενδιαφέροντα ιστορικά στοιχεία.

Το άρθρο αυτό αποτελεί την εισαγωγή του βιβλίου.

CZARNY GROM



Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ

Δύσκολα να πιστέψω ότι πέρασαν ήδη 10 χρόνια. Κι όμως πέρασαν 10 χρόνια από τη στιγμή που τα φλεγόμενα κομματικά γραφεία φώτισαν το σκοτάδι, στο οποίο είχε ριχτεί η Πολωνία μετά τα γεγονότα του Μάρτη 1968* (σ.σ. φοιτητικά γεγονότα).

Από εκείνη τη στιγμή όλοι ήμασταν οφειλέτες στους εργάτες της Βαλτικής. Χωρίς αυτά τα γεγονότα δεν θα γίνονταν όλα όσα έγιναν αργότερα: Το Ράντομ, το Ούρσου, το KOR και οι άλλοι ανεξάρτητοι θεσμοί, οι απεργίες του Ιούλη - Αυγούστου 1980 και οι συμφωνίες του Γκντάνσκ.

Αλλά τί έγινε βασικά το Δεκέμβρη του 1970;

Γκρεμίστηκε η πολιτική ελίτ της εξουσίας.

Ο Γκομούλκα, το είδωλο του πλήθους το Δεκέμβρη του 1956, έπεσε από το θρόνο-του με την κατηγορία του δολοφόνου των εργατικών μαζών.

Τότε ακριβώς οι εργάτες κέρδισαν στην εξουσία (όχι όμως και τυπικά) το δικαίωμα της απεργίας. Τότε ακριβώς η αυθεντική εκπροσώπηση των εργατών έγινε κοινωνικό γεγονός. Η απεργιακή επιτροπή και ο κατάλογος των εργατικών αιτημάτων έγιναν στοιχείο της πολωνικής ζωής.

Οι εργάτες κέρδισαν το δικαίωμα του λέτο, του οποίου έκαναν χρήση τον Ιούνιο του 1976.

Η αρχή των διαπραγματεύσεων ανάμεσα στην εξουσία και το λαό έγιναν σταθερό συνθετικό στοιχείο της πολιτικής συνείδησης των Πολωνών.

Ο Γκιέρεκ αναγκάστηκε να πάει προσωπικά στους απεργούς των ναυπηγείων και απευθυνθεί προς αυτούς με τη γνωστή του πια ερώτηση: «Θα βοηθήσετε;».

Για να πάρει την απάντηση: «Θα βοηθήσουμε».

Αυτή ήταν και η τελευταία «εν λευκώ»

πίστωση που δόθηκε στην εξουσία από το λαό. Η ελίτ της εξουσίας δεν έβγαλε όμως από αυτά τα γεγονότα τα κατάλληλα συμπεράσματα. Δεν προχώρησε σε καμιά πολιτική ή οικονομική μεταρρύθμιση* αντίθετα: τα έμβρυα της αυθεντικής εκπροσώπησης των εργατών εξουδετερώθηκαν. Οι εργατικοί ηγέτες εξοστρακίστηκαν από τις επίσημες δομές. Τον Έντμουντ Μπαλούκα από το Στετίνο τον καταδίκασαν ουσιαστικά σε εξορία, ενώ τον Λεχ Βαλέσα από το Γκντάνσκ τον καταδίκασαν σε προσωπική αφάνεια. Δεν χάθηκαν όμως όλα. Έμεινε στην εργατική συνείδηση η επίγνωση της δύναμής-της. Έμεινε στην πολωνική καθημερινότητα η σχετική ανοχή της εξουσίας, αποτέλεσμα της αδυναμίας-της. Αυτό ήταν το αποτέλεσμα της επίδειξης δύναμης των εργατών.

Τα ντοκουμέντα που περιέχονται στο βιβλιαράκι αυτό δεν λένε πολλά πράγματα για όλα αυτά. Είναι περισσότερο μαρτυρία της ανθρώπινης αδικίας.

Δεν υπάρχουν μέσα σ' αυτά τα ντοκουμέντα περιγραφές των πρώτων μορφών αυτοοργάνωσης των εργατών, υπάρχουν όμως τα πρώτα, πριν ακόμα από το Ράντομ, «μονοπάτια εξυγίανσης».

Για την πολωνική διανοήση είναι ένα ντοκουμέντο που προκαλεί τη ντροπή. Είναι η απόδειξη της ανικανότητας και της αδυναμίας-της. Είναι η υπενθύμιση ότι δίχως την αλληλεγγύη με το εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα είναι καταδικασμένη σε αιώνια αδυναμία.

Ξέρω τί λέω και ξέρω γιατί σήμερα μιλάω γι' αυτά τα πράγματα. Θυμάμαι εκείνες τις μέρες. Θυμάμαι τη σαστιμάρα-μου και τη σαστιμάρα των φίλων-μου μπροστά στο αίμα που χυνόταν στους δρόμους της Γδύνιας, του Γκντάνσκ και του Ελμπλοκ. Θυμάμαι τη συγκίνηση που νιώσαμε ακούγοντας από μαγνητοταινίες τις συνομι-

λίες του Γκιέρεκ στο Στετίνο με τους απεργούς των ναυπηγείων. Θυμάμαι ακόμα τη νευρική ανησυχία με την οποία στείλαμε αυτές τις μαγνητοταινίες στο εξωτερικό.

Αυτή ήταν και η μοναδική, εκείνη την εποχή, μαρτυρία αλληλεγγύης της πολωνικής διανοήσης με τους εργάτες.

Πρόκειται για μια καθοριστική στιγμή στην ιστορία-μας. Χωρίς αυτά τα γεγονότα δεν θα υπήρχε ο Λεχ Βαλέσα και ο Μπόγκνταν Μπορυσέβιτς, η Άννα Βαλεντινόβιτς και ο Αντρέι Γκβιάζντα. Δεν θα υπήρχαν οι παραδόσεις της εργατικής διαμαρτυρίας και των ελεύθερων συνδικάτων.

Χωρίς εκείνα τα θύματα δεν θα υπήρχε η σημερινή μορφή της Πολωνίας.

Επί 10 χρόνια σιωπούσαμε για εκείνα τα θύματα. Ήταν ένα μεγάλο, ασυγχώρητο κενό στην πολωνική ιστορική συνείδηση. Ο χρόνος κάλυψε αυτό το κενό. Αυτή είναι η επιταγή της πολωνικής παράδοσης και η απαίτηση της πολωνικής συνείδησης. Η θέση απέναντι στα γεγονότα της Βαλτικής του Δεκέμβρη 1970 είναι εκείνο που μας επαληθεύει. Τούτο ισχύει και για τις κομματικο-κρατικές εξουσίες.

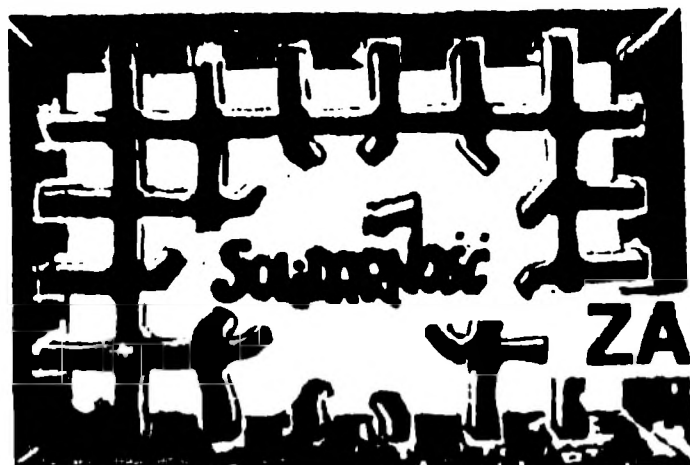
Όσον καιρό δεν θα δίνονται στη δημοσιότητα τα ονόματα όλων των δολοφονηθέντων, όσο καιρό οι υπεύθυνοι για το αίμα που χύθηκε δεν θα κατονομασθούν δημόσια, άλλο τόσο καιρό όλες οι διακηρύξεις των αρχών για ανανέωση και δημοκρατικοποίηση θα παραμένουν μια κενή φρασεολογία.

Η αλήθεια για τα γεγονότα εκείνα είναι η μοναδική εγγύηση ότι ποτέ πια τον φυλακισμένο εργάτη δεν θα τον πετσοκόβουν παραταγμένοι στη σειρά, οπλισμένοι με γκλόμπς, άνθρωποι των υπηρεσιών ασφαλείας. Τούτο αν πετύχουμε, δεν είναι λίγο σ' αυτόν τον ωραίο κόσμο.

Σπάνιες στιγμές στην Ιστορία εκφράζονται οι ελπίδες όλου του λαού...



«Αλληλεγγύη» του Χαλυβουργείου «Μ. Νοβότκι» της περιοχής Οστρόβιετς.



SWOBODY NIE DA SIĘ

ZADEKRETOWAĆ

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
ΔΕΝ ΟΡΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.

Από την «Αλληλεγγύη» του Οστρόβιετς

Το «Ανεξάρτητο και Αυτοδιαχειριζόμενο Εργατικό Συνδικάτο» — NSZZ — «Αλληλεγγύη» είναι εξαπλωμένο σε όλη την Πολωνία. Οι κατά τόπους οργανώσεις της «Αλληλεγγύης» είναι ενιαίες, δηλαδή οργανωμένες κατά γεωγραφική περιφέρεια και όχι χωρισμένες κατά επαγγελματικούς κλάδους.

Σήμερα, γραφεία της «Αλληλεγγύης» υπάρχουν σε όλες τις πρωτεύουσες διάφορων νομών της χώρας. Στα γραφεία της οργάνωσης βλέπεις καθημερινά μια μεγάλη κίνηση ανθρώπων που απευθύνονται στο συνδικάτο για διάφορα ζητήματα.

Η ιδεολογική έκφραση της «Αλληλεγγύης» δεν είναι ενιαία. Κάθε τοπική οργάνωση του συνδικάτου έχει τη δική της εφημερίδα — πληροφοριακό δελτίο, όπου εκεί εκφράζονται οι ιδιαίτερες απόψεις — πολιτικές, ιδεολογικές, που επικρατούν στην κάθε περιοχή.

Γι' αυτό έχει μεγάλη χρησιμότητα να διαβάσει κανείς τις τοπικές εφημερίδες της «Αλληλεγγύης» για να καταλάβει τις θέσεις της συγκεκριμένης περιφερειακής οργάνωσης. Πρόκειται για θέσεις που είναι περισσότερο ή λιγότερο μετριοπαθείς σε σχέση με τη συνεργασία με την κυβέρνηση ή σε γενικότερους στόχους του συνδικάτου. Όπως φανερώνουν μια σειρά αντικειμενικών δεδομένων που τα επικυρώνει η εμπειρία-μας στην Πολωνία, μπορούμε να πούμε ότι το συνδικάτο «Αλληλεγγύη» είναι ένα σοσιαλιστικό εργατικό σωματείο υπό διαμόρφωση. Δεν έχουν ξεκαθαρίσει όλες οι θέσεις-του και ίσως ν' αργήσει για καιρό αυτή η διαμόρφωση.

Έχει καθαρά σοσιαλιστικό χαρακτήρα, γιατί κανένας εργάτης της «Αλληλεγγύης» δεν συζητάει καν την επιστροφή των εργοστασίων σε ιδιώτες. Μάλιστα μια τέτοια επιστροφή τη θεωρούν αστεία και κανένας δεν την επιθυμεί. Ορισμένοι μάλιστα διανοούμενοι του συνδικάτου, χρησιμοποιούν τη λέξη «αναχρονισμός» για να χαρακτηρίσουν μια τέτοια υποθετική επιστροφή. Έχει σο-

σιαλιστικό χαρακτήρα η «Αλληλεγγύη», γιατί η πολύ μεγάλη πλειοψηφία της εργατικής τάξης και μάλιστα της βιομηχανικής, προσχώρησε στις γραμμές-της. Μιλάνε για ισότητα και κοινωνική δικαιοσύνη σαν σκοπούς του συνδικάτου. Επιθυμούν να χτυπηθεί η γραφειοκρατία και οι προνομιούχοι. Επίσης ένα πολύ μεγάλο μέρος της «Αλληλεγγύης» — θεωρητικά όλοι είναι σύμφωνοι — μιλάει με πολύ συγκροτημένο τρόπο για το «δρόμο ή τον τρίτο δρόμο της εργατικής αυτοδιαχείρισης» και των εργατικών συμβουλίων.

Όλοι ταυτόχρονα υπογραμμίζουν ότι για να πετύχει η εργατική αυτοδιαχείριση πρέπει να υπάρχει δημοκρατία, τόσο στο συνδικάτο όσο και σε ολόκληρη την κοινωνία. Και δίχως αυτή την προϋπόθεση, η εμπειρία της αυτοδιαχείρισης κινδυνεύει να παραμορφωθεί, όπως έγινε στο παρελθόν στην Πολωνία.

Σ' ένα ταξί στη Βαρσοβία, συζητούσα με τον νεαρό οδηγό-του, που μιλούσε αγγλικά.

Είχε το σηματάκι της «Αλληλεγγύης» καρφίτσωμένο — συνηθισμένο πια φαινόμενο στην Πολωνία — στο σακάκι-του.

Μου μιλούσε για την έλλειψη μιας καλής κυβέρνησης στην χώρα-του. Σε μια στιγμή τον ρώτησα, πώς βλέπει τα πράγματα: Η «Αλληλεγγύη» είναι σωματείο σοσιαλιστικό;

Γύρισε το βλέμμα-του προς εμένα και μ' ένα τόνο ανάμεσα σε σοβαρότητα και θαυμασμό μου απάντησε:

«Είναι το πραγματικά σοσιαλιστικό».

Αλλά σαφή και απτή εικόνα των θέσεων του συνδικάτου μας δίνουν τα ίδια τα κείμενα. Η παρουσίαση άρθρων των κατά τόπους εφημερίδων της «Αλληλεγγύης» είναι ενδεικτική των όσων συζητούνται σήμερα στην Πολωνία και, ειδικότερα, στα εργατικά συνδικάτα, είτε πρόκειται για οικονομικά ζητήματα, τον αλκοολισμό, το πρόσφατο παρελθόν, είτε την οργάνωση της κοινωνίας, την εργατική τάξη και τον σοσιαλισμό.

do użytku wewnętrzny



Nr 2 02.03.1981 r.
Koszt wydania 1 egz.-5zł-

ODNOWA TO DEMOKRACJA

Ανανέωση σημαίνει δημοκρατία

«Η βάση της σημερινής και μελλοντικής λαϊκής Πολωνίας είναι ένα σύστημα κοινωνικής δικαιοσύνης, ο σοσιαλισμός. Στη διάρκεια των 35 χρόνων που υπάρχει η λαϊκή δημοκρατία της Πολωνίας, έγιναν ουσιαστικές δομικές αλλαγές στην κοινωνική, πολιτιστική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας: δηλαδή δεν υπάρχει ο παραδοσιακός καταμερισμός σε τάξεις προνομιούχων και εκμεταλλευομένων. Διαδόθηκε πλατιά η μόρφωση και η κουλτούρα, εξασφαλίστηκε στους ανθρώπους η εργασία και ψηφίστηκε σύνταγμα που εξασφαλίζει τις ατομικές ελευθερίες.

Εφημερίδα - Πληροφοριακό δελτίο «Αλληλεγγύης» περιοχής Οστρόβιετς — (για εσωτερική χρήση)

SOLIDARNOŚĆ

NIEZALEZNY
SAMORZĄDNY
ZWIĄZEK
ZAWODOWY

REGIONU ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Γιατί λοιπόν ενάντια στις προγραμματικές διακηρύξεις περί γενικής ευημερίας και ισότητας, καθώς επίσης και των συνθημάτων περί γενικής ευημερίας και ισότητας, άνησε το κακό;

Γιατί η αδικία απλώθηκε πλατιά, θριάμβευσαν απόλυτα η υποκρισία και η απάτη, αναδείχθηκε με τη σφραγίδα του αλάθητου και του αμετάβλητου η κομματική, συνδικαλιστική και διοικητική αφρόκρεμα, που απλά την ονομάζουμε «κόκκινη μπουρζουαζία»;

Γιατί πανηγυρικά διαψεύστηκαν οι πιο ευγενικοί σκοποί και τα σχέδια έξοχων επιστημόνων και κοινωνικών παραγόντων;

Γιατί δεν καρποφόρησε η προσπάθεια όλου του λαού, γιατί φτάσαμε σε μια καταστροφική οικονομική κατάσταση και ακόμα πιο τρομερή σε αποτελέσματα ηθική κρίση;

Γιατί ο άνθρωπος της δουλειάς, απατημένος και στερημένος από την ανθρώπινη αξιοπρέπεια να ζει στο μεταίχμιο της φτώχειας και της εξαθλίωσης, κάτω από το κοινωνικό μινιμουμ;

Γιατί δεν υπάρχει κάποιος τομέας της οικονομίας-μας, ο οποίος να είναι απαλλαγμένος απ' τα αποτελέσματα των λεγόμενων λαθών και διαστρεβλώσεων;

Η απάντηση είναι απλή:

Έχουμε το καλύτερο σύστημα, το σοσιαλισμό, αλλά το χειρότερο σύστημα διακυβέρνησης, που επιτρέπει και, κατά κάποιο τρόπο, νομιμοποιεί τη δυνατότητα καταχρήσεων, ατιμιών, εγωισμού, ανοησιών.

Στις πιο σημαντικές κομματικές, συνδικαλιστικές και κυβερνητικές θέσεις, βρέθηκαν άνθρωποι ανεύθυνοι, ποταποί και φθηνοί, οι οποίοι μετέτρεψαν τη σοσιαλιστική αλήθεια σε ψέμα και την ιδέα να υπηρετούμε το λαό σε κενή φρασεολογία.

Αυτό έγινε δυνατό γιατί υπήρχε έλλειψη δημοκρατίας, το να μην παίρνουμε δηλαδή

υπ' όψη-μας την κοινή γνώμη, το καλό του λαού, τις πολωνικές παραδόσεις, τον πατριωτισμό-μας...

Τα ερωτήματα μπορούν να πολλαπλασιασθούν, αλλά το νόημά-τους μπορεί να αποδοθεί με την ακόλουθη φράση:

Ο σοσιαλισμός χωρίς δημοκρατία είναι η άρνηση μιας υπέροχης ιδέας, είναι απλά έγκλημα.

Σήμερα, ενάντια στην ΑΝΑΝΕΩΣΗ κανένας δεν τολμά ν' αντιταχθεί, όλοι την υποστηρίζουν ή τουλάχιστον την ανέχονται. Ξέρουμε όμως πολύ καλά ότι τόσοστονκομματικό, όσο και στο διοικητικό μηχανισμό, δρουν αντιδραστικές δυνάμεις, που δεν είναι πολυάριθμες, αλλ' ωστόσο είναι ασυνήθιστα δραστήριες στην πάλη για την διατήρηση των παλιών αρχών και νόμων, χρησιμοποιώντας στο έπαρκο τα υπάρχοντα συνθήματα.

Δίπλα στο «απαράτ» είναι και άλλοι άνθρωποι, που είναι μάλλον τίμιοι και απαλλαγμένοι από επιβαρυντικό παρελθόν, αλλά που αναγκάζονται να πάρουν θέση όχι σύμφωνη με την ηθική, γιατί έχουν παρασυρθεί.

Πρέπει λοιπόν με ακρίβεια και συνέπεια να καθορίσουμε τις κοινωνικές δυνάμεις που έχουν κάνει στόχο-τους την ανανέωση και να μην εξομοιώνουμε την υποκριτική θέση των διάφορων κομματικών και διοικητικών αρχηγίσκων με τη θέση του συνόλου των μελών του κόμματος.

Όταν κατανοήσουμε εμείς και όλη η κοινωνία τη διάταξη των δυνάμεων και την αμοιβαία επίδραση Κόμματος, «Αλληλεγγύης» και Εκκλησίας, θα μπορέσουμε να βγάλουμε τα κατάλληλα συμπεράσματα από το παρελθόν, μια και όλους μας ενώνει ο ίδιος υπέρτατος σκοπός:

Το καλό της σοσιαλιστικής πατρίδας, το καλό του λαού, το καλό του ατόμου».



«Η μεγαλύτερη επιτυχία των μεταπολεμικών κυβερνήσεών-μας ήταν το μπόλιασμα της ιδέας του σοσιαλισμού στους Πολωνούς, σαν συστήματος κοινωνικής δικαιοσύνης.

Η μεγαλύτερη αποτυχία-τους ήταν η συνεχής καταστράτηγηση αυτής της ιδέας. Η εγκατάλειψη των δικών-τους δηλώσεων και πριν απ' όλα η περιφρόνηση προς την κοινωνία, το λαό, τις ανάγκες-του, τις επιδιώξεις και πεποιθήσεις-του.

Όλα τα ξεσηκώματα της μεταπολεμικής Πολωνίας έχουν τα ονόματα των μηνών που έγιναν και συμβολίζουν την αντιπαράθεση προς αυτή, την περιφρόνηση του λαού από τους ηγέτες.

Με συνθήματα υπέρ της δημοκρατίας και υπέρ του σοσιαλισμού εκδηλώθηκαν οι φοιτητές το 1968».

**SOLIDARNOŚĆ
DOLNOŚLĄSKA**

ZZ Pismo MKZ NBZZ „SOLIDARNOŚĆ”
WROCŁAW, dnia 26.02.1981r.

nr 8/22

NIE DAJMY SIĘ UŚPIĆ

«Αλληλεγγύη Κάτω Σιλεσίας - Βρότσλαβ Πληροφοριακό Δελτίο της 26.2.81

niew utrudniają odnowę,
czekamy także na przedsta-
wienie do konsultacji
programu reform gospo-

Apel

«Αλληλεγγύη» του Ράντομ (Μάρτης 1981)

«Η «Αλληλεγγύη» της περιοχής του Ράντομ έχει 120.000 μέλη που εργάζονται σε 331 επιχειρήσεις. Η οργανωτική της δομή αποτελείται από 8 επιτροπές: Επιτροπή διαιτησίας, οργάνωσης, αγροτικής οικονομίας, επιτροπή εμπειρογνομόνων, Τύπου και διανομής, αποκατάστασης των εργατών που έπεσαν θύματα τον Ιούνιο 1976 και, τέλος, επιτροπή κοινωνικών υποθέσεων (σελ. 1).»

«Προϋποθέσεις για βοηθήματα «Αλληλεγγύης»

- α) γέννηση παιδιού (1.500 ζλότυ).
- β) θάνατος μέλους του συνδικάτου (3.000 ζλότυ).
- γ) θάνατος στενού συγγενούς μέλους (1.500 ζλότυ).

Υπό τον όρο να είναι μισό χρόνο μέλος του συνδικάτου, με εξαίρεση τα μέλη που προσχώρησαν στο συνδικάτο πριν από τις 11.11.80, οπότε η προϋπόθεση αυτή δεν ισχύει (σελ. 7).

τίτλος άρθρου «Γιγαντομαχία»

Η «Αλληλεγγύη» ζητά ορισμένα δημόσια κτίρια για να τα μετατρέψει σε κοινωνικά χρήσιμα ιδρύματα. Για παράδειγμα, ζητά συγκρότημα κτιρίων της διοίκησης αστυνομίας στο Ράντομ, να γίνει νοσοκομείο (σελ. 8).

Πληροφοριακό δελτίο 19.2.1981

«Αλληλεγγύης» του Πουλάβι.

«Χτίζοντας το συνδικάτο-μας, υποσυνείδητα υποθέσαμε ότι η κύρια απειλή προέρχεται από δυνάμεις έξω από το συνδικάτο. Ενώ αποδειχνεται ότι στον ίδιο βαθμό ο κίνδυνος υπάρχει μέσα-μας, στον τρόπο της σκέψης-μας. Τριανταέξι χρόνια συστηματικής πλύσης εγκεφάλου σκοτώνουν τις δημοκρατικές αντιδράσεις. Κι αυτό αφορά όλους-μας.

Αρχίζουμε να δουλεύουμε με μεθόδους που οδήγησαν στην κοινωνική διαμαρτυρία και στη δημιουργία του συνδικάτου "Αλληλεγγύη"».

Εφημεριδούλα «Ανεξαρτησία» Μαζόφσγκε (Περιοχή που ανήκει η Πολωνική πρωτεύουσα)

Ιστορία για κουπόνια - κοινωνικό κεφάλαιο ή κεφάλαιο ειδικό;

(Αναφέρεται σε πρόβλημα που παρουσιάστηκε σε εργοστάσιο της περιοχής).

«Πολύ παράξενο το ζήτημα κατανομής των κουπονιών για αυτοκίνητα. Οι εργάτες δεν είχαν ιδέα ότι τέτοια κουπόνια υπάρχουν, ούτε είχαν ιδέα για τα κριτήρια της διανομής τους. Υπήρχε ωστόσο τετραμελής επιτροπή που έκανε αυτή τη διανομή. Αποτελούνταν από το γενικό διευθυντή, τον αναπληρωτή του για τα ζητήματα των εργαζομένων, τον πρώτο γραμματέα της κομματικής επιτροπής και τον πρόεδρο του επίσημου συνδικάτου. Μάλιστα η επιτροπή δεν τηρούσε πρακτικά από τις συνεδριάσεις-της. Αν και υπήρχε κατάλογος προτεραιότητας για αγορά αυτοκινήτου, αυτό δεν υποχρέωσε σε τίποτα την επιτροπή. Από τα 49 κουπόνια, μόνο 3 δόθηκαν σε άτομα από την κατάσταση προτεραιότητας και άναμνης.

Τα αποτελέσματα αυτού του στυλ δουλειάς είναι τα ακόλουθα: Τα τελευταία χρόνια δόθηκαν 29 κουπόνια σε ανώτερους υπεύθυνους, 6 σε αρχιτεχνίτες, 2 σε άτομα που δεν έχουν καμιά σχέση με την επιχείρηση και μόνο 12 σε εργάτες. Ανάμεσα στους 12 εργάτες, υπήρχαν μέλη του συμβουλίου των επίσημων συνδικάτων και του κομματικού γραφείου της επιτροπής. Έτσι ο απλός εργάτης δεν είχε τί να περιμένει. Από την άλλη πλευρά, υπήρχαν άτομα που μέσα σε λίγα χρόνια πήραν δυο φορές κουπόνια».

• Στο ίδιο άρθρο αναφέρονται στη συνέχεια ορισμένες παρόμοιες περιπτώσεις στο μοίρασμα κατοικιών, τη διενέργεια ταξιδιών στο εξωτερικό κ.ά.

• Στο ενημερωτικό φυλλάδιο της Μαζόφσγκε (Βαρσοβίας) του Απριλίου, θίγεται σε άρθρο η πάλη κατά του αλκοολισμού, που έχει αρχίσει η «Αλληλεγγύη» στην Πολωνία (όπου ο αλκοολισμός αποτελεί, όπως αναφέρεται, μεγάλη πληγή).

«Κατά τη διάρκεια των απεργιών του Αυγούστου, η ηγεσία του υπό ίδρυση συνδικάτου είχε απαγορεύσει στους εργάτες να πίνουν βότκα. Έτσι η δουλειά του τμήματος Α' Βοηθειών για τους αλκοολικούς μειώθηκε κατά πολύ».

Η κυβέρνηση υποστηρίζει ότι αν θα μειωθεί η παραγωγή βότκας, θα ανθίσουν τα ιδιωτικά εργαστήρια. Η εμπειρία όμως των απεργιών του Αυγούστου απέδειξε ότι τα ιδιωτικά παράνομα εργαστήρια (παραγωγής) δεν μπορούν ν' αντικαταστήσουν το κρατικό μονοπώλιο.



1. Είσαι νέος, έχεις καιρό....
2. Είσαι νέος, έχεις καιρό....
3. Είσαι νέος, έχεις καιρό....
4. Είμαι νέος, έχω καιρό....

Σκίτσο από την «Αλληλεγγύη».

Το Πληροφοριακό δελτίο της «Αλληλεγγύης» (αρ. 10) του Σφιεντοκσίσκιε (πρωτεύουσα Κιέλτσε) αναφέρεται επίσης στα φοιτητικά γεγονότα του 1968.

Τονίζεται ότι η εξουσία θεώρησε αντισοσιαλιστικό και κατέστειλε με βίαια μέσα ένα τόσο μεγάλο και αυθόρμητο φοιτητικό κίνημα. Οι φοιτητές ζητούσαν περισσότερη ελευθερία και δημοκρατία, πάντα πάνω στη βάση του σοσιαλιστικού συστήματος.

«Θα ήταν ψέμα αν έλεγα συνεχίζει ο αρθρογράφος — ότι τότε εναντιωνόμουν στους ροπαλοφόρους. Στο κάτω - κάτω χάρη σ' αυτούς πολλοί φοιτητές πέρασαν από μια επιταχυνόμενη σχολή πολιτικής και φιλοσοφικής επιμόρφωσης, με τη διαφορά ότι επρόκειτο για διαφορετικού είδους επιμόρφωση απ' αυτή που μας δίνουν τα βιβλία...»

● Σ' άλλα σημεία της εφημερίδας «Αλληλεγγύη» του Κιέλτσε (Σφιεντοκσίσκιε) αναφέρονται τα ακόλουθα αποσπάσματα από τους Μάρξ - Ένγκελς:

«Ο νόμος που τιμωρεί για τις πεποιθήσεις δεν είναι νόμος κράτους για όλους τους πολίτες αλλά είναι νόμος μιας πλευράς ενάντια σε άλλη πλευρά» (Κ. Μάρξ).

● Λίγο πιο κάτω αναφέρει τη δημιουργία «επιτροπής υπεράσπισης των φυλακισμένων και καταδικασμένων για τις πεποιθήσεις τους» μετά από απόφαση της Κεντρικής Συντονιστικής Επιτροπής (ΚΚΡ) της «Αλληλεγγύης».

«Το κράτος αυτοακρωτηριάζεται όσες φορές μετατρέπει τον απλό πολίτη σε κακοποιό» (Κ. Μάρξ).

«Η βία είναι η μαμμή κάθε παλιού συστήματος που εγκυμονεί το νέο» (Κ. Μάρξ).

«Τη σιδερένια γροθιά μπορεί να κάνουμε αισθητή και μ' ένα μεταξωτό γάντι» (Ένγκελς).

● Στις 3 Απριλίου 1981 κυκλοφόρησε το πρώτο φύλλο του εβδομαδιαίου κεντρικού οργάνου του ανεξάρτητου και αυτόνομου συνδικάτου που έχει το τίτλο «Αλληλεγγύη».

Διευθυντής-του είναι ο σύμβουλος του συνδικάτου, καθολικός της Αριστεράς, Ταντέους Μαζοβιέτσκι. Απευθυνόμενη «προς τους αναγνώστες» η σύνταξη του περιοδικού αναφέρει: «...Το περιοδικό-μας δεν υπόκειται σε λογοκρισία. Εκδίδεται βάση των συμφωνιών του Γκντάνσκ».

● Στο κύριο άρθρο με τίτλο «Αρχή των συνολιών» ο Ταντέους Μαζοβιέτσκι γράφει:

«...Κάθε άνθρωπος, κάθε λαός, έχει ανάκη από ελπίδα. Δεν μπορούμε να ζήσουμε χωρίς ελπίδα. Υπάρχουν ωστόσο σπάνιες στιγμές στην ιστορία, όταν κάτι μπροστά τα μάτια-μας εκφράζει τις ελπίδες όλου του λαού....

Υπάρχουν τρεις βασικές πηγές ελπίδας, οι οποίες ενώνουν όσα έγιναν μετά τον Αύγουστο 1980.

Η πρώτη από τις πηγές αυτές φτάνει στις ρίζες της «Αλληλεγγύης», που αποτελεί μια φράση διαμαρτυρίας και τείνει να εξασφαλίσει την αξιοπρέπεια του ανθρώπου και την κοινωνική δικαιοσύνη.

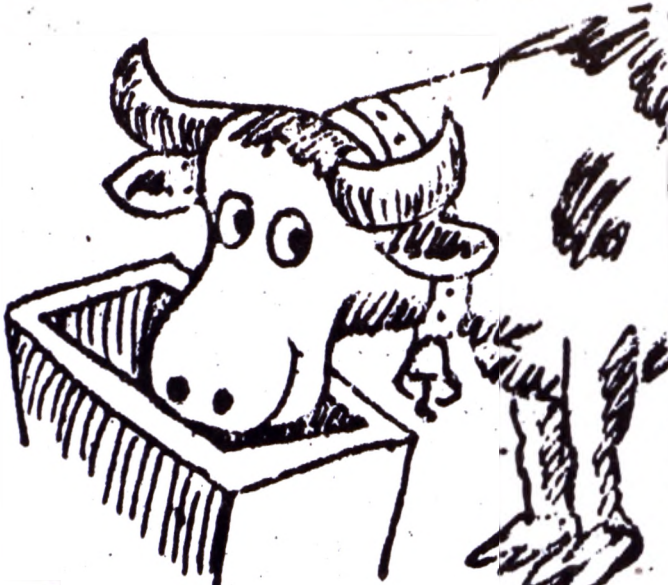
Δεύτερη πηγή της ελπίδας-μας είναι η αλήθεια, που πρέπει να την επιφέρει το γεγονός της ύπαρξης της «Αλληλεγγύης», η οποία είναι ανεξάρτητο και αυτοδιαχειριζόμενο χαρτί.

Τέλος, τρίτη πηγή ελπίδας, που σήμερα έχει ιδιαίτερη σημασία, είναι η εκτιμώμενη όλο τον κόσμο ωριμότητα του Πολωνικού τρόπου λύσης των διενέξεων μέσα από πραγματεύσεις, χωρίς να χυθεί αίμα».

Uśmiechnij się.

(może) jutro będzie lepiej...

Na γελάς: Ίσως αύριο είναι καλύτερα.



Woda zelazna, nierowy stalowe
To ida naprzód
zawieszki branzowe.

Ugłoszonka

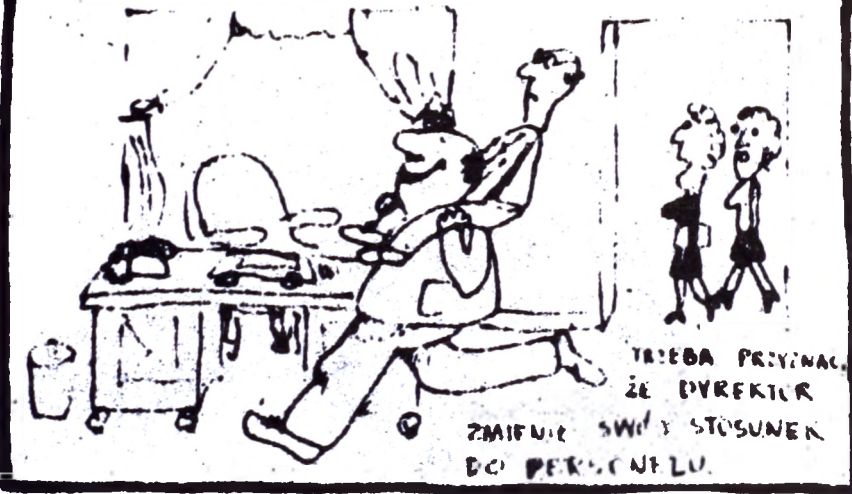
Chory

WYMIENIE POGLADY
na artykuły konsumpcyjne

Święte krowy spotyka się na
ogór w Indiach. Ostatnio święte
krowy pojawiły się i u nas. Są
lepiej odżywione niż indyjskie
i bardzo trudno oderwać je od ziarna.

WŁ. ŚWIATA MŁODUCH

*Trebba parlare
ludziom na nocy
- może nocy już
nie będzie.*



ΜΙΑ ΣΕΛΙΔΑ ΜΕ ΧΙΟΥΜΟΡ

Na κοιτάζετε τα χέρια των ανθρώπων. Βγάζουν κάκτους.

Άλλο σκίτσο από την σελίδα «για να γελάτε» εξυπονεί τα παρασιτικά στοιχεία.

Κάτω απ' το σκίτσο με την αγελάδα γράφει (υπονοώντας τους προνομιούχους):
Συνήθως συναντάς τις ιερές αγελάδες στην Ινδία, αλλά πρόσφατα εμφανίστηκαν και στη χώρα-μας. Τρέφονται καλύτερα από τις ινδικές. Και είναι δύσκολο να τις απομακρύνεις απ' το παχνί.

Πιστοποιητικό θανάτου και αποζημίωσης

● Σύμφωνα με το δίπλα δημοσιευόμενο έγγραφο, παρέχονται 5.000 ζλότους σαν αποζημίωση στην οικογένεια φοιτητή που σκοτώθηκε στο Γκντάνσκ στα τέλη του 1970.

hasto: LEPIEJ BYĆ OCZYTAŃM

— 33 —

Świdnica, dnia 17.12.1971 r.

Treść: 5.000 zł

Wzrost: 1,70 m

Waga: 70 kg

Wzrost: 1,70 m

Waga: 70 kg

5.000 zł

Świdnica

Η αντιπαράθεση μέσα στην

«ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ»



Ο Λεχ Βαλέσα με τον Βόϊτσεχ Γκρουζέκι στη διάρκεια των απεργιών.

Στις 31 Μάρτη και 1 Απρίλη συνήλθε στο Γκντάνσκ η Κεντρική Συντονιστική Επιτροπή της «Αλληλεγγύης» και με ψήφους 25 υπέρ, 4 κατά και 6 αποχές επικύρωσε, τυπικά, προηγούμενη απόφαση του Λεχ Βαλέσα, για την αναβολή της γενικής απεργίας που είχε προβλεφθεί σε σχέση με τα γεγονότα του Μπύντγκος.

Στις 19 Μάρτη είχαν χτυπηθεί στο Μπύντγκος τρεις συνδικαλιστές της «Αλληλεγγύης» από την τοπική Μιλίτσια. Τη Δευτέρα 29 Μάρτη κ' ενώ αναμενόταν η γενική απεργία που είχε αποφασισθεί από την Εθνική Συντονιστική Επιτροπή της «Αλληλεγγύης» (προβλεπόταν για τις 31 Μάρτη), στο ίδιο το Μπύντγκος, στις 23 Μάρτη, ο Λεχ Βαλέσα με δική-του πρωτοβουλία αποφάσισε να υπογράψει συμφωνία με την κυβέρνηση, δίχως να ζητήσει προηγούμενα τη γνώμη των άλλων ηγετών του συνδικάτου.

Η ενέργεια αυτή του Βαλέσα προκάλεσε όπως θα δούμε την πρώτη ανοιχτή σύγκρουση μέσα στο συνδικάτο «Αλληλεγγύη». Ο Βαλέσα κατηγορήθηκε από ηγέτες της «Αλληλεγγύης» για αυταρχικές τάσεις και για έλλειψη δημοκρατικού πνεύματος. Το ζήτημα της δημοκρατίας μέσα στο συνδικάτο «Αλληλεγγύη» μπήκε για συζήτηση στην ημερήσια διάταξη.

Φυσικά, πέρα από το ζήτημα της δημοκρατίας, εμφανίσθηκαν κατά κάποιο τρόπο και οι διαφορετικές τάσεις που υπάρχουν στην «Αλληλεγγύη».

Όπως μας πληροφόρησαν καθοδηγητικά στελέχη της «Αλληλεγγύης», κατά τη πρόσφατη επίσκεψή-μας στη Πολωνία, οι δυο βασικότεροι σύμβουλοι του Βαλέσα πρέπει να θεωρηθούν ο ιστορικός Μπρόνισλαβ Γκέρεμεκ και ο καθολικός τής Αριστεράς

Ταντέους Μαζοβιέτσκι. Βασικά αυτοί οι τρεις συμφώνησαν με τη πολωνική κυβέρνηση και ειδικότερα με τον Β. Ρακόφσκι για την αναβολή της απεργίας στα πλαίσια μιας γενικότερης συμφωνίας.

Η ομάδα γύρω από τον Βαλέσα αντιτίθεται σε μια μεγάλη ιδεολογική επιρροή και γενικότερη εξάπλωση του Κ.Ο.Ρ. στην «Αλληλεγγύη», καθώς σε ορισμένα θέματα, φαίνεται να έχουν διαφορετικές απόψεις.

Οι Γκέρεμεκ και Μαζοβιέτσκι — ισχυρίζονται ορισμένοι στη Βαρσοβία — εκφράζουν — σε σχέση με άλλους ηγέτες της «Αλληλεγγύης» — μια πιο μετριοπαθή πολιτική απέναντι στην Κυβέρνηση.

Οι διαφορές που υπάρχουν φαίνεται ότι θα λυθούν ως ένα βαθμό στις πρώτες γενικές εκλογές της «Αλληλεγγύης» που θα γίνουν τον Αύγουστο, αμέσως μετά το έκτακτο συνέδριο του ΠΕΕΚ (14-18 Ιουλίου). Στις εκλογές του Αυγούστου, θα υπάρξει κάποιο ξεκαθάρισμα λογαριασμών, που θα το υποβοηθήσει η ψήφος των απλών μελών του συνδικάτου. Φυσικά δεν πρόκειται για αγεφύρωτες διαφορές. Όλοι για παράδειγμα, συμφωνούν για έναν «ιστορικό συμβιβασμό» με την εξουσία, ο οποίος θα περιλαμβάνει — από τη πλευρά-της — την παραδοχή των συμμαχιών της Πολωνίας. Αλλά, σύγχρονα, και η εξουσία θα πρέπει να αναγνωρίσει «τα αναπαλλοτρίωτα δικαιώματα των πολιτών».

Ας παρακολουθήσουμε όμως, μέσα από τα κείμενα, την πρώτη ανοιχτή σύγκρουση στους κόλπους της «Αλληλεγγύης», στη συνεδρίαση των ηγετών του συνδικάτου στο Γκντάνσκ (31 Μάρτη - 1 Απρίλη).

ΜΙΑ ΕΝΤΟΝΗ ΔΙΑΜΑΧΗ

● Πρώτος πήρε το λόγο ο Μπρόνισλαβ Γκέρεμεκ που είπε:

«Το αποτέλεσμα των συνομιλιών δεν μας ικανοποιεί, το περιεχόμενό-τους είναι κακοδιατυπωμένο.

Οι ασάφειες αυτές είναι το τίμημα που πληρώσαμε γιατί στο ανακοινωθέν περιλήφθηκαν πράγματα για τα οποία η κυβέρνηση δεν συμφωνούσε προηγούμενα. Δεν μπορούμε παρά να πάρουμε στα σοβαρά αυτή τη συμφωνία, λαμβανώντας μάλιστα υπ' όψη τις συνθήκες μέσα στις οποίες υπογράφηκε. Κατά τις συνομιλίες στα τέλη του Μάρτη, οι Αρχές για πρώτη φορά παραδέχθηκαν ότι στην Πολωνία η φυλάκιση ατόμων για πολιτική δράση αποτελεί παραβίαση του άρθρου 4 των συμφωνιών του Γκντάνσκ.

Οι υποχωρήσεις στην υπόθεση του Μπύντγκος επέτρεψαν τις διαπραγματεύσεις στα υπόλοιπα τέσσερα σημεία, αλλά και σ' αυτό, το πρώτο σημείο, κερδίσαμε όχι λίγα:

Την ομολογία ότι το κλείσιμο της αίθουσας του τοπικού λαϊκού συμβουλίου έγινε με παραβίαση του νόμου. Άλλο παράδειγμα, είναι πως οι αποφάσεις του τοπικού λαϊκού συμβουλίου γι' αυτό το θέμα θα παρθούν το πρώτο δεκαπενθήμερο του Απρίλη. Ακόμα, η εμφάνιση στην τηλεόραση εκπροσώπου της «Αλληλεγγύης» του Μπύντγκος. Η δημοσίευση ανακοινωθέντος του τοπικού λαϊκού συμβουλίου και της «Αλληλεγγύης». Η διαβεβαίωση ότι διαμέσου υπηρεσιακών ανακρίσεων θα γίνει εξακρίβωση των ατόμων που δεν εκπλήρωσαν τα καθήκοντά-τους και τα οποία θα ανακληθούν από την υπηρεσία-τους.

Έτσι λοιπόν, για πρώτη φορά, αν και αδύνατοι, φτάσαμε σ' ένα χώρο που μέχρι τώρα ήταν ιερός και ανήκε μόνο στη δικαιοδοσία του Υπουργείου Εσωτερικών.

Άλλη επιτυχία-μας σ' αυτό το πρώτο σημείο ήταν ότι εξασφαλίσαμε τη συμμετοχή εκπροσώπων της «Αλληλεγγύης» στην προπαρασκευαστική και δικαστική διαδικασία, καθώς επίσης και τη διαβε-

βαίωση ότι ειδικές μονάδες της Αστυνομίας και των υπηρεσιών Ασφαλείας θ' απομακρυνθούν από τη περιοχή του Μπύντγκος».

● Στη συνέχεια μίλησε ο Μάριαν Γιούρτσικ εκπρόσωπος του συνδικάτου στη ΚΚΡ:

«Κατά τις διαπραγματεύσεις, ο Ρακόφσκι δήλωσε πως αν δεν καταλήξουμε σε συμφωνία, θα κηρυχθεί αμέσως στην Πολωνία κατάσταση πολιορκίας».

● Αμέσως μετά, πήρε το λόγο ένας άλλος εκπρόσωπος της κεντρικής συντονιστικής επιτροπής του συνδικάτου (ΚΚΡ), ο Αντρέι Σλόβικ, που έκαμε κριτική για τον τρόπο της συμφωνίας από τον Βαλέσα, χωρίς να ρωτηθεί προηγούμενα το συμβούλιο της «Αλληλεγγύης».

● Και ακολούθησε η απάντηση του Βαλέσα:

«Δεν πρόκειται να φάμε το κεφάλι-μας μέσα σε μια μέρα κύριε Σλόβικ. Σκοπός-μας είναι να νικήσουμε και να μην χάσουμε. Πρέπει να προχωρούμε βήμα με βήμα, χωρίς να βάζουμε κανένα σε κίνδυνο. Εδώ

πρέπει να πούμε ότι η συμφωνία είναι πολύ καλή, γιατί δεν ξέρουμε αν σ' εκείνο το σημείο που βρισκόμασταν έπρεπε να ρισκάρουμε περισσότερο. Κι αν ακόμα επρόκειτο να βρεθώ αντιμέτωπος με όλους, θα έκανα τη συμφωνία. Ανεξάρτητα αν συμφωνούσατε ή όχι. Γιατί ένα πράγμα ξέρω, ότι δέχθηκα χιλιάδες τηλεγραφήματα από επιχειρήσεις. Υπήρχαν επίσης αντιδράσεις των Βαρσοβιανών, που όταν βγήκαμε από το χτίριο πέσανε στη αγκαλιές-μας και σήκωσαν το αυτοκίνητό-μας στον αέρα. Αυτά τα πράγματα δεν τα είδατε;

Στο όνομα ποιού μιλάς και ποιόν θέτεις σε κίνδυνο, άνθρωπέ-μου; Νίκησε, αλλά μην νικάς βάζοντας σε κίνδυνο άλλους ανθρώπους.

Θα προχωρώ λοιπόν, βήμα προς βήμα, θα εκμεταλλεύομαι όλα τα κανάλια και ταυτόχρονα δεν θα κάνω τίποτα που να μην είναι σύμφωνο με τη συνειδησή-μου. Δεν είχαμε το δικαίωμα τη στιγμή εκείνη να διακινδυνεύσουμε περισσότερο.

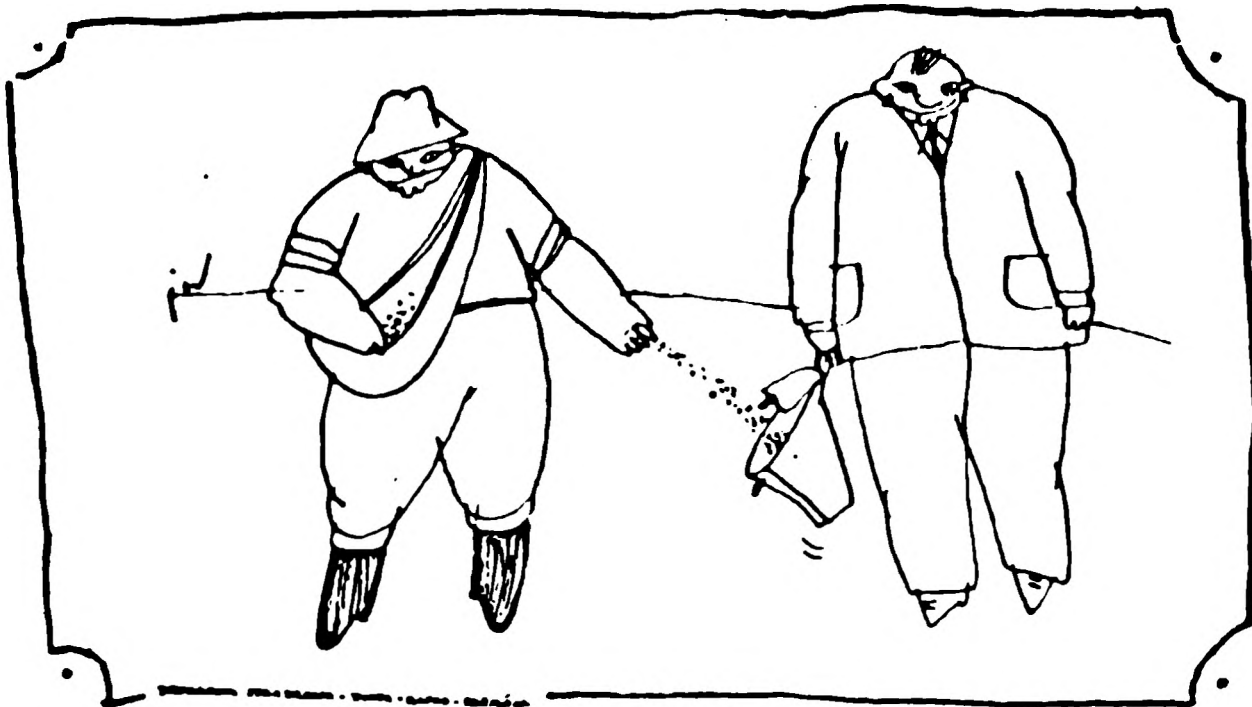
Σήμερα βλέπω ότι στο Μπύντγκος δεν θέλουν να υποταχθούν. Σήμερα βλέπω ότι το συνδικάτο διαλύεται λόγω της ακαταλόγιστης συμπεριφοράς ορισμένων στελεχών.

Κατεβείτε χαμηλά, ακούστε τι λένε οι άνθρωποι, τότε μόνο θα βγάλετε συμπεράσματα. Ξεριζώνουμε το ένα μετά το άλλο τα στηρίγματα, αλλά ας μην χτυπιόμαστε έτσι. Ας μην χτυπιόμαστε στα κρυφά. Ας μην χτυπιόμαστε έτσι όπως η «Αλληλεγγύη» του Ματζόφσε (σ.σ. περιοχή στην οποία υπάγεται η Βαρσοβία). Κυτάξτε τα δελτία-τους των ειδήσεων, κάποιος κινείται για τη διάλυσή-τους, πάντως αυτός δεν είμαι εγώ.

Ακόμα και αν φθάσουμε στη διάλυση, εγώ θα γυρίσω στο ναυπηγείο και θα πω στον κόσμο πως κάναμε ό,τι ήταν δυνατό να επιτευχθεί, και τότε θα δούμε ποιος έχει δίκιο.

Το γεγονός ότι ο κόσμος μας θαυμάζει που προχωρούμε πάνω στο τεντωμένο σχοινί, είναι κι αυτό οπωσδήποτε κάποια απόδειξη. Τρ' ότι φθάνουμε σε συμβιβασμό, αυτό δεν σημαίνει ότι πέφτουμε από το σχοινί.

Βήμα με βήμα άλλος τρόπος δεν επιτρέπεται. Έτσι θα προχωρήσω και αν όχι, φιλοφρόνως σας ευχαριστώ και απέρχομαι.



Η σπορά του αγρότη

Σκίτσο από την «Αλληλεγγύη» του Πουλάβι.

Διαφορετικά, με άλλον τρόπο, δεν θα προχωρήσω. (Θυελλώδη χειροκροτήματα).

Μας έγραψε ο Πάπας, ο Καρδινάλιος και άλλοι. Μας παρακάλεσε να είμαστε λογικοί και συγκρατημένοι' ότι αύριο θα μπορέσουμε να ζητήσουμε περισσότερα. Μην οδηγείς τα πράγματα στην άκρη του γκρεμού. Θα διάβασες ίσως αυτό που μας είπε. Εγώ δεν είμαι άνθρωπος της εκκλησίας, ούτε φιλοεκκλησιαστικός, όχι! Να είμαστε λογικοί, μας παρακάλεσε όλος ο κόσμος. Να κλείσεις τα μάτια και να πέσεις με το κεφάλι στον τοίχο! Αυτό, δεν επιτρέπεται, άνθρωπέ-μου. Το καταλαβαίνεις αυτό το πράγμα;».

Σλόβικ: Η αντιπροσωπεία που ήλθε μαζί-σου για τις διαπραγματεύσεις ήταν μόνο παραβάν. Έπρεπε να μας το πεις από την αρχή ότι δεν θα λάβεις υπ' όψη σου το δική-μας γνώμη. Αν το έλεγες από την αρχή δεν θα είχαμε τώρα παράπονα εναντίον-σου:

Λ. Βαλέσα: Ποιός έθεσε στο Ματζόφσε ζήτημα εμπιστοσύνης για το άτομό-μου;

Ζμπιγκνιεφ Μπούγιακ: (αντιπρόσωπος της Βαρσοβίας):

Εμείς δεν βάλαμε ζήτημα εμπιστοσύνης για σένα αλλά ζητήσαμε να γίνει γνωστός ο μηχανισμός λήψης αποφάσεων... Κατηγόρησες τον Τύπο της περιοχής-μας αλλά σε πληροφορούμε ότι ο Τύπος-μας έχει υποχρέωση να ενημερώνει τα μέλη-του για ό,τι γίνεται στο συνδικάτο-μας.

Λ. Βαλέσα: Γιατί δεν δέχθηκες να πάρεις μέρος στις διαπραγματεύσεις;

Ζ. Μπούγιακ: Γιατί ήξερα με ποιό τρόπο θα παρθούν οι αποφάσεις και δεν θα είχα καμιά προσωπική επίδραση στα αποτελέσματα.

Λεχ Ντιμάρσκι: (αντιπρόσωπος του Πόζναν):

...Κατηγορώ τους Μαζοβιέτσκι, Γκέρμεκ και Νοβίτσκι, ότι πρακτικά πήραν στα χέρια-τους την εξουσία ενώ δεν έχουν τέτοια δικαιώματα. (σ.σ. Οι τρεις αναφερόμενοι είναι εμπειρογνώμονες του συνδικάτου και όχι αντιπρόσωποι στο ΚΚΡ).

Αυτοί οι τρεις άνθρωποι είχαν τη γνώμη ότι αν γινόταν η απεργία θα ακολουθούσε επέμβαση και κατακλυσμός. Νόμιζαν λοιπόν ότι έπρεπε να σώσουν την πατρίδα με κάθε θυσία. Το μέλλον θα δείξει τι θα συμβεί.

Ωστόσο στην οργάνωσή-μας σχηματίστηκε μια πολύ επικίνδυνη ρωγμή. Αποδείχθηκε ότι το σώμα που εξελέγη σε μ-

στική ψηφοφορία δεν σημαίνει τίποτα. Και σ' αυτό το σημείο πρέπει ν' αποφασίσουμε αν θα έχουμε δημοκρατία στην οργάνωση ή αν η οργάνωση θα γίνει το ίδιο πράγμα με το Κομμουνιστικό Κόμμα.

Κάρολ Μοτζελέφσκι: (εκπρόσωπος του ΚΚΡ της «Αλληλεγγύης», αντιπρόσωπος του Βρότσαβ):

Το πρόβλημα πρέπει να εξετασθεί πολιτικά και είναι αφέλεια να λέει κάποιος ότι ο Βαλέσα δεν είχε δικαίωμα από την τηλεόραση να ανακαλέσει την απεργία. Μετά την τηλεοπτική εμφάνιση του Γκβιάζντα (σ.σ. αντιπροέδρου της «Αλληλεγγύης») επί παρουσία του Βαλέσα (σ.σ. όπου ανακοινώθηκε η αναβολή της απεργίας) μπορούσαμε να πάρουμε άλλη απόφαση από αυτήν που πάρθηκε; Δεν μπορούσαμε. Κάθε άλλη εκ των υστέρων θέση θα ισοδυναμούσε με αυτοκτονία της οργάνωσής-μας....

Θεωρώ σαν αυτοκτονία τις επιθέσεις ενάντια στο Βαλέσα. Αποσκοπούν στην εκδίωξή-του από τη θέση του προέδρου της οργάνωσης και το λέω αυτό όχι από συμπάθεια, αλλά μόνο γιατί ο Βαλέσα είναι το σύμβολο των εκατομμυρίων ανθρώπων αυτής της οργάνωσης και της ενότητάς-της....

Η οργάνωση που είχε επιφορτίσει τον αρχηγό-της με τόση εμπιστοσύνη από τον Αύγουστο, δεν είχε αντίθετα τη δυνατότητα να καθορίσει ένα ακριβή μηχανισμό λήψης αποφάσεων. Έτσι, οδηγηθήκαμε σε μια τέτοια κατάσταση, όπου υπάρχει ένας βασιλιάς, γύρω στο βασιλιά μια αυλή και εκτός αυτών υπάρχει και ένα κάποιο κοινοβούλιο..

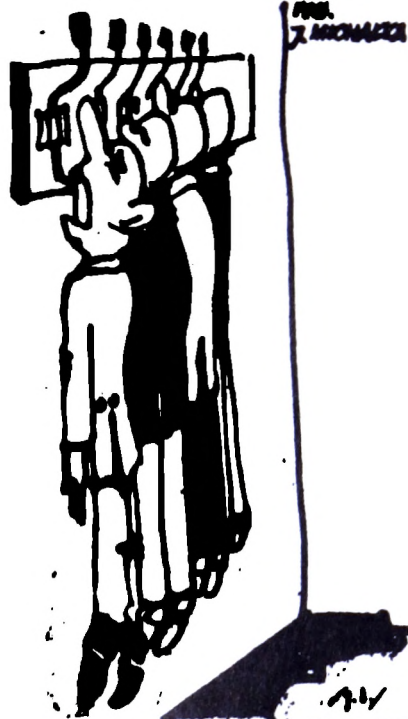
Ήθελα να τονίσω ακόμα ότι όλα όσα σας είπα δικαιολογούν την απόφασή-μου να παραιτηθώ από εκπρόσωπος της «Αλληλεγγύης».

● Ο Κάρολ Μοτζελέφσκι — όπως μας εξήγησε σε συνάντησή-μας αργότερα στο Βρότσαβ — υπέβαλε την παραίτησή-του άνευ όρων, δηλαδή είτε γινόταν, είτε δεν γινόταν αποδεκτή.

Αλλά και ο αντιπρόεδρος Αντρέι Γκβιάζντα υπέβαλε την παραίτησή-του αλλά δεν έγινε δεκτή από τον Βαλέσα.

Στη θέση του Μοτζελέφσκι, στην Κεντρική Συντονιστική Επιτροπή της «Αλληλεγγύης», σαν εκπρόσωπος του συνδικάτου εκλέχτηκε ο Γιάνους Ονισκίεβιτς, αντίθετα με τη θέληση του Βαλέσα που υποστήριξε άλλον υποψήφιο.

Δκ. 28 str. 4.



Σκίτσο από την «Αλληλεγγύη» του Οστρόβιετς.

ΓΚΒΙΑΖΝΤΑ

— ΒΑΛΕΣΑ:

Οι δυο επιλογές

● Στις 9 Απρίλη, βλέπαμε πολίτες της Βαρσοβίας, να διαβάζουν σε εφημερίδα τοίχου την «ανοιχτή επιστολή» του Αντρέι Γκβιάζντα — αντιπροέδρου του συνδικάτου «Αλληλεγγύη» — προς τον Λεχ Βαλέσα.

ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΓΚΒΙΑΖΝΤΑ

Παραθέτουμε το γράμμα αυτούσιο:

Λεχ,

Θ' απευθυνθώ σε σένα μ' αυτό το ανοιχτό γράμμα, με τη μεγαλύτερη έγνοια για τα πιο σημαντικά θέματα της «Αλληλεγγύης». Εδώ και τρία χρόνια, στις 30 Απρίλη, δημιουργήθηκε η ιδρυτική επιτροπή του ελεύθερου συνδικάτου της επικράτειας.

Από χρόνια έχω παρατηρήσει την αυθαιρεσία της διοίκησης και τη δύναμη των εργατών, την αποδυνάμωση της κοινωνίας, παραλυμένης από το φόβο, μέσα απ' την οποία είδα τις βασικές πηγές του κακού.

Να συντρίψουμε τα δεσμά του φόβου, να υπερασπίσουμε τις απόψεις-μας, να οργανωθούμε για να τις πραγματοποιήσουμε, αυτοί ήσαν οι βασικοί στόχοι του ελεύθερου συνδικάτου.

Γι' αυτούς τους στόχους ήμασταν κι οι δυο ενεργά μέλη. Για να πετύχουμε τους στόχους-μας, η συνεργασία εργατών και διανοομένων ήταν αναγκαία.

Με τη δημιουργία του KOR, τέλειωσε η περίοδος απομόνωσης των κοινωνικών στρωμάτων, αφού προηγουμένα οι μεμονωμένες διαμαρτυρίες των διανοομένων το 1968 και των εργατών το 1970, είχαν καταλήξει σε ήττα.

Η δραστηριότητά-μας ήταν παράλληλη με αυτήν του KOR για την υπεράσπιση κάθε ατόμου που καταπιεζόταν για τις πεποιθήσεις-του. Αυτή ήταν η στοιχειώδης προϋπόθεση για κάθε ενέργειά-μας.

Ήμουν υπέρ της άποψης του να λέμε πάντα την αλήθεια στους ανθρώπους. Ο καθένας που συναντούσε κάποιον άλλο, όφειλε να τον ενημερώσει για τους στόχους-μας και τους κινδύνους που αναλαμβάνει. Δεν δεσμεύανε κανένα με επιπόλαιο τρόπο. Και δεν καταδικάσαμε κανένα που σκεφτόταν διαφορετικά από μας.

Υπήρξαν ανάμεσά-μας άνθρωποι με βα-



Πολίτες της Βαρσοβίας έξω από τα γραφεία της «Αλληλεγγύης» — στην οδό Σπιτάλνα — διαβάζουν εφημερίδες τοίχου και το ανοιχτό γράμμα του Αντρέι Γκβιάζντα προς τον Λεχ Βαλέσα.

θιά πίστη, όπως η Άννα Βαλεντινόβιτς, άθεοι, όπως το μέλος του κόμματος Μπόγκνταν Λις, το μέλος του KOR Μπόγκνταν Μπορουσέβιτς. Εμείς μιλήσαμε σ' όλους αυτούς. Ποτέ δεν υποσχόμασταν μεγάλα πράγματα στους ανθρώπους. Λέγαμε πως ό,τι θα αποκτήσουν δεν εξαρτάται παρά μόνο από τη δύναμη του αγώνα-τους.

Το μόνο που τονίζαμε ήταν πως η δημοκρατία δεν χαρίζεται αλλά κατακτιέται από το λαό. Ίσως γι' αυτό οι άνθρωποι μας πίστεψαν. Βασίσθηκαν σ' εμάς κατά τη διάρκεια της απεργίας του Αυγούστου και έτσι δημιουργήθηκε η «Αλληλεγγύη».

Οι εποχές που μοιράζαμε προκηρύξεις στο δρόμο μου φαίνονται μακρινές, σε σχέση με τη σημερινή εξέλιξη. Σήμερα έχουμε την επίσημη μαζική οργάνωση, με γραφεία, με χρηματικά ταμεία και ενεργά μέλη, που διαπραγματεύονται συνεχώς με την κυβέρνηση. Είναι φανερό ότι η «Αλληλεγγύη» πραγματώνει τις αξίες και τους στόχους του ελεύθερου συνδικάτου. Η «Αλληλεγγύη» είναι η ιστορική ευκαιρία και η ελπίδα. Τα ελεύθερα συνδικάτα είναι επίσης η ηθική επανάσταση που έγινε το στήριγμα για κάθε κοινωνική αλλαγή. Νά γιατί λοιπόν, το παραμικρό μελανό σημείο στο συνδικάτο-μας αγγίζει την καρδιά κάθε Πολωνού. Η εσωτερική δημοκρατία είναι αναγκαία για το συνδικάτο.

Το αντιδημοκρατικό περιβάλλον, οι εξωτερικοί κίνδυνοι, ο συνεχής αγώνας και η ένταση, έχουν σαν αποτέλεσμα, ότι στο συνδικάτο-μας απο τη κορυφή μέχρι τη βάση, έχουμε τάσεις οπισθοδρόμησης και απομάκρυνσης από τις δημοκρατικές αρχές. Αλλά αν το συνδικάτο αποδεχτεί να παλέψει με τις μέθοδες που έχουν επιβληθεί από τους αντιπάλους-μας, τότε είμαστε καταδικασμένοι.

Νιώθω υποχρεωμένος να μιλήσω γι' αυτόν τον κίνδυνο, γιατί το όνομά-μου πλάι στο δικό-σου, πλάι στο όνομα της Άννας Βαλεντινόβιτς και μερικών άλλων, έγιναν σύμβολο, για όλους αυτούς που κατά την διάρκεια της απεργίας του Αυγούστου με τον αγώνα-τους επέβαλαν τη δημιουργία του συνδικάτου. Έπαιξε ρόλο βέβαια και η τύχη. Η αξία-μας δεν είναι μεγαλύτερη από την αξία των άλλων. Αλλά η ευθύνη-μας είναι μεγαλύτερη. Η ευθύνη υπάρχει

γιατι ανεχθήκαμε την κατάσταση, μέσα στην οποία, το στήριγμα των ανθρώπων σε σύμβολα επέτρεψε την αντικατάσταση των δημοκρατικών κανόνων του συνδικάτου-μας με αυθαίρετες ενέργειες.

Ας μιλήσουμε καθαρά: Το ανακοινωθέν της 31 Μάρτη για την αναβολή της απεργίας σήμαινε στη πραγματικότητα την ανάκλησή-της. Ανεξάρτητα αν η απόφαση ήταν σωστά θεμελιωμένη, η αλήθεια είναι ότι δεν ήμασταν επιφορτισμένοι για να πάρουμε μια τέτοια απόφαση. Όταν οι διαπραγματεύσεις με την κυβέρνηση παρατάθηκαν έπρεπε να συγκαλέσουμε την «Εθνική Επιτροπή» της Αλληλεγγύης (KKP).

Μοιράζομαι την ευθύνη γιατί δεν ακολουθήσαμε αυτή τη διαδικασία. Δεν είχα τη δύναμη να εμποδίσω τις αυταρχικές αποφάσεις που πάρθηκαν χωρίς να ρωτηθούν τα αρμόδια όργανα του συνδικάτου. Ας κάνουμε αφαίρεση, προς στιγμή, της υποκειμενικής πλευράς αυτού του γεγονότος. Με το λάθος-μας χτυπήθηκε η δημοκρατία στο συνδικάτο.

Γνωρίζω πως είμαστε — κι εσύ κι εγώ — ικανοί να βρούμε χιλιάδες δικαιολογίες γιατί έγιναν έτσι τα πράγματα, αλλά ξέρω επίσης ότι η εσωτερική δημοκρατία είναι αναγκαία. Προϋπόθεσή-της είναι η πλήρης ελευθερία μέσα στο συνδικάτο και η μετάδοση των πληροφοριών προς όλες τις κατευθύνσεις.

Ο τάφος της δημοκρατίας είναι να εμποδίζεις την κριτική και να κάνεις λογοκρισία στις εφημερίδες του συνδικάτου.

Κάθε μέλος του συνδικάτου-μας οφείλει να διατηρεί το δικαίωμα κριτικής, ακόμα και μετά τη λήψη των αποφάσεων στο συνδικάτο. Η συνδικαλιστική πειθαρχία απαιτεί να εκτελούνται οι συλλογικές αποφάσεις, αλλά την ίδια στιγμή το δικαίωμα του καθενός να έχει τη γνώμη-του, πρέπει να γίνεται αποδεκτό. Αυτή είναι η διαφορά ανάμεσα σ' εμάς και τις ολοκληρωτικές οργανώσεις.

Όμως η κριτική της απόφασης που πήραμε στις 31 Μάρτη και τα μέτρια αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων με την κυβέρνηση, χρησίμευσαν σαν ευκαιρία για τη δράση των εχθρών της «Αλληλεγγύης» ή ακόμα και αφελών ανθρώπων.

Αμυνθήκαμε ενάντια στη δημιουργία

φανταστικών εχθρών, όπως θεωρούν το KOR. Το νόημα αυτής της πράξης είναι φανερό. Πρόκειται για προσπάθεια να χτυπηθεί το συνδικάτο-μας, να γίνουν αποδεχτές οι διώξεις ενάντια στα μέλη και τους εμπειρογνώμονες που προέρχονται από το KOR. Είμαστε οι επόμενοι σ' αυτή τη σειρά.

Από την πλευρά-μου θέλω να τονίσω ότι σε καμιά περίπτωση δεν επιθυμώ μία τέτοια δικαιολόγηση. Δεν έχω ανάγκη τηλεγραφημάτων και επιστολών για την υποστήριξη της διαπραγματευτικής ομάδας.

Δηλώνω όμως ότι η κριτική ενάντια στον πρόεδρο ή τον αντιπρόεδρο της Εθνικής Επιτροπής της «Αλληλεγγύης» είναι ένα φυσικό φαινόμενο, διαφορετικά το συνδικάτο θα γινόταν μια αυταρχική οργάνωση και τα εξελεγκτικά-μας όργανα θα χάσουν κάθε σημασία. Η μεγαλύτερη επιρροή των υπαλλήλων και των συμβούλων, που δεν είναι ελεγχόμενοι και υπεύθυνοι, θα έχει όλες τις δυνατότητες να κατευθύνει τα γεγονότα. Για να μην πάρει το συνδικάτο-μας μια μονόπλευρη κατεύθυνση, για να μην καταπνιγούν όλες οι αξίες για τις οποίες αγωνιστήκαμε, πρέπει να το πούμε ανοιχτά με δυνατή φωνή:

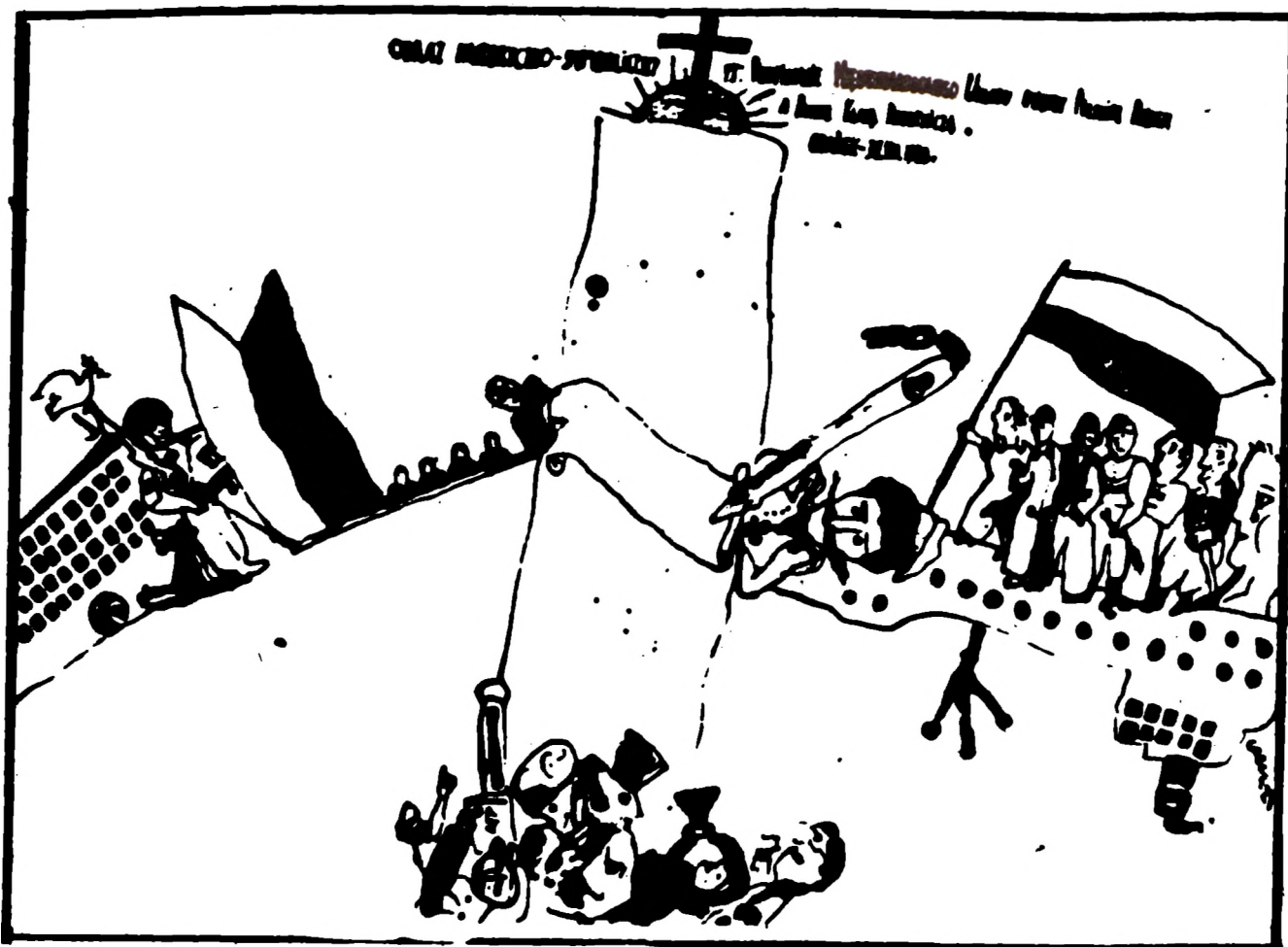
Σαν αντιπρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής της «Αλληλεγγύης» νιώθω υπεύθυνος, γι' αυτό στις 1 του Απριλίου υπέβαλα την παραίτησή-μου.

Δεν ήταν μια πράξη λιποταξίας. Στη συνέχεια αποφάσισα να αποσύρω την παραίτησή-μου, ύστερα από τη γνώμη της Εθνικής Επιτροπής.

Θα ασκήσω τα καθήκοντά-μου όσο χρόνο η Εθνική Επιτροπή της «Αλληλεγγύης» (KKP) θα το κρίνει χρήσιμο.

Θα παραιτηθώ όταν οι δημοκρατικές αξίες, στο όνομα των οποίων δημιουργήθηκε το συνδικάτο-μας, θα έχουν προδοθεί. Περιμένω από σένα Λεχ την ίδια δήλωση.

Αντρέι Γκβιάζντα



Ο Βαλέσα (δεξιά) υπογράφει με τους γραφειοκράτες (αριστερά). Σκίτσο από την «Αλληλεγγύη».

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΛΕΧ ΒΑΛΕΣΑ

● *Λίγες μέρες μετά, από το Γκντάνσκ, ο Βαλέσα απάντησε στον Γκβιάζντα.*

Η δημοκρατία είναι κάτι πολύ σημαντικό για το κίνημά-μας. Γι' αυτό ακριβώς ζητώ διαρκώς να κάνουμε εκλογές μέσα στις προβλεπόμενες από το καταστατικό προθεσμίες. Μετά τις εκλογές θα τοποθετηθούν επικεφαλής του κινήματός-μας άνθρωποι που έχουν την εμπιστοσύνη των εργαζομένων και το αίσθημα της ευθύνης απέναντι σ' αυτούς που τους εξέλεξαν.

Σκέφθηκα κι εγώ να παραιτηθώ από το συνδικάτο, ν' απομακρυνθώ από τη δουλειά της καθοδήγησης στο κίνημα. Έφθασα όμως στο συμπέρασμα ότι δεν έχω το δικαίωμα να κάνω αυτό το πράγμα, όσο θα υπάρχει η πιθανότητα να μπορέσουν να θριαμβεύσουν στο συνδικάτο, η τυχοδιωκτική συμπεριφορά και η ανευθυνότητα. Πιστεύω ότι μπορώ να προσφέρω κάτι ακόμα για το συνδικάτο και για τη χώρα, με τόλμη και σύνεση.

Το ίδιο εύχομαι επίσης για σένα.

Λεχ Βαλέσα

ΓΙΑΤΣΕΚ ΚΟΥΡΟΝ: Δεν περιμένουμε ανανέωση, περιμένουμε αλλαγές...

● Στο παράνομο, τότε, τριμηνιαίο περιοδικό «Κριτική», το Μάρτη του 1978, είχε δημοσιευθεί ένα ενδιαφέρον άρθρο του εκπρόσωπου του KOR Γιάτσεκ Κουρόν, με την ευκαιρία της επέτειου 10 χρόνων από τα φοιτητικά γεγονότα του 1968.

Το άρθρο του Κουρόν καταλήγει με τα εξής προφητικά λόγια:

Η ολοκληρωτική εξουσία μπορεί να κάνει τράγματα ενάντια στις επιδιώξεις του χωριού, αν έχει την υποστήριξη της πόλης και μπορεί να προβεί σε ενέργειες ενάντια στη πανόηση, αν έχει με το μέρος-της τουλάχιστον ένα τμήμα των εργατών.

Μπορεί να προβεί σε ενέργειες ενάντια σε ερίδα εργατών, αν έχει μαζί-της τη διανοή και άλλα τμήματα εργατών.

Ενάντια όμως στους εργάτες και τη διαμόρφωση καμιά εξουσία δεν μπορεί ν' αντισταθεί. Ακριβώς αυτές οι δυο κοινωνικές ομάδες υποστήριξαν τη δραστηριότητα του KOR και όλα αυτά που έγιναν αργότερα.

● Μια άλλη θέση του Γιάτσεκ Κουρόν, που δίνει το πλαίσιο των σημερινών εξελίξεων στην Πολωνία, αποτελεί ο λόγος-του στη Γενική Συνέλευση

της «Αλληλεγγύης» της περιοχής Ράντομ στις 6.2.81:

● Η σημερινή κατάσταση στην Πολωνία χαρακτηρίζεται από τρεις καθοριστικούς παράγοντες.

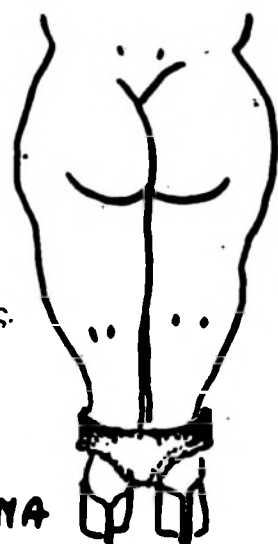
● Πρώτος παράγοντας είναι οι γειτονές-μας και τα στρατεύματά-τους στα σύνορα. Ενδεχόμενο επέμβασής-τους θα υπήρχε τότε μόνο, αν είχαμε μια διάλυση, έστω και τυχαία, της εξουσίας.

● Δεύτερος καθοριστικός παράγοντας είναι η με γρήγορο ρυθμό αναπτυσσόμενη κοινωνική συνείδηση και η ριζοσπαστικοποίηση-της. Σε πολλές περιοχές της χώρας ο φόβος προς την εξουσία εξακολουθεί να σπρώχνει το συνδικάτο «Αλληλεγγύη» σε μια προσπάθεια ξεκαθαρίσματος λογαριασμών με τους τοπικούς παράγοντες, όπως για παράδειγμα στο Μπιέζσκο - Μπιάλα - Όζστιν.

● Τρίτος καθοριστικός παράγοντας είναι η ασυνεπής θέση, τόσο της εξουσίας όσο και της «Αλληλεγγύης». Αυτή η ασυνέπεια φάνηκε ολοκάθαρα στη θέση που πήραν οι δυο πλευρές στο ζήτημα για το ελεύθερο εργασίας Σάββατο. Από τη μια μεριά, η ηγεσία της «Αλληλεγγύης» έκανε έκκληση να σταματήσουν οι απεργίες και από την άλλη, η

Οι μικρές Μεταρρυθμίσεις. Σκίτσο από την «Αλληλεγγύη».

ΜΑΚΑ REFORMA



κυβέρνηση ψήφισε αντιαπεργιακό νόμο. Η κατάσταση είναι απειλητική, εκρηκτική.

Γι' αυτό, το συνδικάτο δεν μπορεί να προσανατολίζεται προς την αναμέτρηση, στην οποία μια από τις δυο πλευρές πρέπει να ηττηθεί. Στη περίπτωση αυτή θα δρούσε ο μηχανισμός του πρώτου καθοριστικού παράγοντα.

Η ηγεσία των συνδικάτων οφείλει ν' ακολουθήσει πολιτική συμβιβασμού. Πρέπει λοιπόν να επιλεγούν τα πιο σπουδαία προβλήματα, να ασκούμε πιέσεις για τη λύση-τους και να είμαστε έτοιμοι για ενδεχόμενο συμβιβασμό...

Οι άνθρωποι δεν περιμένουν πια ανανέωση, περιμένουν αλλαγές, πρόκειται για μια πιο δημοκρατική πραγματικότητα.

Πολιτική Κρίση, Τρομοκρατία, Αυτοκριτική και... οι Δυστυχισμένοι Άντρες



Συνέντευξη της Ροσάνα Ροσάντα στη Μυρσίνη Ζορμπά για το «ΑΝΤΙ»

Η συνέντευξη της ΡΟΣΑΝΑ ΡΟΣΑΝΤΑ στη ΜΥΡΣΙΝΗ ΖΟΡΜΠΑ δόθηκε στη Ρώμη τον Απρίλη. Στη συνέντευξη-της η Ροσάντα αναλύει την πολιτική και οικονομική κατάσταση στην Ιταλία, αναφερόμενη ιδιαίτερα στις σημερινές δυσκολίες από τα αποτελέσματα της Εθνικής Ενότητας έτσι όπως εφαρμόστηκε από το '76 και μετά, με τις συμφωνίες του Κομμουνιστικού κόμματος απ' τη μια, και του Σοσιαλιστικού απ' την άλλη, με τη Χριστιανική Δημοκρατία. Προχωρεί σε μια αυτοκριτική τοποθέτηση για τον πολιτικό ρόλο των ομάδων και οργανώσεων της Αριστεράς που βρίσκονται έξω από το Ι.Κ.Κ. και το Σ.Κ.Ι. Αναφέρεται στο φαινόμενο της τρομοκρατίας, το ρόλο του Μανιφέστου, το φεμινιστικό κίνημα και τους άνδρες.

Η Ρ. Ροσάντα γεννήθηκε το 1924. Μέ-

λος του Ιταλικού Κ.Κ. από το 1943 εκλέγεται για πρώτη φορά στην Κ.Ε. το 1959. Ήταν στενή συνεργάτιδα του Τολιάτι. Διαγράφεται από το κόμμα το 1969 μαζί με άλλα ηγετικά στελέχη γνωστά σαν «ομάδα Manifesto» (Πιντόρ, Μάγκρι, Καστελίνα, Νατόλι κ. άλ.) εξ αιτίας διαφωνιών με την πολιτική του Ι.Κ.Κ.

Η ομάδα του «Μανιφέστου» ενοποιείται με άλλες ομάδες που βρίσκονται έξω από το Ι.Κ.Κ. και βγάζει την εφημερίδα MANIFESTO. Η Ροσάντα είναι ένα από τα μέλη της συντακτικής της ομάδας. Στη συνέχεια η εφημερίδα βγαίνει από το «Ρ.Δ.Υ.Ρ. - Manifesto» που μορφοποιήθηκε το 1973 στο συνέδριο της Μπολόνιας με την ενοποίηση της ομάδας του «Μανιφέστου» και του «Σοσιαλιστικού Κόμματος Προλεταριακής Ενότητας». Μετά το 1976 η συντακτική ομάδα της εφημερίδας αυτονομείται

από το Ρ.Δ.Υ.Ρ. και ταυτόχρονα, την ίδια εποχή περίπου, κινούνται διαδικασίες ενοποίησης με την πλειοψηφία της οργάνωσης «Εργατική Πρωτοπορία».

Σήμερα εξακολουθεί να εκδίδεται σχετικά αυτονομημένη η εφημερίδα MANIFESTO. Ενώ το παλιό «Ρ.Δ.Υ.Ρ. - Manifesto» με γραμματέα το Λ. Μάγκρι προχώρησε στη σύγκληση με το «Κίνημα Εργατών για το σοσιαλισμό», (Μ.Λ.Σ) το οποίο προέρχεται από την κίνηση «φοιτητικό κίνημα» του Μιλάνου. Στο Συνέδριο που έγινε στη Ρώμη στις 31-5-81 παρευρέθηκε αντιπροσωπεία του Ι.Κ.Κ. με επικεφαλής το μέλος της Διεύθυνσης της Κ.Ε. Κιαρομόντε και αντιπρόσωποι από το Σοσιαλιστικό κόμμα.

Η Ρ. Ροσάντα εξακολουθεί να είναι ηγετικό στέλεχος του «Ρ.Δ.Υ.Ρ. - Manifesto» και μέλος της σύνταξης του MANIFESTO.

ΕΡ: Πώς βλέπετε την ιταλική πολιτική κατάσταση σήμερα και ποιές οι πιθανές ή επιθυμητές κατά τη γνώμη-σας λύσεις της χρόνιας κρίσης;

ΑΠ: Πιστεύω πως η ιταλική κατάσταση είναι πολύ δύσκολη από οικονομική άποψη, όπως άλλωστε και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, αλλά ακόμη πιο δύσκολη από πολιτική άποψη. Κι αυτό γιατί η μεγάλη ώθηση της αριστεράς παγιδεύτηκε το '76, όχι από το εκλογικό αποτέλεσμα αλλά από την πολιτική της εθνικής ενότητας, της συμφωνίας του κομμουνιστικού κόμματος, απ' τη μια, και του σοσιαλιστικού, απ' την άλλη, με τη

χριστιανική δημοκρατία. Εμείς οι ιταλοί πιστεύαμε ότι θα μπορούσαμε επιτέλους να ελευθερωθούμε από κάτι που μοιάζει σχεδόν καθεστώς, μια και η ΧΔ κυβερνά από το '48 χωρίς να έχει ποτέ μεσολαβήσει κυβερνητική εναλλαγή. Αλλά αυτή η επιλογή δεν ολοκληρώθηκε από τους κομμουνιστές και είχαμε σαν συνέπεια δύο πολύ σημαντικά φαινόμενα. Διάσπαση της αριστεράς (κομμουνιστών και σοσιαλιστών). Ποτέ κομμουνιστές και σοσιαλιστές, που είχαν μια μακρόχρονη παράδοση ενότητας, δεν ήταν τόσο διαιρεμένοι μεταξύ-τους, προσπαθώντας ο καθένας ξεχωριστά να φτάσει σε μια συμφωνία με τη

ΧΔ: ανομολόγητη βέβαια, αλλά σίγουρα σε βάρος του άλλου. Ποτέ αυτή η πολιτική της συμφωνίας με τη ΧΔ δεν είχε ανοίξει στ' αριστερά αυτών των κομμάτων τόσο μεγάλα ρήγματα δυσφορίας, δυσπιστίας. Για πρώτη φορά στην Ιταλία είχαμε τόσο μεγάλη αποχή, την αρχή ενός είδους αποπολιτικοποίησης με φαινόμενα εκφυλισμού, όπως η τρομοκρατία. Αυτή είναι η ανάλυσή-μου για την περίοδο από το '76 και 'δω, δηλαδή η ανικανότητα της αριστεράς να απαντήσει στις ανάγκες που είχαν δημιουργηθεί. Άρα οι προτάσεις-μου κατευθύνονται προς την αντίθετη πλευρά, στην ελπίδα ότι κομμουνιστές και σοσιαλιστές θα βρουν μια λογική οδό ενότητας, που να μην επιτρέπει στη ΧΔ να παίζει πότε πάνω ότον ένα και πότε πάνω στον άλλο, αλλά να την υποχρεώνει να διαπραγματεύεται και με τους δύο. Μια πολιτική που, αντί να δημιουργεί ρήγματα στην αριστερά, θα μπορούσε να προκαλέσει ρήγμα στην ίδια τη ΧΔ. Μια τέτοια πολιτική θα μπορούσε να ανακτήσει την εμπιστοσύνη του εκλογικού σώματος. Αυτό όμως σημαίνει τη βαθύτερη και όχι απλά τακτική αλλαγή των δύο κομμάτων. Γιατί η κρίση-τους δεν είναι συμπτωματική αλλά πολύ σοβαρότερη, δεν είναι μόνο κρίση εξουσίας, αλλά κρίση ολόκληρης της κουλτούρας-τους.

ΕΡ: Και οι άλλες ομάδες της αριστεράς που βρίσκονται έξω από τα δύο κόμματα;

ΑΠ: Αυτές είχαν ένα ρόλο πριν από δέκα χρόνια, αλλά θα πρέπει να πούμε σε γενικές γραμμές πως δεν ήξεραν να τον παίξουν. Είμαι πολύ αυτοκριτική εδώ. Διαθέτοντας πριν δέκα χρόνια μια μικρή κοινοβουλευτική ή γενικότερα εκλογική εκπροσώπηση, νόμισαν πως αυτό ήταν το επίπεδο στο οποίο έπρεπε να αναμετρηθούν, παραγνωρίζοντας πως ο ψηφοφόρος προσανατολίζεται πάντοτε στα μεγάλα κόμματα, έστω κι αν συμφωνεί πολιτικά με μικρότερες ομάδες. Την ίδια περίοδο, όμως, ενώ η εκλογική-τους εκπροσώπηση ήταν μέτρια, η κοινωνική-τους σημασία ήταν μεγάλη, γιατί αντιπροσώπευαν ένα ισχυρό κύμα κρίσης. Αλλά κανείς δεν συνέλαβε τη σημασία αυτού του κύματος, που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σαν μάζα πίεσης και να επιταχύνει την κρίση τόσο του κομμουνιστικού, όσο και του σοσιαλιστικού κόμματος. Αυτή η κρίση υπάρχει σήμερα, μόνο που αντί να έχει προκληθεί απ' τα αριστερά, έχει προκληθεί απ' τα δεξιά. Τα δύο κόμματα ζουν την κρίση-τους απ' τα δεξιά και η νέα αριστερά έχει φθαρεί. Η νέα αριστερά είχε ένα πολύ ευρύ φάσμα στην Ιταλία και συγκέντρωνε διαφορετικής προέλευσης ανθρώπους. Η LOTTA CONTINUA, λ.χ. αντιπροσώπευε τους νέους, το πρώτο PDUP τη σοσιαλιστική αριστερά, εμείς μια πολύ ριζοσπαστική κομμουνιστική αριστερά.

ΕΡ: Κι ο ρόλος της τρομοκρατίας μέσα σ' όλα αυτά;

ΑΠ: Η τρομοκρατία εμφανίζεται σαν μια από τις πολλές συνέπειες της κρίσης της αριστεράς. Θέλω να είμαι πολύ ξεκάθαρη σ' αυτό το θέμα. Στην περίοδο '67 - '70 έχουμε μικροπράγματα. Προέρχονται από μια διαψευσμένη επαναστατική ελπίδα και μια πολύ παιδιαριώδη οπτική του κράτους, της εξουσίας. Αλλά σήμερα πια οι θεσμοί είναι πολύ ισχυρότεροι από τους ανθρώπους. Χωρίς αμφιβολία η τρομοκρατία βρήκε στην αρχή μια συμπάθεια σε πλατιά λαϊκά στρώματα, στους νέους, ως το '77, όσο ήταν περισσότερο θεαματική παρά αιματηρή. Αλλά μετά έχασε πολύ, όταν υποχρεώθηκε από την ίδια-της τη λογική, γιατί είναι ένας κολασμένος μηχανισμός, να γίνει μηχανή θανάτου. Κι όχι μόνο αυτό, αλλά να σκοτώνει και τους πιο δημοκρατικούς. Δεν υπάρχει φαινόμενο ανάλογο σε βλακώδη πολιτική και ωμότητα, όσο η τρομοκρατία. Καμιά χώρα δεν μπορεί να ζήσει όπως ζήσαμε εμείς τα δύο τελευταία χρόνια, με ένα - δυο νεκρούς τη μέρα. Μια τέτοια χώρα γίνεται αναγκαστικά αντιδημοκρατική και αυταρχική. Και βέβαια η Ιταλία δεν είναι Γερμανία. Παραμείναμε μια χώρα σχετικά δημοκρατική, με μια δημοκρατία *sui generis*.

ΕΡ: Αυτό το μήνα κλείνουν δέκα χρόνια ζωής του **MANIFESTO**. Ποιός υπήρξε ο ρόλος-του στην πολιτική και την ιδεολογία των ιταλών κομμουνιστών;

ΑΠ: Ο ρόλος-μας υπήρξε πολύ μεγαλύτερος απ' όσο η οργάνωσή-μας, πολύ μεγαλύτερος από τη σημερινή κυκλοφορία της εφημερίδας-μας, αλλά πολύ μικρότερος από την ικανότητά-μας να γίνουμε ένας πόλος επίθεσης, μια πολιτική δύναμη. Οι ιδέες-μας ενυπάρχουν σήμερα σε πολλούς, μπορώ να αναγνωρίσω μέσα στα άλλα κόμματα εκείνους που είναι επηρεασμένοι από το Μανιφέστο, χωρίς ποτέ να έχουν συμμετάσχει σε δική-μας οργάνωση. Αυτός ήταν ο ρόλος που παίξαμε. Όμως, παρ' όλα αυτά, δεν μπορέσαμε να γίνουμε ούτε κάν μια ομάδα πίεσης. Μια ομάδα που να βάζει φωτιές στ' άλλα κόμματα, χωρίς η ίδια να είναι κόμμα. Αυτό θα μπορούσαμε να επιλέξουμε στην αρχή. Αντίθετα επιλέξαμε να είμαστε κόμμα, δεν τα καταφέραμε και έτσι χάσαμε και τη δυνατότητα να είμαστε το άλλο. Αυτό ήταν το μεγαλύτερο λάθος-μας. Δεν έπρεπε να προσπαθήσουμε να γίνουμε κόμμα, αλλά ένα είδος διαρκούς πρόκλησης για ολόκληρη την αριστερά. Ή, αν φτιάχναμε κόμμα, έπρεπε να το φτάσουμε μέχρι τέλος. Σήμερα είμαστε μια εφημερίδα και παρ' όλες τις ελλείψεις-μας, που είναι πολύ μεγάλες, είμαστε η μόνη εφημερίδα που προσπαθεί να έχει μια μαρξιστική και ταξική οπτική της ιταλικής πολιτικής ζωής. Προσπαθεί.

ΕΡ: Ο όρος, κομμουνιστική εφημερίδα στον οποίο επιμένετε για το Μανιφέστο, τι σημασία έχει σήμερα για σας;

ΑΠ: Για μένα έχει την ίδια σημασία που είχε και πριν δέκα χρόνια. Δεν έχω αλλάξει ιδέα. Βέβαια, παρ' όλο που διανύουμε μια αληθινή κρίση του καπιταλισμού είναι αλήθεια πως αυτός τα καταφέρνει να παράγει ακόμα αξίες, με τις οποίες εμείς βέβαια μπορεί να μην είμαστε σύμφωνοι. Εκείνο όμως που δεν μπορεί να ξεπεράσει είναι αυτή καθ' αυτή η κρίση. Πάσχει από μια διαρκή οικονομική κρίση και πολιτικά εναλλάσσει τις δημοκρατικές μορφές με τον αυταρχισμό. Στην Ελλάδα το ξέρετε καλά, πρόσφατα βγήκατε από μια δικτατορία. Φυσικά, ας μην παραγνωρίζουμε το γεγονός ότι ζούμε την κρίση του πιο σημαντικού παραγωγικού και πολιτικού συστήματος που έχει γνωρίσει η ιστορία. Όμως το αίτημα της αλλαγής είναι κομμουνιστικό, δηλαδή είναι το αίτημα ενός ριζικού μετασχηματισμού. Δεν είναι αλήθεια πως η Ιταλία θέτει απλά το πρόβλημα των κοινωνικών μεταρρυθμίσεων. Ένας από τους λόγους που βρισκόμαστε σε κρίση, που ο κόσμος αρχίζει να απέχει από τις εκλογές, είναι ότι ζητάει πολλά και έχει πολύ λίγα. Γι' αυτό πιστεύω πως ο κομμουνισμός βρίσκεται στην ημερήσια διάταξη. Κι όσο αργεί, τόσο η κοινωνία-μας θα ζει ένα είδος εκφυλισμού, αρρώστιας. Για μένα, κομμουνισμός σημαίνει ακόμα *Προλετάριοι όλου του κόσμου ενωθείτε*, είμαι δεινόσαυρος ό-πως βλέπετε.

ΕΡ: Σύμφωνοι, αλλά τί γίνεται με τα σοσιαλιστικά Κράτη, τις σοσιαλιστικές Κυβερνήσεις, με τους λεγόμενους υπαρκτούς σοσιαλισμούς, που κατ' ανάγκη στο μυαλό όλων-μας είναι συνδεδεμένα στενά με τον κομμουνισμό και την κομμουνιστική παράδοση;

ΑΠ: Α, πολύ σωστά, τώρα κατάλαβα πού το πας. Όμως εγώ πιστεύω πως οι σοσιαλιστικές κυβερνήσεις αποτελούν μέρος μιας κρίσης. Είναι κρίμα που το ιταλικό κομμουνιστικό κόμμα, το πιο ευφυές κομμουνιστικό κόμμα της δύσης, παρ' όλο που έχει μια πολύ καθαρή οπτική για τους υπαρκτούς σοσιαλισμούς δεν τη λέει, κρατάει μια τακτική που το οδηγεί να κάνει μια κριτική όχι απ' τ' αριστερά, αλλά δημοκρατικίστικη, με σοσιαλδημοκρατικές παραλλαγές. Πάντως η αποψή-μου είναι πως οι υπαρκτοί σοσιαλισμοί δεν είναι παρά οι μορφές με τις οποίες έγινε στις καθυστερημένες χώρες η αστικοδημοκρατική επανάσταση.

ΣΤΙΣ ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ «ΚΕΔΡΟΥ»

ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΕΛΛΑΔΑ ΜΠΑ'Υ'-ΝΤΕ'Υ'

Ένα ποιητικό βιβλίο, σήμερα...

Άλλα βιβλία του ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
στον «ΚΕΔΡΟ»

ΠΟΙΗΣΗ

- Α' Τόμος ΠΟΙΗΜΑΤΑ 1954-1964 Γ' έκδοση
- Β' Τόμος ΠΟΙΗΜΑΤΑ 1965-1975 Γ' έκδοση
- ΜΕΤΟΙΚΕΣΙΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ 1973
- ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ 1977
- ΝΕΤΡΟΝΙΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ 1978
- ΕΛΛΑΔΑ ΜΠΑ'Υ' - ΝΤΕ'Υ' ΠΟΙΗΜΑΤΑ 1981

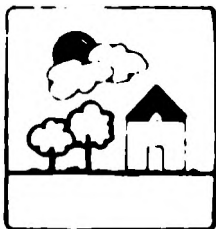
ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΓΙΝΑΝ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ 1979

ΠΕΖΑ

ΤΟ ΓΟΥΠΑΤΟ Μυθιστόρημα Γ' έκδοση.
ΤΟ ΣΑΡΑΒΑΛΟ Μυθιστόρημα Γ' έκδοση
ΤΟ ΠΑΤΑΡΙ Μυθιστόρημα Γ' έκδοση
ΤΟ ΑΤΕΛΙΕ Μυθιστόρημα Β' έκδοση
ΕΛ ΝΤΑΜΠΑ Μυθιστόρημα Β' έκδοση

ΘΕΑΤΡΟ

ΤΑ ΟΠΛΑ ΤΟΥ ΑΧΙΛΛΕΑ Τρίπραχτη κωμωδία
ΓΩΝΙΑ ΠΟΤΑΜΙ ΚΑΙ ΓΕΦΥΡΑ Τρίπραχτο



Παιδότοπος παιδικός σταθμός νηπιαγωγείο

Ένας χώρος στην αποκλειστική διάθεση των παιδιών. Οι ανάγκες του παιδιού για επικοινωνία, παιδαγωγικό παιχνίδι, δημιουργική συλλογική δραστηριότητα, αντιμετωπίζονται με την αγάπη, τη ζεστασιά και με ξεχωριστή ευθύνη από ανθρώπους ειδικούς.

Ντίνα Καψάλη

Λ. Πεντέλης 53 - Χαλάνδρι Τηλ. 68.32.073



Atlantis

Τά πίο φίνα πουκάμισα,
στίς πίο χαμηλές τιμές θά τά βρεΐτε
στή βιοτεχνία μας

Ποιότητα καί καλό γούστο

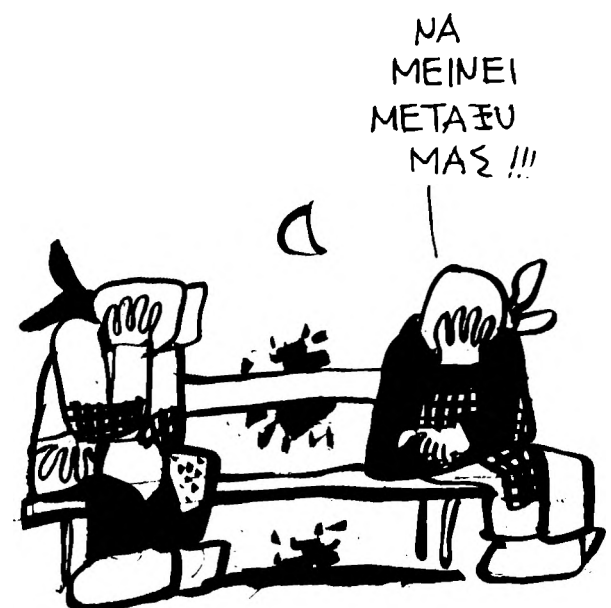
ΠΑΡΑΣΙΟΥ 41-43 ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
Τηλ. 88.39.323

ΕΡ: Σε 'μάς είναι πρόσφατο το γεγονός της εισόδου-μας στην ΕΟΚ. Τι θα είχατε να μας πείτε από την εμπειρία της Ιταλίας;
ΑΠ: Δεν πιστεύω στην Ευρώπη σαν ενότητα λαών. Αντίθετα, η καπιταλιστική Ευρώπη, παρά τις ανησυχίες πολλών και του κομμουνιστικού κόμματος μαζί, λειτούργησε. Λειτούργησε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα του κάρβουνου και του ατσαλιού. Στην Ευρώπη λειτουργούν πια αληθινά κέντρα πολιτικών αποφάσεων του κεφαλαίου, πέρα από τις λειτουργίες αστυνόμευσης, αντιτρομοκρατικές, κλπ. Αλλά σε επίπεδο δεν λέω ούτε καν έστω λαών, αλλά θεσμών της αριστεράς, των παραδοσιακών εκκείνων λ.χ. ανάμεσα στα κομμουνιστικά κόμματα, τα συνδικάτα κλπ., δεν υπάρχει καμιά συμφωνία, καμιά κοινή πρωτοβουλία.

ΕΡ: Και μια τελευταία ερώτηση. Πρόσφατα εκδόθηκε στην Ελλάδα το βιβλίο-σας Γυναίκες και πολιτική, αλλά αν θέλουμε να είμαστε ειλικρινείς πρέπει να πούμε πως οι άντρες θα θεωρήσουν περιττό να το διαβάσουν. Μια όμως και θά 'ναι πολλοί αυτοί που θα διαβάσουν τη συνέντευξη ετούτη, ας μη χάσουμε την ευκαιρία. Τι θα είχατε να τους πείτε σχετικά;
ΑΠ: Λοιπόν, είναι πραγματικά παράξενο. Είμαι συνηθισμένη να γράφω και να διαβάζομαι από άντρες για ζητήματα πολιτικής. Και πραγματικά τα διαβάζουν. Όταν όμως γράφω για το γυναικείο πρόβλημα ή δεν τα διαβάζουν καθόλου ή διαβάζουν μ' ένα τρόπο, πώς να σου πω, γίνονται τρομερά υποκριτές, ξέρεις, ω τί ωραία, τί ενδιαφέροντα κλπ. Θά 'θελα λοιπόν να πω και στους ιταλούς και στους έλληνες πολιτικοποιημένους άντρες που δεν θα διαβάσουν το βιβλίο, πως αν δεν προσπαθήσουν να καταλάβουν ποιά είναι τα προβλήματα που προβάλλουν οι γυναίκες, όπως άλλωστε κι εγώ το προσπάθησα γιατί δεν είμαι μια κλασική γυναίκα αλλά θα μπορούσε να πει κανείς πως λειτουργώ σαν άντρας πολιτικός, δεν θα μπορέσουν ποτέ να συλλάβουν τη συνολική πολιτική κρίση.

Γιατί και το γυναικείο κίνημα είναι μια από τις μορφές κρίσης της πολιτικής. Και η πολιτική βρίσκεται σε κρίση και στην Ιταλία και στην Ελλάδα, κι ας λέει ο Παπανδρέου πως όχι, επειδή οι προεκλογικές συγκεντρώσεις έχουν κόσμο. Η πολιτική δεν βρίσκεται σε κρίση μόνο στην περίπτωση που βιώνεται καθημερινά μετά φυσικά έρχονται οι εκλογές. Μου είχε λ.χ. κάνει εντύπωση, όταν είχα έρθει στην Ελλάδα μετά τη μεταπολίτευση, η μεγάλη αδυναμία του συνδικαλισμού. Πρέπει λοιπόν να καταλάβουμε την κριτική που κάνουν οι γυναίκες. Δεν υποστηρίζω βέβαια πως πρέπει να γυναικοποιήσουμε τον κόσμο, γιατί η κριτική των γυναικών είναι πράγματι περιορισμένη και η κριτική που κάνουν στην πολιτική είναι κι αυτή περιορισμένη. Αλλά για τις γυναίκες δεν τοποθετείται το πρόβλημα της πολιτικής όπως για τους άντρες, γιατί η πολιτική είναι πράγματι κάτι το αντρικό. Τώρα, αν δούμε το ζήτημα στο προσωπικό επίπεδο, οι άντρες είναι πολύ δυστυχισμένοι. Κι αυτό γιατί οι γυναίκες έχουν μεγάλη συνείδηση της κατάστασής-τους, τη σκέφτονται, συζητούν μεταξύ-τους, αναζητούν την αλήθεια, ενώ οι άντρες δεν ξέρουν πια τί είναι, η αντρική-τους ταυτότητα έχει παγιδευτεί, δεν καταφέρνουν πια να καταλάβουν τίποτα. Επίσης έχει αμφισβητηθεί η σεξουαλική-τους ταυτότητα, οι γυναίκες έχουν κατά κάποιο τρόπο απελευθερωθεί σεξουαλικά, μετά τόσους αιώνες καταπίεσης, και 'κείνοι δεν καταλαβαίνουν τί πρέπει να κάνουν. Πρώτα ήταν πιο σίγουροι μέσα στο ρόλο-τους. Έχει μπει σε κρίση η ικανότητά-τους, η κλασική σχέση του ζευγαριού. Και το αποκορύφωμα είναι ότι δεν μιλάνε, δεν ξέρω αν οι άντρες στην Ελλάδα μιλάνε, πάντως στην Ιταλία όχι, δεν λένε την αλήθεια, φτάνουν μόνο μέχρι την κουβέντα του καφενείου. Στις φεμινίστριες φίλες-μου λέω πως οι άντρες είναι πιο δυστυχισμένοι από τις γυναίκες. Οι άντρες σήμερα είναι όλοι φτωχοδιάβολοι. Πρέπει λοιπόν να μάθουν ν' ακούνε για να μπορέσουν και να μιλήσουν. Για να μπορέσουμε να κάνουμε πολιτική.

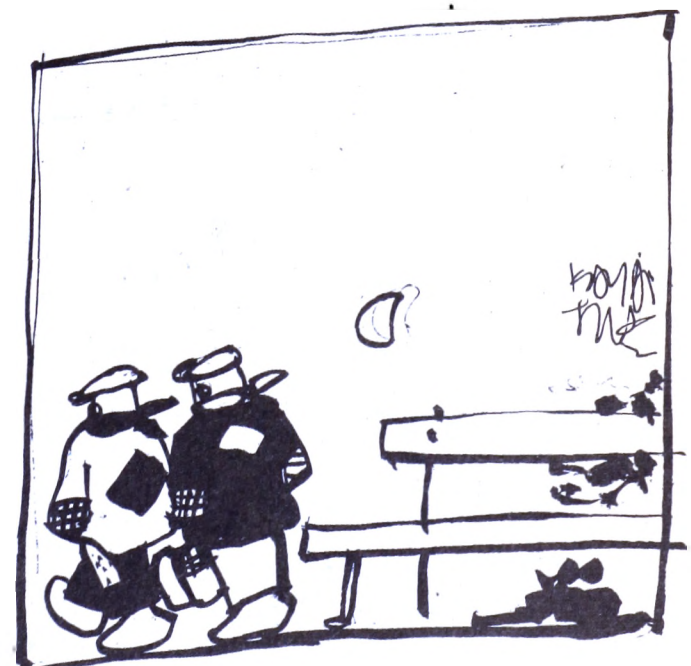
Ρώμη, Απρίλης 1981



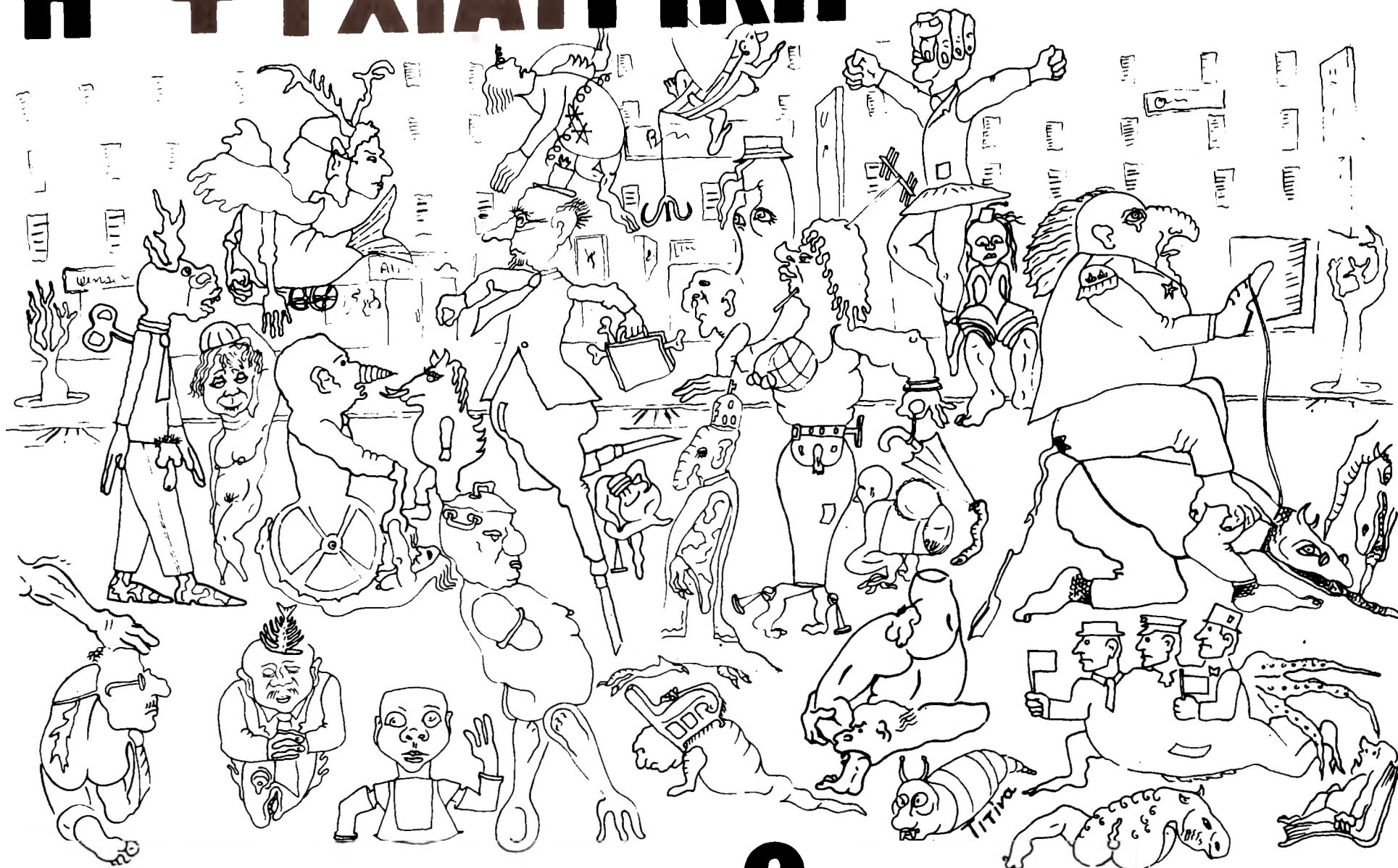
ΑΚΟΜΑ ΚΙΑΝ ΤΟΥΣ ΚΡΑΤΑΝΕ
ΣΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΜΟΛΙΣ
ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΘΕΙ ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΤΩΣ...



...ΕΛΠΙΖΩ ΝΑ ΤΟ ΣΚΑΣΟΥΝΕ



Η ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ



της Τίνας Χαλμαντζή

και η αμφισβήτηση — της

του Κλεάνθη Γρίβα

Πριν απ' όλα, θα πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ένα πράγμα σχετικά με τη συνολική κριτική τοποθέτησή-μας, απέναντι στην παραδοσιακή ψυχιατρική: Δεν θεωρούμε την αμφισβήτηση της ψυχιατρικής σαν ένα ανεξάρτητο και αυτόνομο φαινόμενο. Την θεωρούμε απλά σαν ένα μόνο τμήμα του γενικότερου φαινομένου της αμφισβήτησης σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής ζωής.

Η αμφισβήτηση της ψυχιατρικής από μόνη-της, δεν λέει τίποτα και μοιραία οδηγεί και οδηγείται στο αδιέξοδο.

Σαν τέτοιο λοιπόν στοιχείο της γενικότερης αμφισβήτησης, θα πρέπει να τη δούμε με βάση (α) τις ιστορικές διαδικασίες ανάπτυξής-του, (β) τον τρόπο εφαρμογής-του και (γ) τα τρία πρωταρχικά στοιχεία που παίρνουν μέρος στη λειτουργία του παιχνιδιού που λέγεται ψυχιατρική,

δηλαδή η ίδια η ψυχιατρική, ο ψυχασθενής και ο ψυχίατρος, με όλες τις σχετικές παραμέτρους του χώρου (εγκλειστήριο, ιδιωτικό ιατρείο), του τρόπου (ψυχιατρικό τελετουργικό) και του μέσου (θεραπεία) που παρεμβάλλονται μεταξύ-τους.

Αντί για όποια άλλη προλογική αναφορά, θα περιοριστώ στη διατύπωση δύο αφορισμών (ξεσηκωμένων απ' τον Φουκώ) που σκιαγραφούν επιγραμματικά τη στάση της «υγείας» απέναντι στην «διαταραχή».

Ο πρώτος ανήκει στον Πασκάλ, που διαπίστωνε ότι «όλοι οι άνθρωποι είναι τόσο αναπόφευκτα τρελοί, που όποιος δεν είναι τρελός, είναι σίγουρα διπλά τρελός». Ο δεύτερος ανήκει στον Ντοστογιέφκι, που διακήρυχνε ότι «ο καλύτερος τρόπος για να σιγουρευτείς για την υγεία σου, δεν είναι το να κλείσεις τον γείτονά-σου μέσα».

Α. Η ιστορική διαδρομή της Ψυχιατρικής.

Είναι δεδομένο ότι κάθε γνώση εμπεριέχει τα σπέρματα της ανατροπής-της. Αν θέλουμε λοιπόν να αμφισβητήσουμε την ψυχιατρική, θα πρέπει μέσα από γνωστικές διαδικασίες, να εντοπίσουμε τα σπέρματα ανατροπής που εμπεριέχονται μέσα στην ίδια την ψυχιατρική σκέψη. Και για να γίνει αυτό, επιβάλλεται να την πλησιάσουμε με τρόπο μεθο-

δικό κι όχι απλά αμφισβητησιακό ή αυθόρμητο.

Μια τέτοιου είδους προσέγγιση, είναι υποχρεωμένη, με βάση τα παραδεγμένα, να ξεκινήσει από μια ιστορική αναδρομή.

Η πρώτη προσπάθεια ταξινόμησης των ψυχικών «ασθενειών» σαν νοσολογικών οντοτήτων, σημειώνεται στην περίοδο της κλασικής αρχαιότητας από τον Ιπποκράτη, ο οποίος θεωρούσε την ψυχική διαταραχή σαν αποτέλεσμα της διαταραχής των χυμών του σώματος. Σ' αυτόν χρωστάμε και την πρώτη

προσπάθεια συστηματικής περιγραφής της υστερίας, της φοβίας, του τοξικού ντελρίου, κλπ. Λίγο μετά, στο ιστορικό προσκήνιο προβάλλει ο Ηρώφιλος (που μάλλον θα πρέπει να θεωρηθεί και ο πρώτος οργανικός της ιστορίας), που απόδωσε την όποια διαταραχή της συμπεριφοράς, σε εγκεφαλική βλάβη. Ο Ηρώφιλος ακολούθηθηκε από τον Ασκληπιάδη, τον πρώτο δυναμικό της ιστορίας, που αναζητούσε τα ψυχογενή αίτια στις συμπεριφορικές διαταραχές.

Μέσα από μια διαδικασία αιώνων, φτάνουμε στον Άγιο Αυγουστίνο, με τον οποίο ση-

μειώνεται και η πρώτη ιστορικά γνωστή προσπάθεια αυτο-ανάλυσης. Στο γνωστό έργο του «Confessions» (εξομολογήσεις), καταδειχνει το ρόλο των πρώιμων εμπειριών, των συναισθηματικών αντιθέσεων και των παράλογων αισθημάτων, στην διαμόρφωση της ψυχικής ζωής του ατόμου.

Γύρω στα 705 μ.Χ. σημειώνεται μια τομή στην εμπεδωμένη μεθοδολογία για την αντιμετώπιση της ψυχικής «ασθένειας». Ιδρύεται στη Βαγδάτη το πρώτο ιστορικά γνωστό άσυλο για ψυχασθενείς, με πρακτική και μέθοδο θεμελιωμένη σε βάσεις ανθρωπιστικές. Στα 1247 μ.Χ. ιδρύεται στο Λονδίνο το νοσοκομείο «Βηθλεέμ», που λειτουργεί αρχικά σαν φτωχοκομείο και στη συνέχεια σαν νοσοκομείο, για επιληπτικούς (σημειώστε τη σχέση φτωχοκομείου και ασύλου ή ψυχιατρείου, δηλαδή φτώχειας και διαταραχής, θα αναφερθούμε ξανά σ' αυτή παρακάτω). Τέλος, στα 1409, ιδρύεται στην Βαλέντσια το πρώτο ευρωπαϊκό νοσοκομείο για ψυχικά ασθενείς.

Ακολούθησε μια μακροχρόνια περίοδος, όπου είναι γνωστό (από τα έργα των Βέγκενερ και Πλάτερ) ότι η ψυχική ασθένεια αντιμετωπιζόταν με βάση την κυρίαρχη δαιμονολογία της εποχής και αποδινόταν σαν προϊόν της δράσης των δαιμόνων. Και στη συνέχεια, μια εξαιρετικά «παραγωγική» περίοδος, όπου άρχισαν να ανακαλύπτονται και να περιγράφονται όλο και καινούριες νοσολογικές οντότητες. Πραγματικά, ανάμεσα στα 1577 και τα 1768, έγιναν οι πρώτοι προσδιορισμοί των καταθλιπτικών καταστάσεων, οι πρώτες διαφοροποιήσεις των οργανικών και λειτουργικών διαταραχών και των ενδογενών και εξωγενών ψυχικών ασθενειών, οι πρώτες περιγραφές των νευρώσεων, της υποχονδρίασης, της νευρασθένειας (διατηρούνται οι όροι της εποχής), κλπ. Σ' αυτή την περίοδο, μπαίνουν και οι βάσεις ορισμένων μεθοδολογιών, που θεωρούνται εντελώς σύγχρονες-μας: ο Ράιλ (1759 - 1813) εφαρμόζει την εργασιοθεραπεία, την μουσικοθεραπεία και την θεατροθεραπεία, σαν θεραπευτικές τεχνικές. Το πέρας της ψυχιατρικής από τη δαιμονολογική στην ιατρική θεμελίωση και, συνάμα, το πέρας της ψυχιατρικής θεραπευτικής από το τρίπτυχο «βία — καταναγκασμός — θάνατος» στο πολυδιάστατο μονόπτυχο «θεραπεία», έγινε στα πλαίσια των κοσμογονικών αλλαγών, που σημειώνονταν με το γκρέμισμα του παλιού φεουδαρχικού κόσμου και την οικοδόμηση του νέου φιλελευθερο-καπιταλιστικού. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, και σε πλήρη αντιστοιχία με τον πολιτικό, πολιτιστικό και επιστημονικό Διαφωτισμό, θα εκδηλωθεί και ο ψυχιατρικός διαφωτισμός. Ο Πινέλ, ο Πικ, ο Τίσλεν και δεκάδες άλλοι, όχι μόνο υπερασπίζονται την απελευθέρωση των ψυχικά ασθενών από τις αλυσίδες, αλλά και θεμελιώνουν μια ανθρωπιστικότερη με-αχείριση και αντιμετώπισή-τους.

Μέσα απ' αυτή τη διαδικασία, μέχρι τα 900 τα πάντα σχεδόν είχαν ειπωθεί. Η οργανική αντίληψη είχε εμπεδωθεί (κοινωνικά, κι όχι επιστημονικά, φυσικά). Και ξαφνικά, έ-ανε ορμητικά την εμφάνισή-του στο προσκήνιο ο Φρόυντ, για να ανατρέψει ριζικά την προηγούμενα εμπεδωμένη αντίληψη. Η ρουδική παρέμβαση ήταν επαναστατική (α-

νεξάρτητα από την όποια γελοιογραφική «επανάσταση» των επιγόνων-της). Για 2.500 χιλιάδες χρόνια περίπου, από την κλασική αρχαιότητα μέχρι το 1900, η ψυχιατρική χαρακτηριζόταν από μια απόλυτη εναρμόνιση του χαρακτήρα της Θεωρίας και της Πρακτικής-της. Θεωρία και πρακτική, είχαν ένα καθαρά ιστορικιστικό χαρακτήρα.

Με την εισβολή της ψυχαναλυτικής προβληματικής στο προσκήνιο, σημειώνεται μια ουσιαστική ρήξη / διάσταση. Η θεωρία παραμένει ιστορικιστική, αλλά η πρακτική αποκτάει ένα αντι-ιστορικιστικό χαρακτήρα. Ο απριόρι καθορισμός από δεδομένους προηγούμενους παράγοντες, μιας κατάστασης (ιστορικισμός), αποδειχνεται ανυπόστατος στην ψυχαναλυτικά προσανατολισμένη θεραπευτική πρακτική. Εκεί τίποτε δεν έχει προκαθοριστεί.

Αυτή η διάσταση, αποτελεί και το κύριο στοιχείο του δεύτερου σταδίου της ιστορικής διαδρομής της ψυχιατρικής, που καλύπτει την περίοδο από το 1900 μέχρι τις μέρες-μας.

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΦΡΟΥΝΤ οι έννοιες του «φυσιολογικού» και του «μη φυσιολογικού» συνυπήρχαν σε μια σαφή ασυνέχεια μεταξύ-τους. Σε ασυνέχεια και αλληλοαποκλεισμό. Μετά τον Φρόυντ, οι ίδιες έννοιες συνυπάρχουν σε πλήρη συνέχεια μεταξύ-τους, εναλλάσσόμενες στην ίδια ατομική ύπαρξη. Αυτό το «πριν» και το «μετά» είναι το σημείο ρήξης και διαχωρισμού μεταξύ των δύο ιστορικών σταδίων στην ανάπτυξη της ψυχιατρικής σκέψης.



Β. Η ψυχική ασθένεια

α. Η φύση

Μετά την γενική αναφορά στις κύριες γραμμές ανάπτυξης της ψυχιατρικής, σαν οργανωμένου συστήματος γνώσεων, γεννιέται η ανάγκη για μια γενική θεώρηση της φύσης της ψυχικής αρρώστειας.

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ, ασθένεια είναι μια σωματική διαταραχή ή, όπως αναπτύχθηκε στα νεότερα χρόνια, μια αλλοίωση ή της δομής του σώματος ή μιας οργανικής λειτουργίας ή και τα δύο.

Πριν από τον 20ό αιώνα, ένα άτομο θεωρούνταν άρρωστο όταν κάτι δεν πήγαινε καλά στο σώμα-του. Μετά τον 20ό αιώνα, ένα άτομο θεωρείται άρρωστο κι όταν κάτι δεν πάει καλά στο μυαλό-του, δηλαδή στη συμπεριφορά-του. Αυτή η μετατροπή της μη-αρρώστειας σε αρρώστεια, γέννησε την ψυ-

χιατρική. Και μαζί, τους ψυχιάτρους, τους ψυχοθεραπευτές, τις ψυχοθεραπείες, τις ψυχοθεραπευτικές μέθοδους και τεχνικές, τα ψυχιατρεία και τα ψυχотρόπα.

Κι αυτή η μετατροπή έγινε δυνατή μέσα από μια μακροχρόνια διαδικασία εφεύρεσης μιας ειδικής γλώσσας (ορολογία), μιας αέναης ανακάλυψης συμπτωμάτων και ασθενειών και μιας διαρκώς αυτο-αναθεωρούμενης ταξινόμησης.

Η ΓΛΩΣΣΑ, σαν βασική ανθρώπινη ιδιότητα, θεωρείται ότι εκφράζει το στοιχείο που βάζει τάξη στο χάος. Έτσι, προκειμένου να μπει μια τάξη στο χάος / δέος του διαφορετικού, έπρεπε να εφευρεθεί (εφόσον δεν υπήρχε) μια ειδική γλωσσική δομή. Κι η ανάγκη αυτή γέννησε την ψυχιατρική γλώσσα. Κατ' εικόνα και ομοίωση (φυσικά) της ιατρικής γλώσσας.

Η ΜΕΘΟΔΟΣ προσδιορίστηκε ανάλογα και αντιστοιχά με τα γενεσιουργά αίτια της γλώσσας και φυσικά με βάση τις ιατρικές επιδράσεις της εποχής: ΕΞΕΤΑΣΗ — ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΩΝ — ΔΙΑΓΝΩΣΗ — ΠΡΟΓΝΩΣΗ — ΘΕΡΑΠΕΙΑ.

Σε ό,τι αφορά τα συμπτώματα και τις ασθένειες, μέσα σε μια διαδικασία πολλών δεκάδων ετών, συσσωρεύτηκαν αθροιστικά μύρια όσα συμπτώματα, που ο συνδυασμός-τους οδηγούσε στην «ανακάλυψη» εκατοντάδων νέων ασθενειών, εξασφαλίζοντας στους εφευρέτες-τους την υστεροφημία.

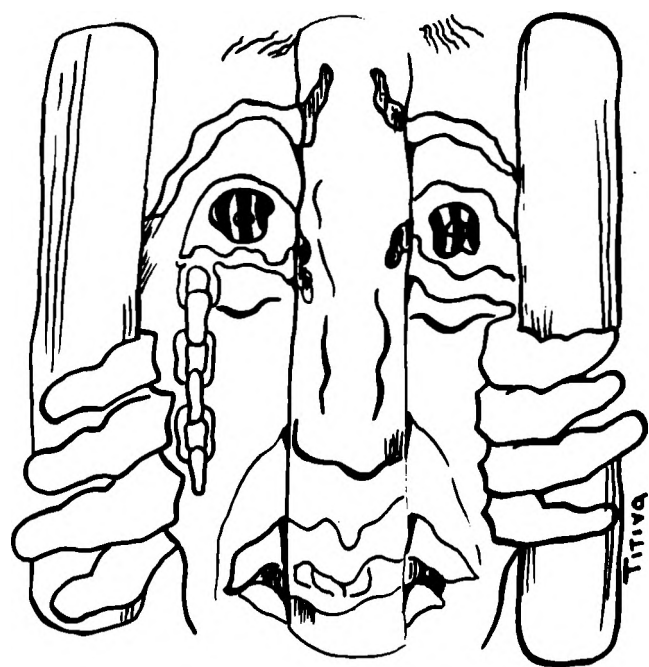
Έτσι, από την αρχική αντίληψη της μη συννηθισμένης συμπεριφοράς της προ-κλασικής περιόδου, περνάμε στην ανακάλυψη των ιπποκρατικών νοσολογικών οντοτήτων (που προαναφέρθηκαν) της κλασικής περιόδου, για να καταλήξουμε στην ανακάλυψη της σχιζοφρένειας (κάθε είδους και μορφής), των συναισθηματικών διαταραχών, των ψυχοπαθητικών προσωπικοτήτων, των σεξουαλικών παρεκκλίσεων και άλλων «ων ουκ εστι αριθμός» της σύγχρονης περιόδου.

Και, φυσικά, σε κάθε περίοδο αντιστοιχεί και μια προσπάθεια αιτιολόγησης της νόσου, με βάση τις κυρίαρχες ηθικές και πολιτικές απαιτήσεις / αντιλήψεις της εποχής. Από την σύγκρουση της χυμικής θεωρίας του Ιπποκράτη με την πλήρως οργανική αντίληψη του Ηρώφилου και την ψυχολογική θεώρηση του Ασκληπιάδη, περνάμε στη δαιμονολογία του Μεσαίωνα και στη διαμάχη οργανικών / δυναμικών της εποχής-μας. Μια ιστορική διαδρομή 2.500 χρόνων, που η διαπάλη ιδεών και μεθόδων γινόταν στη βάση ενός κοινού παρονομαστή: την παραδοχή του διαφορετικού σαν αρρώστειας που χρήζει θεραπείας. Σε σχέση με τα όσα υποστηρίχτηκαν για την απόλυτη εξάρτηση των ψυχιατρικών εφευρέσεων από τις κυρίαρχες αντιλήψεις της κάθε εποχής, θα μπορούσαν να αναφερθούν δύο ενδεικτικά παραδείγματα:

● Στα 1851, ο αμερικάνος γιατρός Σάμουελ Καρτράιτ, πλούτισε τις γνώσεις-μας με την ανακάλυψη δύο νέων ψυχικών ασθενειών, που εμφανίζονται σε νέγρους. 1851, εποχή ανάπτυξης του δουλεμπορίου στην Β. Αμερική. Δουλεμπορικό αντικείμενο οι νέγροι... Η πρώτη είναι η «ΔΡΑΠΕΤΟΜΑΝΙΑ». Μόνο-της σύμπτωμα, η «τάση απόδρασης από τις φυτείες». Στη σχετική περιγραφή, αναφέρεται σαν μια «διανοητική ασθένεια / διαταρα-

χή πολύ άσχημη (...). Η δεύτερη είναι η «ΑΙΘΙΟΠΙΚΗ ΔΥΣΑΙΣΘΗΣΙΑ», με συμπτώματα την «τάση για κατεργαριά, αποφυγή της εργασίας, πρόκληση αναταραχών». Η προτεινόμενη θεραπεία είναι απλούστατη: αλείφουμε το σώμα του άρρωστου με λάδι, τον δέρνουμε 2-3 ώρες μ' ένα φαρδύ λουρί και τον τοποθετούμε σε μια σκληρή δουλειά στο ύπαιθρο, κάτω από καυτό ήλιο... Τα σχόλια περιττεύουν.

Αυτό είναι το πρώτο παράδειγμα, που θα μπορούσε ίσως να το αποδώσει κανείς στην καθυστέρηση της εποχής. Ας αναφερθούμε, λοιπόν, σ' ένα δεύτερο παράδειγμα, εκατό χρόνια μετά, δηλαδή στη δεκαετία του 1950. Είναι η εποχή που οι αμερικάνοι παιδίατροι και παιδοψυχίατροι ανακαλύπτουν ξαφνικά το «δύστροπο παιδί». Κι αντί να στραφούν στη μελέτη παραμέτρων της εποχής (τηλεόραση, αποξένωση, έλλειψη επαφής και φροντίδας κ.ά.), νοσολογικοποιούν την συμπεριφορά-του και την περνούν στον κατάλογο των νοσολογικών οντοτήτων, κάτω από την περισπούδαστη, πομπώδη και κενή ονομασία «ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗ ΔΥΣΛΕΙ-



ΤΟΥΡΓΙΑ» ή «ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗ ΒΛΑΒΗ». Πώς την θεραπεύουν; Με... ριταλίν.

(β) Η ταξινόμηση

Γνωστή είναι η κατάταξη των ψυχικών ασθενειών στις μεγάλες κατηγορίες της διανοητικής καθυστέρησης, των οργανικών ψυχώσεων, των λειτουργικών ψυχώσεων, των νευρώσεων, κλπ. Γι' αυτό και δεν θ' αποτελέσει αυτό το σημείο αντικείμενο αναλυτικής αναφοράς. Εκείνο όμως που θα 'πρεπε να τονιστεί, είναι το γεγονός ότι, από μια γενική ματιά στους ισχύοντες πίνακες ταξινόμησης, διαπιστώνεται το βαθμιαίο, σταδιακό και συστηματικό πέρασμα στην ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟΠΟΙΗΣΗ όχι μόνο των παραδοσιακά (και μόνο) αποδεκτών νοσολογικών οντοτήτων, αλλά του συνόλου των εκδηλώσεων της ανθρώπινης ύπαρξης.

Ψυχιατρικοποίηση όλων των εκφάνσεων της προσωπικότητας (με ειδικό κεφάλαιο για τις διαταραχές-της). Ψυχιατρικοποίηση όλων των περιστασιακών διαταραχών, ψυχιατρικοποίηση της συμπεριφοράς (με ειδικά κεφάλαια για την παιδική, εφηβική, νεανική, ώριμη και γεροντική ηλικία, λες και η ανθρώπινη ζωή είναι μια ευθεία, χωρίς υφέσεις, ε-

ξάρσεις και καμπές). Ψυχιατρικοποίηση ακομή και των καταστάσεων «χωρίς έκδηλη ψυχική διαταραχή» (...). Ψυχιατρικοποίηση των πάντων.

Εδώ πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα το γεγονός ότι σε κάθε κεφάλαιο του ισχύοντος πίνακα ταξινόμησης ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΝΑ ΕΙΔΙΚΟ ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ με τον (πολλά μαρτυρούντα) τίτλο: «ΑΛΛΑ ειδικά ή μη ειδικά συμπτώματα» — «ΑΛΛΕΣ ειδικές ή μη ειδικές καταστάσεις» — «ΑΛΛΕΣ ειδικές ή μη ειδικές αντιδράσεις»... Για παράδειγμα, στο κεφάλαιο «Διαταραχές της προσωπικότητας» περιλαμβάνονται οι διαταραχές της προσωπικότητας, οι σεξουαλικές παρεκκλίσεις, ο αλκοολισμός, η εξάρτηση από φαρμακευτικές ουσίες, κλπ, καθώς και το υποκεφάλαιο «ΑΛΛΕΣ διαταραχές».

Αυτό το «ΑΛΛΕΣ» χωράει τα πάντα. Αν μας ξέφυγε τίποτα, τώρα ή στο μέλλον, θα φροντίσουμε να συμπεριληφθεί. Έτσι διασφαλίζεται όχι μόνο το παρόν, αλλά και το μέλλον του ασφυκτικού ελέγχου. «ΑΛΛΕΣ»...

Το ίδιο συμβαίνει και με όλα τα άλλα κεφάλαια που κλείνουν με την στερεότυπη αναφορά στα «ΑΛΛΑ ειδικά ή μη ειδικά», σύνδρομα, καταστάσεις, αντιδράσεις, εκδηλώσεις, κλπ. Ποιά; Θα προσδιοριστούν στο μέλλον, με βάση τις απαιτήσεις (όχι επιστημονικές, οπωσδήποτε) της στιγμής και με τρόπο επιστημονικοφανή.

Σε κάθε σύστημα ταξινόμησης, υπάρχει ένα βασικό κριτήριο κοινής αποδοχής. Στην ιατρική, η ταξινόμηση γίνεται σύμφωνα με την αιτιολογία της αρρώστειας και καθορίζει την βασική κατευθυντήρια θεραπευτική γραμμή. Στην ψυχιατρική, με τις ασάφειες, την πολυγωνμία και τον βυζαντινισμό που την χαρακτηρίζουν, η ταξινόμηση γίνεται με κριτήρια που διαφέρουν από τόπο σε τόπο, κι από χρόνο σε χρόνο. Ακραίες εκδηλώσεις της ασάφειας (αλλά και σαφές αποδεικτικό στοιχείο μιας άλλης διάστασης της ψυχιατρικής) είναι τόσο η εμπεδωμένη ψυχιατρικοποίηση της διαφωνίας στην Αν. Ευρώπη, όσο και η μη καρποφόρα προσπάθεια ψυχιατρικοποίησης της τρομοκρατίας στην Δυτ. Γερμανία.

Άλλοτε, λοιπόν, οι πιθανολογούμενες αιτίες, άλλοτε τα συμπτώματα, άλλοτε οι ομάδες ή οι συνδυασμοί των συμπτωμάτων. Και η ιστορία συνεχίζεται, μέσα από διαρκείς αναθεωρήσεις των συστημάτων ψυχιατρικής ταξινόμησης. Χαρακτηριστικό, από την άποψη αυτή, είναι το γεγονός ότι μέχρι σήμερα, το κεφάλαιο περί ψυχικών ασθενειών της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας, έχει αναθεωρηθεί σε βασικά σημεία ΕΝΝΕΑ φορές. Ενδεικτική επίσης είναι και η ομολογία της παραδοσιακής ψυχιατρικής, όπως διατυπώνεται στο αγγλικό «λεξικό ψυχικών ασθενειών», όπου σημειώνεται ότι «η διάκριση ανάμεσα στις λεγόμενες καταθλιπτικές ψυχώσεις και την καταθλιπτική νευρώση, φαίνεται σε πολλούς ψυχιάτρους ΤΕΧΝΗΤΗ και πολλές φορές ΑΔΥΝΑΤΗ»... Η ομολογία είναι εύγλωττη και αποκαλυπτική. Αρκεί μόνο να υπενθυμίσουμε ότι αναφέρεται στις δύο ΒΑΣΙΚΕΣ κατηγορίες της ψυχιατρικής ταξινόμησης: Νευρώση και Ψύχωση...

Ύστερα απ' αυτά, θα ήταν μάλλον περιττό

να αναφερθεί κανείς σε πλείστες όσες αξεδιάλυτες διχογνωμίες στο χώρο της παραδοσιακής ψυχιατρικής (για παράδειγμα, μια μεγάλη ομάδα ψυχιάτρων δέχεται το «νοσηρό» των ψυχοπαθητικών προσωπικοτήτων και μια άλλη, επίσης σημαντική — ανάμεσά τους και ο κ. Σνάιντερ και οι επηρεαζόμενοι απ' αυτόν — το απορρίπτει. Παρ' όλα αυτά κι ενώ δεν είναι αποδεδειγμένο το «νοσηρό», οι ψυχοπαθητικές προσωπικότητες υποβάλλονται σε θεραπεία), γιατί από ένα σημείο και μετά, κάτι τέτοιο δεν έχει νόημα. Αντί γι' αυτό λοιπόν θα ήταν προτιμότερη μια ματιά στις προσπάθειες αιτιολόγησης της ψυχικής ασθένειας, που έκανε η παραδοσιακή ψυχιατρική.

(γ) Η αιτιολόγηση

Στο επίπεδο αυτό, ενοχοποιήθηκαν και καιρούς διάφοροι παράγοντες. Ας αρχίσουμε, λοιπόν, με τον πιο επίκαιρο απ' αυτούς τον ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ κατά «περί αυτόν λάθη». Η απάντηση δεν θα απασχολήσει εμάς. Έχει ήδη δοθεί με τρόπο πλήρη και αποστομωτικό από τον LEWIS



THOMAS (γιατρό-βιολόγο και πρόεδρο κέντρου αντικαρκινικών ερευνών στις ΗΠΑ στην θαυμαστή μελέτη-του «η ζωή ενός κυττάρου»: ο άνθρωπος έχει προγραμματιστεί βιολογικά για να μην έχει κανένα προγραμματισμό και νά'χει πάντα την ελευθερία της συνεχούς αναζήτησης νέων στόχων και σκοπών...

Δεύτερος απ' τους παράγοντες που ενοχοποιήθηκαν, η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΤΗΤΑ. Η σύγχρονη φιλολογία για την ενοχοποίηση του κληρονομικού παράγοντα, έχει σαν κύρι στήριγμά-της τις εργασίες του KALMANN, ενός φανατικού κληρονομιστή. Όταν όμως το συνολικό έργο του KALMANN τέθηκε κάτι από εξονυχιστικό έλεγχο, αποδείχτηκε ότι περιέχει μια σειρά από ασάφειες, αδυναμίες, κενά και παρεμβόλιμα στοιχεία. Από τις επισημασμένες μελέτες του JACKSON στην σχετική αμερικάνικη βιβλιογραφία των τελευταίων σαράντα χρόνων, πρόκυψε ότι σε δύο μόνο περιπτώσεις μονογενών διδύμων πο-
μεγάλωσαν χωριστά, εντοπίστηκε το φαινόμε-
τη

μενο της εκδήλωσης σχιζοφρένειας. Πράγμα που από στατιστική άποψη εμπίπτει στις πιθανότητες της σύμπτωσης. Μια δεύτερη δυσκολία στην όλη προσπάθεια ενοχοποίησης του κληρονομικού παράγοντα, αφορά την απόλυτα αξεπέραστη αδυναμία-της να διασφαλίσει τις πιο στοιχειώδεις προϋποθέσεις πειραματικής επαλήθευσης της μεντελικής προβληματικής (ενώ τυπικά στηρίζεται σ' αυτή την προβληματική).

Η πραγματοποίηση ενός μεντελικής έμπνευσης πειράματος, είναι γνωστό ότι προϋποθέτει δύο όρους, που είναι ΑΔΥΝΑΤΟ να διασφαλιστούν προκειμένου για ανθρώπους. Πρώτο, δεν είναι (κι ούτε θα είναι) δυνατό να διασφαλιστεί η ύπαρξη γνήσιων γενών. Και δεύτερο, δεν είναι (κι ούτε θα είναι) δυνατό να διασφαλιστεί η ύπαρξη ενός σταθερού περιβάλλοντος. Κατά συνέπεια, δεν είναι (κι ούτε θα είναι) δυνατό να επικαλούμαστε την κληρονομικότητα, στηριγμένοι στην μεντελική επιχειρηματολογία. Οι κληρονομιστές θα πρέπει να εγκαταλείψουν την προσπάθειά τους για πειραματική επιβεβαίωση των απόψεών-τους ή να στραφούν σε άλλες κατευθύνσεις. Τουλάχιστο, σ' ό,τι αφορά τους ανθρώπους...

Ξέχωρα απ' αυτό, δεν θα πρέπει να παραγνωριστεί το γεγονός της ύπαρξης μιας σχεδόν «έμφυτης» τάσης του ιατρικού κόσμου, να αποδίνει οποιαδήποτε αρρώστεια ή κατάσταση, που δεν μπορεί να αιτιολογήσει, σε κληρονομικούς παράγοντες. Περιττή η αναφορά στην δογματική εμμονή στην κληρονομικότητα της φυματίωσης, της λέπρας, της διανοητικής καθυστέρησης και της εγκληματικότητας, που κυριάρχησε ολόκληρες δεκαετίες, για να αποδειχτεί τελικά η ανορθότητά-της.

Εδώ, δεν αντιστεκόμαστε στον πειρασμό να παρεμβάλουμε παρενθετικά κι ένα ερώτημα: Μήπως όλη αυτή η κληρονομική φιλολογία υποκρύπτει, εκτός των άλλων, και μια προσπάθεια απενοχοποίησης μιας νοσογόνων κοινωνικής δομής;

Ένας τρίτος παράγοντας που ενοχοποιήθηκε, αφορά ΣΤΗΝ ΒΙΟΧΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ. Στο χώρο των πρωτεϊνικών παραγόντων, αναφέρθηκαν σε διάφορες μελέτες κάποιες αυξήσεις της μεγαλογοβουλίνης S 19, σε διάφορες ερευνόμενες ομάδες «σχιζοφρενών». Άλλες όμως μελέτες έδειξαν πως η αύξηση αυτή, ήταν τυχαίο και συμπτωματικό εύρημα, δεδομένου ότι δεν καταδείχτηκε σε δεκάδες άλλες ερευνόμενες ομάδες. Και αυτή η επιχειρηματολογία πέρασε και στο ευρύτατα χρησιμοποιούμενο «Εγχειρίδιο Ψυχιατρικής» του Σόλομον.

Την ίδια τύχη είχαν και οι προσπάθειες για ενοχοποίηση του μεταβολισμού των αμινοξέων και η άποψη για την ύπαρξη ενός ειδικού ασβεσταμινικού παράγοντα σε ορισμένες ομάδες σαν τις προαναφερόμενες.

Δεν πρέπει να παραλειφθεί μια αναφορά και σε διάφορες απόπειρες για ενοχοποίηση διαφόρων ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ (και να σημειωθεί πως τίποτα δεν έχει αποδειχτεί) καθώς και διαφόρων ΤΟΞΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ, όπως το LSD, η Μεσκαλίνη, κ.ά. Γνωστό ότι είναι δυνατή, η με την επίδραση του LSD πρόκληση ενός οξέως ψυ-

χωτικού επεισοδίου. Αλλά αυτό θα πρέπει μάλλον να θεωρηθεί σαν στοιχείο που ενισχύει όχι την οργανική, αλλά την μη οργανική άποψη, δεδομένου ότι το ψυχωτικό επεισόδιο είναι αποτέλεσμα της δράσης ενός εξωγενούς παράγοντα.

Το ερώτημα που ανακύπτει από την αναφορά σ' όλες αυτές τις προσπάθειες ενοχοποίησης διαφόρων βιολογικών, κληρονομικών, βιοχημικών κ.ά. παραγόντων, είναι:

● Αν η έννοια της ψυχικής ασθένειας συνιστά μια διαταραχή στην επικοινωνία και συγχρόνως μια διαταραχή στην βιοχημική ισορροπία του οργανισμού, τι είναι αυτό που προηγείται; Η διαταραχή των τρόπων επικοινωνίας προκαλεί την βιοχημική και ορμονική διαταραχή ή το αντίστροφο; Η όποια προσπάθεια προσέγγισης του προβλήματος, δεν μπορεί να αγνοήσει την στοιχειώδη αλήθεια της εξαιρετικά ασταθούς βιοχημικής ισορροπίας του οργανισμού και της ευαισθησίας-του σε όποιο ψυχογενές ή ψυχολογικό ερέθισμα.

(δ) Η κοινωνική σημασία

Μέσα από τις μελέτες των υποστηρικτών της ψυχοδυναμικής άποψης (μελέτες που καλύπτουν ένα ευρύτατο φάσμα του επιστητού, από την φιλοσοφία μέχρι την γλωσσολογία), καταδειχνεται ότι η ψυχική ασθένεια χρησιμοποιεί μια δική-της γλώσσα, προκειμένου να εκφραστεί.

Κι αυτή η ιδιαίτερη γλώσσα, όπως και κάθε γλώσσα, έχει μια μορφολογική δομή (που είναι υπόθεση της γλωσσολογίας), μια γνωστική δομή (που είναι υπόθεση της φιλοσοφίας και της σημειωτικής) και, τέλος, μια προσωπική σημασία και μια κοινωνική χρήση. Αν δεχτούμε την υπόθεση ότι υπάρχει στη γλώσσα της ψυχικής ασθένειας, ένα ανατρεπτικό - επαναστατικό περιεχόμενο, θα πρέπει υποχρεωτικά να εντοπίζεται στην προσωπική σημασία και την κοινωνική χρήση αυτής της γλώσσας.

Για να αποδυναμωθεί, λοιπόν, το δυνητικά ανατρεπτικό περιεχόμενο της προσωπικής σημασίας και της κοινωνικής χρήσης αυτής της γλώσσας, ανατέθηκε ο έλεγχος αυτού του τομέα στην αρμοδιότητα της ψυχιατρικής.

Η αδυναμία του προσδιορισμού μιας αιτιολογικής θεωρίας για την ψυχική ασθένεια, το λιγότερο μας επιβάλλει να την δεχτούμε όχι όπως θα θέλαμε να είναι, αλλά όπως μας εμφανίζεται. Δηλαδή, όχι σαν μια ενδο- ή εξω-ψυχική οργανική ή λειτουργική διαταραχή, προσδιορισμένη σαν αρρώστεια, αλλά σαν μια απόλυτα εξατομικευμένη συμπεριφορική εκδήλωση, έξω ή και ενάντια στις κυρίαρχες συμπεριφορικές εκδηλώσεις / νόρμες που επιβάλλονται από την ισχύουσα κοινωνική δομή.

Και σαν μια απόλυτα εξατομικευμένη συμπεριφορική εκδήλωση, μπορεί να εκφράζει μια κατάσταση σύγκρουσης και να μορφοποιεί μια απέλπιδα πράξη ελευθερίας, σ' ένα απόλυτα ατομικό επίπεδο. Μ' άλλα λόγια, μπορεί να πρόκειται για την τραγικότερη ίσως πραγμάτωση της ατομικότητάς-μας. Και σαν τέτοια, ΠΡΕΠΕΙ να είναι απόλυτα σεβαστή.

Στο επόμενο: το Β' ΜΕΡΟΣ

camera obscura

ε.ε.

κιν/κες & τηλεοπτικές παραγωγές
film and TV productions



Δαφνομηλη 23 - 25
23 - 25 Dafnomili str.
Athens, tel. 36 34 147

κυκλοφορούν



ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ



ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΗ

Ο κύριος Χί



ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

«ΑΣΤΕΡΙ»

ΣΟΛΩΝΟΣ 121 ● ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 36.06.597 ● 36.19.802

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Στις 30 Μαΐου πραγματοποιήθηκε η ετήσια τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδας. Κατά τη διάρκειά της ο Διοικητής του Ιδρύματος κ. Ευθύμιος Χριστοδούλου, με την παρουσία των Υποδιοικητών κ.κ. Παναγιώτη Τζαννετάκη και Ιωάννη Καλλιμασιώτη, και των λοιπών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, διάβασε την Έκθεση των πεπραγμένων της Τραπέζης κατά τον προηγούμενο χρόνο 1980.

Μιλώντας στους μετόχους ο Διοικητής κ. Ε. Χριστοδούλου είπε ότι η παγκόσμια οικονομία αντιμετωπίζει τις δυσχέρειες μιας γενικότερης προσαρμογής στη νέα πραγματικότητα, που δημιουργήθηκε από την ενεργειακή κρίση, τα νομισματοπιστωτικά προβλήματα, τις ανακατατάξεις στο διεθνές καταμερισμό της οικονομικής δραστηριότητας και την ανακατανομή του παγκόσμιου εισοδήματος. Η γρήγορη προσαρμογή, με τις μικρότερες δυνατές επιπτώσεις, αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση για το προσεχές μέλλον.

Αναφερόμενος, ο κ. Χριστοδούλου στην πορεία της ελληνικής οικονομίας, είπε ότι και αυτή αντανάκλασε σε μεγάλο βαθμό τα διεθνή φαινόμενα. Έτσι, αναμένονται ευνοϊκοί αντίκτυποι από την καλύτερη διεθνούς συγκυρίας, τα νέα αναπτυξιακά κίνητρα για την βιομηχανία - βιοτεχνία και την εισροή πόρων από την Κοινότητα, ενώ το στεγαστικό πρόγραμμα θα συντελέσει στην αναθέρμανση της οικοδομικής δραστηριότητας, με ευνοϊκές επιπτώσεις στο δευτερογενή τομέα γενικότερα. Αλλά και στον τομέα των υπηρεσιών διανοίγονται μεγάλες δυνατότητες προόδου. Τα περιθώρια για την οργάνωση σε σύγχρονες βάσεις, την παραγωγή σε μεγάλα κλίματα και την προσφορά υπηρεσιών ευρωπαϊκού επιπέδου είναι ευρύτατα.

Για την πολιτική της Τραπέζης στο επισκοπούμενο έτος και την πορεία των εργασιών της, ο κ. Χριστοδούλου είπε ότι επηρεάστηκαν σημαντικά από την οικονομική συγκυρία, τη γενικότερη πιστωτική πολιτική, αλλά και τα ειδικότερα μέτρα εφαρμογής της κατά Τράπεζα.

Στον πιστοδοτικό τομέα, πρόσθεσε ο κ. Διοικητής, προσπαθήσαμε να συμμορφωθούμε με τα περιορισμένα όρια επεκτάσεως που μας επιτράπηκαν, φροντίζοντας ταυτόχρονα τόσο για τη σύμμετρη κάλυψη των αναγκών της πελατείας στα μέτρα του δυνατού, όσο και για την προτίμηση, όπως πάντα, των γενικότερα επιθυμητών δραστηριοτήτων και των νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών.

Θα πρέπει, επίσης, να γίνει αναφορά, υπογράμμισε ο κ. Χριστοδούλου, και στις επιπτώσεις από την εξέλιξη της οικονομικής συγκυρίας. Οι Τράπεζες, κατά την άσκηση της πιστοδοτικής τους λειτουργίας, είναι υποχρεωμένες να λά-

βουν σοβαρά υπόψη τις συνθήκες αυτές και να ωθήσουν τις επιχειρήσεις προς τις ενδεικνυόμενες αλλαγές. Το καθήκον μιας Τράπεζας είναι να βοηθήσει στην αντιμετώπιση παροδικών δυσχερειών μονάδες που παρέχουν εχέγυα επιτυχούς λειτουργίας στα νέα ανταγωνιστικά πλαίσια που διαμορφώνονται. Επίσης, η Τράπεζα αποδίδει ιδιαίτερη βαρύτητα στη διατήρηση της ελληνικότητας των επιχειρήσεων.

Ιδιαίτερη έμφαση, τόνισε ο Διοικητής της Εθνικής Τραπέζης, δίνεται στην ενίσχυση της αναπτύξεως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και στην αντιμετώπιση των ειδικότερων ζητημάτων τους. Η μεγαλύτερη στροφή προς τις μικρομεσαίες επιβάλλεται ακόμη και από πλευράς αποδοτικότητας, ενώ μακροχρονιότερα έχει αγαθά αποτελέσματα στην ανανέωση του επιχειρηματικού μας δυναμικού και στην επέκταση της βιομηχανικής βάσεως. Από τις δυο εταιρείες LEASING, τη σύσταση των οποίων ετοιμάζει η Τράπεζα, η μια θα απευθύνεται αποκλειστικά στην εξυπηρέτηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Εξάλλου, η αξιοποίηση των ευκαιριών που δημιουργούνται με την ένταξη επιβάλλει τη στήριξη κάθε εξαγωγικής προσπάθειας και πρωτοβουλίας. Η αντίληψη αυτή μας οδήγησε στην απόφαση χρηματοδοτικής και γενικότερης ενίσχυσεως επιχειρήσεων, για να διατηρήσουν αποθέματα εξαγωγικών προϊόντων τους σε χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Αναφερόμενος στη συνέχεια στην εξέλιξη των εργασιών της Εθνικής Τραπέζης, ο κ. Χριστοδούλου είπε ότι το υπόλοιπο των καταθέσεων της εσωτερικού, σε δραχμές και συνάλλαγμα, έφθασε στο τέλος του έτους τα 428,4 δισεκατ. δραχμές. Σημειώθηκε δηλαδή αύξηση 85,8 δισεκατ. ή 25%, που ήταν σημαντικά υψηλότερη από εκείνη του προηγούμενου έτους. Η συνολική πιστωτική επέκταση της Τραπέζης στο εσωτερικό, προς τον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα της οικονομίας, μαζί με τις τοποθετήσεις σε χρεώγραφα, τις υποχρεωτικές επενδύσεις σε έντοκα γραμμάτια και τις υποχρεωτικές καταθέσεις στην Κεντρική Τράπεζα, αυξήθηκε κατά 83,6 δισεκατ. δραχμές. Για το θέμα της δημιουργίας σύγχρονης υποδομής, ο κ. Χριστοδούλου είπε ότι η κάλυψη του ελληνικού χώρου με τραπεζικές μονάδες είναι παράγοντας βασικής σπουδαιότητας, όχι μόνο για τη δημιουργία ενιαίας τραπεζικής αγοράς, αλλά και για την πιο αποτελεσματική ενοποίηση όλων σχεδόν των οικονομικών αγορών. Ήδη η Εθνική Τράπεζα εφαρμόζει πρόγραμμα επεκτάσεως του δικτύου της κατά 158 μονάδες.

Μας απασχολεί επίσης ιδιαίτερα, τόνισε ο κ. Χριστοδούλου, η δημιουργία στελεχών για την κάλυψη των αναγκών του επεκτεινόμενου δικτύου, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Η πα-



Ο Διοικητής της Εθνικής Τραπέζης κ. Ε. Χριστοδούλου, μιλώντας κατά την ετήσια τακτική γενική συνέλευση των μετόχων του Ιδρύματος

ρακολούθηση της επιδόσεως, η χρησιμοποίηση επιστημονικών μεθόδων αξιολογήσεως και η επιμόρφωση στα πλαίσια της επαγγελματικής εκπαίδευσής, είναι τα κυριότερα μέσα για την επιτυχία του σκοπού μας. Οι ανάγκες και οι εκτιμήσεις αυτές οδήγησαν στη ριζική αναμόρφωση του συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσής. Στα πλαίσια μιας νέας πολιτικής, άρχισαν να λειτουργούν 14 πρότυπα εκπαιδευτικά καταστήματα, αριθμός ο οποίος θα αυξηθεί μελλοντικά.

Η χρησιμοποίηση από τις μονάδες της Εθνικής Τραπέζης τελειότερων ηλεκτρονικών συστημάτων αποτελεί επίσης απαραίτητο όρο για τη δημιουργία σύγχρονης τραπεζικής υποδομής. Η πιο σημαντική ηλεκτρονική εφαρμογή είναι το σύστημα άμεσης συνδέσεως των συναλλακτικών θυρίδων στα καταστήματα με τον κεντρικό ηλεκτρονικό υπολογιστή (ON LINE). Το σύστημα εφαρμόζεται στην τελειότερή του μορφή, που περιλαμβάνει την ενημέρωση του λογαριασμού των πελατών την ίδια ακριβώς ώρα που γίνεται η συναλλαγή στις θυρίδες (REAL TIME). Τούτο αποτελεί καινοτομία, ακόμη και για μεγάλες ευρωπαϊκές Τράπεζες. Εξάλλου βελτιώνεται ήδη το σύστημα τηλεπικοινωνιακής συνδέσεως των καταστημάτων με τον κεντρικό υπολογιστή, με σκοπό την αποτελεσματική εξυπηρέτηση των συναλλαγών.

Η βελτίωση των συστημάτων διοικήσεως αποτελεί επίσης αντικείμενο σοβαρών προσπαθειών. Αποφασιστική σημασία για το διοικητικό εκσυγχρονισμό της Τραπέζης έχει η πρόσφατη εισαγωγή του μακροχρόνιου σχεδιασμού - προγραμματισμού (CORPORATE PLANNING).

Καταλήγοντας ο κ. Χριστοδούλου είπε ότι η Εθνική Τράπεζα συμπληρώνει φέτος 140 χρόνια πορείας παράλληλης με την πορεία της Ελλάδας. Σε κάθε περίοδο του μακρού αυτού βίου η δραστηριότητα της Τραπέζης συνδέεται στενά με τους καταθέτες και τους μετόχους, που την τιμούν με την εμπρακτή εκδήλωση της μεγάλης εμπιστοσύνης, με την πελατεία που αξιοποιεί παραγωγικά την εθνική αποταμίευση με τη διοίκηση, τους λειτουργούς και το προσωπικό, που προσφέρουν την αφοσίωση, τις ιδέες, την ανάληψη των ευθυνών και την ακαταπόνητη εργασία. Οι υποχρεώσεις της Τραπέζης απέναντι σ' όλους αυτούς και η ευθύνη της για την προστασία των συμφερόντων τους είναι μεγάλη.

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

Είναι, όμως, το πρώτο βήμα

Η πρόσφατη εκδήλωση της Ομάδας Πρωτοβουλίας Γυναικών, ενάντια στη βία και το βιασμό, έβαλε το πρόβλημα της έννοιας άσκησης βίας «λόγω και έργω». Τελικά, αν και το θέμα δυναμικά υποστηρίζεται απ' τις γυναίκες ως κύριους αποδέκτες της ειδικής βίας - βιασμού, είναι πρόβλημα που αφορά ομόλογα και τους δράστες, ως υποκείμενα - φορείς της κοινωνικά αποδεκτής συμπεριφοράς. Πόσο, όμως, είναι δυνατό να παρέμβει κανείς οργανωμένα, με μια διαδήλωση ή άλλες παρόμοιες εκδηλώσεις, σ' αυτό το ανθρωποκυνηγητό, όπου ο σκύλος κυνηγά τη γάτα, κι εκείνη την ουρά-του;

Πόσο, τελικά, δυναμικές έστω αναμετρήσεις στον κοινωνικό χώρο, μπορούν να παρεμποδίσουν πράξεις που εδράζονται σ' ένα σύστημα συμπεριφοράς, που είναι κοινωνικά αποδεκτό και οπωσδήποτε καθημερινά εφαρμόσιμο, με λιγότερο ίσως εμφανή τρόπο, στο δρόμο, στη δουλειά, στο σπίτι. Ένα σύστημα συμπεριφοράς, που εδράζεται στην άσκηση εξουσίας και στη δοσμένη ιεραρχία;

Είναι αλήθεια πως η διαδρομή τέτοιων αγώνων — επώδυνη και οδυνηρή — απλουστεύει κάπου το πρόβλημα. Είναι όμως ακόμη μεγαλύτερη αλήθεια, πως πράξεις αντίδρασης στο σύστημα ιδεών που κυριαρχεί τη ζωή-μας και εξανδραποδίζει το σώμα και την ψυχή-μας είναι άξιες όχι μόνο συμπαράστασης, αλλά και ενεργητικής συμμετοχής.

Ποντικοί των Βιβλιοθηκών

Προεκλογική έφοδος της «Νέας Δημοκρατίας» ακόμη και στην Εθνική Βιβλιοθήκη. Εξηγούμαστε: Με διαδικασίες που καθιστούν ηθικά και νομικά διάτρητη την εκλογή, προκηρύχθηκε «ειδικός» διαγωνισμός για την πλήρωση της θέσης του Διευθυντή της Εθνικής Βιβλιοθήκης, χωρίς να οριστεί η ύλη κατά κλάδους ή ομάδες κλάδων, όπως προβλέπεται από τον υπαλληλικό κώδικα, αλλά με την αόριστη και γενική αναφορά «βιβλιοθηκονομικό θέμα».

Παράλληλα, γίνεται χρήση ενός «πρωτοτύπου» νομικού συνδυασμού: Τα νομοθετήματα 814/43 και 654/66, που ισχύουν για την επιλογή του Διευθυντή της Εθνικής Βιβλιοθήκης και ο Υπαλληλικός Κώδικας. Η «πρωτοτυπία», όμως, δεν είναι διόλου συμπωματική. Η συρραφή κατ' εκλογήν αποβλέπει στην αύξηση του ορίου ηλικίας και ο διαγωνισμός υποτίθεται ότι εξασφαλίζει το αδιάβλητο.

Έτσι, γίνεται δυνατόν να εισηγηθεί ο επίλεκτος της διοίκησης, που είναι μεγαλύτερος των 55 χρόνων και με το διαγωνι-



σμό που θα ακολουθήσει να επισφραγιστεί η εκλογή του.

Ποιοί, όμως, θα είναι οι κριτές αυτού του διαγωνισμού; Άξιοι επιστήμονες, που όμως δεν έχουν καμιά σχέση με τη βιβλιοθηκονομία. Διευθυντές και Γενικοί του Υπουργείου Πολιτισμού και άλλοι, ίσης αξίας στους τομείς τους, αλλά οπωσδήποτε απολύτως αναρμόδιοι.

Κι όλα αυτά, για μια θέση που στο παρελθόν λάμπρυναν άξιοι πνευματικοί άντρες και που μια ανοιχτή διαδικασία επιλογής και σύγκρισης τίτλων, έργων και δράσης των υποψηφίων, με κριτές ένα ευρύτερο σύνολο πνευματικών ανθρώπων, θα μπορούσε να επιλέξει τον καλύτερο. Αλλά ίσως όχι και τον επίλεκτο της «Ν.Δ.».

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Νέα Πατρίδα, Paul Tzathas,

7997 Columbia, Vancouver B.C., V 5 X - 2 Z 5

Περιοδική έκδοση των Ελλήνων μεταναστών στον Καναδά. Συμπαθητική προσπάθεια ενημέρωσης και καλλιέργειας των απόδημων Ελλήνων.

Journal of the Hellenic Diaspora
Pella Publishing Company, Inc,
461, Eighth
Avenue, New York, NY 1001,
U.S.A.

Αξιόλογη προσπάθεια που βρίσκεται ήδη στον όγδοο χρόνο-της, η περιοδική αυτή έκδοση καλύπτει μια ενδιαφέρουσα θεματολογία με άρθρα και δοκίμια.

Scandinavian Studies in Modern Greek.
c/o Sysse G. Engberg, University of Copenhagen, Dept of Modern Greek, Mjals gade 92, DK-2300 Copenhagen S, Denmark.

Με ειδικό ενδιαφέρον για τα Νέα Ελληνικά η πρωτοβουλία αυτής της περιοδικής έκδοσης οφείλεται σε από κοινού εκδοτική πρωτοβουλία των τμημάτων Νέων Ελληνικών των Πανεπιστημίων Κοπεγχάγης και Γκέτενμπεργκ. Διαβάσαμε με ιδιαίτερο ενδιαφέρον το άρθρο της Ίντα Χόγκστεν για τον αρχιτέκτονα Χρ. Χάνσεν και τον ελληνικό νεοκλασικισμό.

Θεατρικά τετράδια, «Τέχνη»
Στρ. Καλλάρη 5, Θεσσαλονίκη.

Έχουν κυκλοφορήσει ως τώρα 5 τεύχη του περιοδικού αυτού, που είναι όργανο της πειραματικής Σκηνης της Θεατρικής ομάδας της Μακεδονικής Καλλιτεχνικής Εταιρείας «Τέχνη». Περιοδικό αφιερωμάτων, που επιμελείται ο Νικήφ. Παπανδρέου και εκδίδεται από την «Εγνατία». Αφιέρωματα στον Σαίξπηρ, στους ποιητικούς μονόλογους του Γιάννη Ρίτσου, στη Λούλα Αναγνωστάκη, στον Οδ. Ελύτη, στο γιαπωνέζικο θέατρο και στον Σάμουελ Μπέκετ.

Η Αργώ, Αλόη Σιδέρη,

Χαλκοκονδύλη 13, Αθήνα.

Περιοδικό για τα προβλήματα της εκπαίδευσης, που εκδίδεται από την ΟΙΕΛΕ. Με άρθρα για

τον Ζαν Πιαζέ, σημειώσεις για το παιδικό σχέδιο, το εξωσχολικό βιβλίο στο δημοτικό, τα μέτρα του Υπουργείου Παιδείας για την Δημοτική Εκπαίδευση κ.λ.π.

Παράλληλα διαβάσαμε ενδιαφέρουσες μαρτυρίες από τη σχολική εμπειρία και θέματα επικαιρότητας.

Χρυσή Τομή, Απόλλωνα 10, Κερατέα

Δίμηνο δελτίο του Συνδέσμου Πνευματικής και Κοινωνικής Δραστηριότητας Κερατέας. Μια ενδιαφέρουσα προσπάθεια, που αποσκοπεί στην ενημέρωση, τον προβληματισμό, αλλά και την ψυχαγωγία των κατοίκων της περιοχής.

ΑΠΟ ΣΤΟΜΑ ΣΕ ΣΤΟΜΑ...

Τον παλιό - καλό καιρό της δικτατορίας το απύλωτο στόμα-του εκσφενδόνιζε διάφορες ανόητες κατασκευές με «θεωρητικές» αξιώσεις εναντίον των ανυπεράσπιστων ακροατών της χουντικής τηλεόρασης. Μας έλεγε, για παράδειγμα, ότι πριν πιάσουμε τα χίλια δολάρια κατά κεφαλή, η δημοκρατία δεν θα μπορέσει να ορθοποδήσει σ' αυτό τον τόπο.

Ο καιρός πέρασε κι ήρθε η παρκαμή. Σήμερα ο Γεωργιάδης κομεί με το συνηθισμένο ύφος και

ήθος την πρώτη σελίδα φυλλάδας που εκδίδει ομοϊδεάτης-του. «The right man in the right place» όπως θα έλεγαν και οι Αμερικάνοι καθοδηγητές-του.

Γιατι στην τρίτη σελίδα του ίδιου φύλλου διαβάζουμε κάτω από τον τίτλο: «Και άλλα τέσσερα κρούσματα με "απαγορευμένους καρπούς" στο στόμα», μια αποκλειστική ανταπόκριση που χαρακτηρίζει και το έντυπο και τους συνεργάτες-του. Απολαύστε-την.

«Δύο από αυτούς που είχαν τον "απαγορευμένο καρπό" στο στόμα ισχυρίστηκαν στην αστυνομία ότι το τολμηρό σε ερωτική δράση έργο τους εξώθησε στην ενέργειά-τους!»

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι αστυνομικοί κάνουν τακτικές εφόδους στον «Αρίωνα» για να διαπιστώσουν εάν το έργο που προβάλλεται είναι «σκληροπυρηνική τσόντα».

Ωστόσο βρίσκονται στη δύσκολη θέση να συλλαμβάνουν θεατές που άλλοι γονυπετώσ και άλλοι ορθίως πρωταγωνιστούν σε ακα-

τανόμαστα όργια εντός της αιθούσης σκανδαλίζοντας άλλους θεατές που μπαίνουν με σκοπό να δουν "τσόντα" επί της οθόνης. Και στο τέλος με ένα εισιτήριο απολαμβάνουν δύο έργα!

Σύμφωνα με πληροφορίες η Αστυνομία ετοιμάζει ειδική ομάδα προστασίας των θεατών μερικών κινηματογράφων όπου εμφανίζονται τέτοιου είδους κρούσματα. Και το σλόγκαν της ομάδας αυτής θα είναι: "Μη βάζετε ό,τι βρείτε στο στόμα-σας"».

Κι αυτοί οι άνθρωποι θέλαν να μας αναμορφώσουν!

Η έκθεση

«Περιβάλλον – Δράση» στο Ζάππειο Πρώτα σκόρπια σχόλια του Αλέξανδρου Γ. Ξύδη

● Η έκθεση λειτούργησε από τις 22 Μαΐου (8 μ.μ.) ως τις 5 Ιουνίου (10.30 μ.μ.) Σάββατο και Κυριακή, με διακοπές μόνο ανάμεσα 2 και 5 μ.μ. Στα 29 αυτά τετράωρα δέχτηκε 14.487 επισκέπτες τουλάχιστον. Φεύγοντας πήραν μαζί-τους 630 κατάλογους (τιμή: 100 δρχ., φοιτητές 50) και περίπου 3.000 πολυγραφημένα κατατοπιστικά φύλλα δωρεάν. Ένας από τους στόχους της Εταιρείας Ελλήνων Τεχνοκριτών που οργάνωσε την έκθεση, είχε έτσι εκπληρωθεί: «Να φέρει ευρύτερο κοινό σ' επαφή με τις πιο σύγχρονες τάσεις της ελληνικής τέχνης...».

● Δέκα τέσσερις χιλιάδες επισκέπτες, οι περισσότεροι ανύποπτοι και αθώοι από κάθε επαφή με την αληθινή σύγχρονη τέχνη, εκτέθηκαν ουσιαστικά σ' ένα παιδευσιακό «σοκ» επαφής με μερικά από τα πιο σύγχρονα, τα πιο «σημερινά» έργα Ελλήνων καλλιτεχνών, που ήταν οι περισσότεροι παρόντες και χειροπιαστοί όσο και τα έργα-τους. Οι αντιδράσεις στο σοκ ήταν ποικίλες: απορίας, περιέργειας, σχετλιασμού, αγανάκτησης, όχι όμως αδιαφορίας: «Δεν έχει ακόμα τελειώσει το στήσιμο της έκθεσης;», «Τι θέλει να πει;», «Να μας τα εξηγήσει κάποιος», «Δε μου λες, της Στοάς είναι όλοι αυτοί;», «Για δες αυτοί οι ξένοι (ή οι

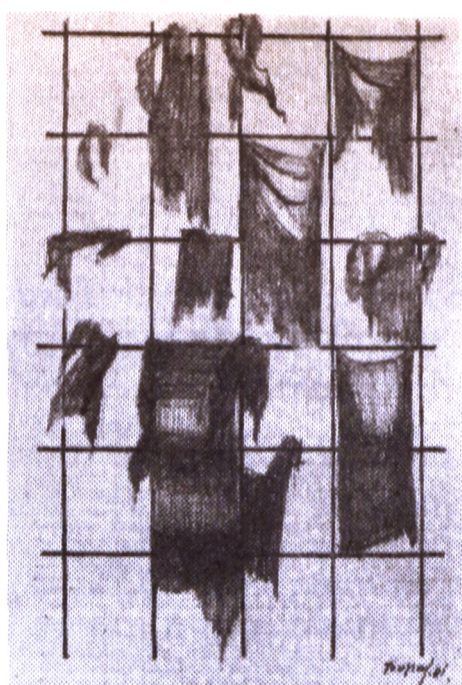
Ιταλοί, από την παράπλευρη Ιταλική βιομηχανική έκθεση) ή «Τι καλά, τί ωραία που τα φτιάχνουν, πού να τα καταφέρουν οι δικοί μας», «Ντροπή, κοροϊδεύουν τον κόσμο, μας κοροϊδεύουν» κ.ο.κ.

Μερικοί από τους αγανακτισμένους, ηλικιωμένοι οι πιο πολλοί, έφευγαν και ξαναγύριζαν την άλλη μέρα, παρακολουθώντας τις «δράσεις» με περιέργεια «νοσηρή» θά 'λεγα, αφού το έκαναν μόνο για να τις κατακρίνουν πιο έντονα... αλλά όλο ξανάρχονταν. Μια μεσόκοπη Αγγλίδα τουρίστρια έφυγε φανερά ικανοποιημένη: «Τι δροσιστική (Refreshing) αυτή η έκθεση έπειτ' από όλα αυτά τα «παλιά» που έχω δει εδώ».

Συχνά καλλιτέχνες ή τεχνοκρίτες που παραβρίσκονταν τυχαία απαντούσαν και συζητούσαν σε μια προσπάθεια να βοηθήσουν τους απορρόντες (και τους διαφωνούντες), σε μια προσέγγιση προς τα έργα. Από νεότερους, ίσως φοιτητές, έρχονταν οι πιο διεισδυτικές παρατηρήσεις. Το σοκ της πρώτης επαφής θα άφηνε οργισμένες αναμνήσεις σε μερικούς, σ' άλλους ερωτήματα, περιέργεια, επιθυμία κατατοπισμού με άλλες παρόμοιες εκθέσεις, ενδιαφέρον θετικό τις πιο πολλές φορές, ένα σοκ εξοικειώσεως, «εξημέρωσης» θά 'λεγα του κοινού του Ζαπείου με μια εκδήλωση τόσο ξένη σε ανθρώπους που δεν πλησιάζουν τις γκαλερί.

Δίδαγμα για την επόμενη έκθεση τέτοιου είδους: περισσότερη προφορική, ζωντανή πληροφόρηση, με ειδικούς, (τεχνοκρίτες και άλλους θεωρητικούς) παρόντες και διαλεγόμενους με το κοινό, με τεκμηρίωση φωτογραφική πιο άμεσα προσιτή μέσα στο χώρο της έκθεσης, από εκείνη του καταλόγου. Ορθό το σχόλιο μιας εφημερίδας, που ζητούσε: «την παρουσία των ιδίων των θεωρητικών και των ερμηνευτών της τέχνης-μας... ο διάλογος του κοινού μαζί-τους θα ήταν πολύτιμος».

● Τα έργα που παρουσιάστηκαν - εκτέθηκαν μπορούν να διακριθούν σε δυο κατηγορίες: σ' εκείνα που φτιάχτηκαν ειδικά για την έκθεση, και σ' εκείνα που είχαν παρουσιαστεί προηγουμένα σε ιδιωτικές γκαλερί με περιορισμένο χώρο και, προπαντός, περιτομή. Της τάξης των 800 - 1000 επισκεπτών μέσα στις τρεις βδομάδες, που συνήθως διαρκούν. Για το «κοινό του Ζαπείου» είναι και οι δυο κατη-



Γ. Τούγιας: Η Σκαλωσιά (1981)

γορίες εξίσου άγνωστες. Για τους γνωρίζοντες τα πρώτα, έχουν το πολύτιμο στοιχείο μιας καινούριας παραγωγής, με όλη την φρεσκάδα του έργου, που πρώτη φορά αντικρύζει «τα φώτα της ράμπας», ενός κάπως δοκιμαστικού σταθμού σε μια συνεχιζόμενη αναζήτηση, τα δεύτερα έχουν το όφελος της ανάπτυξης σε μεγαλύτερο χώρο, μπρος σε αλλιώτικα και μεγαλύτερα πλήθη επισκεπτών, και τη σιγουριά του «λανσαρισμένου» ήδη έργου που συμπληρώνεται, τροποποιείται στη δεύτερη παρουσίασή-του. Και στις δυο περιπτώσεις οι καλλιτέχνες είχαν να επωφεληθούν από τις επαφές-τους με το κοινό, από τη βουτιά μέσ' στο «λουτρό του πλήθους», κατά τους Γάλλους, προπαντός όσοι δεν κάνουν «τέχνη για την τέχνη» ή «για τις ελίτ», αλλά είναι συνειδητοί στις κοινωνικές προεκτάσεις - διασυνδέσεις της δουλειάς-τους μέσα στο σημερινό κόσμο.

● Να υπογραμμιστεί: η απόλυτη ανιδιοτέλεια των καλλιτεχνών δεν φτιάξαν τα έργα-τους, ούτε τα εκθέσανε για να «πουλήσουν». Αντιπροσωπεύουν τεράστια χρονική και υλική επιβάρυνση των δημιουργών-τους, αλλά δεν πωλούνται. Αγοράζονται σε άλλες χώρες από δημόσιους οργανισμούς για να εκτεθούν σε δημόσιους χώρους για παιδευτικούς σκοπούς, (ίσως ακόμα να τους «διακοσμήσουν») με μόνο κέρδος, αλλά σημαντικό, τον παιδευτικό εμπλουτισμό των μαζών.

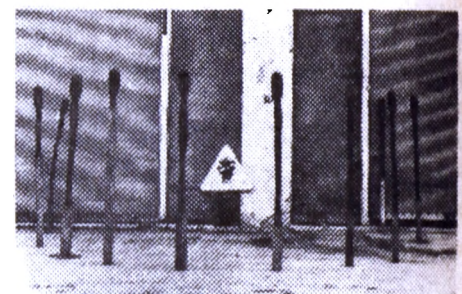
Για να συμβάλουν λοιπόν στο παιδευτικό έργο της Εταιρείας Ελλήνων Τεχνοκριτών, οι 13 καλλιτέχνες που μετέχουν στην έκθεση φτιάξαν έργα που δεν θα πουλιούνταν, που δεν θα επαναλαμβάνονταν, που δεν θα διατηρούνταν ή διαρκούσαν παρά μόνο αν διασωζόταν η εφήμερη εικόνα-τους σε μιαν οπτικοηχητική ταινία, σε κασέτα ή σε φωτογραφία.

● Εδώ τα μαζικά μέσα επικοινωνίας δεν έδειξαν το ενδιαφέρον που θα έδειχναν σε άλλες χώρες,

για μια εκδήλωση αυτού του είδους, πρωτόφαντη και πρωτότυπη. Ένα τηλεοπτικό συνεργείο ήλθε, της ΕΡΤ, και θα προβάλλει ένα τέταρτο εικόνες της έκθεσης... ενάμισι μήνα μετά το κλείσιμό-της, μια-δυο συνεντεύξεις ζητήθηκαν (και δόθηκαν) για το ραδιόφωνο. Κριτικά η έκθεση τιμήθηκε όσο διάρκεσε με δυο μόνο κριτικά εκτενή άρθρα, το ένα μάλιστα από μέλος της οργανωτικής ομάδας της έκθεσης και, συνεπώς, με περιορισμένες — δεοντολογικά — τις κριτικές-του δυνατότητας. Δεν κρίθηκε αξία ούτε καν για «ρεπορτάζ» αυτό το ασυνήθιστο αθηναϊκό γεγονός, αυτή η παρέλαση χιλιάδων κόσμου, που δεν έρχονται για φραντζόλες και πηττες, βαριά μηχανήματα, παιδικά ή αθλητικά είδη, αλλά για «τέχνη».

Ίσως, όπως λέχθηκε, να υστέρησε η έκθεση από διαφημιστική προβολή. Αλλά οι «κεραίες» των δημοσιογράφων γιατί υπάρχουν, προπαντός όταν δέχονται «ερεθίσματα» αρκετά επιμονα από συναδέλφους-τους που είναι και τεχνοκρίτες;

● Όλ' αυτά αποτελούν νύξεις και ενδείξεις για προβληματισμούς που ξύπνησε ή έθεσε πιο έντονα και καθαρά η έκθεση. Βασικά το πρόβλημα όχι μόνο της πληροφόρησης, αλλά και της προσέγγισης του κοινού προς τις σημερινές εκδηλώσεις της τέχνης. Υπογραμμίζεται καθαρά η ευθύνη του κράτους για τη σημερινή απληροφορησία του κοινού,

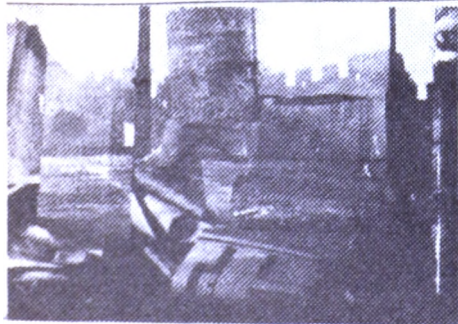
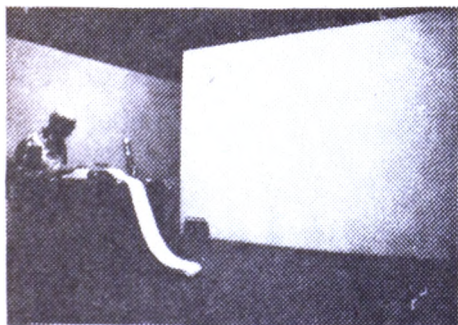


Νίκος Γ. Παράλης: Περικυκλωμα (1981)

με την έλλειψη Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης και κάθε χώρου (δημόσιου) όπου θα μπορούσαν να οργανώνονται σ υ ν ε χ ώ ς τέτοιες εκδηλώσεις — εφημερές ίσως αλλά σημαντικές μέσα στο γενικότερο παιδευτικό συμφραζόμενο ενός τόπου, στων οποίων τις δαπάνες και τη δύσκολη οργάνωση δεν μπορεί ν' ανταπεξέλθει και το πιο εύπορο και δραστήριο ιδιωτικό σωματείο. Στη δυτική Ευρώπη, κάποτε και οι πιο συντηρητικές τράπεζες χρηματοδοτούν τέτοιες εκδηλώσεις, αφήνω πια την τοπική και την κεντρική διοίκηση, που παρέχει χώρους και μέσα για τη διοργάνωσή-τους (π.χ. παιδευσιακά κέντρα = MAISONS DE LA CULTURE στη Γαλλία, κέντρα ζωντανής ή σύγχρονης τέχνης αλλού) ή «συμπόσια» και «πειραματικά εργαστήρια» στην ανατολική Ευρώπη.

● Και θεωρητικοί προβλημα-

Αρης Προδρομίδης: Δράση III (1980)





Νίκος Ζουμπούλης - Τίτσα Γραικού:
Το Χειροκρότημα (1978)

τισμοί ανακύπτουν από την έκθεση, και επιζητούν απάντηση που ως τώρα την αποφεύγουμε στην Ελλάδα, ακόμα και οι τεχνοκρίτες. Προβλήματα ορολογίας, κατάταξης και επιλογής.

Π.χ. είναι εύκολο να απαριθμεί κανείς τους καλλιτέχνες που κατά την υποκειμενική-του γνώμη θα έπρεπε ή δεν θα έπρεπε να είχαν περιληφθεί στην έκθεση αυτή που, όπως δηλώνει η Εταιρεία στον κατάλογο, είναι μόνο η πρώτη από μια σειρά εκθέσεων για τις τάσεις της ελληνικής τέχνης σήμερα. Είναι αρκετοί, γνωστοί και αξιόλογοι οι καλλιτέχνες που εργάζονται στο μεταίχμιο ανάμεσα «Περιβάλλον - Χώρο - Δράση» (όπως τιτλοφορούνταν αρχικά η ενότητα που εκτέθηκε) και την ενότητα «Γλυπτική - Κατασκευές», καλλιτέχνες που παρουσίασαν γλυπτά ή κατασκευές-τους μεσα στο χώρο, δίχως να διαμορφώνουν το χώρο ή να φτιάχνουν ένα χώρο καινούριο.

Τα 4-5 ονόματα που δημοσιεύθηκαν, και που επαναλαμβάνονται συνέχεια, ήταν γνωστά, μαζί με το έργο-τους, στην ομάδα που οργάνωσε την έκθεση, πέρασαν τις διάφορες φάσεις της συζήτησης και κρίθηκαν τελικά ότι νηκουν πιο σωστά σε άλλες ενότητες. Οι περιπτώσεις του μεταίχμιου είναι πάντα λεπτές, κάποτε δυσδιάκριτες, και είναι εύλογη η ανησυχία μερικών καλλιτεχνών μην πέσουν και κολλήσουν στο στενό μεταίχμιο ανάμεσα σε δυο ενότητες. Μερικοί καλλιτέχνες ξέρουν μόνοι-τους τις λύσεις, όπως δυο που δεν είχαν να μετάσχουν στην έκθεση τούτη, γιατί απλούστατα λωσαν οι ίδιοι ότι δεν κάνουν «περιβάλλον» ή «χώρο», όχι τόσο περιλαμβρα άλλοτε.

Όσο για την παρουσία ανάμεσους 13 καλλιτέχνες στο χώρο και δυο που παρουσιάσαν «αναρτημένα» έργα — δεν αν βέβαια πίνακες — η παρου-

σία-τους πρέπει να ιδωθεί από τη σκοπιά της αρχικής επιλογής των 24 καλλιτεχνών, όπως εκθέτεται στον κατάλογο (σελ. 68-69). Από τη σκοπιά αυτήν, θεωρήθηκε ότι εντάσσονταν και ο Δανιήλ και η Παπασπύρου στην ενότητα «Περιβάλλον - Χώρος - Δράση», όπως ίσως θα έπρεπε να είχε παραμείνει η ονομασία-της. Η παρουσία στο Ζάππειο και των δυο δεν νομιμοποιούνταν μόνο μεθοδολογικά, ήταν και απαραίτητη, γιατί ο ένας διαμορφώνει χώρους νοητούς που εγγίζουν το άπειρο, και η άλλη ανακαλεί στα μάτια και στο νου του θεατή ένα συγκεκριμένο χώρο, μεταφέροντας δείγματά-του μέσα στο χώρο της έκθεσης, με μια διαδικασία όχι και τόσο διαφορετική από εκείνη του Προδρομιδή ή του Τούγια.

Πρόβλημα κατάταξης και μεταίχμιου επίσης, η διάκριση ανάμεσα στην παράσταση και στη «δράση», όπως αποδόθηκε στα ελληνικά με κάποιαν ανεπάρκεια ο όρος *Performance* (που μόνο στ' αγγλικά έχει θεατρικούς συνειρμούς) και ο όρος *Happening* (συμβάν).

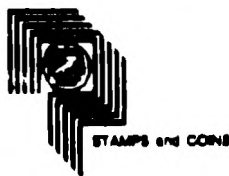
Το πρόβλημα μου τέθηκε πολύ πιεστικά, καθώς παρακολουθούσα τις δράσεις - περφόρμανς του Προδρομιδή και της Παπακωνσταντίνου - Χιούζ, τα «εφ' άπαξ» συμβάντα - χάπενινγκς του Μαυρέλη και της Μαριάννας Προδρομιδή, και τις περιτεχνες, πολύ δουλεμένες παραστάσεις της Μαρίας Καραβέλα και του ζεύγους Ζουμπούλη - Γραικού, που μπορούσαν να επαναληφθούν με μικρά περιθώρια αυτοσχεδιασμού.

Κρίνοντας μόνο από αναλογίες με όσα γίνονται έξω από την Ελλάδα, θα έλεγα ότι ο όρος «περφόρμανς» αναφέρεται αποκλειστικά στην παραγωγή ενός έργου (αυτοσχεδιασμού ή ...όχι) από έναν ή το πολύ δυο καλλιτέχνες. Κάθε άλλη πιο πολυπρόσωπη εργασία υπάγεται μάλλον στην κατηγορία θεατρικών, χορογραφικών ή άλλων «παραστάσεων» κι όχι σ' εκείνη των «συμβάντων-χάπενινγκς» με συμμετοχή του κοινού με όλους τους αυτοσχεδιασμούς, τις εξάρσεις και τις αδυναμίες ενός έργου που δεν έχει περάσει από πρόβα, που δεν θα επαναληφθεί ποτέ όμοιο, ή καθόλου.

Αυτοί οι προβληματισμοί και τα ερωτήματα, καθώς και άλλα παρόμοια που γεννήθηκαν σε άλλους «επαρκείς» θεατές και αναγνώστες και κριτικούς από την έκθεση του Ζαππείου μπορούν να συνθέσουν γόνιμο έδαφος για να φουντώσει μια συζήτηση, ένα διάλογος ωφέλιμος και διαφωτιστικός πάνω στη θέση και στις τάσεις της σημερινής ελληνικής τέχνης.

13/6/81

P. PYLARINOS



ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΟΥ ΑΝΟΙΓΕΙ ΝΕΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

Σας περιμένουμε στο νέο μας κατάστημα, στη Σοφοκλέους 7-9 (άπέναντι από το Χρηματιστήριο) όπου θα λειτουργεί και μεγάλη αίθουσα δημοπρασιών για κάθε είδους συλλεκτικά αντικείμενα, όπως:

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ - ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ - ΡΟΛΟΓΙΑ - ΠΟΡΣΕΛΑΝΕΣ κ.ά.

Επίσης η αίθουσα προσφέρεται σε κάθε ενδιαφερόμενο για εκθέσεις, δημοπρασίες, γενικές συνελεύσεις, διαλέξεις κλπ.

● **ΥΠΟΓΡΑΜΙΖΕΤΑΙ**

ότι η αίθουσα δημοπρασιών είναι 250 τετρ. μέτρα, με κλιματισμό και ότι κατασκευάστηκε ειδικά για τους αναφερόμενους λόγους.

ΚΕΡΑΜΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

ΣΤΑΧΥ

Εάνθου 7 Κολωνάκι

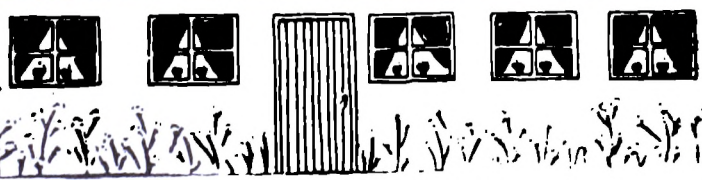
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Δημητρίου Γούναρη 30 Θεσσαλονίκη



νηπιαγωγείο

το άστεράκι



● Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαβηττό λειτουργεί το νηπιαγωγείο. «Τό άστεράκι».

● Μιά μικρή δασή μέσα στο τσιμέντο.

● Πρόγραμμα μελετημένο — Διδασκαλία και επίβλεψη από έμπειρο προσωπικό.

● Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης για το παιδί.

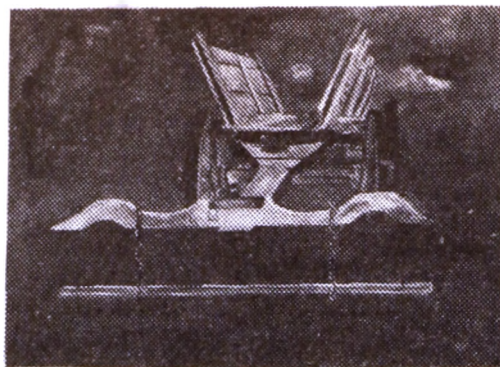
● Έλατε να γνωριστούμε και να συζητήσουμε γιά το παιδί σας.

Γκόλφω Π. Εύθυμιου

Βαλσαμώνος 4 και Άσκληπιού τηλ. 6447830 — 3635419.

Α. ΓΙΑΝΝΙΣΗ:

Μια γνήσια καλλιτεχνική προσφορά στο ελληνικό περιβάλλον και τη λαογραφία



της Ντόρας Ηλιοπούλου - Ρογκάν

«Αντιπαραθέτοντας στην πορεία μου τις καταβολές και τα βιώματά μου, βλέπω ότι καθοριστικό ρόλο μέσα μου έπαιξε το Μακεδονίτικο περιβάλλον σε ό,τι μπόρεσα να αγγίξω» μας είπε η ζωγράφος Α. Γιαννίση, που μετά από την τελευταία-της έκθεση στο Ζυγό με τα «παραδοσιακά» ελληνικά κάρα ετοιμάζεται να δείξει τη δουλειά-της πρώτα στο Λονδίνο (Mall Galleries) και μετά στην Τρογιές (Γαλλία), στα πλαίσια της διεθνούς συνάντησης που οργανώνεται το ερχόμενο φθινόπωρο εκεί, και που φέτος είναι ειδικά αφιερωμένη στη χώρα-μας.

Η Γιαννίση, που σπούδασε γραφικές τέχνες και διακοσμητική στην Ελλάδα και τη Ζυρίχη, άρχισε να ασχολείται συστηματικά με τη ζωγραφική από το 1968. Το πρωταρχικό ερέθισμα της τό 'δωσαν τα τείχη της Θεσσαλονίκης, καθώς και οι χαρακτηριστικές γωνιές της παλιάς πόλης, θέματα που τα απέδωσε με μίαν ιδιαίτερη αμεσότητα, καθώς εδώ την ενέπνεαν τα συναισθήματα της μοναξιάς, της ερημιάς και της εγκατάλειψης που της υπέβαλλε η θέα των αφημένων στην τύχη-τους ερειπίων. Ακολούθησαν στη διετία 1972-74 έργα εμπνευσμένα από τα ριζοχώραφα, στα οποία καθώς κυριαρχούν οι τόνοι του γαλάζιου, η σκεπασμένη με νερά γη γίνεται ένα με τον ουρανό και αμέσως μετά μια σειρά από συνθέσεις με ενορχηστρωμένα μέσα-τους τα χρώματα του Μακεδονίτικου φθινοπώρου και τα όσα αυτό μνηύει στον ψυχισμό της δημιουργού: μηνύματα που μας τα αναμεταδίδει με μίαν ανάλογη ένταση, καθώς τα «εννοεί» με μια γνησιότητα χαρακτηριστική.

Από το 1976 και ύστερα, το θέμα που την απασχόλησε με μίαν ιδιαίτερη ένταση και που εξακολουθεί να την εμπνέει δημιουργικά μέχρι σήμερα, είναι τα παραδοσιακά κάρα του τόπου-μας. Τα έργα αυτά της Γιαννίση αποτελούν μίαν ουσιαστική προσφορά — ευρύτερα εννοημένη από εκείνην στον καλλιτεχνικό τομέα — προσφορά που έχει ήδη αρχίσει να εκτιμάται διεθνώς, καθώς απαλλαγμένη από κάθε ψευδο-ναϊφ, ψευδο-φολκlorικό στοιχείο εκφράζει αποκλειστικά και μόνον και όσο πιο αυθεντικά γίνεται αυτό που είδε και ένωσε η Γιαννίση. Κι αυτό όχι μόνο σε σχέση με την υπόσταση και με

την άμεση παρουσία του κάρου, αλλά σε σχέση με το περιβάλλον-του, τη βαθιά πραγματικότητά-του, έτσι όπως αυτό τη βιώνει και βιώνεται μέσω από αυτήν καθημερινά. Ας δούμε όμως τι λέει η ίδια γι' αυτό-της το πάθος.

— Πώς σου ήρθε η ιδέα να ασχοληθείς με κάρα; και πώς λειτούργησες μέσα από αυτήν;

— Από πολύ νωρίς με είχε απασχολήσει επίμονα το θέμα, πολύ πριν από το 1976, όταν άρχισα να ζωγραφίζω το κάρο. Η αργοπορία μου αυτή οφειλόταν στις δυσκολίες που είχα να το σχεδιάσω έτσι ώστε να το αποδώσω δίχως να το προδώσω στα καιρία γνωρίσματά-του και τα χαρακτηριστικά. Ιδιαίτερη ήταν π.χ. η δυσκολία που συναντούσα στο να αποδώσω τον τροχό: γύρισα έτσι πολλές περιοχές της Θράκης και της Μακεδονίας, έκανα διάφορες εξορμήσεις από τη Θεσσαλονίκη στο Λαγκαδά και το Σοχό, με το σκοπό να μελετήσω όσο γινόταν καλύτερα το κάρο στα διάφορα είδη-του: τους αραμπάδες, τις σουστές και τα χωριάτικα κάρα στη Θράκη, τις σουστές — ιδιαίτερα στη Μακεδονία. Ύστερα απομονώθηκα για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα στην Κομοτηνή, όπου άρχισα ακατάπαυστα να τα ζωγραφίζω βοηθημένη από τα πολλά σχέδια που είχα κάνει επί τόπου.

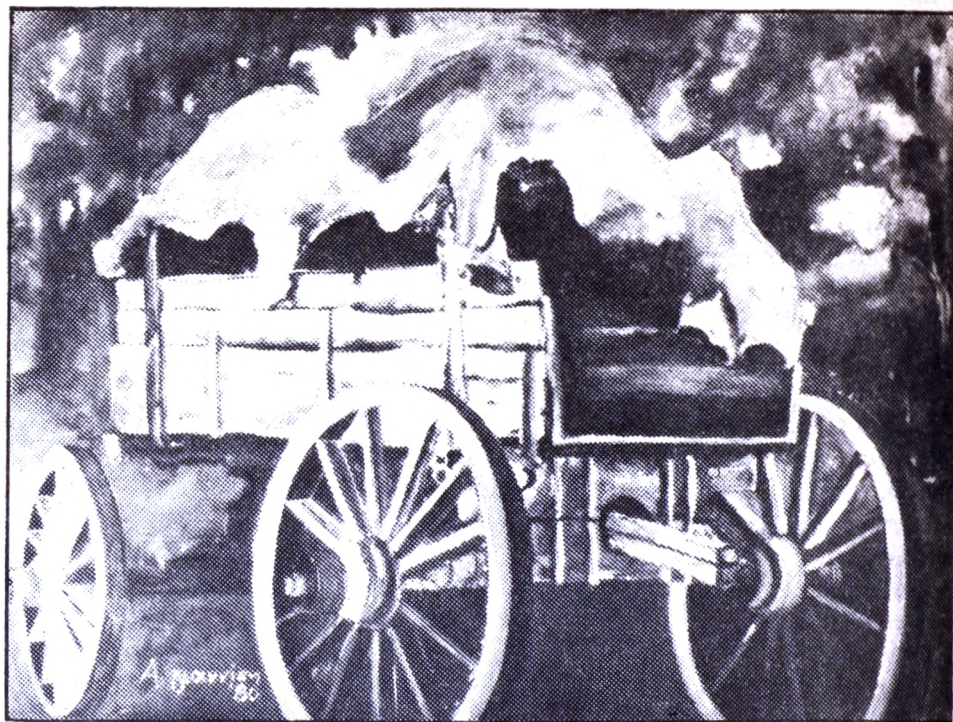
— Υπάρχει κάτι το ιδιαίτερο που σε συγκινεί στο κάρο, πέρα από το λαογραφικό στοιχείο;

— Ναι, η εγκατάλειψή-του και η προδοσία-του από τον άνθρωπο. Το 1976 υπήρχαν ακόμη κάρα στις περιοχές που επισκεπτόμουν. Το 1978 είχαν εξαφανιστεί αντικαταστημένα από τα τρακτέρ. Είναι τραγικό να βλέπεις να χάνεται κάτι που αντιπροσώπευε για πολλές γενιές έ-

ναν ολόκληρο τρόπο ζωής. Παρακινήμενη από όλες αυτές τις σκέψεις, δεν αρκέστηκα να αποδώσω το κάρο έτσι μόνον όπως το έβλεπα. Το συνέθετα, δηλαδή, το ολοκλήρωνα μέσω από το χρώμα, σύμφωνα με τις επιταγές του «είδους», έτσι όπως το είχα συνολικά μελετήσει και καταγράψει και όχι με αποκλειστική βάση τη δεδομένη περίπτωση. Έψαχνα, με άλλα λόγια, να αποδώσω κάτι και πέρα από την ίδια την υπόστασή-του, κάτι που να μαρτυράει τις σχέσεις-του με το περιβάλλον, το δυναμικό-του. Στην προσπάθειά μου αυτήν απέκτησα παράλληλες εμπειρίες, που έμμεσα με βοήθησαν. Μίλησα και συναναστράφηκα με πολλούς, έμαθα χίλια-δυο πράγματα, πήρα πληροφορίες που με βοήθησαν να ανασυντάξω έναν ολόκληρο κόσμο γύρω από το κάρο, καθώς και γύρω από τον κόσμο που έφυγε κι εξαφανίστηκε μαζί-του.

Αυτή, ακριβώς, η εξαφάνιση και το κενό που αφήνει πίσω-της, το συναισθημα της ερημιάς που

κίνητρο — την αγάπη-της για τη λαογραφία, παρακινήθηκε η καλλιτέχνης να μελετήσει και να αποθανάτισει τους αργαλειούς που τους γνώρισε επί τόπου στη Δυτική Μακεδονία και την Κρήτη: στα Ανώγεια, στα χωριά του Ψηλορείτη, στα Σφακιά και αλλού. Θέμα της τελειώς πρόσφατης δουλειάς-της ο αργαλειός, αποθανατίζεται — σε αντίθεση με τα κάρα από όπου απουσίαζε το έμψυχο υλικό — σε σχέση με μίαν ή περισσότερες ανθρώπινες μορφές, δίχως τις οποίες στερείται πνοής, δηλαδή κίνησης. Τόσο τα στοιχεία που συνέλεξε από τα κάρα, όσο και από τους αργαλειούς, καθώς και τα πολυάριθμα σχέδια — μελέτες — της που ζωντανεύουν μπροστά μας τις εντυπώσεις-της η Γιαννίση σκοπεύει να τα δημοσιεύσει σε ειδικές εκδόσεις για τις οποίες έχει ήδη δεχτεί διάφορες προτάσεις. Για το έργο αυτό η δημιουργός έχει προβλέψει μια ειδική, με σχολαστική ταξινόμηση των πληροφοριών και των γνώσεών-της.



ένιωσα και μπροστά στα τείχη της Θεσσαλονίκης, με οδήγησε στην τελειώς πρόσφατη δουλειά μου να εκφράσω μέσω από το κάρο, σε μια δεύτερη φάση και με μίαν αλλαγή στην τεχνοτροπία, που αφορά κυρίως το χρώμα — πέρα από την υπόστασή-του — ένα μήνυμα. Μήνυμα που πηγάζει από την αποκρυσταλλωμένη πια «εικόνα» του κάρου, εκείνην που είναι ιδιαίτερα ωφελημένη από το μύθο που έχει τροφοδοτήσει αυτό-δύναμα, με την πραγματικότητά-του!

Έχουμε έτσι μπροστά-μας, κάθε φορά, ένα κάρο μοναδικό και συνάμα εύπλαστο και ευάλωτο, ανθεκτικό στις αναμνήσεις που άφησε και που στη δουλειά της Γιαννίση είναι ειδικό με δέος, με σεβασμό και με αγάπη γνήσια και όχι χάριν μιας οποιασδήποτε επίδειξης και ματινέρας.

Από ένα ανάλογο με τα κάρα

Αυτή, ακριβώς, η έφεση για μελέτη, για συγκέντρωση στοιχείων, για εξαντλητική παρατήρηση του εκάστοτε ερεθίσματός-της, είτε αυτό της παρέχεται από τα τείχη της Θεσσαλονίκης, είτε από τα ριζοχώραφα, ή και τους αργαλειούς, αποτελεί πέρα από το ταλέντο αυτό καθαυτό και την ποιότητα της εκτέλεσης, τη γνήσιας καλλιτεχνικής προσωπικότητας. Προσωπικότητα που στέκει αυτοδύναμα στα πόδια της μακριά από την τύρβη των γαλουχημένων από την καταναλωτική κοινωνία συνεχώς αντικρουόμενων καλλιτεχνικών ρευμάτων. Κοντολογίς επειδή η Γιαννίση δεν προσπαθεί και δε «καμώνεται» να πείσει μέσω από τα έργα-της αλλά νιώθει οντως μέχρι τα μύχια αυτό που κάθε φορά δημιουργεί, μπορεί και καθιστά και εμάς κοινωνούς των εκάστοτε οράματός-της.

Θέατρο μέσα στο θέατρο

ΘΕΑΤΡΙΚΗ του
ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ Αλ. Μέξη

Πέντε χρόνια πνευματικής δραστηριότητας στο χώρο του θεάτρου έχει ήδη στο ενεργητικό της η «Θεατρική Συντεχνία», μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα σωματείο, με σκοπό την έρευνα της ελληνικής παράδοσης, λαϊκής ή έντεχνης και τη διάδοσή της στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Στο διάστημα αυτό έχει παρουσιάσει τέσσερα θεατρικά έργα και έχει πραγματοποιήσει ενδιαφέρουσες συμμετοχές σε ελληνικά και ξένα φεστιβάλ θεάτρου. «Ο Αλέκος με τα κυδώνια», γραμμένο και σκηνοθετημένο συλλογικά, αποτέλεσε την πρώτη εμφάνιση της «Θεατρικής Συντεχνίας», το 1978, με παρουσίαση και βράβευση (καλύτερης παράστασης και α' γυναικείου ρόλου) στο φεστιβάλ Ιθάκης, στην Ε' συνάντηση Μεσαιωνικού και Λαϊκού Θεάτρου στη Ζάκυνθο και συμμετοχή στον Ελληνικό Μήνα στη Στοκχόλμη.

Ο «Χριστός Πάσχα» έργο άγνωστου συγγραφέα του 4ου μ.Χ. αιώνα, παρουσιάστηκε το 1979, σε σκηνοθεσία Γιάννη Χουβαρδά, και στη συνέχεια σε θέατρο της Στοκχόλμης.

Παράλληλα, διευρύνεται η πολιτιστική πρακτική της «Θεατρικής Συντεχνίας» με προσκλήσεις νέων θιάσων στην Ελλάδα και, αντίστοιχα, εμφάνιση της «Θ.Σ.» στο Δουβλίνο.

Ο «Ερωτόκριτος» του Β. Κορνηίου αποτέλεσε την τρίτη θεατρική δουλειά της «Θεατρικής Συντεχνίας», που πραγματοποιήθηκε το 1980 σε σκηνοθεσία Νίκου Αρμάου. Μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα περιοδεία ακολούθησε τις αθηναϊκές παραστάσεις: φεστιβάλ Οξφόρδης, Νορβηγία, Ουγγαρία, Φεστιβάλ Βισμπάντεν, Πολωνία.

Και η πολιτιστική δραστηριότητα διευρύνεται με τις «Διεθνείς Ημέρες Ανοιχτού Θεάτρου '80», που πραγματοποιούνται στην Αθήνα με πλήθος ελληνικών και ξένων συμμετοχών.

Η Αλκίση παίζουσα τραγωδία

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο δραστηριοτήτων, το τόλμημα της παρουσίασης της «Αλκίσης» του Ευριπίδη είναι άλλη μια ένδειξη της ευαισθησίας της ομάδας τραγωδίας που, όμως, εμπεριέχει πολλά στοιχεία φάρσας. Πάντως, ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι πρωτοδιδάχτηκε στα



Διονύσια ως τέταρτο έργο στη θέση Σατυρικού Δράματος, χωρίς όμως και να είναι.

Το έργο, στα χρόνια-μας, έχει παρουσιαστεί τρεις φορές. Η πρώτη, σε διδασκαλία Κ. Κουν, πραγματοποιήθηκε το 1934. Ακολούθησαν δύο παραστάσεις του Εθνικού, με διαφορά δεκαετιών: σε σκηνοθεσία Τ. Μουζενίδη η πρώτη, και Σπ. Ευαγγελάτου, στα Επιδάυρια '74, η δεύτερη.

Με θέμα την «ανάσταση» ο μύθος διαπραγματεύεται την απόφαση της Αλκίσης να πεθάνει στη θέση του άντρα-της βασιλιά Αδμητου, λύνοντας έτσι μια κατάσταση που του δώσαν οι θεοί, με την υποχρέωση όμως εκ μέρους του να μην ξαναπαντρευτεί άλλη γυναίκα. Ο Ηρακλής, φιλοξενούμενος του Αδμητου, αναλαμβάνει και επαναφέρει την Αλκίση απ' τον Άδη.

Η «Θεατρική Συντεχνία» προσπαθεί να μεταφέρει το νόημα του έργου στα «καθ' ημάς», μένοντας πιστή στα φαρσικά και τραγικά στοιχεία του έργου. «Σπουδή» στο θέμα του θανάτου, θα λέγαμε, την έρευνα της θεατρικής ομάδας, έτσι όπως διαπραγματεύεται το θέμα γενικά, αλλά και εξατομικευμένα.

Στην παράσταση της «Συντεχνίας», οι ήρωες του Ευριπίδη προσπαθούν να ξεγελάσουν το θάνατο, μέσω των ηθοποιών που τους ζωντανεύουν. Οι ηθοποιοί αυτοί, ένα άθλιο μπουλούκι πεινασμένων θεατρίνων, βρίσκουν στο δρόμο-τους το θάνατο. Και επειδή δεν έχουν κανέναν άλλο τρόπο να τον αντιμετωπίσουν, του προτείνουν να παίξουν θέατρο.

Η παράσταση αρχίζει...

Μετάφραση: Θρασύβουλος Σταύρου, σκηνοθεσία: Νίκος Αρμάος, σκηνικά - κοστούμια - μάσκες: Σταύρος Μπανάτσος, μουσική: Πλάτων Ανδριτσάκης, χορογραφίες: Μαρία Γκούτη, βοηθός σκηνοθέτη: Τάκης Κανδρής.

Ηθοποιοί: Ανθή Ανδρεοπούλου, Ελένη Βουτυρά, Θεοδόσης Ισσαακίδης, Γεωργία Κορνέλατου, Άρης Μιχόπουλος, Γιώργος Μπιζιούρας, Μπάμπης Πισιμίσης, Νίκος Σταυρόπουλος.

πεζο - ποίηση - κριτική

'Αφιέρωμα

στόν

Guillaume Apollinaire

H E N R Y J A M E S

ΤΟ ΣΤΡΙΨΙΜΟ ΤΗΣ ΒΙΔΑΣ

Μετάφραση: Κοσμάς Πολίτης



ΑΓΡΑ - ΑΘΗΝΑ 1981



Τὰ τετράδια τῆς γιαγιάς
με φυσικὲς συνταγές

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ:

• για την
ομορφιά του προσώπου

• για την φροντίδα
των μαλλιών των

ματιών και του στοματός

• για τον ήλιο

και συνταγές για αρώματα

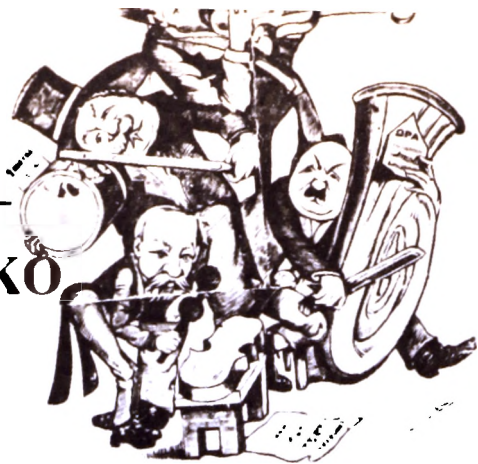
ΔΙΑΘΕΣΗ:

ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΑΚΙΔΑΛΙΑ" - ΝΑΡΣΗ 1 ΤΗΛ. 36.31.741

μουσική

ΜΟΥΣΙΚΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

του Γιώργου Λεωτσάκου



Ένα κολλεγιακό σύνολο

Από το 1971 που γύρισε στην Ελλάδα, ύστερα από σπουδές έντεκα ετών στις ΗΠΑ (βοηθός αρχιμουσικός στο Ωδείο Νέας Αγγλίας της Βοστώνης, όπου διηύθυνε και την ορχήστρα «Ποπς») και στην Αγγλία, ο Διαμαντής Διαμαντόπουλος, έφορος βιβλιοθήκης, σήμερα στην Κρατική και δημόσιος υπάλληλος «επί βαθμώ 8ω» έχει διευθύνει όλες κι όλες... πεντέμισι φορές την ΚΟΑ και μία την ΚΟ Θεσσαλονίκης. Συγκεκριμένα μισή συναυλία στις 3.5.71. Και κατόπιν, στις 6.3.72, στις 11.3.73, στις 3.3.75 στις 24.4. και 4.12.78 και στις 11.12.78 (ΚΟ Θεσσαλονίκης). Τόσο αραιά και με τις γνωστές συνθήκες δοκιμών, είναι αδύνατο σ' ένα νέο μαέστρο να δώσει το πραγματικό μέτρο των ικανοτήτων του. Λύση απελπισίας, θα έλεγε κανένας, η σύμπληξη στο Κολλέγιο Ντηρή (DEREE) όπου, επί πλέον διδάσκει α) μιας μικρής ορχήστρας εγχόρδων από άφθαρτους επαγγελματικά μαθητές, κυρίως της τάξης του βιολιστή Μιχάλη Σέμση, που σήμερα επιτελεί θεάρεστο παιδαγωγικό έργο και β) μιας μικρής χορωδίας από μαθητές και μαθήτριες. Το σύνολο ονομάζεται Χορωδία Κολλεγίου Ντηρή και Ορχήστρα Κολλεγίου Ντηρή (αγγλ. Deree Festival Orchestra). Και εύγε στην πρόθυμη, για τέτοιου είδους ανοίγματα, διεύθυνση του ιδρύματος!

Ακούσαμε τις δυνάμεις αυτές σ' ένα πασχαλινό πρόγραμμα, με έργα κυρίως του Μπαχ, που ανέπεμπε σε κάποια μουσική παράδοση ανάλογων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, που ξεκινούσε από τον αείμνηστο Μίνω Δούνια, καθώς και σ' άλλες, ολβιότερες Μεγαλοβδομάδες της μουσικής-μας ζωής. Βέβαια, σα φωνητικά αποθέματα, η αγωγή και οι μουσικές γνώσεις των νεαρών χορωδών δεν ενθαρρύνουν τη στιγμή αυτή επικίνδυνα τολμήματα. Οι Άριες και τα Ρεσιτατίβα, που τραγουδούσαν με εύλογο τρακ και δειλία μερικές κοπέλλες, υπολείπονταν κατά πολύ σε τονική ακρίβεια. Ευχής έργο θα ήταν να είχαν τραγουδηθεί από άτομα μεγαλύτερης μουσικής πείρας και με πλουσιότερες φωνές. Όμως τα παιδιά πλησιάζουν τη μεγάλη αυτή μουσική με σέβας και ήθος. Κι όσο κι αν οι φωνές-τους είναι μικρές, τραγουδούν τα χορωδιακά μέρη αβίαστα, μαλακά και με κάποια αίσθηση ευθύνης απέναντι στο ύφος.

Η μεγάλη έκπληξη, όμως, ήταν η ορχήστρα, που περιλαμβάνει, στα βιολιά, τους νεαρούς Δημήτρη και Στάμο Σέμση και Λίνο Σισιλιάνο, γιο του συνθέτη. Με πόση επιμέλεια «κουρντίζει». Και ο πλούσιος βιολιστικός ήχος του συνόλου είναι άγνωστος στα επαγγελματικά-μας κυκλώματα. Πλάθοντας αυτό το μαθητικό (μην ξεχνάμε!) σύνολο, ο Διαμαντόπουλος είχε βρει την άνεση και την ευστοχία μιας κινησεολογίας, που δεν είχε ποτέ την ευκαιρία να δείξει στην ΚΟΑ. Το κυριότερο: ο Μπαχ-του ήταν, ως προς το ύφος, Μπαχ. Και στις καντάτες αρ. 53 και 161 και στη Σουίτα αρ. 2 για ορχήστρα, όπου σόλο φλάουτο (λίγο αποστασιοποιημένο εκφραστικά και με κάποιες νότες κολλημένες μεταξύ τους σε γρήγορα περάσματα) έπαιξε ο Ούρς Ρότιμαν. Στο τσέμπαλο, αποφασιστική ήταν η συμβολή της Ράιτας Γκρίνμπεργκ-Διαμαντοπούλου. Από καρδιάς ευχόμαστε στην προσπάθεια, την εκπλήρωση της ωραίας υπόσχεσης, που δίνει. (Κολλέγιο Ντηρή, Αγ. Παρασκευή, 16.4.81).

Παλιά βοημική μουσική

Όσο κι αν στον κόσμο των ήχων παραλαμβάνουμε τελευταίοι το «ταχυδρομείο της Ευρώπης», έχει φτάσει και σε μας κάτι από την εκπληκτική ανθοφορία της αναβίωσης της Μεσαιωνικής και Αναγεννησιακής μουσικής, που άρχισε στο μουσικά προηγμένο κόσμο μετά το 1950. Με αποτέλεσμα τη δημιουργία ολόκληρης βιομηχανίας ανακατασκευής παλιών οργάνων και τη δίχως προηγούμενο αναδιφήση των μελετητών σ' αρχαίες βιβλιοθήκες. Η ανθοφορία έφτασε ως την Άπω Ασία. Αρχές δεκαετίας του 70 ξεφυτρώνουν στην Ιαπωνία τα πρώτα συγκροτήματα... ευρωπαϊκής μεσαιωνικής μουσικής. Το 1973 σε μας, η «Τέχνη» Θεσσαλονίκης μάζεψε μερικά νέα, ψυχωμένα παιδιά, γεμάτα πνευματικές ανησυχίες κι έφτιαξε ένα φωνητικό κι ενόργανο συγκρότημα τέτοιας μουσικής που οι επιδόσεις του όλο βελτιώνονται. Όμως, εκτός από τις μία - δύο εμφανίσεις-του το χρόνο στην Αθήνα, από το 1975 ως σήμερα στην Ελλάδα, δεν έχουν εμφανιστεί παρά 4 - 5 συγκροτήματα αυτού του είδους: 1) το ελβετικό «Μεσαιωνικό Συγκρότημα της Βασιλείας», 20.10.75, 2) το γερμανικό «Άντριαν Βίλλερτ», 15.10.76, 3) το θαυμάσιο γαλλικό «Αρς Αντίκβα», 7.2.79, 4) το γερ-

μανικό «Μούζικα Ποέτικα» (βαρύτονος, βιόλα ντα γκάμπα, λαούτο) μόνο όμως σε μουσική 16ου - 18ου αιώνα, 27.2.79, και 5) το βρετανικό φωνητικό «Μελετητές του Τάλις» αφιερωμένο στους Ελισσαβετιανούς, 15.4.80.

Δίχως να υποτιμούμε τις υποποιες ραδιοφωνικές εκπομπές της μουσικής αυτής, δεν την συνυπολογίζουμε στην εμπειρία του κοινού-μας. Όχι τόσο επειδή, μοιραία, εδώ δεν υπάρχει η τόσο απαραίτητη οπτική γνωριμία του ακροατή με το όργανο. Όσο επειδή ο Μεσαίωνας, σε αντιδιαστολή ακόμη και με την όψιμη Αναγέννηση και το «μπαρόκ» (χονδρικά: 1600 - 1750) αντιπροσωπεύει μια εντελώς άλλη αντίληψη κι αισθητική του οργανικού ήχου. Αντίληψη, που γίνεται άμεσα σαφής από τα προγράμματα των συγκροτημάτων αυτών — το α' μέρος-τους είναι συνήθως αφιερωμένο στο Μεσαίωνα και το β' στην Αναγέννηση: τον απόκοσμο, αποπνευματωμένο ήχο των οργάνων της πρώτης εποχής διαδέχεται ένας άλλος, που βαθμιαία γίνεται πιο γήινος, πιο γεμάτος, πιο σωστός τονικά, ενώ οι τεχνικές δυνατότητες των νεότερων οργάνων αυξάνονται. Και οι ηλεκτροακουστικές συσκευές αναπαραγωγής του ήχου, που επιτρέπουν τον έλεγχο της έντασής-του δε μπορούν ποτέ να δώσουν την αρχαϊκή ομορφιά του ήχου των μεσαιωνικών οργάνων όταν τ' ακούμε (και τα βλέπουμε) «ζωντανά».

Το βοημικό συγκρότημα μεσαιωνικής και αναγεννησιακής μουσικής «Ρόζεμπερσκα Καπέλα» ήταν αναμφισβήτητο το καλύτερο απ' όσα αναφέραμε. Με επί κεφαλής τον Φράντισεκ Πोक, που επί 20 χρόνια μελετά το πρόβλημα της ανακατασκευής των παλιών οργάνων και έχει δικό του εργαστήριο, οι 5 εκτελεστές, Γιάννα Τσέρκβοβα, Μποχουσλάβ Πούργκερ, Λιμπόρ Ζίντεκ (τραγουδιστής, τενόρος) και Γίρζι Βάτσα, εκτελούν με άψογη δεξιοτεχνία και μουσικότητα, που λές και εμπνέεται από την επιστημονική μελέτη των παλιών χειρογράφων περί τα 25 όργανα: ποικιλώνυμες φλογέρες με τάπα, ποικιλώνυμους και ποικιλόσχημους εκπρόσωπους της οικογένειας των όμποε, μεσαιωνικά έγχορδα με δοξάρι, άρπες, σαντούρι, μικρό φορητό όργανο και άλλα «εξωτικότερα» για τον Έλληνα ακροατή: τρόμπα μαρίνα (ένα μονόχορδο με δοξάρι, 14ος - 19ος αιώνας) κωδώνιο (είδος αρχαϊκού τσίτερ), Ala bohemica (είδος λαούτου - τσίτερ), το φιδόσχημο «οφίαυλο», το «ράνκετ», όργανο με διπλό γλωσσίδι, όπως τα όμποε, αλλά κοντόχοντρο κυλινδρικό σωλήνα (16ος - 17ος αιώνας) τη βιέλλα με χερούλι κ.ά.

Δε μπορούμε, βέβαια, να παρακολουθήσουμε την ιστορία του συγκροτήματος που οι περγαμινές-του, όπως λέει, χρονολογούν-

ται από το 1552 — συμπήχθη τότε στο παλάτι των φιλόμουσων Βίλεμ και Περ φον Ρόζεμπεργκ στο Τσέσκυ Κρουμπόβ. Όμαρ θ' αναφέρουμε μερικά για το πρόγραμμά-του, επειδή η β' σελίδα του διανεμόμενου τετρασέλδου τα είχε περιγράψει σαλατιποίησει. Για να βοηθήσουμε έτσι και καθυστερημένα τους πολυπληθέστατους ακροατές — «Ριάλτο» ήταν ασφυχτικά γεμμένο! Η μουσική του α' μέρους κυλιόταν σε χρονικό διάστημα 200 τών περίπου: από τον Γιαν Γέσταϊν (1350 - 1400) περίπου, τον Τόμας Στίτνυ (περ. 1396) και Καντιονάλι (είδος μουσικής συλλογής) του Γιστέμπνιτσε (περ. 1420) ως το Καντιονάλι του Γουφράνους (1505) και τη Συλλογή του Σαμοτούλη (1561), που συλλάβεται στενά και με το μεταφραστικό της Καινής Διαθήκης Γουμπλαχσολάβ. Όσο για τους ηγέτες: ο τρανός αυτοκράτορας Κάρολος 4ος, ιδρυτής του περιφημου Καρλίνειου Πανεπιστημίου της Πράγας, βασίλευσε 1346 - 1378. Ο Γεώργιος (τσσεχικά: Γίρζι) Πόντιεμπραντ, 1457-71. Είναι κι οι δύο-τους του Οίκου των Λουξεμβούργου. Ο Βλαδίσλαβ 2ος της Πολωνίας, του οίκου των Γιαγκελών, 1471 - 1516. Και τέλος ο περιλαμπρός Ροδόλφος 2ος των Αψβούργων, 1576 - 1612.

Ψυχικό λουτρό η προσφορά του συγκροτήματος. Συγκεκριμένα της αυστηρότερης, όπως μας άφησαν να φανταστούμε, πιστήμης (μελέτη χειρογράφων ιστορικών μαρτυριών για τα όργανα και τη χρήση τους κλπ.) το φτερούγισμα της φαντασίας στους χώρους όπου η πρώτη ανήκει ελεύθερη τη δεύτερη. Με άφθονο γούστο και λιτότητα, οι φωνές των ανεπιτήδευτων, πολλές φορές, μονοφωνικών ουσιαστικών μελωδιών, περνούν από εκπληκτικούς συνδυασμούς οργάνων και ηχοχρωμάτων, ιστορικά πόλυτα θεμιτούς, όπως φαίνεται. Η μαγεία-τους λές και κονιορτοποιεί τα επιτεύγματα της σύγχρονης ηλεκτρονικής μουσικής στο τομέα αυτόν. Το β' μέρος του προγράμματος μας οδήγησε σ' έναν άλλο κόσμο, επίσης βοημικό, εν μέρει τουλάχιστον και με κάποιον τρόπο: στην αυλή του Ροδόλφου Β' είχαν συγκεντρωθεί τρανοί μουσικοί απ' όλη την Ευρώπη, όπως ο Ολλανδός Γκομπ Ρέγκναρτ (1540/45; - 1595). Το μέρος αυτό περιλάμβανε έργα του Ιταλού Τζιοβάνι Γιστόλντι (1550 - 1622) και έργα Γερμανού Μίχαελ Πραιτόρι (1571 - 1621). Κι εδώ κυριάρχησαν άλλα όργανα: οι φλογέρες με τάπα, οι βιόλες ντα γκάμπα, οι βιόλες ντ' αμόρε, παγιωμένα πάντα με την ίδια γνώση, ευρηματικότητα κι απλότητα, με το καθαρό πηγαιό αίσθημα. Η «Ρόζεμπερσκα Καπέλα» ήταν ίσως η καλύτερη φετινή επιτυχία της «Τετράδας». Εύγε! («Ριάλτο», 4.1981).

ΒΙΒΛΙΟ-ΚΡΙΤΙΚΗ

Θόδωρος Αδαμόπουλος
παρουσιάζει το βιβλίο της
Αγλαΐας Μητροπούλου
«Ο Ελληνικός
κινηματογράφος», Αθήνα
1980.

Μέσα στο Φλεβάρη κυκλοφόρησε ένα σημαντικό βιβλίο της γνωστής ιστορικού και κριτικού του κινηματογράφου, Αγλαΐας Μητροπούλου.

Ολοκλήρωση μιας μακρόχρονης προσπάθειας για την εξερεύνηση και αξιολόγηση του ελληνικού κινηματογραφικού χώρου, του είχε ήδη δώσει ένα πρώτο αποτέλεσμα με την ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ, που είχε κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Ξεγκέρ στο Παρίσι, το 1969. Βιβλίο, που δε μπόρεσε να κυκλοφορήσει στα ελληνικά, λόγω της δικτατορίας. Τα χρόνια της αναμονής βοήθησαν τη συγγραφέα να προχωρήσει την ιστορική-της έρευνα, να βαθύνει το πεδίο της κοινωνικής-της ανάλυσης, να ολοκληρώσει την αισθητική-της θεωρία, για να φτάσει σε μια οριστική παρουσίαση του θέματος.

Αρχίζει από την Περίοδο της ηλιακής ηλικίας του Ελληνικού κινηματογράφου (το ντοκιμαντέρ των Ολυμπιακών Αγώνων του 1906) ως τις ημέρες της Κατοχής και τα πρώτα απελευθερωτικά χρόνια, προχωρεί στη συστηματική παραγωγή της κινηματογραφικής παραγωγής και τον ελληνικό Νεορεαλισμό. Δίνει με ολοκληρωτικό τρόπο την περίοδο του λαϊκού Κινηματογράφου, για να συμπεράσει με στοργικό πάθος στην πρώτη ουσιαστική άνθιση του ελληνικού κινηματογράφου, που δημιουργούς σαν τον Μιχάλη Απογιάννη, το Νίκο Κούνδουρο κ.λπ. Στοιχειοθετεί τα γνωρίσματα της «Αθηναϊκής Σχολής», για να καταλήξει σε μια εμπεριστατημένη και υποδειγματική ανάλυση και τοποθέτηση του νεότερου κινηματογράφου, του συνεισδοτικού πολιτικού. Ασχολείται με τις γυναίκες σκηνοθέτες, τους Έλληνες του εξωτερικού, τους ορισμένους ξένους σκηνοθέτες που εμπνεύστηκαν κι εργάστηκαν στην Ελλάδα, το Ντοκιμαντέρ, το Κινούμενο Σχέδιο και την Ταινιοθήκη της Ελλάδας.

Αν και στη νηπιακή του ηλικία ο Ελληνικός κινηματογράφος ήταν πολύ καθυστερημένος, αναπτύσσουμε μερικές πρωτοπορίες-του πλευρές, όπως την ι-

δρυση της πρώτης Κινηματογραφικής Σχολής από το Δ. Βρατσάνο, αρκετούς μήνες πριν από την περίφημη ρώσικη σχολή, ή ότι η πρώτη κριτικός κινηματογράφου, πριν κι από την εγγλέζα Άιρις Μπάρου, είναι η ελληνίδα Ίρις Σκαρβαίου. Ακόμη, το πρώτο γυμνό στον παγκόσμιο κινηματογράφο, το παρουσίασε ο Ορέστης Λάσκος, στο Δάφνις και Χλόη, με τη λιγερή ελληνοαμερικανίδα Λούση Ματλή, τρία ολόκληρα χρόνια πριν από το Γκούσταβ Μαχάτυ, που έδειξε γυμνή τη Χέντυ Λαμάρ στο περίφημο «Εξτάς». Αλλά και το ότι ο πρώτος κινηματογραφιστής στα Βαλκάνια ήταν ο Δημήτρης Μεραβίδης και όχι ο Έλληνας του Μοναστηριού Μιλτιάδης Μανάνης, που σταδιοδρόμησε στη Γιουγκοσλαβία.

Το ύφος, από γλαφυρό και περιγραφικό στη νηπιακή φάση, πυκνώνει με την ανάδειξη δημιουργών, που λειτουργούν σε συμπυκνωτές στην κινηματογραφική πορεία του τόπου. Και παράλληλα θέτει το ερώτημα πώς ο κινηματογράφος-μας, από την επιφανειακά εθνολογική και κοινωνική αντιμετώπιση, με βασικό στόχο τη διασκέδαση του κοινού, εξελίχθηκε σε ριζικά εθνικό κι επόμενα πολιτικό κινηματογράφο. Σύμφωνα με αυτήν την ανάλυση, η καθυστερημένη εμφάνιση του πολιτικού κινηματογράφου, ήταν αποτέλεσμα της λογοκρισίας, της ψυχολογικής απώθησης του κοινού για τις πρόσφατες τραυματικές του εμπειρίες από την Κατοχή και τον Εμφύλιο και το ότι οι πραγματικοί τεχνίτες, επειδή δρούσαν σε στρατευμένοι πρωταγωνιστές, δεν είχαν περιθώρια για να μετουσιώσουν σε τέχνη το βιώμα-τους. Νύξεις αυτού του ρεύματος είχαμε στους «Παράνομους» του Κούνδουρου (1958), στο «Πρόσωπο με Πρόσωπο» του Μανθούλη (1966) ενώ η πρώτη καθαρά πολιτική ταινία είναι οι «100 ώρες του Μάη», του Δ. Θέου (1963).

Αυτές όμως οι καταβολές δεν είχαν παρά έναν περιθωριακό ρόλο μέχρι το 1967. «Η δικτατορία ενεργεί σαν καταλύτης για να λευτερώσει την πολιτική πλευρά του Έλληνα κινηματογραφιστή... οι εικόνες, οι νύξεις, τα υπονοούμενα των πολιτικών των ξένων χωρών που είχαν δει, ενώνονταν με τις εικόνες, τα υπονοούμενα, τα κρυφά σχέδια της δικτατορίας και με τις αναμνήσεις ή τα

βιώματα — ανάλογα με την ηλικία — της Κατοχής και του Εμφυλίου και τα σημάδια που γράφονταν στο φουρτουνιασμένο ουρανό των προδικτατορικών χρόνων. Στη δικτατορία έχουμε την ουσιαστική τομή, καθώς σκηνοθέτες με μαρξιστική κατάρτιση χρησιμοποιούν κοινωνικά ή ιστορικά θέματα για να κάνουν μια κριτική της ελληνικής κοινωνίας και τα θέματα αυτά βρίσκουν απήχηση στο λαό, γιατί του δίνουν την ευκαιρία να εκφράσει την αντίθεσή-του προς τη δικτατορία» (σελ. 280).

Αντιπροσωπευτικοί εκπρόσωποι αυτού του ρεύματος: Θ. Αγγελόπουλος, Ν. Παναγιωτόπουλος, Π. Βούλγαρης, Κ. Σφήκας, Κ. Φέρρης, Δ. Θέος, Κ. Αριστόπουλος, Τώνια Μαρκετάκη και οι νεότεροι. Η δεσπόζουσα μορφή σ' αυτό το ρεύμα είναι ο Αγγελόπουλος, «ο Μυθοποιός», όπως τον ονοματίζει η Α.Μ. Ο μύθος έχει δυο καταβολές, τη λαϊκή και τη διανοουμενίστικη. Και τι άλλο είναι το έργο του Αγγελόπουλου, παρά η μυθοποίηση του επαναστατικού οράματος; Η παρέμβασή-του στην αναπαράσταση της πρόσφατης ιστορίας, όπου καταπνέεται με θέματα ταμπού, όπως ο Εμφύλιος, λειτουργεί μυθοποιητικά και ψυχαναλυτικά. Στην κορύφωση της πορείας-του με τον «Μεγαλέξανδρο», τη «λειτουργία για τον εξορκισμό της εξουσίας», όπως την χαρακτηρίζει η Α.Μ. ο σκηνοθέτης λειτουργεί απελευθερωτικά προειδοποιώντας τους κάθε λογής διεκδικητές της εξουσίας, για τους κινδύνους που τους επιφυλάσσει ακόμη κι ο ίδιος ο εαυτός-τους. Απ' την αξιολόγηση των δημιουργών, λείπει η διαβρωτική επίκριση και το γιατί το συνοψίζει η Α.Μ.: «Γιατί δεν υπάρχει βασικά παιδεία υψηλής στάθμης, γιατί δεν υπάρχει κινηματογραφική σχολή και γιατί το Κράτος ποτέ δεν ενδιαφέρθηκε σοβαρά για τον κινηματογράφο». Είναι όμως και αποτέλεσμα ήθους και ύφους η κατάκτηση αυτής της ιστορικής θεώρησης, που πηγαινει πολύ πέρα από τις μικρότητες και τα πάθη της ευκαιριακής κριτικής. Θεώρηση που γίνεται ακόμη πιο πολύτιμη, καθώς η ιδεολογία κυριαρχείται ξανά από πολιτικές τάσεις και το κοινό στρέφεται είτε σε απλουστευτικές ιστορικές απεικονίσεις, είτε σε υποπροϊόντα.



Προς τους φίλους του «ΑΝΤΙ»

Σχετικά με τη βιβλιοδεσία των τευχών του περιοδικού-μας, σας πληροφορούμε ότι:

• Τα παραδιδόμενα για βιβλιοδεσία τεύχη θα πρέπει ν' αντιστοιχούν προς τους ζητούμενους τόμους, δηλαδή ο αναγνώστης-μας που θέλει ν' ανταλλάξει τα τεύχη-του με τον Α' τόμο π.χ., θα πρέπει να μας φέρει τα τεύχη από το Νο 1-9.

Για τον Β'	τόμο τεύχη από 10-22
Γ'	23-35
Δ'	36-48
Ε'	49-61
ΣΤ'	62-74
Ζ'	75-89
Η'	90-102
Θ'	103-115
Ι'	116-128
ΙΑ'	129-141
ΙΒ'	142-154
ΙΓ'	155-167



• Εξυπακούεται ότι τα τεύχη που θα μας παραδίδονται θα πρέπει να είναι σε πολύ καλή κατάσταση (χωρίς γραψίματα, σχισίματα, κλπ.), όπως άψογοι είναι οι παραδιδόμενοι τόμοι. Θεωρήσαμε απαραίτητη αυτή την ενημέρωση των αναγνωστών-μας, ελπίζοντας στην κατανόηση και την αγάπη-τους για το «ΑΝΤΙ», γιατί ήδη αντιμετωπίζουμε πρόβλημα επάρκειας των παλαιών τευχών και, ιδιαίτερα, εκείνων που αφορούν τους τόμους Α' μέχρι και Ζ'.

• ΤΙΜΗ ΚΑΘΕ ΤΟΜΟΥ: 500 δρχ.

• ΤΙΜΗ ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑΣ: (με παράδοση των αντιστοιχών τευχών): 240 δρχ.

• ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΑ ΠΑΛΑΙΑ ΤΕΥΧΗ: 50 δρχ.



ΒΙΒΛΙΑ • ΒΙΒΛΙΑ • ΒΙΒΛΙΑ

Όλων των εκδοτικών οίκων στέλνονται με «αντικαταβολή» στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό. Απαραίτητο στις παραγγελίες-σας να αναφέρεται ο τίτλος του βιβλίου και ο εκδοτικός οίκος. Η τιμή κάθε βιβλίου είναι αυτή που καθορίζουν οι εκδοτικοί οίκοι. Η επιβάρυνση στα έξοδα αποστολής είναι μόνο 65 δραχμ. κατά παραγγελία. Γράψτε-μας ή τηλεφωνήστε-μας.

**ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΡΒΑΤΗΣ
ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 8 • ΑΘΗΝΑ 122
ΤΗΛ. 32.29.303 (6-8 μ.μ.)**

κυκλοφόρησε ο 13ος τόμος

αντί



ΠΩΛ ΛΑΦΑΡΓΚ
Το δικαίωμα στην
τερπελιά

**ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
ΤΥΠΟΣ**

Ζωοδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980

Βιβλιο-παρουσίαση

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
Συνταγματικό Δίκαιο, τα όργανα του κράτους
Τευχ. Α', Το εκλογικό σώμα
Εκδ: Αν. Ν. Σάκκουλα,
Αθήνα - Κομοτηνή 1981

Η διαπραγμάτευση των θεμάτων που σχετίζονται με το *Εκλογικό Σώμα* εντάσσεται από τον συγγραφέα — καθηγητή του Συνταγματικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο της Θράκης — στο ευρύτερο πλαίσιο της μελέτης του μέρους εκείνου της ύλης του ισχύοντος Συνταγματικού Δικαίου που αναφέρεται στα *όργανα του κράτους*.

Στο πρώτο μέρος του βιβλίου εξετάζονται οι προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν για την ένταξη των πολιτών στους κόλπους του Εκλογικού Σώματος, οι περιπτώσεις της κατ' εξαίρεση στερήσεως του δικαιώματος της ψήφου και ο θεσμός των εκλογικών καταλόγων.

Το δεύτερο αφιερώνεται στη συνθετική ανάλυση των συνταγματικών αρχών που διέπουν την ψήφο και την ψηφοφορία (καθολική, άμεση, μυστική και υποχρεωτική ψηφοφορία, καθώς επίσης και αρχή της ισότητας της ψήφου).

Στο τρίτο σύντομο μέρος-του, καταγράφονται τέλος οι αρμοδιότητες του ανωτάτου κρατικού οργάνου.

Από την ανάλυση του θέματος προκύπτουν ανάγλυφα οι αντιθέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στις επιλογές του κοινού νομοθέτη και τις αρχές και επιταγές του Συντάγματος, που αναφέρονται στη σύνθεση και την ενεργοποίηση του Εκλογικού Σώματος. Και προτείνονται οι πρόσφορες κάθε φορά λύσεις για την αντιμετώπισή-τους, με γνώμονα την επιδίωξη της «ολοκλήρωσης» του Εκλογικού Σώματος. Με τον τρόπο αυτό, το βιβλίο αποκτά έναν άμεσα πρακτικό προσανατολισμό, που συμπληρώνει λειτουργικά το διδακτικό και τον ερευνητικό χαρακτήρα-του.

ΛΕΛΗΣ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ
Πέρα από τη Στύγα
Εκδ: Εγνατία, 1980

Η πρώτη ποιητική συλλογή με είκοσι τρία ποιήματα που εκδίδει η Λέλη Σταματοπούλου. Με πολλά στοιχεία ευαισθησίας, πρώτων βημάτων και αναζητήσεων η πρώτη παρουσία-της είναι ελπιδοφόρα για μια συνέχεια. Δείγμα γραφής:

«Η άμμος πίνει τη θάλασσα
μπροστά-μου / τα χρώματα στη
φύση δεν με υπακούουν. / Και
κείνα τα καράβια που φεύγουν /
παρασέρνουν την ψυχή-μου».

ΣΤΑΥΡΟΥ ΜΑΡΙΑΔΗ
Η κοινή αγροτική πολιτική της ΕΟΚ από μια άλλη πλευρά
Εκδ: Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1981.

Διεσδυτική ανάλυση των αδυναμιών της ελληνικής αγροτικής δομής και των διαφορών που παρουσιάζει με τη μέση ευρωπαϊκή αγροτική εκμετάλλευση.

Αποκαλυπτικό σ' ό,τι αφορά μια σειρά από ανακρίβειες που διαδίδει η επίσημη κυβερνητική προπαγάνδα γύρω από το θέμα της ΕΟΚ.

ΜΑΡΙΑ ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΗ - ΔΕΛΙΒΑΝΗ

με τη συνεργασία της Βάσως Πορταρίτου - Κρεστενίτη
Ανάλυση της ελληνικής οικονομίας, προβλήματα - επιλογές
Β' έκδοση
Εκδ: Παπαζήση, Αθήνα 1981

Το βιβλίο της Μ. Ν. - Δ. αποτελεί μια εκτεταμένη επισκόπηση της ελληνικής οικονομίας από το 1960 μέχρι σήμερα. Χωρίζεται σε τρία μέρη — η διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και οι σχέσεις της Ελλάδας με το εξωτερικό — και συνοδεύεται από πληθώρα στατιστικών πινάκων. Στη Β' έκδοση έχουν ενημερωθεί οι στατιστικές σειρές και με τα στοιχεία του 1978, και έχουν συμπληρωθεί ορισμένα τμήματα του βιβλίου, ιδιαίτερα αυτά που αφορούν την περιφερειακή ανάπτυξη, την ένταξη της χώρας-μας στην ΕΟΚ, το πρόβλημα του πληθωρισμού κλπ.

ΚΩΣΤΗ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ
Οργή Θεού: μια πολιτική ανάγνωση της Βίβλου και Κορνήλιος Καστοριάδης: ένας σοφιστής.
Εκδ: Νεφέλη, Αθήνα 1981

Δυο εξαιρετικά ενδιαφέροντα δοκίμια πολιτικής φιλοσοφίας. Διεσδυτική σκέψη και αμιγής πολεμική διάθεση κάνουν το μικρό αυτό βιβλίο μια από τις σημαντικότερες προσφορές ιδεολογικής αντιπαράθεσης στα τελευταία χρόνια.

ΠΑΟΥΛ ΜΑΤΙΚ
Μαρξ και Κένυς: τα όρια της μικτής οικονομίας.
Εκδ: Οδυσσεάς, Αθήνα

Προσεγμένη μετάφραση της πασίγνωστης κριτικής των ορίων των ρυθμιστικών παρεμβάσεων του σύγχρονου καπιταλιστικού κράτους στην οικονομία. Ιδιαίτερα πολύτιμο βιβλίο για τους σπουδαστές οικονομικών, από ένα μαρξιστή οικονομολόγο που ξέρει να χειρίζεται ανατρεπτικά τη γλώσσα της πραγματικότητας.

ΛΟΥΚΑ ΑΞΕΛΟΥ
Περιπέτεια ή Επιστροφή αρ. 2
Εκδ: Στοχαστής, Αθήνα 1980

Ποιητική συλλογή γραμμένη με χάρη και σε ορισμένες στιγμές με πάθος ερωτικό, αλλά και λιτικό με την ευρεία έννοια.

Στίχοι όπου παρελαύνει η ελπίδα — «Ομορφιά. Μια λέξη χαμένη εντός-μου επιστρέφει ξανά. — και εμφανίζεται και η πιο θιασπελυσία — «Ύστερα σκύβουμε το κεφάλι ελπίζουμε στη βροχή που ξεπλένει όλα».

ΙΩΑΝΝΑ ΣΑΡΑΒΑΝΟΥ
Πέντε Σταμάτηδες και έξι Γρηγόρηδες
Εκδ: Καστανιώτη, Αθήνα 1981

Το Α' βραβείο του Κύκλου Ληνικού Παιδικού Βιβλίου επόληρε αυτό το όμορφο βιβλίο. Ζητήση που κινείται στους παλιούς ξεχασμένους τόνους παραθίου, γεμάτη τρυφερότητα ανθρωπιάς. Εικονογράφηση Πέτρου Ζαμπέλη και της Αν. Μενδρινού.

ΝΤΑΝΙΕΛ ΣΤΡΑΣΕΡ
Τα δημόσια οικονομικά της Ευρώπης
Συλλογή «Ευρωπαϊκές Προοπτικές» της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Βρυξέλλες 1980

Πρώτη έκδοση των Βρυξελλών σε ελληνική γλώσσα το βιβλίο του Διευθυντή Προϋπολογισμού της Κοινότητας, συνεισφέρει σημαντικά στη δημιουργία μιας βιβλιογραφίας γύρω από τα ευρωπαϊκά προβλήματα. Πληροφορίες τους κανόνες σύνταξης των προϋπολογισμών, τη δομή δαπάνων που αντιστοιχεί στις διάφορες ανάγκες, τα έσοδα και τις διάφορες παρεμβάσεις χρηματοδότησης, καθώς και τους φορείς επιλαμβάνονται.

ΒΑΣΟΥ ΛΥΣΣΑΡΙΔΗ
Απροσκήνιο
Εκδ: Τα τετράδια του Ρήγα, Θεσσαλονίκη 1981

Μια σειρά από ομιλίες του σιαλιστή ηγέτη της Κύπρου την πλούσια εθνική και δραστηριότητα. Τα περισσότερα κείμενα είναι ταυτόχρονα διεσδυτικές αναλύσεις και μνημεία πολιτικής ρητορικής. Με ένα θαυμάσιο πρόλογο του ελληνιστή της ηδίας Μεσεβρινού.

ΜΑΝΟΣ ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ
Η Άννα και το τζίτζικι
Εκδ: Καστανιώτη, Αθήνα 1981

Πηγή θεματολογική του συγγραφέα, η καθημερινότητα προσπαθεί να την δώσει στα παιδιά με απλό, αλλά όχι απλοϊκό, στυλ.

Ζωηρή περιγραφή, γεμάτη φαντασία, που αναδεικνύεται ιδιαίτερα από την πρωτότυπη «θερμή» εικονογράφηση της τσέντα Παρίση.



ΑΠΟ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ
κ. Ι. ΦΙΚΙΩΡΗ

● Σχετικά με το σχολιό-μας Cingdon of Greece (τχ. 178) πήραμε και δημοσιεύουμε την ακόλουθη επιστολή του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας κ. Ιωάννη Β. Φικιώρη:

Κύριε Διευθυντά,
Διάβασα στο τεύχος της 22.5.1981 το σχόλιο για τα πιστοποιητικά καταμετρήσεως που εκδίδονται στη διώρυγα του Σουέζ με την ένδειξη «Βασιλείον της Ελλάδος», όπως φαινόταν και στη σχετική φωτογραφία. Θα ήθελα όμως να επισημάνω δύο σημεία:
α) Πράγματι, χρησιμοποιούνται παλιά έντυπα επειδή υπήρχε ένα μεγάλο απόθεμα και επειδή πρόκειται για έντυπο που η εκτύπωσή του είναι αρκετά δαπανηρή. Όμως, η ένδειξη που σχολιάζετε καλύπτεται με ειδική σφραγίδα και ταυτόχρονα αποτυπώνεται η ένδειξη «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ», όπως ακριβώς και στο υπόδειγμα που επισυνάπτω. Φαντάζομαι ότι το έντυπο που έχετε είναι αρκετά παλιό.
β) Ήδη έχει αρχίσει η διαδικασία για την εκτύπωση νέων εντύπων, οπότε το όλο θέμα ρυθμίζεται οριστικά.

Με τιμή
ΙΩΑΝΝΗΣ Β. ΦΙΚΙΩΡΗΣ

● Χαιρόμαστε για την έγκαιρη απάντηση του κ. Φικιώρη κι ακόμη περισσότερο για το γεγονός ότι σε μια εποχή γενικής σπατάλης, υπάρχουν και κάποιοι που σκέφτονται ακόμη τη λιτότητα στο Cingdon of Greece — με σφραγίδα πλέον Ελληνική Δημοκρατία.



● Αλλά, ουδείς αναμάρτητος! Στην ίδια σελίδα, σε άλλο σχόλιο, δρύσαμε κι εμείς το δικό-μας Cingdon. Μνημείο κι αυτό της...ξένης εξάρτησης. Σχετική με το θέμα και η επιστολή του αναγνώστη-μας Σ.Κ. που ακολουθεί.

Αγαπητό ANTI,
Οπωσδήποτε πολύ θετική η εκδήλωση συμπαραστάσης απ' το περιοδικό-σας προς τον συνδικαλιστή-μηχανικό, που απολύθηκε (ANTI 178/22.5.81), όμως στον τόπο ατυχήσατε, στην απόδοση της γερμανικής λέξης που χρησιμοποιείτε, για να υπογράψετε την «απαγόρευση στην έκδοση επαγγέλματος». Ορθότερα, σύμφωνα λοιπόν η σχετική γερμανική λέξη είναι, BERUFSVER-

BOT (μία λέξη) και στον πληθυντικό BERUFSVERBOTE.

Η επιστολή αυτή θα ήταν περιττή, αν στην ίδια ακριβώς σελίδα δεν υπήρχαν τα — δικαιολογημένα άλλωστε — ειρωνικά σχόλια για το ανεκδιήγητο εκείνο CINGDON OF GREECE.

● Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Ελλήνων Φοιτητών Φεράρας καταγγέλλει, με επιστολή-του, μέλη του ΚΚΕ-ΚΝΕ για ξυλοδαρμό πρώην μελών-της μέχρι... πρώτων βοηθειών.

● Από τον αναγνώστη-μας Χρήστο Τονάρη, εργάτη και μετανάστη στο Τορόντο, πήραμε επιστολή αγανάκτησης στο σχόλιο του «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ» της 27ης Ιανουαρίου 1981, σχετικά με την αποχώρηση του Ηλία Ηλιού από την Κοινοβουλευτική δράση.

● Ο Σταύρος Καχριμάνης, από το Λονδίνο, αντιτίθεται στο σχολιό-μας (τχ. 171, 13.2.81) και στις απόψεις που εκφράζουμε γύρω από τα «Πολωνικά» σε συσχετισμό με άρθρο του Θανάση Γεωργίου στο «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ», 8.2.81.

ΤΟ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟ



● Ο αναγνώστης-μας, Σ.Ι. φοιτητής του Πολυτεχνείου παρατηρεί:

Φίλοι του ANTI,

Πριν χρόνια στους κινηματογράφους υπήρχε το φοιτητικό εισιτήριο, όπως στα θέατρα, τις μπουάτ και τις συγκοινωνίες. Σήμερα το «μισό εισιτήριο» ή το «μειωμένο εισιτήριο» έχει καταργηθεί στη πλειοψηφία των κινηματογράφων, σε ορισμένα θέατρα — πρόβα τζενεράλε για αύριο — και απόμειναν οι συγκοινωνίες που ελέγχονται από το κράτος.

Και καλά για τις κρατικές χορηγήσεις για την παιδεία. Οι κυβερνώντες μας έχουν αποδείξει τις διαθέσεις-τους. Υπάρχουν — και αποτελούν αντιπαλο μέτωπο — οι αιθουσάρχες των κινηματογράφων που έξυπνα σταδιακά και δυστυχώς ανώδυνα επέβαλαν το ενιαίο εισιτήριο, για το πλησιέστερο και ευκολότερο μέσο ψυχαγωγίας-μας.

Κάποτε πρέπει την ΕΦΕΕ και τους Φ. Συλλόγους να απασχολήσουν και τέτοιες «λεπτομέρειες».

Σ.Ι.

Από τον αναγνώστη-μας Ιωάννη Πέτρον λάβαμε το παρακάτω σημείωμα - απάντηση στο άρθρο του Γ. Κρανιδιώτη για τις Κυπριακές εκλογές (τχ. 179):

Μ' αυτό το σημείωμα θέλω να προσθέσω ορισμένα πράγματα στο άρθρο του Γ. Κρανιδιώτη για τις Κυπριακές εκλογές.

Πραγματικά, οι εκλογές της 24 του Μάη έγιναν με την πρέπουσα τάξη και νομιμότητα και πρέπει να καταγραφεί αυτό. Από τα μέσα ενημέρωσης ακολουθήθηκε μια ισομερής κάλυψη των προεκλογικών εκδηλώσεων, μετά φυσικά από συμφωνία των 7 κομμάτων που διεκδικούσαν τις 35 έδρες της Κυπριακής Βουλής.

Δυστυχώς όμως δεν συνέβηκε το ίδιο με τον κρατικό μηχανισμό και τα σώματα ασφαλείας. Ο κ. Κυπριανού χρησιμοποίησε την αστυνομία και την ΚΥΠ με τέτοιο τρόπο, λες και αποτελούσαν οργανικό κομμάτι του ΔΗΚΟ. Για παράδειγμα αναφέρω τη

ΟΙ ΚΥΠΡΙΑΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

σύσκεψη 100 (εκατό) αστυνομικών στα γραφεία του ΔΗΚΟ στην Πάφο, όπου τους ανατέθηκαν ειδικά καθήκοντα για την προεκλογική εκστρατεία του ΔΗΚΟ, τη χρησιμοποίηση αστυνομικών για την περιφρούρηση των πανώ του ΔΗΚΟ (το βράδι πριν το συλλαλητήριο της ΕΔΕΚ στη Λευκωσία, στις 21 του Μάη, πέντε (5) αστυνομικά λαντ-ρόβερ φρουρούσαν πανώ του ΔΗΚΟ, που βρισκόταν πάνω ακριβώς από το χώρο του συλλαλητηρίου). Ακόμα έγιναν πολλές καταγγελίες από πολίτες και δημοσιεύτηκαν αρκετές στις εφημερίδες, χωρίς να υπάρξει καμιά διάψευση, για εκβιασμούς ότι θα έκοβαν συντάξεις στους γέροντες, θα απόλυαν από τις δουλειές ή δεν θα διναν προαγωγές αν δεν ψήφισαν ΔΗΚΟ. Όλα αυτά αποτελούν αντιδημοκρατικές ενέργειες και συνιστούν βιασμό της θέλησης του λαού και νόθευση του εκλογικού αποτελέσματος.

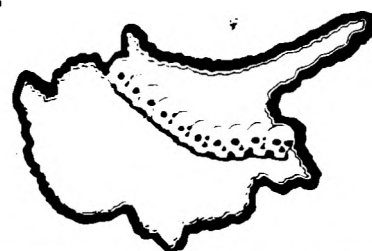
Σ' ό,τι αφορά την ενότητα των λεγόμενων πατριωτικών δυνάμεων, αυτή δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο αν στηρίζεται πάνω σ' ένα πρόγραμμα κοινής αποδοχής. Όμως τόσο το ΑΚΕΛ όσο και το ΔΗΚΟ έχουν αρνηθεί επανειλημμένα να μουν έστω σε μια διαδικασία συζήτησης ενός τέτοιου προγράμματος με την ΕΔΕΚ.

Το ΑΚΕΛ εξακολουθεί να επιμένει να υποστηρίζει τον Κυπριανού με μοναδικό αντάλλαγμα, απ' ό,τι φαίνεται μέχρι σήμερα, να ακολουθεί ο κ. Κυπριανού την πολιτική του ΑΚΕΛ πάνω στο εθνικό ζήτημα. Ο νέος πρόεδρος της Κυπριακής Βουλής κ. Λαδάς, του ΔΗΚΟ, αφού βγήκε με

ακελικές ψήφους πρόεδρος (8 ΔΗΚΟ + 12 ΑΚΕΛ) διακήρυξε στην ομιλία-του πως η κυβέρνηση θα συνεχίσει την οικονομική της πολιτική, που έχει σαν φιλοσοφία-της την ελεύθερη οικονομία με μοναδικό κίνητρο το κέρδος (ομιλία Λαδά στην Α' συνεδρίαση της Βουλής, εφημερ. 5/6/81), πολιτική που στρέφεται άμεσα ενάντια στα λαϊκά συμφέροντα.

Το ΑΚΕΛ επιμένει στην πολιτική των «συνομιλιών για τις συνομιλίες», που ουσιαστικά δεν διαφέρει σε τίποτα από την πολιτική του Συναγερμού και που αποδείχτηκε μετά από έξι γύρους συνομιλιών ότι όχι μόνο δεν απέδωσε αλλά μας έχει φέρει ακόμα πιο κοντά στην αποδοχή και νομιμοποίηση των τετελεσμένων της εισβολής.

Ο πρ. Κυπριανού παρ' όλο που παλιότερα σε συγκεκριμένες περιπτώσεις διαφοροποίησε τη θέση-του από το ΑΚΕΛ και το



ΔΗΣΥ, και γι' αυτό το λόγο είχαμε την επιστολή του ΑΚΕΛ το Μάιο και την άρση της υποστήριξής-του προς αυτόν, τώρα συμπλέει καθαρά με το ΑΚΕΛ δείχνοντας πως το μόνο που τον ενδιαφέρει είναι η παραμονή-του στο προεδρικό αξίωμα.

Η άτυπη αυτή συνεργασία που δεν στηρίζεται πουθενά, εκτός του ότι μπορεί να έχει θλιβερές συνέπειες για την Κύπρο με την πολιτική των «τολμηρών βημάτων» και των συνεχών υποχωρήσεων, θα οδηγήσει και αρκετούς οπαδούς του ΔΗΚΟ, που δεν βλέπουν με καλό μάτι την εξάρτηση του προέδρου από το ΑΚΕΛ, προς το Συναγερμό.

Ένα άλλο σημείο που θα διαφωνήσω, είναι στο σημείο που λέει πως «έχουν μείνει εκτός Βουλής πατριωτικές δυνάμεις όπως ο Τάσος Παπαδόπουλος, Τάκης Χατζηδημητρίου, Αλέκος Μιχαηλίδης και Χρ. Σοφινός».

Νομίζω πως η ταύτιση του Τάκη Χατζηδημητρίου με τους άλλους τρεις είναι και άστοχη αλλά αποτελεί και προσβολή προς τον τ. Βουλευτή της ΕΔΕΚ. Ο Τ. Χατζηδημητρίου ήταν καθολικά αναγνωρισμένος από τον Κυπριακό λαό σαν ο βουλευτής και η πιο τίμια φωνή της Κυπριακής Βουλής, είναι ένας πρωτοπόρος αγωνιστής της Δημοκρατίας και τους αγώνες-του είναι περιττό να

αναφέρω σ' αυτό το σημείωμα.

Όσο για τους άλλους, ο κ. Σοφιανός είναι ένας φιλόδοξος πολιτικός που υποκινήθηκε από ορισμένο κόμμα, παρ' όλο ότι ήξερε πως δεν υπήρχε καμιά πιθανότητα εκλογής-του, με στόχο τη μη εκπροσώπηση της ΕΔΕΚ στη Βουλή για τη μονοπώληση του χώρου της αριστεράς από τους υποκινητές-του (με τους ψήφους που «πήρε» από την ΕΔΕΚ στέρεψε ακριβώς την έδρα στην ΕΔΕΚ για να την πάρει ο Συναγερμός). Ο κ. Μιχαηλίδης είναι ένας αλεξιπτωτιστής της πολιτικής ζωής, αποστάτησε από το ΔΗΚΟ μετά από υποκίνηση της εκκλησίας για υπονόμευση του κ. Κυπριανού. Ο δε Παπαδόπουλος κινήθηκε από καθαρά προσωπικούς λόγους, χωρίς να διαφέρει σε τίποτα ουσιαστικά από τον Κληρίδη και τον Κυπριανό.

Κλείνοντας θέλω να σημειώσω κι εγώ το ανησυχητικό της εισόδου στη Βουλή πραξικοπηματιών και εοκαβήτικων στοιχείων και πως κύρια την ευθύνη αυτή την φέρνει η κυβέρνηση, που με την ατιμωρησία, τη μη κάθαρση και τις αντιδημοκρατικές διαδικασίες ενίσχυσε τη φασιστική άνοδο.

Ιωάννης Πέτρου

● Ο συνεργάτης-μας Γιάννος Ν. Κρανιδιώτης, που υπόψη-του θέσαμε την επιστολή, απαντά:

Ευχαριστώ το φίλο Ι. Πέτρου για την επιστολή-του και για την ευκαιρία που μου δίνει για ένα εποικοδομητικό διάλογο γύρω από τις πρόσφατες βουλευτικές εκλογές στην Κύπρο. Όπως ανέφερα στο άρθρο-μου, που δημοσιεύθηκε στο τεύχος αριθμ. 179 του ΑΝΤΙ, το κείμενό-μου δεν φιλοδοξούσε να αποτελέσει μια ολοκληρωμένη επιστημονική ανάλυση των αποτελεσμάτων των εκλογών, αλλά ένα απλό σημείωμα των πρώτων συμπερασμάτων που μπορούν να εξαχθούν για τον τρόπο που ψήφισε ο κυπριακός λαός και για τις ενδεχόμενες προοπτικές που διαγράφονται με βάση τα αποτελέσματα αυτών των εκλογών.

Μια ολοκληρωμένη ανάλυση χρειάζεται οπωσδήποτε πιο εμπεριστατωμένη μελέτη των στοιχείων αλλά και χρόνο που να

επιτρέπει την ψύχραιμη εκτίμησή-τους. Η ευκαιρία όμως του σημερινού διαλόγου μου επιτρέπει να επεκταθώ σε ορισμένα σημεία, πράγμα που δεν είχα την δυνατότητα να κάνω στο προηγούμενό-μου σημείωμα.

Απαντώντας στο πρώτο σημείο του φίλου επιστολογράφου θέλω να τονίσω πάλι ότι επίσημα δεν έχει υπάρξει μέχρι στιγμής καμιά καταγγελία για παρατυπία ή νοθεία στις εκλογές και δεν έχει υποβληθεί σχετικά καμία ένσταση, πράγμα που επιβεβαιώνει σε ένα ορισμένο βαθμό και ο κ. Πέτρου.

Όσον αφορά την χρησιμοποίηση του κρατικού μηχανισμού από τον πρόεδρο Κυπριανού σε όφελος του κόμματός-του, του ΔΗΚΟ, συμφωνώ εν μέρει με τον κ. Πέτρου ότι έγινε σε ορισμένες περιπτώσεις κακή χρήση του μηχανισμού αυτού, αλλά θέλω παράλληλα να υπογραμμίσω πως το στοιχείο αυτό ήταν δεδομένο και πριν από τις εκλογές και οφείλεται αφ' ενός μεν στο ιδιαίτερο πολιτειακό καθεστώς της Κύπρου και αφ' ετέρου στο ότι δεν συνέπιπταν χρονικά οι προεδρικές με τις βουλευτικές εκλογές. Τη θέση-μου στην «ανωμαλία» αυτή την έχω επανειλημμένα εκφράσει και πιο πρόσφατα σ' ένα άρθρο-μου που δημοσιεύθηκε στο ΒΗΜΑ της Κυριακής της 24. 5.1981, όπου γράφω χαρακτηριστικά:

«Το γεγονός ότι οι βουλευτικές εκλογές δεν συμπίπτουν με τις προεδρικές, αποτελεί «συνταγματική παρατυπία» και είναι ένα οπωσδήποτε αρνητικό στοιχείο του προεκλογικού αυτού αγώνα, γιατί η Κυβέρνηση και ο πρόεδρος έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν την επιρροή και τη δύναμή-τους υπέρ ενός συγκεκριμένου κόμματος, χωρίς να διατρέχουν τον κίνδυνο εκλογικής αποδοκιμασίας. Θα ήταν πράγματι πιο δημοκρατικό αν συνέπιπταν οι βουλευτικές με τις προεδρικές εκλογές».

Όσον αφορά το δεύτερο σημείο της ενότητας των πατριωτικών δυνάμεων, θέλω να ευχαριστήσω το φίλο επιστολογράφο που συμφωνεί με την αποψή-μου ότι η ενότητα των δυνάμεων αυτών είναι απαραίτητη και επιτακτική για τον αγώνα του Κυπρια-

κού Ελληνισμού. Η θέση αυτή είναι ορθή, ανεξάρτητα των δυσκολιών και των αντιρρήσεων που υπάρχουν από διάφορες πλευρές. Πρέπει όμως να πρυτανεύσει ανάμεσα στις πατριωτικές δυνάμεις του τόπου υπευθυνότητα και συνειδητοποίηση των κινδύνων που εγκυμονεί η συνέχιση της παρατηρούμενης διάσπασης. Θέλω τέλος να υπογραμμίσω πως πρέπει να παραμεριστούν προσωπικά πάθη και φιλοδοξίες, διότι οι ιστορικές ευθύνες των προοδευτικών πατριωτικών δυνάμεων στην παρούσα φάση του Κυπριακού είναι τεράστιες.

Όσον αφορά το τρίτο σημείο της επιστολής του κ. Πέτρου, σχετικά με το κατά πόσο τα πρόσωπα που αναφέρω στο σημείωμά-μου εντάσσονται ή όχι στις πατριωτικές δυνάμεις που έμειναν εκτός Βουλής, θέλω να υπογραμμίσω τα εξής: Η μορφή του αγώνα που διεξάγει ο κυπριακός ελληνισμός έχει εθνικοαπελευθερωτικό χαρακτήρα και εξ ορισμού επιβάλλει την συνεργασία όλων των δυνάμεων που υποστηρίζουν μια μη ενδοτική γραμμή στο Κυπριακό, ανεξάρτητα ιδεολογικής τοποθέτησης. Εν πάσει περιπτώσει, δεν έχει κανένας δικαίωμα να μονοπωλεί τον πατριωτισμό, σε βάρος άλλων πολιτικών ομάδων. Θέλω να πιστεύω ότι ο Κυπριακός λαός, στο σύνολό-του, διακατέχεται από πατριωτικά και αγωνιστικά αισθήματα. Όσον αφορά τον Τάκη Χατζηδημητρίου, θέλω να υπερθεματίσω τους χαρακτηρισμούς του κ. Πέτρου και να τονίσω και εγώ την τεράστια συμβολή του Τάκη Χατζηδημητρίου στην υπόθεση της δημοκρατίας και του αγώνα του λαού-μας.

Γιάννος Ν. Κρανιδιώτης

ΑΝΟΙΧΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

● Ο αναγνώστης-μας Ιωάννης Λιάμος από το Νεστόριο Καστοριάς μας έστειλε το σημείωμα που ακολουθεί, μαζί με την «Ανόιχτη επιστολή προς τον σ. Φλωράκη, Γ.Γ. του Κ.Κ.Ε», που επίσης δημοσιεύουμε:

Αγαπητό ΑΝΤΙ,

Σας παρακαλώ, αν το θεωρείτε σωστό, να δημοσιεύσετε στο α-

μέσως επόμενο τεύχος-σας το συνημμένο-μου ανοικτό γράμμα που απευθύνεται στον Γ.Γ. του Κ.Κ.Ε, σ. Φλωράκη.

Άλλο τρόπο και μέσο δεν βρίσκα για να απαντήσω στα όσα έπε, και όσα γράφω, τα γράφω συγκρατημένα, διότι δεν μου επιτρέπει η συνειδηση να τα προεκτείνω, αλλά το θεώρησα κομματικό-μου καθήκον να πω μια αλήθεια, να την γνωρίσει και αυτοί που δεν την έζησαν και ιδιαίτερα η νεολαία-μας. Με εκτίμηση,
Ιωάννης Λιάμος

σ. Φλωράκη,

Στην συνέντευξη Τύπου στις 15-16 Ιούνη που δώσατε στη Θεσσαλονίκη και που θίξατε και το ζήτημα των συντάξεων των παναπατρισθέντων Πολιτικών Προσφύγων, και ιδιαίτερα για τις συντάξεις της Τσεχοσλοβακίας και που διάβασα στην «Μακεδονία», λέτε:

«Η Σοσιαλιστική Δημοκρατία Τσεχοσλοβακίας μελετάει το ζήτημα. Έγινε λόγος για κάποια επιδόματα που έδωσε σε μερικούς πρόσφυγες με δικά-του κριτήρια ο Τσεχοσλοβακικός Ερυθρός Σταυρός, που βέβαια δεν πρέπει να ταυτίζεται με το Κόμμα. Συχνά κάνουν το λάθος ορισμένοι να ταυτίζουν το Κόμμα με ενέργειες κρατικών υπηρεσιών ή ξεχωριστών οργανισμών. Εμείς διαφρανήσαμε με την χορήγηση επιδομάτων σε ορισμένους μόνον. Και ζήτησαμε την καθολική αντιμετώπιση, για όλους τους Πολιτικούς Πρόσφυγες».

σ. Φλωράκη,

Σεβόμενος την λαμπρά δράση σας, και τους αγώνες-σας, θέλω να μου επιτρέψετε να διαφωνήσω μαζί-σας, όσον αφορά την ταύτιση του Κόμματος με τον Ερυθρό Σταυρό, και συγκεκριμένα, στο Κρησί Τσεχοσλοβακίας, που είναι και η Έδρα αυτή, και να σας πω ότι λάθος σας έχουν πληροφορήσει τα εκεί στελέχη-σας, και πιστεύω απόλυτα αν ελέγξετε και διασταυρώσετε τις πληροφορίες-σας θα με δικαιώσετε, σε όλα που γράφω, ακόμα και το πρέπει να πάρετε και τα ακόλουθα κομματικά μέτρα, που επιβάλλονται σε τέτοιες περιπτώσεις.

α) Στο Κρησί τα γραφεία του Ε.Σ. και τα κομματικά της οργανώσης είναι σε ένα κτίριο, ο

για μια αριστερή
ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Έφημερίδα του ΚΚΕ (μ-λ)

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

Και όταν ήρθε η σειρά να πάρω την σύνταξη γήρατος, πήρα μόνο τα χρόνια εργασίας, με καμιά αύξηση για τα χρόνια του αγώνος, όπως συνέβη για πολλούς άλλους υμετέρους, (για παράδειγμα αυτοί που τώρα τους έδωσε ο Ε.Σ.) γι' αυτά δεν χρειάζεται καμιά μαρτυρία, διότι η ίδια η ζωή είναι μάρτυρας, και ομολογεί το γεγονός της ταύτισης του Κόμματος

Πιστεύω απόλυτα σ. Φλωράκη
ότι θα φροντίσετε να ερευνήσετε,
και πιστεύω αν θελήσετε να μπει
το ζήτημα πιο επιτακτικά, από
το κόμμα στους συντρόφους

Πιστευω απόλυτα σ. Φλωράκη, σαν ηγέτης του Κ.Κ.Ε., θα ενδιαφερθείτε και θα δώσετε μια λύση στο φλέγον ζήτημα των συντάξεων των επαναπατρισθέντων και επαναπατριζομένων συντρόφων, έστω και με επιδόματα, ας τα πούμε, αλλά χωρίς εξαιρέσεις και διακρίσεις, για λόγους που μας είναι γνωστοί, και δεν ωφελεί σε τίποτα να τους επαναλαμβάνουμε. Αυτό θα βοηθήσει να γίνει το Κόμμα ενιαίο και όπως το θέλει ολόκληρος ο εργαζόμενος Ελληνικός Λαός, και το προστάζουν οι νεκροί-μας, που είναι κοντά-μας στο Γράμμο και στο Βίτσι. Γιατι είναι κοντά-μας, και καθημερινά τους ακούμε να μας λένε ενότητα, και πάλι ενότητα.

● Από το συνεργάτη-μας Κλ. Γρίβα (βλ. συνεργασία-του στο τεύχος αυτό) πήραμε το σημείωμα που ακολουθεί.



Η Παλιά Δολοφονία (ΠΔ) έδωσε τη θέση-της στη Νέα Δολοφονία (ΝΔ) που με τη σειρά-της, θα

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ



σίσιφος

στη νέα-μας διεύθυνση

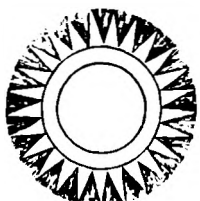
Μιχαλακοπούλου 87

τηλ. 7702332 - 7775467

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Τὰ τετράδια τῆς γιαγιάς

Φυσικές συνταγές
γιά τήν φροντίδα τῆς ομορφιάς
στον ἥλιο
καί συνταγές γιά αρώματα



εκδόσεις «Ασπιδάκια»
Ναυπλίου 1 τηλ. 3631741

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ...

ΤΡΥΠΑ!



...ΣΕ ΛΙΓΟ

κάνει τόπο στη Μοντέρνα Δολοφονία (ΜΔ), κι αυτή στην Υπερμοντέρνα Δολοφονία (ΥΔ), κι αυτή..... και πάει λέγοντας.

Και μέσα σ' αυτή τη δίνη, οι Φυλακές, τα Ψυχιατρεία, οι Φυλακές - Ψυχιατρεία και τα Ψυχιατρεία - Φυλακές, θα κοσμούν τα εναλλασσόμενα Αρχικά ΠΔ, ΝΔ, ΜΔ, ΥΔ.... και πάει λέγοντας. Και μαζι μ' αυτά (και από αυτά) οι «αυτοκτονίες». (Μυστηριώδεις, εναλλασσόμενες και αυξανόμενες. Μέχρι της Τελικής (ολοκληρωτικής) Αυτοκτονίας.

Οι παραδοσιακοί ψυχίατροι κάθε φορά που βρίσκονται αντιμέτωποι μ' ένα επιχείρημα που θίγει την Ψυχιατρική, από πολιτικές και κοινωνικές θέσεις, το αποστρέφονται κλαυθμηρίζοντας: «Κάνετε Πολιτική. Και η Πολιτική δεν έχει θέση στη δουλειά-μας».

Οφθαλμοφανές και πελώριο ψέμα. Η δουλειά-μας, όχι μόνο έχει θέση για την Πολιτική, αλλά είναι Πολιτική. Κι αυτό για δυο βασικούς λόγους.

Ο πρώτος λόγος έγκειται στην εμμονή των παραδοσιακών ψυχιάτρων στην (παράλογη) άποψη ότι η ψυχιατρική είναι επιστήμη. Η επιστήμη όμως είναι παραγωγική δύναμη και σαν τέτοια υπόκειται στις επιταγές της Εξουσίας που επιβάλλει, μορφοποιεί και διασφαλίζει τις δοσμένες σχέσεις κυριαρχίας στο χώρο-της. Μ' άλλα λόγια, η ψυχιατρική αποτελεί το πεδίο εφαρμογής μιας πολιτικής. (Ι)

Η άρνηση των παραδοσιακών ψυχιάτρων να αποδεχτούν τον πολιτικό χαρακτήρα της δουλειάς-τους, μόνο με δυο τρόπους μπορεί να ερμηνευτεί: 'Η είναι εκπληκτικά αμαθείς (αλλά τότε, πώς είναι ψυχίατροι;) ή είναι εθελότυφλοι (αλλά τότε, καλά κάνουν και είναι ψυχίατροι).

Ο δεύτερος λόγος έγκειται στην εμμονή των παραδοσιακών ψυχιάτρων να μονοπωλούν την εξουσία στο χώρο-τους. Η μονοπώληση όμως της Εξουσίας, βρίσκεται σε άμεση σχέση με την μονοπώληση της πολιτικής έκφρασης αυτής της Εξουσίας. Έτσι, οι παραδοσιακοί ψυχίατροι προσφεύγουν στον κλαυθμηρισμό «η πολιτική δεν έχει θέση στην δουλειά-μας», νομίζοντας πως έτσι απομονώνουν και εξοστρακίζουν καθέναν που διεκδικεί το δικαίωμά-του να κάνει πολιτική στο χώρο της δουλειάς-«τους». Όμως η αντίδρασή-τους αυτή, είναι αφέλης και αναποτελεσματική. Γιατι η επίκληση του Αλαντίνειου «η πολιτική δεν έχει θέση στη δουλειά-μας», στρέφεται ουσιαστικά εναντίον-τους, δεδομένου ότι τους αποκάλυπτει να αρνούνται στα λόγια ό,τι υπερασπίζονται στην πράξη: το δικαίωμά-τους να ασκούν Εξουσία ή, μ' άλλα λόγια, το

δικαίωμά-τους να κάνουν πολιτική.

Και σ' αυτό το επίπεδο, η αντίφαση που απεργάζονται (από και για τον εαυτό-τους) οι παραδοσιακοί ψυχίατροι, μόνο με δυο τρόπους μπορεί να λυθεί: ή με την συνεπή εφαρμογή αυτής της (κωμικής) επίκλησης και στον εαυτό-τους, πράγμα που σημαίνει εγκατάλειψη και του δικού-τους δικαιώματος να κάνουν πολιτική και άρνηση και του δικού-τους δικαιώματος να ασκούν Εξουσία (αλλά τότε, πώς είναι ψυχίατροι;) ή με την εγκατάλειψη αυτού του «επιχειρήματος», πράγμα που σημαίνει ανοιχτή παραδοχή του δικαιώματός-τους να κάνουν πολιτική και να ασκούν εξουσία (και τότε, καλά κάνουν και είναι ψυχίατροι) και έμμεση αναγνώριση και στους Άλλους του δικαιώματος να υπονομεύουν αυτή την Εξουσία, κάνοντας Πολιτική.

Όμως, τίποτα απ' αυτά δεν συμβαίνει. Και οι παραδοσιακοί ψυχίατροι εξακολουθούν να επιμένουν στον κλαυθμηρισμό «η πολιτική δεν έχει θέση στη δουλειά-μας». Εξακολουθούν να επιμένουν σ' αυτό το οφθαλμοφανές και πελώριο ψέμα. Παραλογισμός; Σίγουρα όχι. Αρκεί να ξαναφέρουμε στη μνήμη-μας τον Γκαίμπελς: «Ένα ψεύδος, όσο πιο μεγάλο και πιο απίστευτο είναι, τόσο περισσότερες πιθανότητες έχει, επαναλαμβανόμενο, να γίνει πιστευτό».

Αυτή είναι μια βασική μέθοδος που χρησιμοποιεί η Εξουσία, σε κάθε, προς τα έξω, προβολή των έργων-της.

Θαυμαστές του Γκαίμπελς, λοιπόν, οι παραδοσιακοί ψυχίατροι; Όχι. Κάτι περισσότερο: Εκτελεστικά-του όργανα....

Κλεάνθης Γρίβας

(Ι) Χαρακτηριστική, απ' αυτή την άποψη, είναι η αναφορά σε δυο γεγονότα. (α) Στην προσπάθεια που έγινε (αλλά δεν καρποφόρησε) στη Δ. Γερμανία, να ψυχιατριοποιηθεί η Τρομοκρατία και να νομιμοποιηθεί το δικαίωμα της κρατικής Εξουσίας να επεμβαίνει χειρουργικά στον εγκέφαλο των κρατούμενων για τρομοκρατικές πράξεις (και όχι μόνο αυτών). (β) Στην προσπάθεια που έγινε (και καρποφόρησε) στην ΕΣΣΔ να ψυχιατριοποιηθεί η Διαφωνία και να νομιμοποιηθεί το δικαίωμα της κρατικής Εξουσίας να επεμβαίνει με «χημική λοβοτομή» στον εγκέφαλο των κρατούμενων διαφωνούντων (και όχι μόνο αυτών).

Ύστερα απ' αυτά, η αναφορά στις δηλώσεις του εκπροσώπου του δεύτερου ζευγαριού στην αλυσίδα των Αρχικών, σχετικά με τις πρόσφατες «αυτοκτονίες» στις ψυχιατρικές φυλακές, είναι περιττή, δεδομένου ότι υπάγεται στην αρμοδιότητα των πνευματωδών γελοιογράφων-μας. Φοβόμαστε, όμως, ότι η συνέχιση του χορού των Αρχικών θα μας αναγκάσει να υπαγάγουμε τις αναμενόμενες «αυτοκτονίες» στην αρμοδιότητα των Τραγικών-μας....

αντι

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 732.713-732.819

● Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 601

● Μοντάζ:
Γ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΟΣ

● Υπεύθυνος Διαφημίσεων:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΙΤΗΣ

● Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237

● Ανά παραγωγή φιλμς
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237

● Εκτύπωση:
Εργοστ. Γραφικών Τεχνών
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ιασιού 5, Περιστέρι
Τηλ. 57.22.201

● Κάθε ενυπόγραφο άρθρο
εκφράζει την προσωπική άποψη
του συγγραφέα-του.
● Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 390 δρχ. - Ετήσια 780
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κλπ: 2.000 δρχ.
Για φοιτητές έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη:..... απλή δολ. 18
"..... αεροπ. δολ. 20
ετήσια:..... απλή δολ. 36
"..... αεροπ. δολ. 40
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία:
εξάμηνη:..... απλή δολ. 18
"..... αεροπ. δολ. 27
ετήσια:..... απλή δολ. 36
"..... αεροπ. δολ. 53
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη:..... απλή δολ. 18
"..... αεροπ. δολ. 35
ετήσια:..... απλή δολ. 36
"..... αεροπ. δολ. 70

● Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601
● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 30
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 50

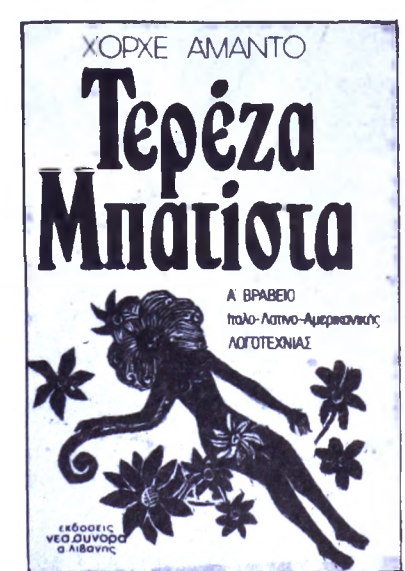
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
● για τα βιβλιοπωλεία
της Αθήνας
Στα γραφεία του «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, τηλ. 732.713
● για τα βιβλιοπωλεία
Β. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Μ. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

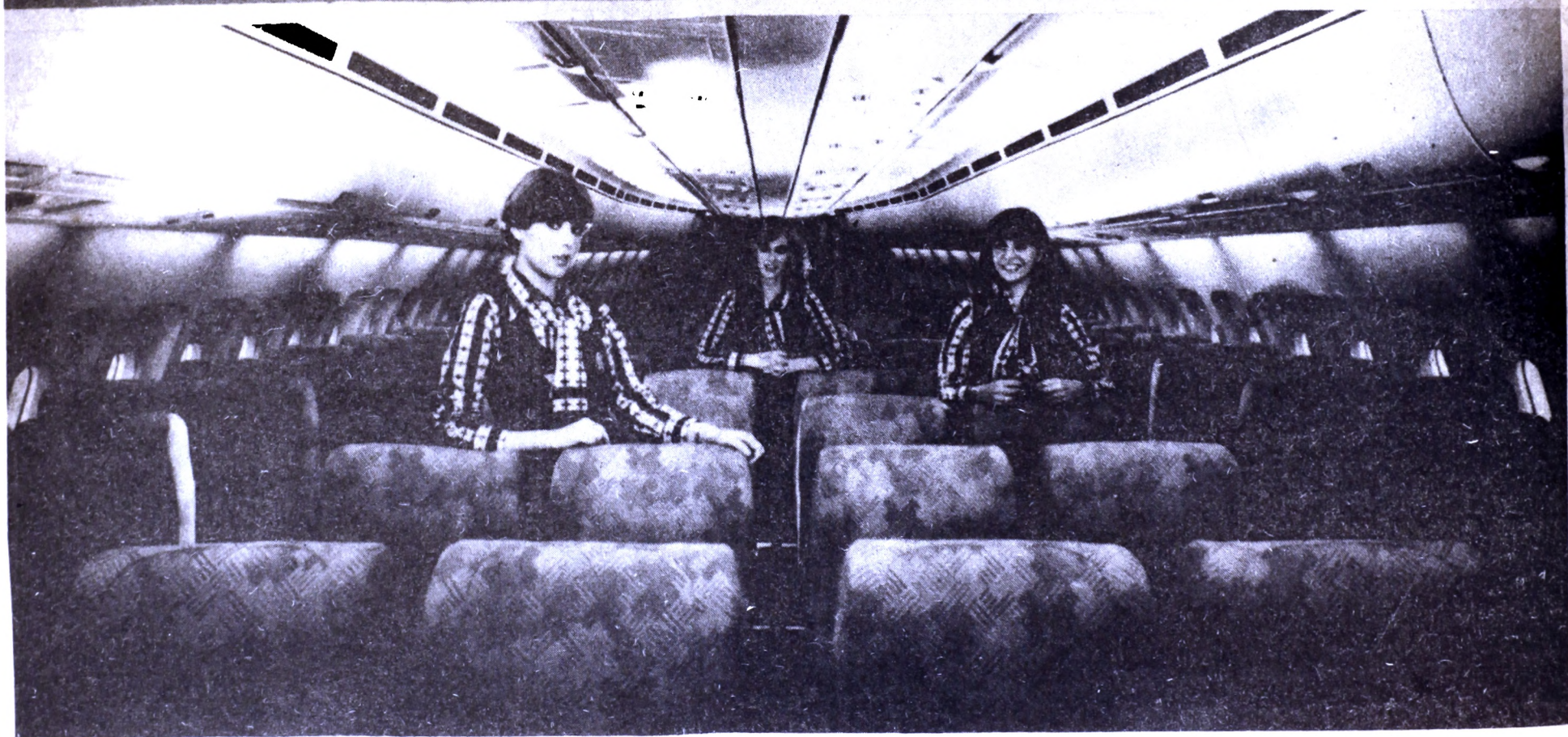
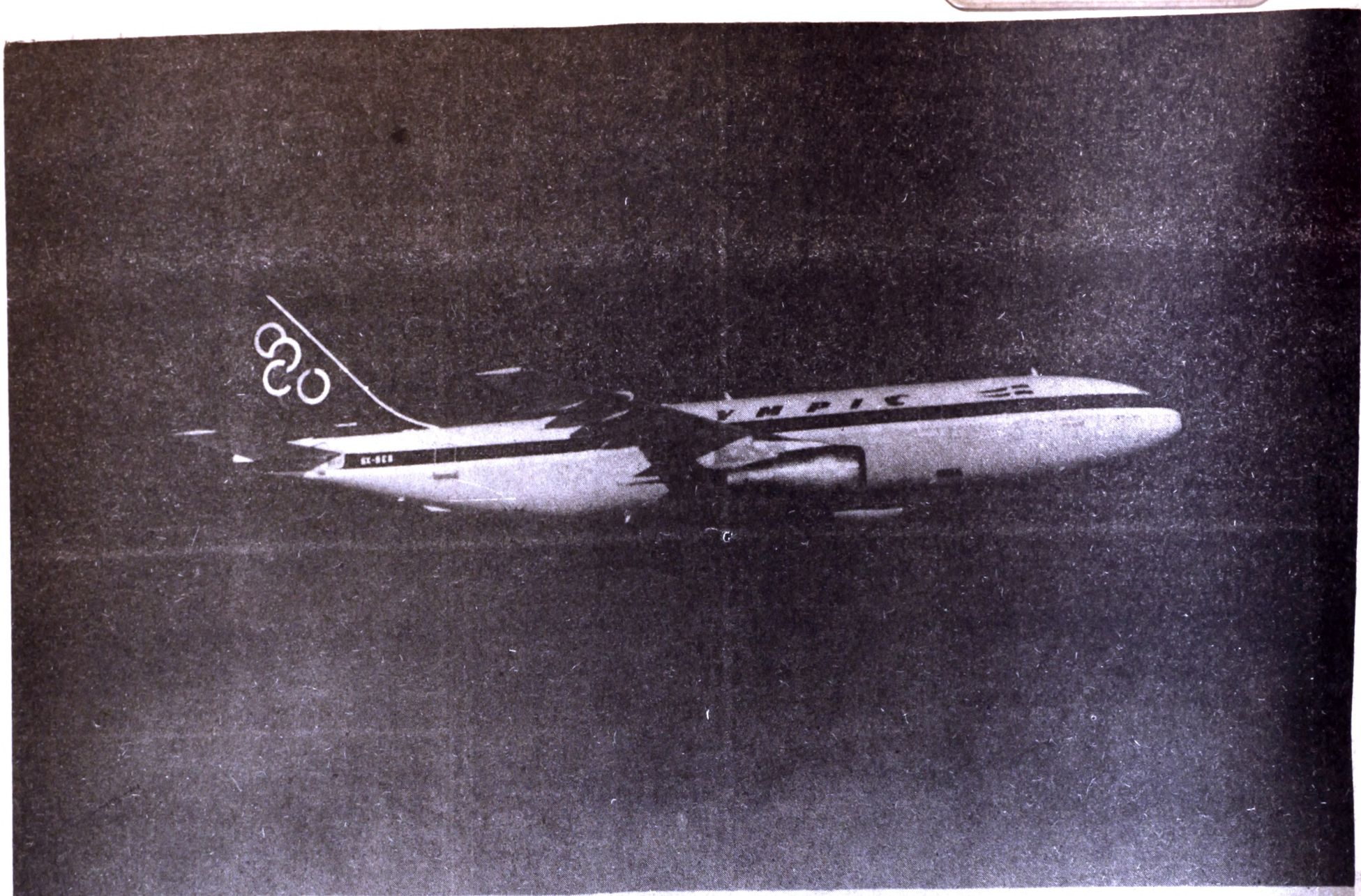
ΑΠΟΛΟΓΗ ΣΥΝΗ
ΝΕΑ-ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ-ΛΕΩΝ

ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΙΒΑΝΗΣ «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ»

Σόλωνος 94, τηλ. 36.10.589 — 36.00.398

Οι εκδόσεις μας επέτυχαν μια επιλογή εκλεκτών έργων
ξένης λογοτεχνίας πολυβραβευμένων, πολυδιαβασμένων
και παγκόσμια καταξιωμένων συγγραφέων





Ἀγαπητοί μας ἐπιβάτες,
 Στὴν προσπάθειά μας νὰ σᾶς ἐξυπηρετήσουμε καλύτερα, φροντίσαμε νὰ εἴμαστε
 ἀπὸ τοὺς πρώτους ἀερομεταφορεῖς τοῦ κόσμου ποὺ πετοῦν μὲ **AIRBUS A300**.
 Τὸ ἀεροπλάνο τῆς νέας γενιᾶς, τῆς ἀνετῆς μεταφορᾶς 255 ἐπιβατῶν, καὶ
 πολλῶν ἐμπορευμάτων, μὲ τὰ λιγότερα καύσιμα καὶ τὸν λιγότερο θόρυβο.

Πετᾶξτε καὶ θὰ δεῖτε...

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ